

422

**GENCİN PSİKO-SOSYAL GELİŞİMİ ÜZERİNDE FARKLI
SERBEST ZAMAN KURULUŞLARININ ETKİLERİ
VE GENÇLİK LİDERİNİN NİTELİĞİ**

Ali Fuat Bayturan

43399

**Hacettepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü**

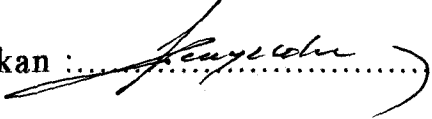
**Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin
Sosyal Hizmet Anabilim Dalı İçin Öngördüğü
YÜKSEK LİSANS TEZİ
olarak hazırlanmıştır.**

**Ankara
Ağustos 1995**

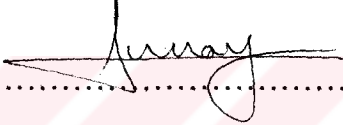
**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

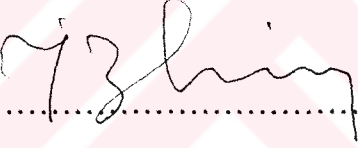
İşbu çalışma jürimiz tarafından Sosyal Hizmet Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan :

Doç.Dr. Şener KOÇYILDIRIM

Üye :

Yrd.Doç.Dr. Sunay İL

Üye :

Yrd. Doç.Dr. İbrahim CILGA (Danışman)

ONAY:

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

21 Eylül 1995

Prof. Dr. Hüsnü ARICI
Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Türkiye'de gençlik hizmetlerinin gelişmesine yönelik çalışmaların gerekliliğini görerek bu çalışmaya yönelmemde beni yüreklendiren, her zaman hoşgörü ve anlayış gösteren değerli bilgileri ile katkı veren, daima motive eden ve engin sabrından dolayı çok sevdiğim değerli hocam Yrd. Doç. Dr. İbrahim Cılga'ya öncelikle teşekkür ediyorum.

Araştırmanın başından sonuna kadar, her aşamasında, karşılaştığım zorluklarda yanımda varlığını her zaman hissettiğim, beni tıkandığım noktalardan daima bilgi ve görüşleri ile destekleyen, ayrıca psikolojik desteğini de hiç esirgemedi, dostça göstermiş olduğu yardım ve katkılarından dolayı dünya tatlısı sevgili hocalarımdan Filiz Demiröz'e en içten duygularıyla teşekkür etmeyi kendime bir borç bilmekteyim.

Ayrıca, araştırmada zor anlarımda yanımda, bana içten duygularla yardım eden sevgili arkadaşım Araştırma Görevlisi Betül Altuntaş'a, araştırma uygulamasındaki desteklerinden dolayı dostlarımdan Çiğdem Söğüt'e, çalıştığım S.S.K. Ankara Eğitim Hastanesi Kreş Müdürü Gül Erdost'a gösterdiği anlayış ve desteğinden dolayı, gene işyerindeki sevgili meslektaşlarımdan Zehra Yelken'e, Özlem Öntaş'a, hatırlayamadığım araştırmaya katkısı olduğunu düşünen herkese ve en sıkıntılı dönemimde yanıma gelerek bana her açıdan daima yardım eden, canım anneme şükran duygularıyla teşekkür ediyorum.

Ali Fuat Bayturan

ÖZET

Bu araştırmanın genel amacı Türkiye'de gençlere sunulan serbest zaman etkinlikleri ve gençlerin psiko-sosyal gelişimlerine yardımcı olan hizmetleri, bu hizmetlerden yararlanan gençlerin sosyo-kültürel ve ekonomik özelliklerini, hizmetlerden yararlanan gençlerin beklentilerini etkileyen etmenler ve gençlik hizmetleri konusunda yeni öneriler ile hizmetlerin düzenlenip geliştirilmesidir. Ayrıca kurumlarda yer alan liderlerin nitelikleri, kurumların sorunları ve işleyişindeki aksaklıkları ortaya koymak amaçlanmıştır.

Bu araştırmada serbest zaman etkinliklerinden yararlanan gençlerin beklentilerini etkileyen etmenler, özelliklerini etkinliklerden yararlanma düzeyleri ve liderlerin nitelikleri ortaya konarak durum saptanmaya çalışılmıştır. Beklentiler ile değişkenler arası ilişkiler incelendiğinden araştırmanın modeli ilişkisel tarama modelidir. Araştırmanın uygulamasında O.D.T.Ü öğrenci toplulukları; H.Ü. serbest zaman klüpleri ve Yenimahalle ile Çankaya Gençlik Merkezlerine aktif olarak katılım gösteren gençlerin %25'ine ulaşmak hedeflenmiştir. Toplam 389 gence ulaşılmıştır. Liderlerde ise tam sayım yapılmıştır. Bu açıdan oransal küme örnekleme uygulanmıştır.

Bu araştırmanın genel sonuçları olarak şunlar söylenebilir: Kurumlardaki bütün aksaklıklara; sorunlara ve hizmet anlayışında gençlerin değiştirmek istedikleri mantığa rağmen, gençlerin hizmetlerden oldukça yararlandıkları ve bu etkinlikler sonucunda psiko-sosyal gelişim göstererek kendilerini gerçekleştirebildikleri

ve sosyalleşebildikleri bilgilerine ulaşılmıştır. En çok etkilenme yaşı ise 15-18 yaş dilimidir. Etkinliklerden yararlanan gençlerin büyük bir bölümü kent kökenli, sosyo-kültürel düzeyi yüksek ve genelde demokratik aile yapılarından gelmektedir. Gençler ve liderler kurumların işleyiş ve hizmet anlayışından memnun değildir. Kurumlarda yer alan liderlerin, liderlik eğitimi almadıkları, pedagojik formasyona sahip olmadıkları görülmüştür. Kurumlarda gençler, olanakların yetersizliğinden şikayetçi olmaktadır.

Bu olumsuzluk ve olanakların yetersizliğine rağmen gençlerin psiko-sosyal açıdan serbest zaman etkinliklerinden yüksek düzeyde etkilenmeleri, ülkemizde yetersiz olan hizmetlerin geliştirilmesi ve yeni politikaların oluşturulmasını gündeme getirmektedir.

SUMMARY

The general aim of this research is about the effect of free time and the help of psycho-social developmental services of the youths in Turkey.

The uniqueness of the youths who benefit from these services, the factors which influenced the expectations of the youths benefiting from these services and the question of organizing and improving youth services with new examples were considered. Furthermore, the special features of the leaders who are in charge of institutions, the problems and the delay in carrying out their work were targeted.

While this study model is focused on the benefits of free time of youths, factors influencing their expectations, the special features of the personnel and leaders working in various institutions, we have tried to identify these conditions. The relationship investigation model was used when the relationship between the expectations and the changing factors was studied. So this research model is known descriptive studies.

In this research. Participations from (M E T U) students in the Middle. East Technical University, Hacettepe University students study free hours, Yenimahalle and Çankaya Youth centres have reached about %25 percent. There are about 389 youths. As for the leaders, a definite number has not been counted. As a result of this, proportionate groups have been used in the study.

However, from the general results of the study, the following can be said. Despite all the problems in the institutions and service problems which tend to change the youths, they have rather improved themselves with the results of Psycho-social factors and other sociable knowledges. The most affected age-group is from 15-18. Most of the youths have been raised in the cities and had high socia-cultural levels and generally from democratic family backgrounds. Both the youths and the instituion leaders are not happy with the way of work and services are given. Leaders who work in institutions need to have leadership education and guiding skills. There are complains that institutions lack youth activities.

Despite the negativity and lack of possibilities, the effects of free time have been influenced highly from the psycho-social point of view, and this has resulted into madequate services and thus provided the need for new politicians in our country nowadays.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

TEŞEKKÜR.....	i
ÖZET.....	ii
SUMMARY.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	xviii
ŞEMALAR LİSTESİ.....	xxiii
I. BÖLÜM	
GİRİŞ.....	1
1.1. Gençlik ve Serbest Zaman.....	1
1.1.1. Gençliğin tanımlanması ve bu dönemin genel özellikleri.....	1
1.1.2. Gençlik döneminin özellikleri.....	4
1.1.3. Gençlik serbest zaman etkinliklerine ilişkin temel kavramlar.....	7
1.1.3.1. Serbest zaman etkinlikleri ve serbest zaman anlayışı.....	7
1.1.3.2. Kendini gerçekleştirme ve serbest zaman.....	9
1.2. Çağdaş Toplum Düşüncesi ve Gençlik.....	12
1.2.1. Türkiye'de gençlerin serbest zamanları değerlendirme ve kullanım biçimleri.....	19
1.3. Farklı Serbest Zaman Kuruluşlarının Yapısı.....	27
1.3.1. Gençlik merkezleri.....	28
1.3.2. Yükseköğrenim kurumları, mediko-sosyal sağlık kültür ve spor işleri dairesi.....	32
1.3.3. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Öğrenci Toplulukları.....	36

1.3.4. Hacettepe üniversitesi serbest zaman klüpleri.....	42
1.4. Gençlik Liderliği.....	44
1.4.1. Türkiye'de bazı serbest zaman kurumlarında bulunan gençlik liderlerinin durumu.....	50
1.5. Sosyal Hizmet Mesleğinin Serbest Zaman Etkinliklerindeki Rolü.....	53
1.6. Araştırmanın Problemi.....	60
1.7. Araştırmanın Amacı.....	62
1.8. Araştırmanın Önemi.....	63
1.9. Araştırmanın Sayıtları.....	64
1.10. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	65
1.11. Araştırmanın Tanımları.....	65
II. BÖLÜM	
YÖNTEM.....	68
2.1. Araştırmanın Modeli.....	68
2.2. Evren ve Örneklem.....	68
2.3. Veri Toplama Araçları.....	71
2.4. Verilerin Toplanması İşlenmesi ve Çözümlemesi.....	72
III. BÖLÜM	
BULGULAR VE YORUM.....	73
3.1. Gençleri ve Etkinlik Liderlerini Tanıtıcı Bulgular.....	73
3.1.1. Gençlerin demografik ve sosyo-ekonomik özellikleri.....	73
3.1.1.1. Kurumlara göre gençlerin yaşları.....	74
3.1.1.2. Kurumlara göre gençlerin cinsiyetleri.....	76
3.1.1.3. Kurumlara göre gençlerin öğrenim durumları.....	77
3.1.1.4. Kurumlara göre yaşamın en çok sürdürüldüğü yer.....	79

3.1.1.5. Kurumlara göre gençlerin ekonomik durumları.....	81
3.1.2. Gençlerin ailelerinin toplumsal konumlarını tanıttıcı bulgular.....	82
3.1.2.1. Sosyo-ekonomik durumları.....	84
3.1.2.1.1. Kurumlara göre baba ve annenin öğrenim durumları.....	84
3.1.2.1.2. Kurumlara göre ailelerin ekonomik durumları.....	87
3.1.2.2. Ailenin içinde gençlerin konumları.....	89
3.1.2.2.1. Cinsiyete göre ailenin etkinliğe ilişkin davranışları.....	90
3.1.2.2.2. Aile içi ilişkiler ve gençlerin kararlara katılımı.....	92
3.1.2.2.3. Cinsiyete göre ailenin gence karşı tutumu.....	94
3.1.3. Liderleri tanıttıcı bulgular.....	96
3.1.3.1. Liderlerin demografi ve sosyo-kültürel özellikleri.....	97
3.1.3.1.1. Kurumlara göre gençlik liderinin yaşları.....	98
3.1.3.1.2. Kurumlara göre liderlerin cinsiyet durumları.....	100
3.1.3.1.3. Kurumlara göre liderlerin öğrenim durumları.....	101
3.1.3.1.4. Kurumlara göre liderlerin meslekleri.....	103
3.1.3.1.5. Kurumlara göre liderlerin bulundukları etkinlik türleri.....	105
3.1.3.2. Liderlerin sürdürdükleri etkinlikle ilgili bulguları.....	107

3.1.3.2.1. Liderlilerin gençlerin daha iyi tanımak için bir eğitim alma durumu.....	109
3.1.3.2.2. Kurumlara göre liderlerin etkinliklere ilişkin eğitim durumları.....	111
3.1.3.2.3. Liderlerin yaşa göre psiko-sosyal yayınları okuma durumları.....	114
3.1.3.2.4. Kurumlara göre etkinlikleri sürdürme süreleri.....	115
3.1.3.2.5. Liderlerin sahip olması gerektiğine inandığı özellikler.....	117
3.2. Gençlerin Etkinliklerinden Yararlandıkları Kurumların Durumları ve Gençler ile Liderlerin Etkinliklerle İlişkin Bakışları.....	118
3.2.1. Gençlerin etkinliklerinden yararlandıkları serbest zaman hizmeti sunan kurumları değerlendirme ve hizmetlerin iyileştirilmesine ilişkin düşünce ve beklenti düzeyleri.....	119
3.2.1.1. Gençlerin kurum ve etkinlikten memnun olma ve beklentilerinin karşılanma durumları.....	120
3.2.1.1.1. Kurumlara göre etkinliklerden memnun olma durumu.....	121
3.2.1.1.2. Yaşa ve öğrenim durumlarına göre gençlerin etkinliklerden memnun olma durumları.....	123
3.2.1.1.3. Liderlerin gençlerin beklentilerine uygun davranma durumlarına göre etkinliklerden memnun olma durumları.....	127

3.2.1.1.4. Kurumlara göre etkinliğin gençlerin beklentilerini karşılama durumu.....	130
3.2.1.1.5. Yaş ve cinsiyet durumunun gencin beklentilerini etkilemesi.....	133
3.2.1.1.6. Gencin ekonomik durumunun ve etkinliğe devam etme süresinin beklentilerini etkilemesi.....	135
3.2.1.2. Gençlerin serbest zaman etkinliğinin sunulduğu kuruma ilişkin düşünceleri ve katılım durumları.....	139
3.2.1.2.1. Etkinliğin yapıldığı kurumlara göre etkinliklere devam etme süresi.....	141
3.2.1.2.2. Etkinliklerin yapıldığı kurumlara göre ayrılan sürenin yeterli olma durumu.....	143
3.2.1.2.3. Kurumlara göre etkinliklere düzenli katılma durumu.....	146
3.2.1.2.4. Kurumlara göre gençlerin etkinliklere katılımları.....	148
3.2.1.2.5. Kurumlara göre görülen en önemli aksaklık.....	151
3.2.1.2.6. Kurumlara göre fiziki olanakları yeterli bulma durumu.....	155
3.2.1.2.7. Kurumlara göre gençlerin gördükleri en önemli fiziki gereksinimler.....	156
3.2.1.2.8. Kurumlara göre zorlukla karşılaşıldığında yardımına başvuru alan kişi.....	159

3.2.1.3. Gençlerin serbest zaman hizmeti sunulan kurumlardaki lidere ilişkin düşünceleri ve ilişkileri.....	163
3.2.1.3.1. Kurumlara göre gencin liderin eğitimine ilişkin bilgisi.....	164
3.2.1.3.2. Kurumlara göre liderin genel tutumu.....	167
3.2.1.3.3. Kurumlara göre liderle etkinlik dışı bireysel sorunları görüşme.....	170
3.2.1.3.4. Kurumlara göre liderde olması gereken üç önemli özellik konusunda gençlerin görüşleri.....	174
3.2.1.3.5. Kurumlara göre liderin gençlerin beklentilerine uygun davranma durumu.....	177
3.2.1.3.6. Yaşa göre gençlerin beklentilerini karşılama durumu.....	180
3.2.1.4. Gençlerin etkinliklerdeki hizmetlerin geliştirilmesine ilişkin düşünceleri ve beklentileri.....	183
3.2.1.4.1. Kurumlara göre gençlerin etkinliklerde değiştirmek istedikleri.....	185
3.2.1.4.2. Kurumlara göre hizmetlerin başarılı bir şekilde geliştirilmesi için gereken düzenlemeler.....	188
3.2.1.4.3. Kurumlara göre serbest zaman hizmeti sunan, klüp, topluluk ve gençlik merkezlerinin politikası.....	191

3.2.1.4.4. Kurumlara göre gençlerin kendi organizasyonları kendilerinin gerçekleştirmelerine bakışı.....	194
3.2.1.4.5. Kurumlara göre gençten- gence düşüncesinin klüp, topluluk ve gençlik merkezlerini yapısına göre değerlendirme.....	196
3.2.1.4.6. Kurumlara göre etkinlik liderinin gençlerden birisi olması halinde başarılı olma durumu.....	199
3.2.1.4.7. Kurumlara göre devam edilen etkinliğin sunulduğu kuruluştaki gençlerin çalışmasını istedikleri meslek elemanları.....	201
3.2.1.4.8. Kurumlara göre etkinlikle- rinden yararlanan merke- zinin geliştirilmesi düşün- cesi.....	204
3.2.2. Liderlerin lideri oldukları etkinliği ve kurum- ları değerlendirmeleri ve hizmetlerin iyileştirilmesine ilişkin düşünceler.....	209
3.2.2.1. Liderlerin kurum ve etkinliklerden memnun olma durumları ve serbest zaman etkinliğinin sunulduğu kurum ile liderliğe ilişkin düşünceleri.....	209
3.2.2.1.1. Kurumlara göre, klüp, top- luluk veya merkezin liderde doyum sağlaması.....	211
3.2.2.1.2. Liderin gençten beklenti durumuna göre klüp, toplu- luk veya merkezde doyum sağlama durumu.....	216

3.2.2.1.3. Kurumlara göre liderin etkinliği gerçekleştirirken ençok düşündüğü konu.....	219
3.2.2.1.4. Kurumlara göre etkinlikteki en önemli aksaklık.....	222
3.2.2.1.5. Etkinliğin yapıldığı kuruma göre, klüp, topluluk veya merkezin fiziki olanaklarının yeterli olma durumu.....	225
3.2.2.1.6. Etkinliğin yapıldığı kuruma göre en önemli fiziki gereksinim.....	227
3.2.2.1.7. Kurumlara göre liderlerin gördükleri en önemli sorun.....	230
3.2.2.1.8. Kurumlara göre liderin uyması gereken üç önemli kural.....	233
3.2.2.1.9. Kurumlara göre liderlerin aradıkları üç önemli özellik.....	236
3.2.2.2. Liderlerin katıldıkları etkinliklerde genç ile ilişkileri ve etkinliklerin gençler üzerindeki etkileri konusunda düşünceleri.....	240
3.2.2.2.1. Kurumlara göre liderin etkinlikte gençten en önemli beklentisi.....	241
3.2.2.2.2. Kurumlara göre liderin etkinlik dışında gençlerle onların sorunlarını görüşme durumu.....	244
3.2.2.2.3. Kurumlara göre kararların alınmasında gençlerin görüş ve düşüncelerinin alınması.....	247

3.2.2.2.4. Kurumlara göre liderin gençlik merkezi, klüp veya topluluğun genç üzerindeki etkileri hakkındaki düşünceleri.....	250
3.2.2.2.5. Kurumlara göre liderin etkinlik ile gencin neye ulaşması hakkındaki düşünceleri.....	256
3.2.2.3. Liderlerin etkinliklerdeki hizmetlerin geliştirilmesi ile ilgili düşünceleri ve beklentileri.....	260
3.2.2.3.1. Kurumlara göre liderlerin gençten-gence düşüncesine bakışları.....	262
3.2.2.3.2. Kurumlara göre liderlerin merkez, klüp.veya topluluğun yapısına göre gençten-gence düşüncesini değerlendirmesi.....	264
3.2.2.3.3. Kurumlara göre etkinlikte liderin gençlerden eğitilmiş biri olması halinde başarılı olabilme durumu.....	267
3.2.2.3.4. Kurumlara göre liderin hizmetlerin başarılı olabilmesi için düşündüğü düzenlemeler.....	270
3.2.2.3.5. Kurumlara göre liderin hizmet politikası ile ilgili düşünceleri.....	274
3.3. Serbest Zaman Etkinliklerinin Gençlerin Psiko-Sosyal Gelişimleri Üzerindeki Etkileri.....	280
3.3.1. Serbest zaman etkinliklerine katılmadan önceden gencin psiko-sosyal kişilik özellikleri.....	282

3.3.1.1. Kurumlara göre etkinliğe katılmadan önce gencin kişilik özellikleri.....	283
3.3.1.2. Yaşa göre etkinliğe katılmadan önce gencin en çok tanındığı kişilik özelliği.....	286
3.3.1.3. Kurumlara göre etkinliğe katılmadan önce yeni girilen bir ortamdaki davranışları.....	288
3.3.1.4. Yaşa göre etkinliğe katılmadan önce gencin tanımadığı bir ortamdaki davranışları.....	292
3.3.1.5. Kurumlara göre etkinliklere katılmadan önce gençle ilgili bir konuda karar alma durumu.....	295
3.3.2. Serbest zaman etkinliklerine katıldıktan sonra gençlerde oluşan psiko-sosyal kişilik gelişimi.....	299
3.3.2.1. Kurumlara göre etkinliğe katıldıktan sonra gencin en çok tanınan kişilik özelliği.....	301
3.3.2.2. Yaşa göre etkinliklere katıldıktan sonra gencin en çok tanındığı kişilik özelliği.....	304
3.3.2.3. Kurumlara göre etkinliğe katıldıktan sonra ailede genç ile ilgili bir konuda karar verme durumu.....	309
3.3.2.4. Kurumlara göre etkinliğe katılmanın gencin yaşamı ile ilgili konuları farketmesine yardımcı olma durumu.....	314
3.3.2.5. Kurumlara göre etkinliğe katılma sonucu yaşam biçimindeki değişiklik.....	316
3.3.2.6. Kurumlara göre etkinliğin gencin kendini tanımasına yardımcı olma durumu.....	321

3.3.2.7. Kurumlara göre eleştiri karşısında gencin düşüncelerini söyleme durumu.....	324
3.3.2.8. Kurumlara göre zorlukla karşılaşma durumunda mücadele etme durumu.....	327
3.3.2.9. Kurumlara göre etkinliğe katılma sonucunda toplumsal sorunlara duyarlı olma durumu.....	329
3.3.2.10. Kurumlara göre etkinliklere katılma ile sorumluluk alma durumu.....	332
3.3.3. Etkinlikler yoluyla arkadaşlık ilişkileri ile okul durumunda oluşan gelişme ve geleceğe yönelik beklentiler.....	336
3.3.3.1. Kurumlara göre etkinliklere katılma sonucu arkadaşlık ilişkilerinde bir değişme durumu.....	338
3.3.3.2. Kurumlara göre etkinliklere katılma ve arkadaşlık ilişkilerinde kararların alınmasında gencin davranışı.....	340
3.3.3.3. Kurumlara göre gencin eleştiri karşısında tutumu.....	344
3.3.3.4. Kurumlara göre etkinliklere katılma ve arkadaş ilişkilerinde gelişme.....	349
3.3.3.5. Kurumlara göre etkinliğin okulda kazandırdıkları.....	353
3.3.3.6. Kurumlara göre etkinliğin okul başarısını etkileme durumu	358
3.3.3.7. Kurumlara göre etkinliğin gelecek ile ilgili planları etkileme durumu.....	362

IV. BÖLÜM

GENEL DEĞERLENDİRME SONUÇ VE ÖNERİLER.....367

4.1. Genel Değerlendirme.....367

4.1.1. Serbest zaman hizmetlerinden yararlanan genç ve liderlerin özellikleri..... 367

4.1.2. Gençlerin ve liderlerin içinde bulundukları kurumların durumları, sorunları ve genç ile lider ilişkileri.....	370
4.1.3. Serbest zaman etkinliklerinin gençler üzerinde psiko-sosyal etkileri ve gençlerin yararlanma durumları.....	376
4.2. Sonuç.....	380
4.3. Öneriler.....	382
KAYNAKÇA.....	386
EKLER.....	392

EK 1 : Genç Anket Formu

EK 2 : Lider Anket Formu

TABLOLAR LİSTESİ

		Sayfa No
Tablo No		
1.	Gençlerin Yaşları.....	75
2.	Gençlerin Cinseyete Göre Dağılımı.....	76
3.	Gençlerin Öğrenim Durumları.....	78
4.	Öğrenim Yaşamının En Çok Sürdürüldüğü Yer.....	80
5.	Gençlerin Ekonomik Durumları.....	81
6.	Baba ve Annenin Eğitim Durumları.....	85
7.	Ailelerinin Ekonomik Durumları.....	87
8.	Cinsiyete Göre Ailenin Etkinliğe İlişkin Davranışları.....	91
9.	Cinsiyete Göre Önemli Konularda Aile Karar Alma Durumu.....	93
10.	Cinsiyete Göre Ailenin Gence Karşı Tutumu.....	94
11.	Liderlerin Yaşları.....	99
12.	Liderlerin Cinsiyet Dağılımı.....	100
13.	Liderlerin Eğitim Durumları.....	102
14.	Liderlerin Meslekleri.....	104
15.	Liderlerin Bulundukları Etkinlik Türleri.....	106
16.	Öğrenim Durumuna Göre Etkinlik Dışında Gençleri Daha İyi Tanımak İçin Bir Eğitim Alma Durumu.....	110
17.	Liderlerin Etkinliklere İlişkin Eğitim Alma Durumu.....	112
18.	Yaşa Göre Psiko-Sosyal Yayınları Okuma Durumu.....	114
19.	Liderlerin Etkinlikleri Sürdürme Süreleri.....	116
20.	Yaşa Göre Liderlerin Sahip Olması Gereken Özellikler.....	117
21.	Gençlerin Etkinliklerden Memnun Olma Durumu.....	122

Tablo No**Sayfa No**

22.	Yaş ve Öğrenim Durumlarına Göre Gençlerin Etkinlilerden Memnun Olma Durumları.....	124
23.	Liderin Gençlerin Beklentilerine Uygun Davranma Durumuna Göre Etkinlikten Memnun Olma Durumu.....	128
24.	Etkinliğin Gencin Beklentilerini Karşılama Durumu.....	131
25.	Yaşa Göre Beklentilerin Karşılama Durumu.....	133
26.	Gencin Maddi Durumuna Göre Etkinliğin Beklentileri Karşılama Durumu.....	136
27.	Etkinliklere Devam Etme Süresi.....	141
28.	Etkinliklere Ayrılan Sürenin Yeterli Olma Durumu.....	144
29.	Etkinliklere Düzenli Katılma Durumu.....	147
30.	Etkinliklerde Kararlara Katılma Durumu.....	149
31.	Etkinliklerde Gençlerin Gördükleri En Önemli Aksaklık.....	152
32.	Gençlerin Fiziki Olanakları Yeterli Bulma Durumu.....	155
33.	Etkinliklerde Gençlerin Gördükleri En Önemli Fizik Gereksinimler.....	157
34.	Zorlukla Karşılaşıldığında Yardımına Başvurulan Kişi.....	159
35.	Gencin Liderin Eğitimine İlişkin Bilgisi.....	165
36.	Gençlere Göre Liderin Genel Tutumu.....	168
37.	Lider ile Etkinlik Dışı Bireysel Sorunları Görüşme.....	171
38.	Gençlere Göre Liderde Olması Gereken Üç Önemli Özellik.....	175
39.	Gençlere Göre Liderin Gençlerin Beklentilerine Uygun Davranma Durumu.....	178
40.	Yaşa Göre Liderin Gençlerin Beklentilerine uygun Davranma Durumu.....	181
41.	Gençlerin Etkinliklerde Değiştirmek istedikleri.....	185

Sayfa No

Tablo No

42.	Hizmetlerin Başarılı Bir Şekilde Geliştirilmesi İçin Gereken Düzenlemeler.....	189
43.	Politikaların Nasıl Olması Gerektiği Konusunda Gençlerin Görüşleri.....	192
44.	Gençlerin Kendi Organizasyonlarını Kendilerinin Gerçekleştirmelerine Bakışları.....	194
45.	Etkinliğin Sunulduğu Yere Göre Gençten-Gence Düşüncesinin Değerlendirilmesi.....	197
46.	Liderlerin Gençlerden Birisi Olması Halinde Başarılı Olma Durumu.....	200
47.	Gençlerin Devam Edilen Etkinliğin Sunulduğu Kurulusta Çalışmasını İstedikleri Meslek Elemanları.....	202
48.	Etkinliklerinden Yararlanan Merkez, Klüp ve Topluluğun Geliştirilmesi Düşüncesi.....	205
49.	Klüp, Topluluk veya Merkezin Liderde Doyum Sağlaması.....	212
50.	Liderin Gençten Beklenti Durumuna Göre Klüp, Topluluk veya Merkezde Doyum Sağlama Durumu.....	217
51.	Liderin Etkinliği Gerçekleştirirken En Çok Düşündüğü Konu.....	220
52.	Etkinliklerde Görülen En Önemli Aksaklık.....	223
53.	Klüp, Topluluk Veya Merkezin Fizik Olanaklarının Yeterli Olma Durumu.....	225
54.	Lidere Göre Önemli Fiziki Gereksinme.....	228
55.	Liderlerce Görülen En Önemli Sorun.....	230
56.	Liderin Uyması Gereken Üç Önemli Kural.....	234
57.	Liderlerin, Liderlikte Aradıkları Üç Önemli Özellik.....	237
58.	Liderlerin Etkinlikte Gençten En Önemli Beklentisi.....	242

Sayfa No

Tablo No

59.	Liderin Etkinlik Dışında Gençlerle Onların Sorun- ların Görüşme Durumu.....	245
60.	Etkinliklerin Kararların Alınmasında Gençlerin Görüş ve Düşüncelerinin Alınmasına Bakışı.....	248
61.	Liderlerin Gençlik Merkezi, Klüp Veya Toplu- luğun Genç Üzerindeki Etkileri Hakkındaki Düşünceleri.....	251
62.	Lidere Göre Genç Etkinlik İle En Çok Neye Ulaşmalı.....	257
63.	Liderlerin Gençten-Gence Düşüncesine Bakışları.....	262
64.	Liderlerin, Merkez, Klüp veya Topluluğun Yapısına Göre Gençten-Gence Düşüncesini Değerlendirmesi.....	265
65.	Etkinlikte Liderin Gençlerden Eğitilmiş Birinin Olması Halinde Başarılı Olabilme Durumu.....	268
66.	Hizmetlerin Başarılı Olabilmesi İçin Liderin Düşündüğü Düzenlemeler	271
67.	Lidere Göre Hizmet Politikası.....	275
68.	Etkinliklere Katılmadan Önce Gencin Kişilik Özellikleri.....	283
69.	Yaşa Göre Etkinliğe Katılmadan Önce Gencin Kişilik Özellikleri.....	287
70.	Etkinliğe Katılmadan Önce Yeni Girilen Bir Or- tamdaki Davranışlar.....	289
71.	Yaşa Göre Etkinliğe Katılmadan Önce Gencin Tanımadığı Bir Ortamdaki Davranışları.....	292
72.	Genç İle İlgili Bir Konuda Ailede Karar Alma Duru- mu.....	296
73.	Etkinliklere Katıldıktan Sonra Gencin En Çok Tanınan Kişilik Özellikleri.....	302
74.	Yaşa Göre Etkinliklere Katıldıktan Sonra Gencin Tanındığı Kişilik Özelliği.....	305

Sayfa No

Tablo No

75.	Etkinliklere Katıldıktan Sonra Ailede Genç ile İlgili Bir Konuda Karar Alma Durumu.....	310
76.	Etkinliğe Katılmanın Gencin Yaşamı İle İlgili Konuları Farketmesine Yardımcı Olma Durumu.....	314
77.	Etkinliğe Katılma Sonucu Yaşam Biçimindeki Değişiklik.....	317
78.	Etkinliklerin Gencin Kendini Tanımasına Yardımcı Olma Durumu.....	322
79.	Eleştiri Karşısında Gencin Düşüncelerini Söyleme Durumu.....	324
80.	Zorlukla Karşılaşma Durumunda Mücadele Etme Durumu.....	327
81.	Etkinliğe Katılma Sonucunda Toplumsal Sorunlara Duyarlı Olma Durumu.....	330
82.	Etkinliklere Katılma ile Bir İşte Sorumluluk Alma ve Sonlandırmada Yardımcı Olma Durumu.....	333
83.	Etkinliğe Katılma Sonucu Arkadaşlık İlişkilerinde Bir Değişme Olma Durumu.....	339
84.	Etkinliklere Katılma İle Arkadaş İlişkilerinde Kararların Alınmasında Gencin Davranışı.....	341
85.	Gencin Eleştiri Karşısında Tutumu.....	345
86.	Etkinliklere Katılma ile Arkadaş İlişkilerinde Gelişme Durumu.....	349
87.	Etkinliğin Gence Okulda Kazandırdıkları.....	354
88.	Etkinliğin Okul Başarısını Etkileme Durumu.....	359
89.	Etkinliğin Gelecek İle İlgili Planları Etkileme Durumu.....	363

ŞEMALAR LİSTESİ

Sayfa No

Şema No

1. Gençlere Göre Liderde Olması Gereken Üç
Önemli Özellik..... 176
2. Kurumlara Göre Liderin Uyması Gereken Üç
Önemli Kural..... 235
3. Kurumlara Göre Liderlerin Liderlikte Aradıkları
Üç Önemli Özellik.....238

I. BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Gençlik ve Serbest Zaman

1.1.1. Gençliğin tanımlanması ve bu dönemin genel özellikleri

Gençlik ve gençlikle ilgili kavramlar çeşitli toplumlar ve dönemlerde farklı yaklaşımlarla ele alınmış ve irdelenmiştir. Aşağıda bunlardan bir bölüm görülmektedir.

UNESCO'nun yaptığı tanıma göre: "Genç 15 ile 25 yaşları arasında öğrenim gören hayatını kazanmak için çalışmayan ve ayrı bir konutu bulunmayan kişidir." (UNESCO:1977).

Yörükoğlu (1986;3)'nin yaptığı tanıma göre "Gençlik çocuklukla erişkinlik arasında yer alan gelişme, ruhsal, olgunlaşma ve yaşama hazırlık dönemidir."

Köknel, (1979:31) genci, belirli ve sınırlı bir yaş dilimi içinde duygu, düşünce, davranış ve tutum olarak gelişme çabası harcayan kişi olarak tanımlamakta ve bu dönemin fizyolojik olarak bir gelişme ve olgunlaşma dönemi olduğunu, bu dönemde psikolojik olarak da sürekli bir aşama çabası bulunduğunu bu çabanın ise gençliğe toplumsal yön kazandırdığını vurgulamaktadır.

Gökçe, (1984:5) gençliği; bireyi sosyal olgunluğa hazırlayan ergenlik ve delikanlılık özelliklerinin bir arada görüldüğü daha geniş kapsamlı bir kavram olarak görmüş ve şöyle tanımlamıştır: "Gençlik bireyi sosyal olgunluğa hazırlayan bir dönemdir."

Kongar'a göre, "Gençlik toplumun en dinamik, en akışkan en hareketli kesimidir." (Gökmen ve diğerleri 1885:10)

Diğer bir toplumbilimci olan Tütengil, (1974:6)'e göre gençlik: "Çocukluk ve yetişkinlik dönemleri arasında yer alan bir geçiş dönemidir."

Türkiye'de yapılan araştırmalar ve belgelerde gençlik yaşı farklı olarak sunulmaktadır. Fakat genel yaklaşım bu yaşı 12-24 arası olduğu şeklindedir. Bu yaş aralığı kalkınma planlarında her sefer değişik olarak göze çarpmaktadır. İkinci B.Y.K.P.'nda 14-24, Üçüncü B.Y.K.P.'nda 12-22, Dördüncü v Beşinci B.Y.K.P.'larında 12-24 yaş dilimleri kullanılmıştır. Bu tanımlalardaki farklılık coğrafi bölgelerin ve kültürlerin yansıması ve diğer milletlerarası örgütlerin tanımlamalarının etkisi olabileceği görüşünü ortaya koymaktadır (Gökmen ve diğerleri, 1985:10).

Gençlik ve Spor Bakanlığı (D.P.T.: 1983) ise hizmet vereceği kesime açıklık kazandırmak amacı ile 12-24 yaş grubunu blüğe erme sebebiyle bio-psikolojik bakımdan çocukluğun sonu ile toplum hayatında sorumluluk alma dönemi olarak kabul etmiştir.

Yukarıda verilen gençlik tanımlamaları maddeler halinde irdelendiğinde daha net sonuçlara ulaşabilmek mümkün olabilmektedir.

a. UNESCO'nun yaptığı tanımda yaş faktörü (15-25) önemsenmiş ve buna bağlı olarak hayatını kazanmak için çalışmayan grup genç olarak ele alınmıştır.

b. Yörükoğlu'nun tanımlamasında ise dikkat çekici en önemli husus gençliğin bir ara dönem ve aynı zamanda erişkinliğe hazırlanma dönemi olduğudur.

c. Köknel'in tanımlamasında ise bu dönemin her açıdan çabalama dönemi olduğu ve bu çabalama sonucunda gencin toplumsal bir yön kazandığı görülmektedir.

d. Sosyal olgunluk ve geçiş kavramlarına yer veren Gökçe'nin yapmış olduğu tanımda da bu dönemin pek çok özelliklerin bir arada görüldüğü geniş kapsamlı bir geçiş dönemi olarak toplumsal olgunluğa geçilmesi net bir şekilde vurgulanmaktadır.

e. Kongar ise gençlik tanımlamalarına yeni bir boyut getirecek, dinamik, akışkan ve hareketli kavramlarını literatüre katmıştır. Sosyal açıdan önemli olan bu tanımda toplumun dinamiğinde en önemli rolün gençliğe düştüğü anlaşılmaktadır.

f. Tütengil'in tanımlamasında da Gökçe ve Yörükoğlu'nda olduğu gibi bu dönemi bir geçiş dönemi olarak ele alıp incelemesi önemsenmiştir.

Yukarıda belirtilen tanımlamalarda ortak olarak çıkarılabilecek sonuca göre şu denilebilir: "Gençlik, toplumun en hareketli, dinamik, bir parçası olarak çocukluktan, erişkinliğe geçişte fizyolojik, psikolojik ve toplumsal pek çok karakteristik özelliklerin bir arada yaşandığı ve değiştiği aynı zamanda, bireyin kendi kimliğini bulup kazanmasıyla tamamlanan bir dönemdir."

1.1.2. Gençlik döneminin özellikleri

Birey doğumdan ölüme dek belirli dönemler içinde gelişir ve çöker. Genellikle çocukluk, gençlik, yetişkinlik ve yaşlılık olarak belirlenen bu dönemler birbirinden kesin sınırlarla ayrılmamıştır. Her dönem bir önceki dönemin etkisi altında oluşur, bir sonraki dönemi etkiler. Bir başka deyişle bir dönemde ortaya çıkan özellikler bir sonraki dönemin özelliklerine eklenmekle kalmaz; kazanılan davranışlar yeni niteliklerle yoğrularak kişiliğe sindirilir (Yörükoğlu, 1984:278).

Öztürk, ergenlik ve delikanlılık olarak nitelediği gençlik çağında hızlı büyüme, cinsel dürtü artışı, benliğin henüz tam olgunlaşmamış olması ve toplumsal yerin henüz kesinleşmemesi, aileye bağımlılığın sürmesi gibi etkenlerle bu çağın sorunlarla yüklü fırtınalı bir dönem olduğunu belirtmektedir. Ana-babaya bağımlılıktan kurtulma, cinsel kimliğini kabullenme, toplumsal yerini araştırma ve bir mesleğe yönelme çabalarının gösterildiği 8-10 yıllık bir dönem olduğunda ayrıca belirtmektedir (Öztürk, 1990: 76).

Erikson'a göre bu dönemin belirleyici özelliği, bireylerin gelişimlerinin gerektirdiği kimlik karışıklığıdır ve bu içine kapanma yön ve amacını belirleyememe, kendinde beklenen toplumsal rollere karşı tepki gösterme gibi çeşitli biçimlerde kendini göstermektedir (Gökmen ve diğerleri, 1985:13).

Yörükoğlu gençlik çağında pek çok çalkantı yaşandığını ama bunun yanında pek çok olumlu gelişmenin gözlemlendiğini belirterek

bu çağda gencin düşünme yeteneğinde bir sıçrayış olduğunu ve bunun neticesinde soyut kavramların daha iyi anlaşıldığını daha iyi kullanıldığını belirtir. Ayrıca fırtınalı olarak gördüğü bu dönemin, gencin kendi kendisiyle ve çevresi ile bir savaş hali olduğunu da vurgulamaktadır. Diğer yandan bu dönemin kimi gençte ise az bir çalkantı ile atlatıldığı belirtilmektedir (Yörükoğlu, 1984:282).

Gençliğin son dönemi ise Ekşi (1990:37)'ye göre ergenlikle ilgili fizyolojik değişikliklere gösterilen ilk psikolojik tepkilerle başlamaktadır. Bu süre gencin kimliğini bulması ile yaklaşık 21-22 yaşlarında sona ermektedir. Kimliğini bulma konusu bugüne kadar pek çok bilimci tarafından araştırılmıştır. Genç bu açıdan bu son dönemde psikolojik açıdan bağımsızlığını kazanmada, içindeki cinsel çatışmaları çözmede ve duygusal olgunluğunu kazanabilmede, çevresi ile uyumlu ilişkiler kurmada çeşitli problemlerle karşılaşmaktadır (Ekşi 1990:128,129).

Gençlik döneminin diğer önemli boyutu da toplumsallaşma boyutudur. Bilindiği gibi toplumsallaşma ilköğretim çağı ile başlar. Daha sonra arkadaşlık ve arkadaşlık grupları ile devam eder. Bunun yanısıra toplumsallaşma da diğer önemli bir boyut aile ve çevredir.

Gencin toplumsallaşmasında arkadaşlık ilişkileri önemli yer tutar. Yörükoğlu, gencin belli zaman sonra evden açılma ihtiyacı hissettiğini, ailenin öğütlerinden, eleştirilerinden ve karışmalarından usanarak dışarıya yöneldiğini belirtmektedir. Genç arkadaş kümelerinde kendini kabullendirmeye benimsetmeye ve benlik saygısını kazanmaya çalışır. Arkadaşlar gence kendi kişiliğini yansıtan ayna yerine geçerek, gencin kendini tanımasına yardımcı

olur. Bunun için genç toplumsal becerilerini geliştirir, insanlarla iyi ilişkiler kurar ve çeşitli etkinliklere katılarak yeteneklerini gösterip kabul görmeye çalışır (Yörükoğlu, 1986:60-61).

Gençlik döneminin özellikleri çeşitli araştırmalar tarafından çok boyutlu ele alınmıştır. Ortak ele alışlarda bu dönemin fizyolojik, psikolojik ve toplumsal özellikleri görülmektedir. Dikkat çeken ve önemli bir durum olarak gencin bu dönemde kendi kimliğini aradığını ve ne olacağını merak ettiği görülmektedir. Ayrıca genç Yörükoğlu'nun da belirttiği gibi fırtınalı olan bu dönemde karmaşık duygular yaşayabilmektedir. Fizyolojik özelliklerde ise göze çarpan önemli hususlar hem kızların hem erkeklerin boy atması, kızlarda göğüslerin çıkması, erkeklerde bıyıkların terleyip yavaş yavaş çıkması ve buna benzer pek çok değişikliklerin görülmesidir.

Kısacası bu geçiş döneminin başlaması ve bitmesi gençten gence değişiklik göstermektedir. Kimi genç bu dönemi daha rahat atlatırken, kimisi de daha büyük sorunlarla karşı karşıya kalabilmektedir. Dönem gencin kişiliğinin oturması ve "ben kimim" sorusunun yanıtını vererek kendi ayakları üzerinde toplumun bir parçası olarak tek başına kalma yeterliliğini göstermekle sona ermektedir.

1.1.3. Gençlik serbest zaman etkinliklerine ilişkin temel kavramlar

1.1.3.1.Serbest zaman etkinlikleri ve serbest zaman anlayışı

Türkiye'de serbest zaman kavramını inceleyen bu konuda üniversite öğrencileri üzerinde ilk olarak araştırma yapan toplum bilimci Abadan (1963:3)'a göre serbest zaman faaliyeti, endüstrileşen toplumda ailenin oturduğu mesken ile işyerinin ayrılması neticesinde meydana gelen bir konu olmuştur. Abadan "Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zamanı Faaliyetleri" adlı bu araştırmasında serbest zamanı: "Uyumak, yemek yemek, vücut temizliği yapmak, fakülteye gidip gelmek, ders veya bir işte çalışmak dışında kalan vakit" olarak tanımlamaktadır.

Tezcan (1993:10)'a göre serbest zaman: "Bireyin hem kendisi ve hem de başkaları için bütün zorunluluklardan ya da bağlantılardan kurtulduğunu ve kendi isteğiyle seçeceği bir etkinliklerle uğraşacağı zamandır."

Uluslararası Boş Zamanları İnceleme Grubu'nun verdiği tanıma göre "Boş zaman etkinliği, kişinin mesleki etkinliği, ailesel ve toplumsal ödevlerini yerine getirdikten sonra özgür iradesiyle girişebileceği dinlenme, eğlenme, bilgi ya da becerilerini geliştirme, toplum yaşamına gönüllü olarak katılma gibi bir dizi uğraştır." (Tezcan, 1993:10).

Gökçe (1984:93) serbest zamanları "özgür zaman" olarak kavramlaştırarak "Orta Öğretim Gençliğinin Beklenti ve Sorunları" adlı araştırmasında : "Bireyin tüm bağımlılık ve zorunluluklar-

dan -görece- kurtulduğu bir zaman dilimidir." şeklinde tanımlayıp ele almıştır.

Beşinci B.Y.K.P. "Gençlik Alt Grubu" 1994 raporunda serbest zaman kavramını karakterize eden dört temel unsurdan ikisi belirli zorunlulukların yokluğu anlamında olumsuz, ikisi ise olumludur. Buna göre serbest zaman kavramını karakterize eden hususlar şunlardır : Birinci husus - Sorumluluklardan Bağımsız Olma - Burada söz konusu edilen sorumluluklar sosyal organizasyonun temel formlarınca emredilmiş, zorunlu kılınmış olan kurumsal sorumluluklardan bağımsız olmaktır. Birincil ve ikincil sorumluluklar olarak bir ayırım yapılmıştır. Aile, okul, iş ve dinsel kurumlar gibi temel toplumsal kurumların yüklediği sorumluluklar ise ikincildirler. 2'nci husus ise -Menfaat Gözetmeme- Buna göre çalışmada (iş) olduğu gibi kazançla motive edilmeme, faydacı maksatlar gütmeme, ideolojik ve misyon kabilinde amaçlara hizmet etmeme kastedilmektedir. Üçüncü husus ise -Eğlendirme- Buna göre ise serbest zaman etkinliklerinin haz-arama yönelimi ile ilişkilendirmesi ifade edilmiştir. Kişi maddi ihtiyaçları ya da ahlaki ve yasal sorumlulukları ile bağlı olmadığı için aldığı haz azaldığı takdirde bunları terkedebilir. Sonuncusu ise -Kendini Gerçekleştirme- hususudur. Dumazedier'in kavramlaştırmalarına yer vermiş olan bu rapor böylece bunu açarak daha net bir kavramlaştırmaya gitmiştir.

Serbest zaman kavramı çeşitli çalışmalarda değişik adlar altında görülmüştür. Bunlar "boş zaman", "özgür zaman", "serbest zaman" gibi farklı isimler ile ele alınmıştır (Tezcan, 1993; Abadan, 1961; Gökçe, 1984).

Serbest zaman kavramı çeşitli disiplinlerde ve o disiplinin gereklerine uygun şekilde ele alınmış ve incelenmiştir. Sosyal hizmet mesleğinde serbest zaman kavramı mesleki boyutta yeterince incelenmemiştir. Sosyal hizmet mesleği bilindiği gibi koruyucu, önleyici, tedavi edici ve geliştirici kavramları üzerinde toplamaktadır. Bu açıdan serbest zaman kavramını mesleki boyutta incelemenin faydası belirmektedir. Toplum sağlığında ve dinamızın en akıcı, hareketli kısım olan gençlik bu açıdan da mesleki olarak ta bu alanda bazı kavramları geliştirmeye ve çalışma yapmayı zorunlu kılmıştır. Bu boyutlar içerisinde konuyu araştırarak olursak; geliştirici ve destekleyici unsurların serbest zaman kavramı içerisinde ön plana çıktığı görülmektedir. Toplumda katılımcı ve dayanışma içerisinde kendini geliştiren bir gençliğin oluşturulmasında sosyal hizmet mesleğinin yeri ve önemi göz ardı edilmez. Yukarıda belirtilen açıklamaların ışığında böyle bir şey söylenebilir." Serbest zaman bireyin zorunlu olduğu güncel ödevlerinden arta kalan zaman içinde sosyalleşme sürecinde özgür iradesi ile kendini geliştirmek, katılım sağlamak, kendini gerçekleştirmek için bireysel ve grup olarak katılabileceği uğraşabileceği her türlü sosyal etkinliklere yer verilen zamandır."

1.1.3.2. Kendini gerçekleştirme ve serbest zaman

Gençlik döneminin özelliklerinde bahsedildiği gibi bu dönemin dikkat çeken en belirgin noktalarından biri de benlik kavramı krizidir. Benlik kavramı Yörükoğlu (1986:89)'na göre : "İnsanın kendi benliğini algılayış ve kavrayış biçimidir." Baymur (1985:267) benlik kavramını tanımlamadan önce üç sorunun yanıtı

neticesinde bu kavramlaştırmaya gitmiştir. Birincisi "Ben neyim" ikincisi "Ben ne yapabilirim" üçüncüsü ise "Benim için ne değerlidir". Bunları inceleyen Baymur benlik kavramını şöyle tanımlamaktadır: "Benlik bireyin özellikleri, yetenekleri, değer yargıları, emel ve ideallerine ilişkin kanıların dinamik bir örüntüsüdür." Diğer araştırmacılar da benlik kavramında benzer sonuçlara varmışlardır.

İnsan organizmasının ana eğilimi kendisini gerçekleştirmek sürdürmek ve yaşantılar yolu ile organizmasını geliştirmektir (Rogers, 1963; Aktaran : Gökmen, 1985:21).

Birey bu eğilim sürecinin gerçekleşmesinde çeşitli durumlarla karşılaşır. Bireyin yaşantıları bu süreç içerisinde ya algılanır ve simgelenir, ya benlik kavramıyla bir ilişkisi olmadığından fark edilmez, ya da benlik kavramıyla tutarsız olduğundan çarpıtılarak veya reddedilerek simgelenir. Birey duyumsal ve organsal yaşantıları ile çakışan ve uyumlu olan değerlendirmeler yapabildiği oranda sağlıklı olur, tüm potansiyellerini gerçekleştirebilir. Kendini gerçekleştirmiş bireyin en önemli özellikleri gerçeği algılayabilmesi, yeni yaşantılara açık olabilmesi ve kendini tanımasıdır. (Rogers, 1963;; Aktaran : Gökmen, 1985:22).

Bireyin benliğini bulma uğraşısı çocukluğunun ilk yıllarından itibaren sürüp devam etmektedir. Yetişkinlik öncesi dönemde ise bireyin benlik kavramı ortak belirlenmeye başlamıştır. Bireyin özgürce, kendi isteği doğrultusunda engellenme, korku ve tehditlerden uzak olarak katılım gösterebileceği bu etkinliklerde, elinden geldiğince yoğun ama savunmasız olarak kendisini ortaya koyma-

masını sağlar. Bu da daha iyi performans göstermesini sağlayarak çevresinden daha olumlu tepkiler almasını sağlayabilir (Gökmen ve diğerleri, 1985:22).

Sosyalleşme sürecinde kendini gerçekleştirmede önemli bir yere sahiptir. Genç toplumdan biri olduğu için onun toplumdan soyutlanarak kendini gerçekleştirmesini düşünmek imkansızdır. Cılga (1988.1)'ya göre : "Sosyalleşme gencin kişiliğini kazanma sürecidir. Genç, içinde doğduğu toplumdan ve onun kültüründen ayrı var olmaz. Toplumun farklı kesimlerinde ve konumlarında bulundukları için sosyalleşmeleri belirli farklılıklar gösterebilir." Böylece Cılga'nın da vurguladığı gibi gençlerin sosyalleşmeleri toplumdan ayrı düşünülemez, bu süreç içerisinde toplumun içinde gençler kendilerini gerçekleştirebilirler.

Cılga (1982:2), gençlerin sosyalleşmelerinin, sosyalleşme etmenleri yoluyla gerçekleştiğini belirtmiştir. Ona göre gençler yetiştirme sürecinde sosyalleşme etmenleriyle ilişkiye girer. Toplum ve kültür temel sosyalleşme etmeni olarak başta belirmektedir. Aile, okul, arkadaşlık, grupları, akrabalık ve komşuluk ilişkileri, gencin yüz yüze ilişkide olduğu diğer sosyal etmenlerdir. Cılga ayrıca diğer sosyalleşme etmenlerini, kitle iletişim araçları, radyo, televizyon, gazete ve dergiler olarak görmekte, bunların yanısıra kitap, müzik, kültür, sanat etkinlikleri, tiyatro, sinema gibi olguların sosyalleşme sürecinde gençlere çok yönlü fırsatlar sağladığını belirtmektedir.

1.2. Çağdaş Toplum Düşüncesi ve Gençlik

Çağdaşlaşma sürecinde onsekizinci yüzyıl sonrası yaşanan sanayileşme devrimi ile beraber toplum hayatında pek çok değişiklikler yaşanmaya başlamıştır. Tolan (1980:5)'a göre sanayi devrimi ile birlikte ortaya çıkan bu hızlı teknolojik değişme, toplumsal kurumlarda, örgütlenme biçimlerinde, kültürel yapıda ve bunlara bağlı olarak değer sistemlerinde gözlenen bunalım ve hatta mutsuzluk hali giderek önem kazanmakta, maddi refahın tek başına yeterli olmayacağı düşüncesi yaygınlaşmaktadır. Bu çağdaş bunalım, siyasal rejimleri, gelişmişlik düzeyleri ve aralarındaki kültürel farklılıklar ne olursa olsun değişik görünümeler altında her toplumda varlığını göstermektedir.

Hızla gelişen sanayileşme ile beraber çağdaş dünyada toplum hayatında önceden oluşmuş yapılar değişmiş, toplum ve birey yeni oluşan bu düzenin mekanik bir parçası durumuna gelmişlerdir. Tolan (1980:141) bunu teknolojik gelişmenin ve buna bağlı olarak gelişen rasyonalite-prodükktivizm ideolojisinin yol açtığını yeni üretim örgütlenmesi ve bunun sonucunda toplumsal düzeydeki örgütlenme ve düzenlemelerin, insanları kurulu düzenin bir dişlisi biçimine indirgediğini belirtmektedir. Ona göre; bunun sonucu olarak insanı, etkinliklerini, kendi dışındaki güçlerin yönlendirme ve denetimine terk etmek zorunda kalan bireyler, giderek yalnızlaşmakta, tüm özgürlüklere, demokratik görünümlere karşı yığınların içinde yalnız kalmaktadır.

Marcuse (1985:111) "Eros ve Uygarlık" adlı kitabında ; Yaşamın yokedilişinin uygarlığın ilerlemesi ile ilerlemiş olduğunu,

acımasızlığın ve nefretin ve insanların bilimsel yokedilişinin baskılcılığın ortadan kaldırılışının gerçek olanağı ile orantılı olarak artmış olması olgusu-geç işleyimsel uygarlığın bu özelliği, yokediciliği tüm ussalığın ötesinde sürdüren, içgüdüsel kökler taşıyor olmasına bağlamıştır.

İnsan ilişkileri yoluyla yabancılaştırmanın insanların gereksinimlerinin parasal gücüne paralel olarak arttığını söyleyen Marx'ın görüşlerine yer veren "Sosyoloji" adlı kitabında Tolan (1993:290) şöyle devam etmektedir: "Yabancılaştırılmış insan yalnızca diğer insanlara yabancılaştırılmış bir insan da değildir, doğası, ruhu, ve özünden soyutlanmış türsel varlığına da yabancılaştırılmıştır." Yabancılaştırma gene Tolan'a göre aynı zamanda tüm değerleri bozarak, anılığından uzaklaşmaktadır. İnsanoğlu kazanç, çalışma ve tasarruf ile dünya zevklerinden vazgeçme olarak ekonomiyi insan yaşamının en yüce ergi haline getirirken, gerçek ahlaksal değerleri geliştirmeyi ihmal etmiştir.

Çağdaş endüstri toplumlarında artan maddesel zenginlik ile beraber, suçluluk, alkolizm, ruh hastalıkları uyuşturucu madde kullanımı, çeşitli psikolojik ve sosyo-psikolojik rahatsızlıklar da artmıştır. Bunların yanısıra, sınıfsal farklılaşma ve refahtan pay alma alanlarındaki toplumsal rahatsızlıkların da en yoğun olarak rastlandığı toplumlar bu toplumlardır. Bu toplumlarda insanların artan yalnızlığı, aşırı atomlaşma ve sosyal dışlanma duygusu birbirine olanın güvenin yok olması ve bunun sonucu gelişen bireycilik, kısacası insanların toplumsal yaşama ilişkin olarak geliştirdikleri tüm tinsel ve insani değerlerin yitirilmesi ile maddi refahın koşut

olarak geliştiği tartışılmaz bir gerçektir. Sonuçta "maddi" değerler "maddi" olmayan değerlerle eşleşmekte ve hatta onları da aşarak tümüyle egemen olmaktadır (Tolan:1993:296,297).

Marcuse'ye göre birey ve toplum arasındaki ilişkileri düzenleyen mekanizma, toplumsal denetim, hatta bir anlamda teknolojik bir denetimdir. Bu toplumsal denetimler öylesine benimsenmiştir ki, bireyin karşı koyucu güçleri de büyük ölçüde etkilenmektedir. "Yabancılaşan kişi yabancılaşmış olan yaşamından özümrlenmiştir. Tek boyut vardır artık, bu tek boyut, her yerde her biçimdedir." Kısacası Marcuse'de ilerleyen teknoloji, bireysel özgürlüğün kısıtlanmasına yol açmakta, totaliter bir toplumun ilk görüntülerini sergilemektedir (Tolan, 1993:299).

Belirtilen bu açıklamalardan da anlaşıldığı üzere sanayi devrimi ile başlayan teknolojik gelişme sonucu yaşanan yabancılaşma kendini her alanda göstermiştir. Özellikle batılı ülkelerde yaşanan yabancılaşma kendini, yalnızlık, bireysellik, insan ilişkilerinde ki sıcaklığın ve dayanışmanın yok olması, kendine ve diğer insanlara duyulan güvenin kaybolması, insanların yaratıcılığının yitirilmesi gibi pek çok şekilde göstermektedir. Tabii ki sanayileşme ile beraber gelen bu oluşum insanları kurulmuş olan bir düzende bir makinenin sabit dişlişi durumuna getirmiştir. Böylece toplumda birincil ilişkilerin yerini ikincil ilişkiler almıştır. Bunun sonucu olarak toplumda yardımlaşma ve dayanışma duygusu yok olmaya başlamış, insanların kendini toplumdan dışlaması ile büyük bir yalnızlaşma içinde birbirinden kopmaya başladıkları belirlenmiştir. Yaratıcılığın ve yeteneklerin yok olmaya yüz tuttuğu bu durumun düzeltilmesi

bugün batının gündeminde önemli bir yer oluşturmaktadır. Bunun için kaybolmaya yüz tutmuş bu birincil ilişkilerin tekrar oluşturulması ve bunların boşluğunu doldurmaya çalışmak için batı bir takım kurumlar oluşturmuştur.

Batı ülkelerinin bu durumu günümüzde çok az gelişmiş ülkelerde kendini hissettirmeye başlamıştır. Batı uygarlığının, kapitalizmin ve sanayi devriminin temelinde yatan ve Weber'in üzerinde ısrarla durduğu etkinlik-rasyonalite-prodükktivite düşüncesinden, daha doğrusu aksiyomatik dogmasından kaynaklanmaktadır. Bu aksiyomatik dogma normatif ve değersel sistemini bu bütüne göre oluşturulmamış az gelişmiş toplumlara ulaştığında, söz konusu toplumların, hem toplumsal hem de bireysel düzeyde hızla çözülme sürecine girdikleri gözlenmektedir (Tolan, 1993:247).

Bu durumu oluşturan en önemli boyutlar Ogburn'un ortaya koyduğu kültürel boşluk kavramı ile açıklanabilir: "Bir kültürün birbiriyle ilişkili olan iki parçasından biri, öbüründen daha önce ya da daha fazla değiştiğinde ortaya çıkan uyumsuzluk durumuna kültürel boşluk denilmektedir." (Tolan:1993:217)

Az gelişmiş ülkelerde batının hızla yayılan yeniliklerine ve teknolojisine, kültürel değişimin aynı hız ve paralellikte uyum sağlayamaması neticesinde oluşan kültürel boşluk ve yabancılaşma artmaktadır. Özellikle az gelişmiş ülkelerde kırdan-kente göçün sonucunda oluşan yabancılaşma ve anomi ortamında bu durum bir bunalıma dönüşmektedir. Bu benzer süreçler Türkiye'de de kendini göstermektedir. Bunların içerisinde gecekondulaşma sorunu daha belirgin bir sorun olarak güncelliğini korumaktadır. Böylece

kırdan-kente göç ile ikili toplumsal farklılaşmalar meydana gelmektedir.

Tolan (1980:264)'a göre ekonomik ve sosyo-kültürel davranış biçimlerindeki gelişmeler ile toplumun değer sistemleri arasındaki bağıntının kurulması, değişme yönünün belirlenmesi açısından önem kazanmaktadır. Ona göre değer sistemleri açısından Türk toplumu bugün iki ana zıtlasma ya da kutuplaşma süreci içindedir. Bu süreçler Türk toplumunun Batı dünyası ile bütünleşmesini içeren bir gelişme yönünde olup, dış dünya açısından başkalaşma, ulusal ölçekte ise yabancılaşma görünümündedir.

Bugün Türk toplumu da dahil olmak üzere, tüm dünya toplumların en büyük sorunlarından biri yabancılaşmış gençler ya da genç nüfustur.

Kensiton'un görüşlerine "Siyaset Psikolojisi" adlı kitapta yer veren Alkan ve Ergil gençlerle ilgili olarak yabancılaşmayı şöyle açıklamaktadırlar : "Yabancılaşma açısından toplumun en alt kesimini oluşturan tabakaların yaşadıkları ve onlara arzuladıkları yararları sağlayamayan topluma ve onun değerlerine derin olarak bağlılık zaten beklenmez. Fakat kökleri yoksulluk, dışarıda bırakılmışlık, baskı, hastalık ve fırsat yoksunluğu olgularında olmayan bir uzaklaşma duygusunun tüm, toplumsal katmanlarda yaygındır. Bu duygu gençler arasında yoğunlaşır. Keniston'a göre gençlerin duygusuzluğu ve toplumsal süreçlerden geri çekilmelerine etki yapan olgular, zenginlik, giderek hızlanan sosyal değişme, aylaklık, otomasyon, işlerin yaratıcılıktan uzak olması ve üyopik fikirlerin önemini

yitirmesidir. Bu toplumsal çerçeve içinde alt-sınıf gençlerinin yabancılaştıklarını duymamalarına olanak yoktur. Çünkü onlar dışına itildikleri toplumun temel yaşam süreçlerine kenardan katılmaktadırlar (Alkan ve Ergil 1980:236).

Alkan ve Ergil (1980:236,237) dışarıda kalıp içeri bakan başkaları da vardır diyerek, dinsel, etkinlik azınlıkları, sosyal varlıkları hızlı sosyal kültürel değişme karşısında tehlikeye giren küçük üretici (tarım, zenaat ve esnaf) grupları, köylerden ve kırsal nitelikleri ağır basan küçük yerleşme birimlerinden büyük kentlere yerleşmeye ve okumaya gelenler, üst-sınıf okullarında okuyan alt sınıftan gelen gençleri görmektedirler.

Bu yabancılaşma Alkan ve Ergil (1980:237)'e göre ve bazı bilim adamlarına göre belirli aşamalardan başlar. Önce ailelerinden yabancılaşırlar. Aile büyüklerinden yabancılaşmaları, genellikle onların isyan etme eğilimlerini arttırır. Yabancılaşan gençlerle aile büyükleri ve diğer olgun kişiler arasındaki iletişim zayıflar.

Bunlara bakılarak Türkiye'de durum ile ilgili de şunlar söylenebilir. Özellikle göç sonucu kente gelen aileler büyük bir anomi ve yabancılaşma yaşamaktadırlar. Kırdan aile içi ve ailelerarası yardımlaşma dayanışma içerisinde olan aile ve genç, kentte işsiz ve yalnızlık içine düşmektedir. Bunun sonucu olarak kendini gerçekleştirmekte güçlük çeken genç toplum içinde kendini gösterebilmek ve kabul ettirebilmek için genel toplum ideolojisi ve değerlerinden uzaklaşabilmektedir. Böylece daha önceki aile ve çevrenin sağladığı sosyal kontrolden uzaklaşarak, genel düzene aykırı ideolojik kontrol gruplarının etkisine girerek kendini

gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Hatta bunu içerisine bazen de ailesini çekebilmektedir. Bu durum kırdan-kente gelen bazı Üniversite öğrencilerinde de rastlanılmaktadır. Marjinal kesimde kalan bu gençler, böylece kolay kontrol altına alınıp yönlendirilebilmektedir.

Ülkemizde de cumhuriyetin kurulması ile başlayan ve daha sonra hız kazanan sanayileşme hamlesi ile gelişmiş ülkelerin bugün sancısını çektiği bu oluşumlara bir yönelim oluşmaya başlamıştır. Sanayileşmenin sonucu olarak oluşan göç olgusu kırdan-kente bir hız kazanmıştır. Bu da yaşama biçimlerindeki farklılaşmayı ortaya koymaktadır. Ülkemizin nüfusunun büyük bir kısmını gençlerin oluşturması, bize bu konuda şimdiden önlem almayı zorunlu kılmaktadır. Çünkü her kuşak oluşumunda daha da ilerleyen ve gelişmiş çağdaş toplumlar düzeyine çıkmaya başlayan ülkemiz benzer bir tehlike ile karşı karşıya kalma yolundadır. Geleneksel aileden çekirdek aileye geçişle beraber, toplumumuzda da birincil ilişkilerin yerini ikincil ilişkiler almaktadır. Bunun sonucu olarak bireyselleşme, yalnızlık ve yabancılaşmanın getirdiği diğer unsurlar kendini hissettirmeye başlamıştır. Bu bağlamda bundan en fazla nasibini alan genç nüfus için önlemler almak mecburidir. Gençlerin sağlıklı olarak toplum hayatına kazandırılması için gençlerin kendi organizasyonları, serbest zaman etkinlikleri, katılımları, demokratikleşmeleri, dayanışma duygularının geliştirilmesi önemini göstermektedir. Serbest zaman etkinlikleri ile gençler ilgi ve yetenekleri doğrultusunda sanayileşmenin getirdiği bu çarklı düzende yaratıcılıklarını geliştirebilir ve kendilerini gerçekleştirerek sosyalleşme sürecini sağlıklı olarak sürdürebilirler. Bu bağlamda serbest

zamanların gençler üzerinde günümüzde iki temel önemi bulunmaktadır. Birincisi bu yol ile önleyici ve destekleyici mekanizmanın oluşturulması; böylece batılılaşma, çağdaşlaşma yolunda ilerlerken genel toplum sağlığı korunabilmektedir. İkinci olarak bu durumun yaşandığı toplumun kesimlerinde tedavi edici bir unsur olarak, ikincileşmiş ilişkilerin serbest zaman etkinlikleri dolayısıyla birincil ilişkilere dönüştürülmesidir. Gençler böylece ilgi duydukları etkinlikler yoluyla bir araya gelip yetenekleri ve yaratıcılıkları vasıtasıyla bu gruplarda ve toplumda kendilerini gerçekleştirebilmektedirler. Bunun sonucu olarak daha önce yalnızlaşmaya başlayan, kendini gerçekleştirememiş, güven duygusunu yitirmiş gençler daha öncede bahsedilen yetenekleri ve yaratıcılıkları doğrultusundaki serbest zaman etkinlikleri ile toplumun sağlıklı, demokratik iyi bir sosyalleşme sürecinde olan bireylerini oluşturmaktadır.

1.2.1. Türkiye'de gençlerin serbest zamanları değerlendirme ve kullanım biçimleri

Ülkemizde hızlı sanayileşme ile beraber yaşanan iç göçler doğrultusunda kentleşme olgusu olmuştur. Kentleşme olayı özellikle 1950'li yıllardan itibaren büyük bir hız kazanmıştır. Türkiye'de geri kalmış bölgelerden gelişmiş bölgelere doğru son yıllarda görülen nüfus hareketi sosyal bilimcileri bir "iç göç" sorunu ile karşı karşıya getirmiştir. Göçün nedenleri, yöneldiği merkezleri, göç edenlerin şehirlere yerleşme biçimi, uğraşları, giderek ekonomik ve sosyal yapıda meydana gelen değişimler ve benzeri konular üzerinde çeşitli çalışmalar yapılmaktadır.

Göç ile beraber hızla büyüyen çarpık kentleşme sonucunda pek çok sorun meydana çıkmıştır. Son kırkbeş-elli yıldan beri toplumsal-yapısal değişmeye bağlı olarak ortaya çıkan kentleşme olgusu, bugün özellikle kent merkezlerini toplumsal, ekonomik ve fiziksel sorun odağı olarak çevreleyen gecekondu sorununa neden olmuştur (Kartal, 1983:40).

Gecekondu ailesinde böylece gecekondulaşmanın yarattığı durum ile geçiş gösteren bir aile tipini oluşturmuştur. Yasa (1973:10)'da yaptığı gecekondu ailesi tanımlamasında geçiş kavramına yer vererek şöyle tanımlamaktadır. "Gecekondu ailesi köy ailelerine göre kişileri daha az, üyeleri arasındaki iş-güç biçimi çeşitlenmiş yararlı gördüğü birtakım köy özelliklerini sürdüren, buna karşılık, uygun gördüğü kent özelliklerinden bir bölümünü kabullenmiş, toplumsal değer ve alışkanlıkları bakımından bir ucu köyde diğer ucu kentte iki aile tipi arasındaki geçiş durumu gösteren ailedir."

Gecekondu aileleri yapılan araştırmalarda görüldüğü gibi geniş aile özellikleri taşımakta. Sencer (1979:416)'e göre bu ailelerin kentte göç ettikten sonra çocuklarını okutmakta ve özellikle ilkokula göndermektedirler. Ancak ilkokuldan sonra eğitim görenlerin sayısı oldukça düşüktür. Çalışmaya başlayan çocuklar ve gençler içinde erkeklerin sayısı kızlara göre oldukça yüksektir. Cinsiyet ayrımının fazla gösterilmemesine karşın kızların çalıştırılma eğilimi düşüktür.

Gecekondu ailesi kent ailesinin bir takım maddi ve manevi yaşantı ve alışkanlıklarını benimsediği halde, köysel değer ve

alışkanlıklardan bir kısmını da koruma, bu aileyi uzun zaman köy ailesinin kentte bir uzantısı haline getirmiştir. Toplumsal baskıların etkileri gecekondlu ailesini köy ailesinden uzaklaştırarak daha etkin ve canlı topluluklar haline getirmiştir. Durum böyle olunca gecekondlu ailesi, değer ve alışkanlıkları koruma bakımından, karma özellikler taşıyan, çelişik davranışlı, türü kendisine özgü, bir birincil toplumdur (Yasa, 1966:229,230).

Gökçe (1971:151,158)'nin yaptığı araştırmanın sonuçlarına göre gecekondlu gençliğinin serbest zamanı değerlendirme faaliyetlere yöneltmektedir. Gelişme çağında bulunan gençlerin serbest zamanlarını gereği gibi değerlendirmemeleri onların esasen temelde mevcut olan sosyal ekonomik ve psikolojik sorunlarını yoğunlaştırabilmektedir. Şehir merkezinde oturan şehirli gençlerde çevrenin baskısından uzaklaşma eğilimi fazla olduğu, halde gecekondularda yaşayan gençlerde buna karşı bir eğilim görülmektedir. Bu da gecekondularda yaşayan gençler de ana babalarının etkisiyle oluştuğunu gösterebilir.

Endüstrileşme ile meydana gelen değişim pek çok alanda olduğu gibi kırdan-kente göç eden aileyi de böylece değiştirmektedir. Kırdaki geleneksel yapı içerisinde, ilişkilerini daha informal olarak, karşılıklı destek ve yardımlaşma ile müşterek sürdüren köy ailesi, kente gelince daha farklı bir durum ile karşılaşmaktadır. Birincil ilişkilerin çok zayıf olduğu ve geleneksel aile yapısının süratle çekirdek aile yapısına dönüştüğü kentte aile ve genç böylece yalnızlığa itilmektedir. Dayanışma duygusu ve birincil yakın ilişkilerin gücünü yitirmesi ile beraber aile ve genç kendisini ikincil ilişkiler içerisinde bulmaktadır.

Gökçe (1971:14)'ye göre, köylerde görülen tarıma dayalı ekonomik hayatın yerini, kentlerde son derece farklılaşmış, iş bölümü ve ihtisaslaşmayı zorunlu kılan bir ekonomik düzen almıştır. Bu durum, yaşama koşullarını da etkilemektedir. Aile üyelerinin çoğunluğunun dışarıda çalışması nedeniyle aile ve akrabalık bağları gevşemekte, otorite sembolü değişmekte, kişi bağımsızlaşmakta dayanışma duygusu önemini kaybetmektedir ve sosyal kontrol, toplumdaki kurumlar tarafından, değişik kalıplar içinde gerçekleştirilmektedir.

Bu durumda, sosyal, kültürel ve ekonomik bakımdan farklı özellikler gösteren şehirli gencin yetişmesi sadece yakın çevreye bağlı kalmamakta, ikincil ilişkilerle bütünleşen geniş ve çok yönlü bir etkileşim sürecine bağlanmaktadır.

Sanayileşme sonucunda Türk toplumunda da serbest zaman uğraşları değişmiştir. Teknoloji ve hızlı gelişme beraberinde getirdiği değişiklikler toplum yaşamına da yansımıştır.

Çağdaş anlayış, boşa akıp giden zamanın birey ve topluma büyük zarar getirdiğini kabul etmektedir. Ayrıca, kalkınmakta olan bir ülkede yaşayan tüm insanların, özellikle gençlerin, zamanlarını boş harcamaları toplumsal gelişme ve kalkınma bakımından büyük bir kayıp olarak kendini göstermektedir. Zamanını olumlu değerlendiremeyen, uğraşı, çalışma, öğrenim, dinlenme arasında denge kuramayan gençlerde kişilik gelişmesi yetersiz ve güvensiz olmaktadır. (Köknel, 1979:166,167)

Türkiye'de orta öğretim öğrencilerinin, yapılan serbest za-

manlarını değerlendirmeleri genel eğitim sisteminin pek boş zaman bırakmamasından dolayı önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır (Ünver ve diğerleri, 1986:214).

Gençlerin serbest zamanlarını değerlendirmeleri kır-kent içindeki sınıflaşmalara, sosyo-ekonomik yapının yarattığı farklılaşmaya göre, cinsiyet farklılığına ve bütün bu farklılaşmalar ötesinde toplumsal değişme ve buna dayalı olarak kentleşme sürecinde değişen ev ve aile yaşamı ve bir bütün olarak değerler sistemi serbest zamanların değerlenirilmesini etkilemektedir (Gökçe, 1984:29).

Yapılan araştırmalara göre kırsal kesimde özellikle, kış aylarında tarım olmamasından dolayı gençler yoğun bir serbest zaman yaşamaktadırlar. Bu serbest zamanlar iki türlü görölmektedir. Bunlar faydalı ve faydalı bulunmayan serbest zamanlar diye köylüler tarafından görölmektedir. Bu faydalı işler sırasıyla ev onarma, tarlada taş toplama, tarım ve orman işçiliği, yol onarımı, köyün müşterek hizmetleri, şehirde veya köy dışında işçilik, spor ve kültürel faaliyetlerde bulunma, bir zanaatla, uğraşma, kur'an okuma, ibadet gibi dini faaliyetler olduğu görölmektedir. Daha az oranda komşulara yardım etme ticaret yapma ve fakirlere yardım yer almaktadır. Burada göröldüğü gibi kırsal kesimde gençlerin serbest zaman etkinlikleri esas iş dışında yapılan faaliyetleri kapsamaktadır. Gençlerin serbest zaman etkinliklerinden faydalı bulunmayanlar gezme, kahvede oturma, eğlenme, oyun oynamadır. Gençlerin kendi görüşlerine göre ise gençler serbest zamanlarında müşterek köy hizmetlerinde çalışmakta, spor ve kültürel faaliyetlerde bulunmaktadırlar (Emiroğlu, 1985:30,31).

Tezcan (1993:134,135)'a göre kırsal kesim gençliğinin boş zamanlarının değerlendirmesi rastlantısaldır. İş ve serbest zamanların kırdaki genelde karışmış durumda. Serbest zamanlar sohbet, kahveye gitme, arada bir kasabaya gidip film izleme müzik dinleme gibi etkinliklerle geçmektedir. Kızlarda ise durum biraz daha farklı ve sınırlıdır. Kızlar kırdaki kadının statüsüne bağlı olarak evde çeşitli el işleri, nakış örgü gibi şeyler, ev işleri yapar ve komşu gezmelerine giderek akranlarıyla konuşurlar.

Kentlerde, gençlerin boş zamanlarını değerlendirmeleri, orta ve yüksek öğrenimde bulunanlarda, çalışanlarda, kızlarda ve erkeklerde farklılık göstermektedir.

Öğrenimlerini çeşitli nedenlerle sürdürmeyen ya da bir işyerinde çalışan genç erkekler, yaşadıkları kentin olanaklarına göre kahvede, sinemada, gezmede, maça, radyo ve televizyon izleyerek, çoğunlukla boş zamanlarını edilgen biçimde geçirmektedirler. Bu gençlerde yapılan çeşitli anket sonuçlarına göre, bunların %70'inin serbest zamanlarında sinema ya da kahveye, %40'ını maça, %22'sinin tiyatroya gittiğini, bunun yanında %60'ının günlük gazete, %9'nun roman ya da kitap %3'nün bilimsel niteliği olan eser ya da değerli roman okuduğu saptanmıştır (Köknel, 1979:167).

Bir başka araştırmaya göre çalışan gençlerin serbest zamanlarını değerlendirmede, dinlenme ve eğlence boyutunun ağır bastığını, zeka ve vücut geliştirmek, mesleki alanda yetişmek vb. yeni düşünüş tarzlarının önemli boyutlarda olmadığı tespit edilmiştir (Akkayan ve Saran, 1987: 187,188).

Orta öğretimdeki gençler Tezcan (1991:146)'a göre serbest zamanları değerlendirmede kız ve erkeklerin ortak olarak görülen etkinlikler içerisinde, TV seyretmek, sinemaya gitmek, kitap okumak, tiyatroya gitmek, radyo dinlemek, kitap, dergi okumak. Erkeklerde bunun dışında, kahveye gitmek, maça gitmek ve imkanların elverdiği ölçüde spor faaliyetlerinde bulunduğu söylenmektedir. Kızlarda ise farklı olarak arkadaşları ile birlikte evde oturmak görülmektedir. Ayrıca son yıllarda yapılan bir araştırmada tüm liseli gençlerin %66'sı serbest zamanlarını evde geçirmektedir. Daha sonra arkadaş evi (%11), sokaklar (%7,8), kahvehaneler (%43), okul (%4), pastahaneler (%14) ve biracılar (%1) gelmektedir.

Gökçe (1984:95)'nin yaptığı bir araştırma daha önce söz edilen M.E.B. tarafından yapılan araştırmayı doğrulayan bir biçimde ev içi etkinliklerin önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. Bu bağlamda evde müzik dinleme (26,7), kitap, dergi, gazete vb. okuma (%26), spor yapma (%11,8) ilk üç sırayı almaktadır. Cinsiyet açısında konuya bakıldığında, erkeklerde okuma etkinlikleri, kızlarda ise evde müzik dinleme birinci sırayı almaktadır.

Köknel (1979:168)'e göre yüksek öğrenimde bulunan gençler içinde serbest zamanları değelendirme orta ğretim gençliğinden pek farklı değil. Bu gençlerin %70'den fazlası boş zamanlarını edilgen olarak geçirmekte, diğer %30'u ise ciddi yayınları, izleyen, konferanslara giden, tartışan, müzik, spor, folklr v.b. etkin değerlendirme yapan gençlerde oluşturmaktadır.

Gökmen (19845:89,91) ve diğerlerinin Yükseköğrenim öğrencilerinin serbest zaman etkinlikleri kendilerini gerçekleştirme düzeylerini araştıran araştırmada üniversite öğrencilerinin serbest zamanlarını değerlendirme ile ilgili olarak net bilgiler bulunmuştur. Bu araştırmaya göre öğrencilerin tümü, çok sınırlıda olsa, serbest zamanlarında bir dizi etkinliklere katılmaktadırlar. Öğrencilerin en çok katıldıkları serbest zaman etkinlikleri genellikle ucuz geleneksel, zihinsel veya bedensel güç harcamayı gerektirmeyen, kapalı mekanlarda gerçekleştirilen, orta ve alt düzeyde kendini gerçekleştirmiş öğrencilerin katıldıkları etkinliklerdir. Diğer çarpıcı bir husus ise üniversite öğrencilerinin pek çok etkinliklere grupla katılmak istemeleridir. Ayrıca öğrencilerin fazla katıldıkları etkinlikler ise şöyle sıralanmıştır. Bunlar sırasıyla, müzik dinleme, arkadaş toplantıları, okuma, sinema, konuşma-sohbet, televizyon izlemek, futbol oynama, yürüyüş ve radyo dinlemedir. Diğer yandan yukarıda sıralanan etkinliklere grupla katılabileceklerini daha çok tercih etmektedirler. Bunlar arkadaş toplantıları, konuşma-sohbet, futbol, tiyatro, satranç-dama, kahveye gitmek, masa tenisi, aile toplantıları, basketbol, kağıt oyunları, voleybol, halk oyunları, piknik, bilardo, güreş, kağıt-kalem oyunları grupla katıldıkları etkinliklerin başında gelmektedir.

Bir başka araştırmada yüksek öğrenime devam eden öğrencilerin okuma ve kültürel faaliyetlerde düşük öğrenim düzeyli gençlere göre daha fazla katıldıkları görülmüştür. Gene aynı araştırmada yapılan bir tespite göre öğrenim düzeyi yükseldikçe serbest zamanlarda TV'ye ayrılan vakit azalmaktadır (Ünver ve diğerleri, 1986:219).

Bu araştırmalardan da anlaşıldığı gibi öğrenim düzeyi ile serbest zamanları değerlendirmede arasında önemli bir ilişki saptanmıştır. ğrenim düzeyi yükseldikçe serbest zamanları değerlendirme biçimi farklılaşmaktadır. Başka önemli bir husus ise kır-kent bağlamında bakıldığında, büyük kentlerde yaşayan gençlerle öğrenim düzeyi yüksek olan gençlerin serbest zamanlarını daha çok spor, okuma ve kültürel faaliyetlerle değerlendirmeleri, kır gençlerinin ise dar imkanlar çerçevesinde oyun, sohbet, dinlenme, TV seyretme gibi uğraşlara daha çok yöneldiği anlaşılmaktadır. Ayrıca alışan ve çalışmayan kız-erkek bağlamında da serbest zamanları değerlendirmede farklılaşmalar görülmektedir.

1.3. Farklı Serbest Zaman Kuruluşlarının Yapısı

Ülkemizde gençlerin serbest zamanlarına yönelik hizmetlerin çok yetersiz olması, diğer gençlik hizmetlerinden pek farklı değildir. Mevcut olan hizmetler ise az sayıda kurum tarafından üstlenilmektedir. Gönüllü kuruluşların bu yöndeki çalışmalarına ise rastlamak çok kolay değildir. Devlet eli ile yürütülen hizmetlerden ise Gençlik Merkezleri ve Hizmetsel Kuruluşlardan olan niversite Sağlık, Kültür ve Spor Dairesi Başkanlıklarının gençler için düzenledikleri oluşumlar içerisinde yer alan hizmetler gelmektedir. Aşağıda bu hizmetler içinde Ankara'da yer alan iki Gençlik merkezi ile niversiteler içinde O.D.T.. ve H..'nin serbest zaman hizmetlerine ilişkin yapıları üzerinde durulacaktır.

1.3.1. Gençlik merkezleri

Gençlik Merkezleri Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne bağlı olarak gençlere yönelik hizmet veren bir kuruluştur. Gençlik Merkezlerinin bugünkü sayısı Ankara'da (3) Türkiye'de ise (63)'tür.

Gençlik Merkezlerinin amacı kuruluş, görev ve yönetim talimatınca şu şekilde açıklanmıştır : "Gençlik Merkezleri gençliğin, yönetime katılarak serbest zamanlarda, kişisel istek, eğilim ve yetenekleri doğrultusunda seçerek yaptıkları sosyal-kültürel ve sportif faaliyetlerin organizasyonunu yapan: kişisel ve toplumsal ihtiyaçlara cevap veren sosyal ve kültürel kurumlardır. (Gençlik ve Spor Gn.Md., 1993:6)

Gençlik Merkezlerinin amacı 6. madde de daha ayrıntılı olarak 9 maddede irdelenmiştir. Buna göre:

1) Gençlerin serbest zamanlarını ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda değerlendirmelerini sağlayacak sosyal-kültürel ve sportif faaliyetlerle yönlendirmek ve yetiştirmek,

2) Gençlerin Atatürk ilkeleri doğrultusunda, ülkesine ve milletine yararlı, araştırmacı, yaratıcı, birleştirici yeteneklerini geliştirmek ve toplumsal hayata gönüllü olarak katılmalarını sağlamak,

3) Gençlik Merkezleri bünyesinde kurulacak Gençlik Kulüpleri vasıtasıyla Bağımsız Gençlik Teşkilatların oluşumunu sağlamak.

4) Diğer illerdeki Gençlik Merkezleri Üyeleri ile birlikte programlar üretmek, bu programlar aracılığıyla gençler arasında (mobilité-hareketlilik) ziyaretler yapılmasını sağlamak.

5) Gençlere, birlikte üretmek, birlikte sorumluluk üstlenmek ve farklılıklara hoşgörüyle bakmak gibi demokrasinin temeli olan davranış ve düşünüş kalıplarını kazandırarak, olumlu bir sosyal kişilik geliştirilmelerine katkıda bulunmak,

6) Sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerle gençlerin ruh ve beden sağlıklarını korumak, milli ruh ve beraberlik duygularını güçlendirmek,

7) Gençlerin kültürel ve psiko-sosyal ihtiyaçlarına cevap vererek sorumlu bir kişilik geliştirmesini sağlamak ve zararlı alışkanlıklardan korumak,

8) Bilgi ve becerilerini arttırmak,

9) Gençlerin problemlerine yardımcı olmak, rehberlik ve danışmanlık yapmaktır.

Kurumun temel ilkeleri ise (6) maddeden oluşmaktadır. Bu temel ilkelere göre :

- 1) "Hizmetler ihtiyaca yönelik olmalıdır."
- 2) "Bilimsellik esastır."
- 3) "Merkezler yenilik ve gelişmelere açık olmalıdır."
- 4) "Gönüllü katılma olmalıdır."

5) "Faaliyetlerle ilgili konularda kamu kurum ve kuruluşları ile özel ve gönüllü kuruluşlarla koordinasyon yapılmalıdır."

6) "Gençler yönetime yardımcı olmalıdır."

Gençlik Merkezlerinin amaçları ve ilkeleri oldukça çağdaş olmakla beraber gençleri daha fazla ön plana çıkaracak, sorumluluk ve görev verilmesi, gençlerin kurumu daha fazla benimsemelerine ve sahiplenmelerine yol açacaktır. Belirtilmiş olan bu amaçlar ve ilkelerin uygulamada ne denli işlerlik kazandığı ayrı bir konudur. Bu ilke ve amaçların Gençlik Merkezlerinin işlerliğinde uygulanmasını denetlemek gereklidir.

Kuruma üye olma koşulları (12-24) yaş ile sınırlı tutulmakla beraber, gereken hallerde (9-11) yaşları arasında yer alan gençlerin de kuruma üye olması mümkündür. Yalnız (18) yaşını doldurmamış bir üye özgürce tek başına üye olamamaktadır. Bu yaşı doldurmamış bir genç ancak velisi ile üye olabilmektedir. Kurumun açık olduğu saatler (9.00-18.00) arasındadır. Öğleden sonra okuldan ayrılan bir gencin kurumdan yeterince yararlanma şansı oldukça azdır. Kurumun kapanış saatinin bu açıdan daha ileri bir saatte göre yeniden düzenlenmesi gerekir. Bundan dolayı gençler genelde hafta içinde Gençlik Merkezlerine gitmemektedir. Gençlik Merkezlerinin sayısının tüm Türkiye'de 63 olması çağdaş ülkelere göre oldukça düşüktür. Almanya'da her mahallede mutlak bir gençlik merkezi ve benzeri kurumların olduğu düşünüldüğünde bu sayının azlığı daha açık olarak görülmektedir.

Gençlik Merkezlerinde Uzman ve liderlerin görevleri ortak olarak tanımlanmıştır. Uzman ve animatör-liderlerin görevleri birbirinden ayrıştırılmamıştır. Oysa uzman ve animatör-liderlerin görevlerinin ayrıştırılması, birbiri ile karıştırılmaması gerekmektedir. Çalışacak meslek gruplarının görevleri ayrı ayrı yönetmelikte belirtilmelidir.

Gereken hallerde gençlere disiplin cezası vermek üzere disiplin kurulu kurulmuştur. Buna göre üyenin disiplin kuruluna verilmesini gerektiren haller 15'nci madde de ayrıntılı olarak açıklanmıştır:

- 1) Merkeze üye olmayan kişilerin uyarılara rağmen getirmek,
- 2) Grup çalışmalarını engelleyici ve huzuru bozucu davranışlarda bulunmak,
- 3) Ahlâk kurallarına ve toplum hoşgörüsüne aykırı ve aşırı davranışlarda bulunmak,
- 4) Devlet mallarına zarar vermek,
- 5) Merkezde içki içmek veya içkili gelerek huzuru bozmak,
- 6) Yüz kızartıcı suçlardan birini işlemek,
- 7) Merkezlerin amaç ve kapsamına ters düşecek politik, ideolojik faaliyetlerde bulunmak.

Burada belirtilmekte olan hallerden 6 ve 7'nci için merkezle ilişki kesilmektedir. Diğerleri için ise belirli süreler içinde mer-

kezden uzaklaştırılma cezası verilmektedir. Ancak önemli olan bu gençleri toplum yaşamına uyumlu bir hale getirmek olduğu düşünüldüğünde bu cezaların verilmesinden önce kurumdan yer alan insanlarla çalışma beceresine sahip olan meslek gruplarından sosyal hizmet uzmanı, psikolog ve pedagoğun genç ile çalışma yapması gerekmektedir.

Bu kurumda çalışan animatör-liderlerden öncelikle gönüllü olarak çalışmaları beklenmektedir. Gönüllü olarak ücretsiz çalışmayan animatör-liderlere ders ücreti şeklinde Gençlik ve Spor İl Müdürlüğünce ücret ödenmektedir.

Merkezin diğer bütün giderleri ve ödenekleri Gençlik İl Müdürlüğü bütçesinden karşılanmaktadır. Gençlik merkezlerinin öncelikli bir hizmet sektörü olarak ele alınıp merkezlerin çok yönlü geliştirilmesi günümüzde büyük önem taşımaktadır.

1.3.2. Yükseköğretim kurumları, mediko-sosyal sağlık kültür ve spor işleri dairesi

Hizmetisel kuruluşlardan olan Üniversitelerde gençlere götürülen serbest zaman hizmetleri 2547 sayılı Kanunun 2880 sayılı Kanunla değişik 46 ve 47 maddeleri ile 124 sayılı Kanun Hükmündeki Kararnamenin 32 ve 46 maddeleri, Yükseköğretim kurulunun 7.1.1985 tarih ve 85.2.24 sayılı kararındaki esaslar gereğince üniversitelerde kurulan Sağlık, Kültür ve Spor İşleri Dairesinin teşkilatlanması, yönetimi, çalışmaları, görevleri yetki ve sorumluluklarına ilişkin genel hükümleri kapsayan bu kanuna dayanan bir yönetmelik biçiminde oluşturulmuştur.

Yükseköğretim Kurumları Sağlık, Kültür ve Spor İşleri Dairesi Uygulama Yönetmeliğinin 4'ncü maddesinde amaçlar şu şekilde açıklanmıştır :

"Bu yönetmeliğin amacı; öğrencilerin beden ve ruh sağlığını korumak, hasta olanları tedavi etmek veya ettirmek, barınma, beslenme çalışma, dinlenme ve ilgili alanlarına göre boş zamanlarını değerlendirmek, yeni ilgi alanları kazanmalarına imkan sağlayarak, gerek sağlık ve gerekse sosyal durumlarının iyileşmesine, yeteneklerinin ve kişiliklerini sağlıklı bir şekilde gelişmesine imkân verecek hizmetler sunmak ve onları ruhsal ve bedensel sağlıklarına özen gösteren bireyler olarak yetiştirmek, birlikte düzenli ve disiplinli çalışma, dinlenme ve eğlenme alışkanlıklarını kazandırmaktadır.

Dairenin sağlık hizmetlerinden, üniversite çalışanları ile emekliler ve bunların bakmakla yükümlü oldukları aile bireyleri de yararlanır. Daire üniversitede çalışanların "Daire Hekimliği" görevini de yapar.

Daire; aynı zamanda bu amacın gerçekleştirilmesine yönelik araştırma ve uygulama yapan ve yaptıran bir eğitim kuruluşudur. (YÖK, 1984:204-205)

5'nci madde de ise Dairenin amacını gerçekleştirmek için bütçe imkanları nisbetinde aşağıda gösterilen temel ve benzeri hizmetleri yapan görevi açıklanmıştır.

Daire :

a) Her türlü sağlık hizmetlerini yürütür, yataklı sağlık merkezleri açar,

b) Güzel sanatlar ve spor alanlarında çalışmalar ve gösteriler düzenler,

c) Öğrencilere burs ve kredi, beslenme, barınma, çalışma, dinlenme ve boş zamanlarını değerlendirme ulaşım ve iş bulma alanlarında yardımcı olacak hizmetler de bulunur.

d) Psikolojik, danışmanlık ve rehberlik hizmetleri yapar, öğrencilerin kişisel ve ailevi sorunlarını çözümlemeye çalışır.

e) Hizmet alanına giren konularda araştırma ve uygulamalar yapar veya yaptırır ve gerekli gördüklerini yayınlar,

f) Hizmet veren meslek elemanlarının yetiştirme ve gelişmelerini sağlamak için hizmetiçi eğitim programları düzenler.

g) Bütün bu hizmetlerin görülmesi için gerekli olan öğrenci kantin ve lokantaları, okuma salonları ile öğrenci yurtları açar, toplanti, sinema ve benzeri diğer tesisleri kurar, kiralar, işletir veya işlettirir. Bu amaca yönelik olarak üniversitenin diğer birimleri ve üniversite dışındaki kuruluşlarla işbirliği içinde çalışır, döner sermaye işletmeleri kurar.

Gençlerin serbest zaman hizmetlerine ilişkin bilgiler 16'ncı madde kültür hizmetleri başlığı altında ayrıntılı olarak ortaya konmaktadır. Buna göre; Dairede kültür hizmetleri olarak öğrencilerin ilgi alanlarına göre boş zamanlarını değerlendirmek yeni ilgi alan-

ları ile birlikte dinlenme ve eğlenme alışkanlığı kazanmalarını sağlamak, güzel sanatlarla ilgili faaliyetleri izlemelerini, isterlerse bu faaliyetlerle katılmalarını da temin etmek amacıyla aşağıda gösterilen hizmetler yürütülür :

a) Resim ve fotoğraf sergileri açmak, konser, konferans tiyatro ve benzeri sanat ve kültür alanlarında faaliyetler düzenlemek ve bu maksatla bu çeşit faaliyetlerde bulunan kuruluşlarla işbirliği yaparak, öğrencilerin daha geniş ölçüde sanat ve kültür faaliyetlerinden yararlanmalarını sağlamak.

b) Öğrencilerin boş zamanlarında ilgi ve yeteneklerine göre sanat ve kültür çalışmaları yapmaları için, resim fotoğraf, el sanatları, halk dansları, klasik dans, müzik ve benzeri faaliyet alanlarında kurslar, çalışma grupları, korolar oluşturmak, bu grup ve koroların, üniversite içinde ve dışında konser, gösteri, sergi ve karşılaşma gibi faaliyetlerde bulunmalarını veya karşılaşma gibi faaliyetlerde bulunmalarını veya karşılaşmalara katılmalarını sağlamak.

17'nci madde de ise spora yönelik gençlik hizmetleri açıklanmaktadır. Dairede; spor hizmetleri olarak öğrencilerin ve çalışanların beden sağlıklarını korumak ve geliştirmek, onlara disiplinle çalışma alışkanlığı kazandırmak, spora ilgi duymalarını sağlamak, enerjilerini bu olumlu yöne yöneltmek, boş zamanlarını değerlendirmek için ilgi duydukları spor dalında çalışmalarını sağlamak üzere aşağıdaki hizmetler yürütülür :

a) Grup, çalışmaları ve karşılaşmalar düzenlemek, spor birlikleri kurmak,

b) Bu amaçlarla kurulmuş bulunan yurt dışı ve yurt içi kuruluşlarla işbirliği yaparak, bu alandaki çalışmalarını yaygınlaştırmak, üniversiteyi temsilen öğrencilerin yarışma ve karşılaşmalara katılmalarını sağlamak.

c) Üniversitelerin tüm spor tesis ve malzemelerini tek elde kullanılması, elemanların planlı bir şekilde çalışmalarını ve bir merkezde yönetilmelerini sağlamak.

1.3.3. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Öğrenci Toplulukları

O.D.T.Ü. öğrenci topluluklarının yönetmeliği 2547 sayılı kanunun 2880 sayılı kanunla değişik 46 ve 47 maddeleri uyarınca üniversitelerde kurulacak Mediko-Sosyal Sağlık Kültür ve Spor İşleri Dairesinin teşkilatlanması yönetimi çalışmalarını yönetmeliğine dayanarak oluşturulmuştur.

O.D.T.Ü. öğrenci toplulukları yönetmeliğinin genel ilkeleri iki maddeden oluşmaktadır (ODTÜ, 1995:1).

a) Orta Doğu Teknik Üniversitesi Öğrencilerinin Atatürk ilkeleri doğrultusunda toplumsal ve kültürel gelişmelerine yardım etmek, beden ve ruh sağlıklarını korumak ve onları araştırmacı ve yaratıcı niteliklere sahip kişiler olarak yetiştirebilmek için dinlenmek ve boş zamanlarını değerlendirme gibi sosyal ihtiyaçlarını karşılamak ve bu amaçla bütçe olanakları oranında alan ve imkanları sağlamak ve öğrencilerin bu yerlerden en yararlı biçimde ve bu amaçlar doğrultusunda yararlanabilmelerini sağlamakla Rektör yetkilidir.

b) Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde ders dışı çalışmalar yapacak öğrenci toplulukları Rektörlükçe aşağıdaki kurallara göre yönetilir ve denetlenir. Rektörlük bu yetki ve görevlerini Sağlık, Kültür ve Spor Daire Başkanlığı Kültür İşleri Müdürlüğü ve Akademik Danışmanlar yardımıyla kullanır ve yerine getirir.

Buna göre akademik danışmanlar ve topluluk yöneticileri :

a) Bu amaçlara ulaşmak doğrultusunda kurulacak topluluklardaki öğrenci faaliyetlerin düzenlemelerini belirleyen çalışma esaslarının hazırlanmasına Akademik Danışmanlar yardımcı olur. Toplulukların hangi dallarda faaliyet gösterecekleri öğrencilerin de eğitimi göz önünde tutularak Kültür İşleri Müdürlüğü tarafından belirlenir. Geçici topluluk yöneticilerinin ve öngörülen akademik danışmanın isimlerini içerir bir liste ile geçici topluluk yöneticilerinin hazırladığı genel esaslar gerekçeli bir raporla rektörlük onayına Sağlık Kültür ve Spor İşleri Dairesi Başkanı tarafından sunulur. Önerinin Sağlık Kültür ve Spor İşleri Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olması tüm ileriki faaliyetleride ve topluluğun Kültür İşleri Müdürlüğü ile ilişkide olacağı anlamına gelir.

Rektörlük onayı alınan topluluk, 1 ay içerisinde sorumlularını üyeleri arasından seçer ve yönetici listesi Kültür İşleri Dairesi tarafından Sağlık Kültür ve Spor İşleri Dairesi Başkanlığına sunulur.

b) Akademik Danışmanlar Üniversitenin belirleyeceği genel esaslar çerçevesinde topluluk faaliyetlerini denetler ve yürütülmesine yardımcı olur.

c) Akademik Danışmanlar tam veya yarı-zamanlı O.D.T.Ü. öğretim üyelerinden, Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanının teklifi ile Rektörlükçe tayin edilir. Danışmanla bu görevlerinden dolayı Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığına ayrıca doğrudan Rektörlüğe karşı sorumludur. Danışmanlara, görevlerini yerine getirilebilmeleri için gerekli olacak yetki ve görev karşılıkları Rektörlükçe belirlenir ve uygulanır.

d) Akademik Danışmanlar, Topluluğun ihtiyacına göre bütçe hazırlıklarına yardımcı olur. Üniversitenin para, malzeme ve yer imkanlarından yararlanmaları için gerekli girişimlerde bulunur.

e) Akademik Danışman, amaçları dışında faaliyet gösteren veya disiplin yönetmeliğinde kanunlarda belirtilen husus veya hususlara uymayan toplulukların Kültür İşleri Müdürlüğü tarafından cezalandırılmasını ister.

f) Akademik Danışman, her dönem sonu veya öğrenim yılı sonu ilgili topluluğun çalışma program veya raporlarını kendi görüşleriyle Kültür İşleri Müdürlüğü ve Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığına sunar.

g) Akademik Danışmanlar adına topluluk sorumluları ve üyeleri teker teker tüm faaliyetlerin denetiminden sorumludurlar.

ğ) Akademik Danışmanlar Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı tarafından düzenlenecek Akademik Danışmanlar toplantılarına katılmakla yükümlüdür. Bu toplantılara katılarak topluluklar arasında anlayış ve işbirliğinin sağlıklı olarak

gerçekleşmesinde katkıda bulunur. Genel düzeydeki sorunları ve varsa çözüme ilişkin önerilerini bu topluluklarda da dile getirirler.

Görüldüğü üzere O.D.T.Ü.'de akademik danışmanlar topluluklarda etkin durumda görülmektedir. Rektörlükçe görevlendirilen bu akademik danışmanların öğrencilerle yapılan görüşmeler neticesinde yönetmelikte belirtilmiş bu görevleri yeterince sık sık uygulamadıkları, toplulukları genelde kendi içlerinde daha özgür çalışmalarına müsaade ettikleri belirlenmiştir. Ancak toplulukla ilgili bir sorun ve yardım gerektiğinde üyelerin akademik danışmana başvurdıkları topluluk üyeleri gençlerce söylenmiştir.

Topluluk disiplin işleri aşağıdaki esaslara göre düzenlenmiştir :

Topluluk çalışmalarına katılan öğrencilere, öğrenciliğe yakışmayan tutum ve davranışlarda bulunmaları halinde O.D.T.Ü. Öğrenci Disiplin Yönetmeliği uygulanır. Ayrıca topluluk faaliyetlerine ilişkin yasak eylem veya uygunsuz davranışlardan birini veya bir kaçını işleyen topluluk üyesi öğrenciler şu cezalar verilir.

- Uyarma
- Kınama
- Geçici olarak faaliyetlerden alıkoyma
- Kesin olarak faaliyetlerden alıkoyma.

İlk üç cezayı varsa yetkisi topluluk ve akademik danışmanlara aittir. Kesin faaliyetten alıkoyma cezasını ise Kültür İşleri Müdürlüğü verir.

Mali Hükümler ise şu şekilde düzenlenmiştir :

Topluluklar kendi adına gelir ve gider yapamazlar. (Bağış ve yardımlar Üniversiteden topluluğa ayrılabilen bütçe, gösteri, konser gibi veya TV, radyo vb. kurumlardan elde edilen gelirler) ve giderleri Kültür İşleri Müdürlüğü tarafından denetlenir ve Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı onayına sunulur.

Akademik Danışmanlar gelir ve giderlerin belgelenmesini ve denetimin kolaylaştırılmasında yardımcı diğer hususları başkan ve sayman gibi sorumlu öğrencilerden her an isteyebilir. Demirbaş listelerin ve sarf tutanaklarını tuttururlar.

Topluluklara alınmalarda belirli koşullara bağlanmıştır. Bunlara göre;

- Öğrenciler ders dışı çalışmalara kendi isteği ile katılmak isteyenlerin Kültür İşleri Müdürlüğünden alacakları bildirgeyi doldurup ilgili çalışmanın akademik danışmanına vermeleri istenir.

- Öğrenci bu başvuru ile topluluğa kabul edilmiş sayılmaz. Kesin kabul akademik danışman tarafından topluluk yöneticilerinin görüşleri alınarak yapılır.

- Akademik Danışmanların da teklifi ile kabul ölçütleri topluluk yöneticilerince beklenir.

- Kabul ölçütleri, başvurunun O.D.T.Ü.'ye kayıtlı öğrenci veya O.D.T.Ü. mezunu tarafından yapılıp yapılmadığı ve akademik başarı durumu ile disiplin cezası almamış onayını kapsar. Rektörlük her zaman bunlara ek ölçütler konmasını isteyebilir.

- Her ders yılı başında başvuracak öğrencilerin izleyeceği yol, faaliyet gösterecekleri topluluklar, faaliyet alanları ve ilgili akademik danışmanlar Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı tarafından duyurulur.

- Öğrenci olmayan O.D.T.Ü., mensuplarının ders dışı etkinliklere katılabilmeleri için ilk maddedeki koşulun yerine getirilmesi ile başlar. Kesin kabul için Kültür İşleri Müdürlüğü yetkilidir. Akademik Danışmanlar bu tür başvuruları gerekçesi ile onaya sunar.

Öğrenci topluluklarına gençlerin üye olmaları yukarıda belirtilmiş maddelere göre pek kolay olmamaktadır. Ancak uygulamada bu maddelere tümüyle uyulduğuna dair gençlerle yapılan görüşmelerde bir bilgi alınmamıştır. Çünkü bu maddelerin bazılarının özgürce kullanılan serbest zaman etkinlikleri için yeterli bir anlam taşımamaktadır.

Bu yönetmeliğe göre; her topluluk kendi iç tüzüğünü hazırlamak zorundadır. Topluluklar yaptıkları bütün faaliyetlerde Rektörlüğe karşı sorumludur. Ayrıca toplulukların kesinlikle siyasetle uğraşmaları da bu yönetmelik ile yasaklanmıştır.

Toplulukların kurulma ve işleyiş yönetmeliğinin bu kadar sıkı olarak düzenlenmesi gençleri siyasetten uzak tutma temelleri üzerinde oturtulmuştur.

O.D.T.Ü. öğrenci topluluklarının bugünkü toplam sayısı (50) civarında değişmektedir. Pek çok serbest zaman etkinliğine ilişkin toplulukların yanı sıra, her fakülte ve bölümün kendi ismini taşıyan toplulukları da mevcuttur.

O.D.T.Ü.'de ders dışı faaliyetlerin düzenlenmesine ilişkin çalışma esasları adı altında çıkarılan bu yönetmelik bu konu ile ilgili bir üniversitenin kendine ait yönetmelik çıkarmış olması açısından oldukça büyük bir öneme sahiptir. Bu yönetmelik yeni açılan üniversitelerde serbest zaman hizmetlerine yönelik bir ışık olabilir.

Ayrıca öğrenci topluluklarının genel kurulu, yönetim kurulu ve denetleme kurulu organları mevcuttur. Aktif üyeler genel kurulu oluşturmaktadır. Yönetim kurulu genel kurulda seçilen başkandır. Üç başkan yardımcısı, sekreter, sayman ve üç üyeden oluşmaktadır. Yönetim kurulu topluluğu yöneten ve çalışmaları düzenleyen organıdır. Denetim kurulu üç asil ve üç yedek üyeden oluşur, altı ayda bir toplanarak toplulukla ilgili her türlü denetimi yaparak, yönetim kuruluna ve Kültür İşleri Müdürlüğüne rapor sunar.

1.3.4. Hacettepe Üniversitesi Serbest Zaman Klüpleri

Yapılan araştırma ve yetkililerle yapılan görüşmeler neticesinde Hacettepe Üniversitesi Serbest Zaman Klüplerinin kuruluş ve işleyişine yönelik O.D.T.Ü.'de oluşturulmuş yönetmelik gibi yazılı bir metine rastlanılmamıştır. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Kültür ve Spor İşleri Dairesi Y.Ö.K. kanununda belirtilmiş genel esaslara göre kurulup yönetilmektedir.

Yetkililerle yapılan görüşmeler neticesinde klüp kurmak isteyen öğrenciler kurmak istedikleri klüp için bir dilekçe ve yıl içinde yapacakları faaliyetleri bildirir bir faaliyet programı hazırlayıp öğretim üyesi veya yardımcılarından belirledikleri bir danışmanın imzalı istek belgesiyle Sağlık Kültür ve Spor İşleri Dai-

resi Başkanlığına müracaat etmektedirler. Başkanlığın incelemesi neticesinde klübün kurulmasına karar verildiği takdirde çalışmalar başlar.

KlÜbe Üye olmak için tek şart H.Ü. öğrencisi olmaktır. KlÜp faaliyeti çalışmaları tüm üniversite öğrencilerine ilan yolu ile duyuru yapılır. Öğrenciler üye almak istedikleri klÜbe kayıt yaptırırlar.

KlÜp üyesi bulunan öğrenciler kendi aralarında bir klÜp başkanı ve yürütme kurulu seçerler. Çalışmalarını, etkinliklerini bu doğrultuda yürütürler ve yapmak istedikleri faaliyetleri mutlaka Sağlık Kültür ve Spor İşleri Daire Başkanlıklarına bildirmek zorundadırlar. Başkanlıktan izin alındıktan sonra faaliyetlerini yürütürler. Faaliyet bitiminde de mutlaka bir faaliyet raporu hazırlayıp Başkanlığa sunarlar.

Öğrenciler faaliyetlerini yürütürlerken Sağlık Kültür ve Spor İşleri Dairesi Başkanlığından kültür faaliyetlerine ayrılan Bütçeden maddi olanak sağlarlar. (Malzeme alımında, yol giderlerinde, eğitmen temininde, toplantı salonu temininde ve tüm organizasyonlarda).

O.D.T.Ü. ile karşılaştırıldığında H.Ü. serbest zaman klÜplerinin yazılı bir yönetmeliği olmamasının yanısıra bunların gene belli kurallar dahilinde yapıldığı ve bu kurallarında daha esnek işlediği görülmektedir. Ancak serbest zaman klÜplerinin işleyişleri O.D.T.Ü. öğrenci toplulukları ile karşılaştırıldığında öğrenci toplulukların daha etkin oldukları görülmektedir. O.D.T.Ü.'de ayrıca gençlik liderliği konusuna yönetmelikte hiç değinilmemiştir. H.Ü.

serbest zaman klüplerinin toplam sayısı yapılan son tespitlere göre yaklaşık (34)'tür ve bunlardan yararlanan genç sayısı ise (3261) civarındadır. Ancak O.D.T.Ü. öğrenci toplulukları ve H.Ü. serbest zaman klüplerinde verilmiş olan bu üye sayıları tümüyle gerçeği yansıtmamaktadır. Çünkü üye olduktan sonra devam etmeyen gençlerin sayısı yapılan görüşmeler sonucunda oldukça yüksek olarak tespit edilmiştir. Benzer durum Gençlik Merkezleri içinde geçerlidir. Üniversite serbest zaman etkinliklerinin var olan yapılarının içerdiği farklılıklar gözönünde bulundurularak, üniversitelerdeki gençlik hizmetlerinin yapısal olarak geliştirilmesi önemli bir gereksinimdir. Bu yapıların yeni kurulan üniversiteler açısından da önemli olduğu gözden kaçırılmamalıdır.

1.4. Gençlik Liderliği

Gençlik liderliği çağdaş gelişmiş ülkelerde gençlik hizmetleri alanında ve serbest zaman etkinliklerinde oldukça önemsenmekte ve bugün artık bir meslek olarak görülmektedir. Batı toplumlarında gençlerle çalışmada gönüllük ve gençlerin kendi içlerinde oluşan liderlerin dışında, profesyonel gençlik liderliği her geçen gün daha yeni bir oluşum olarak gelişmektedir. Almanya'da serbest zaman kuruluşlarında gençlerle çalışma yapan meslek grupları Remscheid Enstitüsünde hem liderlik ettikleri faaliyet alanına göre hem de gençlerle çalışma, gençlik psikolojisi ve liderlik üzerine eğitim görebilmektedirler. Bundan dolayı gençlik liderliği profesyonel bir boyut kazanarak meslek olma yoluna girmiştir.

Serbest zaman liderleri; kişilerin yeni etkinliklere katılımlarını sağlamak, ilgilerini geliştirmek ve etkinliklerden zevk almaya yönlendirerek onların yaşamını çok yönlü yapmak ve insanca gelişmelerini sağlamak üzere eğitilmişlerdir. Serbest zamanı değerlendirme liderleri; bireyin ve toplumun keşfedilmemiş en iyi ilgilerini geliştirmek için program hazırlamak ve kişileri tanıyarak onlara, amaçlarına ulaşmalarında yardım etmekle görevlidirler. Serbest zamanı değerlendirme etkinlikleri aracılığıyla ilgileri açığa çıkartmak ve kişilerde davranış değişikliğini tamamen örgütlenmiş ve grup ortamında geliştirmek için yaratıcı liderliğe gereksinim vardır. Çünkü grup çalışmaları, kişinin, grup içinde kendi görüşünü de koruyarak kişilerarası karşılıklı etkileşimi toplumsal gelişime doğru yönlendirir (Corbin, 1970:24-25,67; Bucher ve Bucher, 1974: 6-8,189; Aktaran Kılbaş, 1994:63).

Bu görüşler ışığında gençlik liderlerinin etkinlikleri bir amaç olarak görmedikleri, bir araç olarak görüp gençlerin psiko-sosyal gelişimlerine katkıda bulunmaları gerektiği söylenebilir. Etkinlik yoluyla gencin çok yönlü gelişimi hedeftir.

Gençlik lideri gencin psikolojik durumunu izlemelidir. Gencin güçlü ve zayıf yanlarını görmesinde ona yardımcı olmalı ve zayıf yanlarını güçlendirmede grubu da kullanarak gence destek olmasını bilmelidir. Bunun için çok iyi bir gözlem yeteneğine sahip olmalıdır.

Diğer yandan genci toplumun bir parçası olarak görüp etkinlikler ile onun grup ile etkileşim içinde bulunmasını sağlayarak et-

kinliği öğretirken sosyalleşmelerine yardımcı olmak için kendine düşen çalışmaları yapmaktan sorumludur.

Gençlik lideri demokratik davranarak etkinliğe devam eden gençlere eşit davranmalıdır. Etkinlik içerisinde demokrasinin işlerlik kazanmasına önem vermelidir.

Grup eylemi içinde demokrasinin işlemesi, kişinin kendisini ve diğerleriyle olan rolünü tanımasını gerektirir. Bu, grupla çalışma ortamında liderin, açıklamalarıyla özü sağlarken, grup üyelerinin toplumsal tanımaya ve kendilerini başarılı bulmaya çalışmalarına fırsatlar hazırlamasıyla olasıdır (Corbin, 1970:67; Aktaran: Kılbaş, 1994:63).

Gençlik liderinin her şeyden önce gençlerle çalışma konusunda eğitim almış olması gerekmektedir. İyi bir gençlik lideri aşağıda sıralanan özelliklere sahip olmalıdır.

- Bilgi edinmeye önem verir; Gençlik lideri öncelikle iyi bir gözlemci olarak etkinlikte gençleri tek tek izleyerek özelliklerini öğrenmeye çalışır. Gençleri dinleyerek onlara ilişkin bilgi toplamaya gayret eder, bilimsel verilere ulaşır.

- Gençlerin neleri nasıl yaptıklarına dikkat eder; Birinci maddede olduğu gibi iyi bir gözlemci olarak olaylar karşısında gençlerin tutumu ve davranışlarını inceler ve değerlendirir.

- Gençlerin iş yapma yollarını kavrar. Ben ne yapabilirim sorusunda gence yardımcı olur; Gençlik lideri genci iyi tanıyarak onun etkinliklerde başlangıçta yapabileceği kadar yapmasını sağlayarak, genci yönlendirebilir.

- Gençlerin ne olduklarını, kim olduklarını, güçlerini, katılma düzeylerini değerlendirir. Kim neyi, nasıl, ne kadar yapabilir; Gençlik lideri grupta gençleri çok iyi tanıyarak üyelerin yapabileceklerini ölçüde görev ve sorumlulukları paylaşırabilir. Pasif üyeleri yüreklendirerek onların daha aktif bir hale gelmesinde etkinlik grubunu da kullanarak bir rol üstlenir.

- Gençlerin deneyimlerini öğrenir, deneyimlerden yola çıkar; Gençlik lideri etkinliğe katılan gençlerin daha önceki deneyimlerini öğrenerek kimin daha önce neyi yapmış olduğunu tespit eder. Üyelerin etkinlik ile ilgili ne konumda olduklarını saptamaya çalışır.

Clark (1984)'a göre gençlik liderinin sahip olması gereken özellikler aşağıda sıralanmıştır;

- Kabul edici ve destekleyici olma,
- Olumlu olmaya ağırlık verme,
- Yasalara uygun tüm girişimleri kabul etme ve inceleme,
- İpuçlarını destekleme ve kabul etme,
- Gençlerin yaratıcı ve bağımsız olmalarına izin verme,
- Gençlerin fikir alışverişlerini ortaya çıkan değişik fikir ve açıklamaları çözümlemelerini destekleme (Aktaran : Kılbaş, 1994:64).

Kurumlarda gençlik liderinin çalışmasında bazı temel koşullar ise şöyle açıklanmıştır:

- Gençlik lideri isteyerek gelen gönüllü gençlerle çalışmalı,

- Ekip çalışması yapmalı,
- Farklı, yaş, cinsiyet, farklı kişilik, düşünce, duygu, tepki, farklı öğrenme ve katılma özellikleri içindeki gençlerle çalışıldığını gözönünde tutmalıdır,
- Her faaliyet için, çıkış noktası ile varış noktasının açıkça belirlemelidir,
- Zamana bilinçli olmak, her faaliyetin zaman içinde olduğu bilmelidir,
- Zaman içinde sürüklenmeden, herkesin, neyi, nasıl hangi süre içinde yapacağına bilinçli olması, özerk davranabilmesini sağlamalıdır,
- Kesin amaçlar ortaya koymak ve gençlere teklif olarak götürmelidir,
- Kurum sorumluları ile anlaşmalıdır,
- Yapılanları değerlendirmek ara ve genel değerlendirmeleri yapmalıdır.

Gençlik lideri çevreyi çok iyi tanımalı ve bilmelidir. Etkinliklere devam eden gençleri tanımalı, gereksinimleri araştırıp ortaya koymalı ve daima bilgili olmalı, deneyimlerine önem vermeli-dir. Gençlerin kuruma geldikleri çevreyi ve içinde bulundukları sorunları bilmelidir. Gençlik lideri programlı çalışmayı, işbirliği ve işbölümü yapmayı bilmeli, gençlik grubunun dinamiğini harekete geçirebilmelidir. Ayrıca gençlik lideri çalıştığı kurumu iyi tanımalı üç ölçütü daima gözönünde bulundurmalıdır. Çalışma sürecinde;

- Kurum + Kaynak
- Gereksinme
- Genç + Toplum

Gençlik lideri bu ölçütler dahilinde hizmeti en iyi şekilde gerçekleştirmeye çalışmalıdır.

Gençlerle çalışan gençlik liderleri çalışmalarında bazı hedefleri tutturmak zorundadır. Bu hedeflere ulaşma ölçüsünde gençlik liderlerinin başarıya ulaşacakları ve gençlere daha yararlı olabilecekleri söylenebilir. Bunun için gençlik lideri öncelikle gencin kişisel, sosyal, kültürel gelişmesini hedef almalıdır. Gençlik lideri öğrenmeyi ve deneyim kazanmayı teşvik etmeli. Etkinlik içinde katılım, yardımlaşma ve dayanışma bilincini geliştirmeyi hedeflemelidir. Bir başka hedefi ise gençlerin gereksinimlerinin karşılanmasını gerçekleştirmek ve hizmet üretmek olmalıdır. Lider bu hedefleri gözönünde bulundurduğu ve bu hedeflere ulaşmayı düşündüğü ölçüde gençlerin psiko-sosyal gelişimlerine katkıda bulunabilir.

Gençlik liderleri gençlerle yaptığı çalışmalarda daima kurumda insanlarla çalışma beceresine sahip (sosyal hizmet uzmanı, psikolog, pedagog) meslek grupları ile işbirliği ve ekip çalışması içinde olmalıdır. Batı toplumlarında önemsenerek uygulanan ekip çalışmasının ülkemizde her alanda olduğu gibi gençlik alanında da uygulanması zorunludur. Çünkü gençlik lideri tek başına gençlere ilişkin bütün konuların üstesinden doğal olarak gelemeyebilir, bundan dolayı diğer meslek ve disiplinlerin görüş ve yardımlarını almak mecburiyetindedir.

Özellikle gençlik liderlerinin uygulamalarda sürekli olarak görülen etkinliği öğretmeyi salt amaç edinme görüşünde uzaklaşmaları, etkinliği gençlerin psiko-sosyal gelişiminde bir araç olarak görmeleri gereği kaçınılmaz bir gerçektir. Bu nedenle gençlerle çalışma yapan gençlik liderlerinin iyi bir eğitim sonucunda gençlerle çalışmalarına izin verilmelidir.

1.4.1. Türkiye'de bazı serbest kurumlarında yer alan gençlik liderlerinin durumu

Türkiye'de çeşitli kurumlarda gençlere yönelik çalışmalarda, gençlik liderleri çalışmaktadır. Üniversiteler ve Gençlik Merkezleri is en yoğun olanıdır.

O.D.T.Ü. Öğrenci Topluluklarında, yer alan liderlerinin çoğunluğu öğrencilerin kendi aralarında demokratik yolla genel kurulda seçilen yönetim kurulu elemanlarınca oluşturulmaktadır. Yönetim kurulunda yeralan başkan, yardımcıları ve yönetim kurulu üyeleri etkinliklerde lider konumunu teşkil eden kişileri oluşturmaktadır. Bu kişiler genelde etkinlikte diğer üyelere göre daha uzun bir süre etkinliğe devam etmektedirler. Bundan dolayı da diğer üyelere göre daha deneyimli oldukları için lider konumundadır.

Hacettepe Üniversitesi'nde Serbest Zaman Klüplerinde yer alan liderler hem etkinliklerin içinde oluşan gençlerden hem de Sağlık Kültür ve Spor İşleri Daire Başkanlığının dışarıda sağladığı eğitmen konumundaki kişilerden oluşmaktadır. Her klübün kendi arasında seçmiş olduğu klüp başkanı ve yürütme kurulu üyeleri

özellikle dışarıdan eğitmen konumundaki lider olmadığı zaman lider konumunu oluşturmaktadır.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne bağlı Gençlik Merkezlerinde yer alan liderler ve yaptıkları etkinliklerde uzman olan kişilerde önce gönüllülük ilkesine göre kurumda çalışmalarına izin verilmemektedir. Ancak gönüllülük ilkesinin işlemediği durumlarda 31'nci madde de belirtilmiş olan duruma göre hareket edilir. Buna göre : "Faaliyetlerde görev alacak uzman ve liderlerin Gençlik Merkezi Müdürünün teklifi ile görevlendirmeleri yapılır. Bunlara ödenecek ders ücretinin tespiti ve tahakkuk işleri Gençlik ve Spor İl Müdürlüğüne yapılır" (Gençlik Merkezleri, Kurulu Görev ve Yönetim Talimatı, 1993:16).

Ayrıca oluşturulan yönetmelik ile etkinliklerde uzmanlaşmış kişiler ve Animatör-Liderlerin görevi 12 nci maddeye göre diğer iki kurumdan farklı olarak düzenlenmiştir. Bu maddeye göre:

a) Merkez Müdürünce kendilerine verilen görevleri, kanun, tüzük, yönetmelik ve emirlerle tespit edilen esaslara göre yapmakla yükümlüdürler.

b) Uzman ve liderlerin bu görev ve sorumluluklarını Merkez Yönetiminin düzenleyeceği eğitim programları çerçevesinde gençlerin ilgi, istek ve kabiliyetleri doğrultusunda yerine getirirler.

c) Yapılan faaliyetler ile uygulamalarda gençleri devamlı ve yakından takip ederek gerekli rehberliği yaparlar,

d) Görevlendirildikleri komisyon ve kol faaliyetlerinde görev alırlar.

e) Kendilerine verilen araç-gereç ve malzemelerin korunmasını, bakımı ve amacına uygun şekilde kullanılmasını sağlarlar.

f) Hazırlanacak Gençlik Merkezleri Faaliyet Programları için faaliyet konularıyla ilgili olarak, çevre gençlerinin istek ve ihtiyaçlarını tespit edip kendi faaliyet programlarını yaparak Merkez Müdürüne sunarlar.

g) Kendi branşlarına giren konularda yıllık çalışma programlarını hazırlayarak, Merkez Müdürüne sunarlar,

h) Faaliyetin başlama saatinden en az 15 dakika önce Merkezde bulunur. Faaliyete katılan gençlerin devam durumunu kontrol ederler. (Gençlik Merkezleri Kuruluş, ve Görev Yönetim Talimatı, 1993:10).

Görüldüğü üzere Gençlik Merkezlerinde çalışan liderlerin görevleri diğer iki kuruma göre yasal bir metine oturtulmuştur. Bu durum Gençlik Merkezlerinde daha ciddi bir şekilde bu duruma bakılmakla beraber liderlerin niteliğine ilişkin bir madde konulmamıştır. Bu durumda bu kurumun Hacettepe Üniversitesi Gençlik Klüplerinde olduğu gibi etkinliği öğreten kişiyi sadece bir eğitmen olarak algıladıklarını göstermektedir. Ancak 12'nci madde de belirtilen bazı şıklar profesyonel eğitilmiş bir gençlik liderinin uygulayabileceği durumları oluşturmaktadır. Mevcut durumdaki liderlerin bunları gerçekleştirmesinin oldukça zor olduğu söylenebilir. Ayrıca Gençlik Merkezleri ve üniversitelerde bu etkinliklerde ulaşılmak istenen amaçlara kurumlarda yer alan mevcut lider yapıları ile ulaşmanın güçlüğü son derece açık bir şekilde ortadadır.

Batı toplumlarında olduğu gibi gençlerle çalışma yapacak kişilerin liderlik eğitiminden geçirilmesi gerekmektedir. Ancak bu eğitimi tamamlamış kişilerin lider olarak kurumlarda çalışmalarına müsaade edilmelidir.

1.5. Sosyal Hizmet Mesleğinin Serbest Zaman Etkinliklerindeki Rolü

İnsanlarla çalışma becerisine sahip olan meslek dallarının en önemlilerinden biri olan sosyal hizmet mesleği insanların bulunduğu her kurum ve ortamda çalışabilme yeteneğine sahiptir. Mesleğin bu özelliğide batı toplumlarında en önemli meslekler arasında onu ilk sıralara yerleştirmiştir.

Sosyal hizmet mesleği birey; aile ve toplumdaki sorunlara çözüm getirmeyi ve gereksinimleri karşılamayı, bunları azaltmayı, toplumun belli bir refah düzeyine ulaştırmayı kendine hedef almış bir meslek olarak tanımlanabilir.

Bundan dolayı sosyal hizmet uzmanları bunları gerçekleştirmek için bir değişme elemanı olarak toplumun her kesimiyle ve her kademesinde, kurumunda çalışma yapmaktadır ve bunun için mesleğin kendine has olarak geliştirilmiş yöntemlerini kullanır. Sosyal kişisel çalışma yöntemi, grup çalışma yöntemi, toplumla çalışma yöntemlerini yerine göre kullanarak bireyin ve toplumun gereksinimlerine cevap vermeye çalışır.

Sosyal hizmet mesleği bunlara ulaşmaya çalışırken makro düzeyde politikaların oluşmasında da rol üstlenir. Sosyal hizmet ve refah alanlarının her boyutunda olduğu gibi gençlik alanında politi-

kaların geliştirilmesinde ve hizmetlerin üretilmesinde aktif bir işleyiş içindedir.

Sosyal hizmet mesleğinin gençlerle ilgili politikalarının oluşturulmasındaki rolü aşağıda sıralanmıştır.

1. Karşılanmayan gereksinimleri keşfetme rolü; Bu gereksinimleri keşfedecek kişi sosyal hizmet uzmanıdır.

2. Programları dizayn etmek olup; Sosyal açıdan söz konusu olacak müdahale etme rolü vardır.

3. Uygulayıcı olarak rolü; Politikaları uygulama, mevcut politikalar yetersiz ise yeni politikaları üretme rolü vardır.

4. Değerlendirici rolü: Mevcut politikaların uygunluğun değerlendirir.

5. Değişme elemanı rolü; Mevcut politikalar yanlış yönlendiriliyorsa reformist rolünü üstlenmelidir.

6. Güçsüz olan gruplar adına savunuculuk yapma rolü.

7. Çeşitli politikaların birbirleriyle çatışan yönlerini ortaya çıkarması.

8. Bir takım kurumlar için saptanmış standartların denetim ve idaresini yüklenme (Kut, 1993)

Gençlik ile ilgili politika, program hizmet üretimi ve gelişiminde sosyal hizmet mesleği üzerine almış olduğu bu rolleri uygulamalıdır. Bunları uygulayabildiği ölçüde gençlik politikalarında başarı sağlanır.

Sosyal hizmet mesleği müdahale yöntemleri üzerine oturtulmuştur. Bunlar önleyici, koruyucu ve geliştirici boyutlardan oluşmaktadır. Bu müdahale yöntemleri her alanda olduğu gibi gençlik alanında da uygulamak zorunludur. Sağlıklı ve yüksek düzeyde bir refah toplumunun oluşturulmasında çekirdekten başlama çok önemlidir. Çocuklar ve gençlerin bu çekirdeği oluşturan parçalar olarak kabul edildiğinde öncelikle olumsuz gelişmelerin oluşmasını önlemek şarttır. Daha sonra mevcut bulunan olumlu durum, politika ve programları korumayı ve bunları daha da geliştirici çalışma ve uygulamalar içerisine girmelidir.

Kut (1988:106)'a göre Sosyal hizmet mesleğinin amacı, fonksiyonları ahlaki değerleri ve yöntemleri müdahale odağının belirleyicileridir. Birey çevre etkileşimini temelinde bireyin sosyal işlevselliği ve çevresiyle olan etkileşimi olumsuz olarak etkileyen sorunların çözümlemeyi ya da bunları olumlu olarak etkileyebilecek kaynakların verimliliğini arttırmayı amaç edinen sosyal hizmet mesleğinin odağı tüm ilişkileriyle insandır. Müdahale odağı insanın işlevselliğidir.

Sosyal hizmet mesleği sosyal kişisel çalışma, sosyal grup çalışması, toplumla çalışma yöntemlerin her alanda kullandığı gibi gençlik alanında da rahatlıkla kullanabilme özelliğine sahiptir.

Bunlardan Sosyal Kişisel Çalışma Yöntemi tanımı 1957'de Amerika'daki sosyal hizmet konseyi tarafından şu şekilde tanımlanmıştır : "Sosyal kişisel çalışma, sosyal fonksiyonlarını yerine getirmede yetersiz kalan ya da başarısızlığa uğrayan kimselere, günlük yaşamdaki sorumluluklarını yerine getirmek üzere

güçlenmeleri veya kendilerini geliştirmeleri için yardımda bulunma yöntemidir (Turan, 1992:22).

Sosyal Kişisel Çalışma Yöntemi ile uzman serbest zaman etkinliklerini sunulduğu kurumda gençlerle bire bir mesleki görüşmeler yolu ile gencin sorunlarını görüşerek, gereksinimlerini karşılayabilir. Bu sorunlar, bireysel, ailesel, çevresel, gençlik çağının dönemlerine ilişkin vs. olabilir.

Turan (1992:25-26)'da bu konu üzerinde durarak sosyal kişisel çalışma uygulamaların bireyin sosyal ilişkilerindeki uyumsuzluklar üzerinde odaklaştığını belirterek, bunlar arasında aile içi ilişkilerde, akrabalık, komşuluk ve arkadaşlık ilişkilerinde ortaya çıkan anlaşmazlıkların sıralanabildiğini vurgulamıştır. Ayrıca bu yöntemin amacının uygulama sonunda gerçekleşmesi beklenen hedef toplumun gelişmesi ve refah düzeyinin yükselmesi olduğunu da önemle açıklamıştır.

Sosyal grup çalışma yöntemi özellikle gençler üzerinde etkili olmaktadır. Gençlik çağının özellikleri ışığında, gençleri birbirlerinden çok yönlü etkilenmektedir. Gençler grup içi ilişkiler aracılığıyla gençlik çağına özgü bazı endişe ve baskıları daha kolay dile getirirler ve akranları ile kurdukları etkileşim ve dayanışma ile güçbirliği oluşturarak, grup dinamiği aracılığıyla olumlu gelişmeler gösterirler (Bulut:1993).

Aktaş (1995:1)'da Bulut gibi gençler üzerinde grupla çalışma yönteminin etkili olduğunu ortaya koyarak, grup çalışmalarında gençlerin kendilerini değerlendirme biçimlerinin değişikliğe

uğradığını tespit etmiştir. Bu gözleme göre grup çalışmalarının gençlerin kendileri ile ilgili içgörü kazanmalarında son derece önemli olduğu söylenebilir. Bireysel olarak gençlere yönelik grup çalışmalarının, nihai amacının toplumun geleceğine hizmet etmek olduğuna inanan Aktaş, gençlerin toplumsal katılım ve paylaşım ile ilgili bir çok temel ilkeyi grup yaşantısı aracılığıyla öğrenebileceklerini kabul etmektedir.

Bu açıdan sosyal grup çalışması ile sosyal kişisel çalışmalarının ulaşmak istedikleri hedeflerin toplumun gelişmesi ve refah düzeyinin yükselmesinde birleştikleri söylenebilir.

Sosyal grup çalışması ile serbest zaman etkinliklerinin sunulduğu kurumlarda, sosyalleştirici, gencin kendini algılamasını kolaylaştıracak etkilemiş grupları, gerekli hallerde tedavi edici grup çalışmaları, serbest zamanların değerlendirmesini öğretecek grup çalışmaları ve rehberlik-eğitim amaçlı grup çalışmaları yapılabilir.

Toplumla çalışma, sosyal refah amaçları için toplumda değişiklik yapmayı hedef alan ve bu yöndeki çalışmaların en etkin biçimde toplumun demokratik katılımı ile gerçekleşeceğine inanan bir sosyal hizmet yöntemidir (Koçyıldırım, 1992:57). Mesleğin en etkin yöntemlerinden biri olan toplumla çalışma yöntemi aynı zamanda, sosyal politikaların oluşturulup ve geliştirilmesinde de büyük bir öneme sahiptir.

Bu yönü ile serbest zaman etkinliklerinin sunulduğu kurumlarda, hizmetlerin gençlere sunulmasında görev alacak elemanlar,

kurumlarda gelişecek ekip çalışmasının başlatılmasında, hizmetlerin organizasyonunda çevredeki kamu kuruluşlarının özel ve gönüllü kuruluşların kaynakların harekete geçirilmesinde sosyal hizmet mesleği etkin olabilir (Cılga, 1986:32).

Diğer yandan sosyal hizmet uzmanı serbest zaman hizmetinin sunulduğu kurumda projeler oluşturabilir, gençleri ve liderleri projeli çalışmalara yönlendirebilir. Kurumun, hizmetlerinin geliştirilmesi ve politikalarının yönlendirilmesinde rol sahibi olabilir.

Türkiye'de gençlere yönelik sosyal hizmet çalışmalarında çok fazla uygulama bulunmamaktadır. Ancak yurt dışında buna ilişkin bir çerçeve çizilmiştir. Müller-Schöll (1989:125)'e göre gençlere yönelik sosyal hizmetlerin (Jugendsozialarbeit) tek yönlü bir çalışma değil, çok yönlü olarak gençlik ile ilgili konuları içermektedir.

1. Gençlere yönelik sosyal hizmet çalışması yardımcı, yönlendireci ve destekleyicidir.

- gencin meslek seçiminde
- gençlere meslek edinmelerinde yönlendirmede
- mesleki eğitim içerisinde

- kendini tanıma ve kimliğini bulma yolunda gençlerin kendini daha iyi anlayabilmelerini sağlamada ve toplum yaşamına uyumlarında sorumluk taşımaktadır.

2. Gençlik sosyal hizmet çalışması, danışmanlık edebilme ve belli durumlarda gence eşlik etme yani destekleyici bir sorumluluk üstlenir.

- kişisel düzeyde özel yaşamsal durumlarda
- toplumsal yaşam karşısında problem içinde bulunan grupların toplum yaşamlarına uyumlarında

3. Gençlerle sosyal hizmet çalışması, gençlerin istekleri doğrultusunda onları nitelendirmektir.

- ilgi yönlerini uyandırmak,
- gençlere yapı ve düzen hakkında genel bakış ile bilgi edindirmeyi sağlamak,
- kuşaklar arası bağları anlaşılır yapmak,
- motivasyon sağlama,
- gençlerin yaratıcılığını uyandırmak,
- gençler arasında işbirliği geliştirmek,
- sanatsal ve sosyal yeteneklerini geliştirmek,
- gençleri ulaşmak istedikleri değerlere ve hedeflere teşvik etmek.

4. Gençlerle sosyal hizmet çalışması bunları gerçekleştirirken bazı özel metodları uygulamaktadır.

5. Gençlik sosyal hizmet çalışması amaçlara ulaşmada kendi-

ni araç olarak görmektedir. Her gencin kendi kişiliğini özgürce geliştirme yolunda hak sahibi olmasından hareket etmektedir.

Bütün bunlar gözönüne alındığında gençlerle çalışma yapan sosyal hizmet uzmanının görevli olduğu serbest zaman kuruluşunda mesleki bütün yöntemleri yerine göre uygulaması gerektiği söylenebilir. Uzman gençlerin serbest zaman kuruluşlarına çekilmesinde, katılımcılığın arttırılmasında, gençlerin kendi organizasyonlarını gerçekleştirmesinde rol oynayabilmektedir. Uzman aynı zamanda gençlerin psiko-sosyal sorunlarının çözümünde mesleki yöntemleri kullanır, ekip çalışmasına önem vererek, etkinliklere devam eden gençleri gözlemler. Ayrıca liderlerin eğitiminde hizmet politika ve planları geliştirebilir. Gençler için en iyi koşulları hazırlamaya çalışırken, toplum kaynaklarını kullanabilir. Gençlere danışmanlık hizmetleri verebilir. Kısaca mesleki herşeyi gençlere uygulama bilgi ve becerisine uzman mutlaka sahip olmalıdır.

Türkiye'de gençlik hizmetleri alanında sosyal hizmet uzmanının belirsiz olan konumu belirginleştirilmelidir. Böylelikle uzmanın görev ve yetkilerinin belirlenip, kurumlarda istihdam edilmesi gerekmektedir.

1.6. Araştırmanın Problemi

Gençlik kendine özgü bir dönemdir. Gencin en hareketli olduğu bu dönemde, serbest zaman etkinlikleri oldukça önemli bir rol üstlenmektedir. Serbest zaman etkinliklerinin gencin bu gelişim döneminde sunulması, gençlerde olumlu psiko-sosyal

gelişim sağlamakta ve gençleri zararlı alışkanlıklar ve yönelimlerden de uzaklaştırmaktadır. Ülkemizde gençlere götürülen hizmetler oldukça yetersizdir. Gençlerin serbest zamanlarını değerlendirilmelerine yönelik hizmetlerde bu yetersiz hizmetler içindedir. Mevcut olan hizmetleri ise Üniversitelerin Sağlık, Kültür ve Spor İşleri Daireleri, Başbakanlık Gençlik ve spor Genel Müdürlüğüne bağlı çalışan, Gençlik Merkezleri, Yerel yönetimler ve bazı gönüllü kuruluşlar sunmaktadır. Bunların içinde en kapsamlı görülenleri Üniversiteler ve Gençlik Merkezlerinin sunduğu hizmetlerdir.

Türkiye'de gençlere yönelik serbest zamanları değerlendirme ve psiko-sosyal gelişim sürecine yardımcı olan hizmetler veren kurumların durumu, gençlerin bu hizmetlerden yararlanma düzeyleri, karşılaşılan güçlükler ve beklentilerine ilişkin olarak hizmetlerin yeniden düzenlenmesi ile yeni hizmet modellerini ortaya koymak araştırmanın temel problemini oluşturmaktadır. Türkiye'de gençlerin psiko-sosyal gelişimi üzerinde serbest zaman etkinliklerinin yeterince önemsenmemektedir. Bu açıdan serbest zaman hizmeti sunan kurumların yeterince sağlıklı olmadıkları ve pek çok sorun yaşadığı söylenebilir. Kurumlarda yer alan liderlerin gençler ile yeterince etkileşim içinde bulunamadıkları ve liderlerin niteliklerinin yetersiz olması dikkat çekicidir. Araştırmanın problemi bu çerçevede incelenecektir.

1.7. Araştırmanın Amaçları

Bu çalışmanın genel amacı Türkiye'de gençlere sunulan serbest zaman değerlendirme ve psiko-sosyal gelişimlerine yardımcı olan hizmetlerin; bu hizmetlerden yararlanan gençlerin özelliklerini, hizmetlerden yararlanan gençlerin beklentilerini etkileyen etmenler ve gençlik hizmetleri konusunda yeni denemeler ile hizmetlerin geliştirilmesine yönelik önerilerin oluşturulmasını amaçlamaktadır. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır;

Türkiye'de gençlere sunulan serbest zaman değerlendirme ve psiko-sosyal gelişimlerine yardımcı olan hizmetler nelerdir?

Türkiye'de gençlere yönelik hizmetlerden yararlanan gençlerin özellikleri nelerdir?

1. Cinsiyet
2. Yaş
3. Sosyo-ekonomik düzeyleri
4. Katılımlar
5. Hizmet ile ilgili görüş ve düşünceleri
6. Hizmet ile ilgili karşılaşılan güçlükler
7. Beklentiler

Türkiye'de gençlere yönelik hizmet veren kurumlarda yer alan liderin özellikleri nelerdir ?

1. Yaşları
2. Cinsiyetleri

3. Eğitim durumları
4. Liderlik eğitimi alma durumları
5. Etkinliğe yönelik eğitim alma durumları
6. Liderlerin beklentileri

Türkiye'de gençlere yönelik verilen hizmetlerden yararlanan gençlerin beklentilerini etkileyen etmenler nelerdir?

1. Gençlerin özellikleri (Cinsiyet, yaş, sosyo-ekonomik durumu)
2. Gençlerin devam ettikleri kurumlar
3. Gençlerin etkinliklerden yararlanma düzeyi
4. Gençlere hizmet veren liderlerin özellikleri

Türkiye'de gençlere sunulan serbest zaman etkinliklerinin geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve gençlerin gelişmesine katkı sağlayacak niteliğe ulaştırılması konusunda genel bir durum değerlendirmesi yapmak mümkün müdür?

1.8. Araştırmanın Önemi

Ülkemizin büyük bir çoğunluğunu genç nüfus oluşturmaktadır. Bu nedenle araştırmada gençlerin serbest zaman etkinliklerinin incelenmesi önem taşımaktadır. Avrupa'da gençlere sunulan hizmetlerle, gelişmekte olan ülkemizde gençlere sunulan hizmetler arasındaki farklara baktığımızda yeni bazı oluşumlara gereksinim duyulmaktadır. Bu açıdan özellikle genci topluma sağlıklı bir şekilde kazandırmak için serbest zamanları değerlendirmeye ve sosyalleşmelerine yardımcı olan hizmetlerin henüz istenilen

düzeyde olmadığı söylenebilir. Bu çalışma uygulamaya yönelik yeni bulguların elde edilmesi açısından önem taşımaktadır.

Bu çalışma kurumsal açıdan bilgi üretecek gençlik konusundaki literatüre bir katkı sağlayacaktır. Böylece bu kurumların işleyişi ve durumları net bir şekilde ortaya konulacaktır.

Bunun yanı sıra çalışma üç ayrı kurumun çalışmalarını bir arada ele almaya çalışacak ve hizmet boyutu inceleneceği için ilk çalışmalardan biri olacaktır. Bu da çalışmanın başlıca bir önemli noktasını vurgulamaktadır.

Ayrıca konu ile ilgili durum saptadıktan sonra gençlerin beklentilerine ilişkin yeni hizmet düzenlemeleri model önerilerin sunulmasına yardımcı olacağı için ayrı bir önem taşımaktadır.

Bu çalışmanın diğer ve belki de en önemli boyutlarından biri de ilk defa "Gençlik Liderliği"ni bir araştırmada etraflıca ele alıp gençlerle bütünleştirmiş olmasıdır.

Aynı zamanda Türkiye'de gençlere yönelik serbest zaman hizmetlerinin ne durumda olduğu konusunda bir değerlendirme yapılabileceğinden dolayı ayrıca önem taşımaktadır.

1.9. Araştırmanın Sayıltıları

Bu araştırmada kullanılacak veri toplama araçlarının araştırmada ulaşılmak istenilen amaçlara, bilgilere ve durumu net olarak ortaya koyacak veri toplama araçlarıdır.

Türkiye'de gençlere verilen hizmetlerin yetersiz olduğu bu çalışmada varsayılmaktadır.

1.10. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma zaman ve ekonomik nedenlerle Ankara ili ile sınırlandırılmıştır. Araştırma kapsamı bakımından ise Gençlik Merkezleri, Sağlık Kültür ve Spor İşleri Başkanlığına bağlı üniversite serbest zaman klüpleri ve öğrenci toplulukları ile sınırlandırılmıştır.

Bu araştırma Ankara ilinde yer alan 5 üniversiteden zaman, ekonomik ve hizmetlerin dağılmış olması bakımından üçünün dışarıda tutulması ve sadece O.D.T.Ü. ile H.Ü.'lerinde hizmetlerin daha derli toplu olması ile sınırlandırılmıştır.

Diğer yandan üç gençlik merkezinden Atatürk Gençlik Merkezinin tam olarak faaliyete geçmemesi nedeni ile Yenimahalle ve Çankaya Gençlik Merkezlerince sınırlandırılmıştır.

Yaş liseye başlama yaşı 15 ile, Türkiye'deki gençlik tanımlarının üst sınırına göre de 24 ile sınırlandırılmıştır.

Bunların yanısıra araştırma yüksek lisans uygulamasının iki yıl olması nedeni ile süresi ile sınırlıdır.

1.11. Araştırmanın Tanımları

Bu araştırmaya özgü kullanılan işlevsel tanımlar aşağıda belirtilmiştir :

a) Gençlere Yönelik Hizmet Veren Kurumlar;

– Gençlik Merkezleri : Gençlik Merkezleri, Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Hizmetleri Müdürlüğüne bağlı olarak

Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri sorumluluğunda faaliyet gösteren okul içi ve okul dışı gençliğin; milli birlik ve bütünlüğümüze uygun olarak, serbest zamanları kişisel istek ve eğilimler doğrultusunda sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerle değerlendiren hizmet kuruluşlarıdır.

- Sağlık Kültür ve Spor İşleri Daire Başkanlığı : Üniversitelere bağlı bu birimler, öğrencilere sosyal kültürel ve spor hizmetleri sunan, serbest zaman etkinliklerine ilişkin düzenleme yapan ve sorumlu olan birimlerdir

b) Genç : 15-24 yaş arasında olan ve yukarıda sözü edilen kurumlardaki kesim bu çalışmada genç olarak tanımlanmıştır.

c) Serbest Zaman : Zorunlu gereksinimlerin karşılanması için kullanılan zaman dışında kalan, bireylerin özgürce kullandıkları zamandır.

d) Serbest Zaman ve Psiko-sosyal Gelişime Yönelik Hizmetler : Yukarıda belirtilen kurumların verdikleri hizmetler olarak ele alınmıştır.

e) Çalışan Personel : Kurumda ya da kuruluşlarda gençlere yönelik hizmet veren, sosyal hizmet uzmanı, psikolog, öğretmen, lider ismi verilen gençlerle yapılan aktivitelerde birlikte rol alan kişilerdir.

f) Gençlik Lideri : Katıldıkları etkinlikte, etkinliği gençlere öğretici konumunda olan kişiler.

g) Serbest Zaman Etkinlikleri : Gençlerin serbest zamanlarında özgürce katıldıkları etkinlikler.

ğ) Beklenti : Gençlerin etkinliklerde umduklarını bulma ve bundan memnun olma durumları.

h) Üniversite Öğrenci Topluluğu ve Klüpleri : Gençlere serbest zaman etkinliklerinin sunulduğu yer .

II. BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada Türkiye'de gençlere sunulan serbest zaman etkinlikleri gençlerin bu etkinliklerden yararlanma düzeyleri, bu etkinliklere katılan gençlerin özellikleri ve beklentileri, gençlere bu etkinliklerde yardımcı olan liderler ve özellikleri ele alınmaktadır. Bunun yanı sıra serbest zaman etkinliklerinden yararlanan gençlerin beklentilerini etkileyen etmenler araştırılmaktadır. Yani kurumların gençlerin ve liderlerin özelliklerini ortaya koyarken durum saptanmaya çalışmaktadır. Beklentileri etkileyen etmenler ile değişkenler arası ilişkiler incelenmektedir. Bu nedenle araştırma modelleri arasında Karasar'ın sınıflanmasına göre ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bilindiği gibi ilişkisel tarama modeli "İki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesine belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir" (Karasar 1986:85).

Bu araştırmanın bağımlı değişkeni gençlerin serbest zaman etkinliklerinden beklentileridir. Bağımsız değişkenler ise gençlerin özellikleri (Yaş, cinsiyet vb.), kurumların özellikleri, liderlerin özellikleri (Yaş, cinsiyet, eğitim vb.) gibi etkileyen etmenlerdir.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırma evreni Ankara'daki 15-24 yaş grubundaki gençlerden oluşmaktadır. Çalışma evreni ise bu yaş grubunda serbest zaman etkinliklerinin gerçekleştiği, klüp, topluluk ve gençlik merkezlerine aktif olarak katılan gençlerdir.

Ülkemizde gençlere yönelik serbest zaman hizmeti veren bu kuruluşlar merkezi yönetimlere, belediyelere, üniversitelere ve gönüllü kuruluşlara bağlı olarak çalışmalarını gerçekleştirmektedir. Yapılan incelemelerde, belediyeler ve gönüllü kuruluşlarca verilen serbest zamanları değerlendirmeye yönelik hizmetlerin, çok farklı yapılarda olduğu, ağırlıklı olarak eğitim verme amacı taşıdığı, süreklilik göstermediği ve belirtilen yaş grubunun dışında da üye kayıtlarının olması nedeni ile kapsam dışı bırakılmıştır. Bunun yanı sıra kapsam dışı bırakılan kuruluşlar arasında Ankara da hizmet veren üç üniversite de bulunmaktadır. Bunlar Bilkent Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi'dir. Bunun nedenleri arasında Ankara ve Gazi Üniversitelerinin Ankara'nın değişik semtlerinde dağınık olması, bunun zaman ve ekonomik açıdan araştırmacıyı zorlamasıdır. Ayrıca bu iki üniversite de serbest zaman etkinliklerinin de dağınık olması, üniversitelerin bölümlerinde farklı biçimde verilmesi de bu kararda etkili olmuştur. Bilkent Üniversitesi ise özel statü de yer aldığı düşünülerek kapsam dışı bırakılmıştır. Merkezi yönetime bağlı olarak Çankaya ve Yenimahalle Gençlik Merkezleri araştırma kapsamı içine alınmış, Atatürk Gençlik Merkezi ise henüz tam anlamıyla faaliyete geçmediği için kapsam dışı bırakılmıştır. Böylece bu sınırlılıklar sonucunda Hacettepe Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Öğrenci Toplulukları ve Serbest Zaman Klüpleri ile Çankaya ve Yenimahalle Gençlik Merkezleri araştırma kapsamına alınmıştır. Bu kurumların her birini küme olarak kabul edecek olursak, bu kümelerden evren içindeki ağırlıkları düşünülerek oransal olarak bir örneklem seçilmeye çalışılmıştır. Karasar (1986:

120)'ın da belirttiği gibi oransal küme örnekleme "Evrendeki bütün kümelerin, tek tek (bütün elemanlarıyla birlikte) eşit seçilme şansına sahip oldukları durumda yapılan örnekleme küme örnekleme, alt evrendeki tüm kümelerin birbirine eşit seçilme şansına sahip olmalarına da oranlı küme örnekleme denir".

Bu amaçla etkinliklere katılan gençlerin sayısını belirlemede güçlükler ortaya çıkmıştır. Çünkü kayıtlı olarak katılan gençlerle aktif olarak katılan gençler arasında büyük bir farkın olduğu, bu kurumlarda çalışan yetkililer tarafından belirtilmiştir. Bunun üzerine yetkililerin verdiği tahmini rakamlardan %25 oranında örneklem seçilmeye çalışılmıştır. Yetkililerin verdiği rakamlar Yenimahalle ve Çankaya Gençlik Merkezleri için 1800 genç, O.D.T.Ü. için yaklaşık 3800, H.Ü. serbest zaman klüpleri için 3200 gencin devam ettiği belirtilmiştir. Bunlardan %25 oranında çekilen örneklem çerçevesinde uygulama yapılmış, Çankaya ve Yenimahalle Gençlik Merkezlerinde (79) gence, Hacettepe Üniversitesi'nde (151), O.D.TÜ.'de (159) kişiye ulaşılmıştır. Araştırmada ulaşılan toplam genç sayısı (389)'dur. Ancak uygulamalar sırasında yetkililerin tahmin ettikleri rakamların abartılı olduğu, kayıtlı üye sayısı ile etkinliklere devam eden üye sayıları arasındaki farkın daha büyük olduğu görülmüştür. Bu nedenle ulaşılan kişi sayısının temsil düzeyini daha da arttırdığı düşünülmektedir.

Araştırma da bir başka boyut ise gençlik liderlerine ilişkindir. Bu çalışmada uygulama yapılan merkezler, klüp ve topluluklardaki etkinlik liderlerinin tümüne ulaşılmaya çalışılmıştır. Yani liderlerle ilgili tam sayım yapılmıştır ve böylece (60) gençlik liderine ulaşılmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışma sırasında iki ayrı veri toplama aracı kullanılmıştır. Bunlardan bir tanesi (15-24) yaş gençlerden bilgi toplama yönelik olan "'Genç Anketi"dir. Bunun içinde gençlerin tanıtıcı bilgiler (Yaş, cinsiyet, eğitim vb.) gençlerin ailelerini tanıtıcı bilgiler, gençlerin devam ettikleri etkinlikler ve kurumlarla ilgili bilgiler, gençlere hizmet veren liderlerle ilgili düşünceler, gençlerin devam ettikleri, etkinlikler ile ilgili sorunlar ve beklentilerle ilgili (69) soru bulunmaktadır.

Anket hazırlandıktan sonra 10 genç ile ön deneme yapılmış, soruların gençler tarafından algılanışına bakılmış, gerekli düzenlemeler yapılarak ankete son şekli verilmiştir. Hazırlanan bu anketin uygulaması yaklaşık (15-20) dakika sürmüştür.

Anketlerden ikincisi ise "Gençlik Liderleri"ne ilişkin olanıdır. Bu formda liderleri tanımaya ilişkin, liderlerin nitelikleri verdikleri, etkinlikler ile ilgili düşünceleri, konu ile ilgili sorunlar ve beklentileri, gençlerle ilgili düşüncelerini kapsayan vb. (35) soru yer almaktadır. Hazırlanan sorularla ilgili de aynı zamanda bir ön deneme yapılmış, gerekli düzeltmeler yapılarak son şekli verilmiştir. Formun uygulanma süresi yaklaşık 10 dakika sürmektedir.

Her iki formda da veri toplama tekniği olarak yazışma içinde yer alan anket tekniği kullanılmıştır. Bu teknik ulaşılan grubun okur-yazar olması, görüşlerini rahatça ortaya koymalarına ortam sağlaması ve ekonomik olması açısından araştırmacı tarafından tercih edilmiştir.

2.4. Verilerin Toplanması İşlenmesi ve Çözümlemesi

Araştırmacı gençlere ve liderlere yönelik anketini hazırladıktan ve ön denemesini yaptıktan sonra, ilgili kuruluşlardan uygulama yapabilmek için gerekli izinleri almıştır. 8.5.-18.5.1994 tarihleri arasında anketlerin uygulanması tamamlanmıştır. Anketlere araştırmacının yanısıra konu ile ilgili önceden bilgilendirilen H.Ü. Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu öğrencileri yardımcı olmuşlardır.

Anketler tamamlandıktan sonra açık uçlu sorular düzenlenmiş, hazırlanan kodlama yönergesi çerçevesinde kodlama formlarına aktarılmıştır. Verilerin çözümümlenmesi ile ilgili olarak H.Ü. Bilgi İşlem Merkezi ile görüşülmüş, alınan bilgiler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Verilerin çözümümlenmesi S.A.S. bilgisayar programı ile yapılmış ve betimsel bir araştırma olduğu için düz ve çarpaz çizelgeler aracılığıyla % dağılımı ile veriler sunulmuştur.

Ayrıca verilerin çözümümlenmesinde kurumlararası farklılaşma öncelikle ortaya konulmaya çalışılmıştır.

III. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

3.1. Gençleri ve Etkinlik Liderlerini Tanıtıcı Bulgular

Araştırmanın temelini oluşturan başta genç ve daha sonra lider olmak üzere ayrı ayrı önem taşımaktalar. İkisini birbirinden ayırmak imkansız, bu nedenle genç ve liderleri daha ayrıntılı tanımak gerekmektedir. Etkinliklere hangi yaştaki, cinsiyetteki, sosyo-ekonomik durumdaki gençler katılım gösteriyor. Bu bölüm gençlerin aile yapıları, olanların yaşamlarını en çok sürdürdükleri yer gibi temel bulguları bulmak, serbest zaman klüpleri, öğrenci toplulukları ve gençlik merkezlerine devam eden gençlerin özelliklerini oldukça net bir şekilde ortaya koyacaktır.

Liderlerde de benzer özellikler, liderlerin yaşları, cinsiyetleri, öğrenim durumları meslekleri, etkinliğe ilişkin eğitim alma durumu ve niteliklerini ortaya koyan özellikler, bu üç kurumda çalışan lider tiplerini açığa çıkaracaktır.

3.1.1. Gençlerin demografik ve sosyo-ekonomik özellikleri

Öncelikle uygulamada yer alan serbest zaman etkinliklerine katılım gösteren gençlerin toplumun hangi sosyo-ekonomik düzeyinden geldikleri, cinsiyete göre etkinliklere katılımda bir farklılaşma olup olmadığı, gencin aile içindeki konumu, öğrenim durumu önem taşımaktadır. Özellikle yurt dışında serbet zaman hizmeti sunan kurumlara katılım gösteren gençlerin toplumun orta sosyo-ekonomik düzeyinde yer almaları, ülkemizde de benzer durumu yaratabilir. Ailenin gencin serbest zaman etkinliklerine

katılımını destekleyip yardımcı olması, gence demokratik yaklaşımda bulunması, kuşkusuz katılımı daha da arttırabilir. Cinsiyet faktörünün katılımda bir etki yaratması erkeklerin daha özgür davrandıkları ülkemizde kızların katılımları daha az olabileceği düşünülebilir. Ancak öğrenim durumunun yükselmesi ile cinsiyet faktörüne göre katılımın etkisinin azaldığı söylenebilir. Üst ve alt ekonomik düzeylerde yeralan gençler de serbest zaman etkinliklerine katılım gösterebilirler. Üst ekonomik durumda yer alan gençler paraları ile alabilecekleri daha pahalı hizmetleri tercih edebilirler. Alt ekonomik durumda yer alanları ise ekonomik güçlerinin yetersizliğinden dolayı katılımlarının az olduğunu ve bir harcama gerektirmeyen etkinliklere devam ettikleri varsayılabilir.

Bu tespitler bu bölüm içerisinde ayrıntıları ile incelenip net bulgularla sunulmaya çalışılacaktır.

3.1.1.1. Kurumlara göre gençlerin yaşları

Gençlerin gelişimleri incelendiğinde yaş faktörü büyük bir önem kazanmaktadır. Çünkü 15 yaşındaki bir genç ile 24 yaşında bulunan bir genç benzer özellikleri göstermez. Ayrıca yaşa göre fiziksel, psikolojik ve sosyal açıdan da pek çok farklılıkların olduğu bilinmektedir. Sözü edilen bu hususlar, şüphesiz gençlerin etkinliklerinden yararlandıkları üniversite serbest zaman klüp, öğrenci toplulukları ve gençlik merkezleri içerisinde de kendini gösterebilmektedir.

Tablo 1 : Gençlerin Yaşları

Kurum Yaş	ODTÜ		H.Ü.		Gençlik Merk.		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
15-18	16	10.06	12	7.95	53	67.09	81	20.8
19-21	99	62.26	85	56.29	19	24.05	203	52.2
22-24	44	27.67	54	35.76	7	8.86	105	27.0
Toplam	159	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0

Araştırma kapsamında yer alan gençlerin toplamında %52.2'si "19-21" yaş diliminde, %27'si "22-24" yaş diliminde ve %20,8'i ise "15-18" yaş diliminde yer almıştır. Ülkemizde üniversiteye girme yaşının 17 yaş civarında seyretmesi ve ortalama öğretim süresinin 4-5 yıl arasında olması yığılmanın "19-21" yaş diliminde olduğunu haklı gösterebilir. 22-24 yaş dilimi ise okulunu uzatan veya üniversiteye geç başlayanların yığıldığı bir grubu oluşturabilir.

Serbest zaman hizmeti sunan kurumlara göre farklılaşmanın en dikkat çekici noktası ise gençlik merkezlerinde %67,09 bir oranla yığılmanın "15-18" yaş diliminde yer almış olması ve diğer iki yaş diliminin sırası ile %24,05 ve %8,86 ile düşük oranlarda kalmasıdır. Buna göre gençlik merkezlerine devam eden gençlerin büyük bir çoğunluğunun orta öğretim kurumlarına devam eden gençlerden oluştuğu söylenebilir. Aynı zamanda gençlik merkezlerinden yararlanan gençlerin çok az bir oranının yüksek öğrenime devam ettiği vurgulanabilir. Görülen o ki gençlik merkezleri daha çok orta öğretim gençliğine hizmet götürmektedir. Üniversite

gençliği için bu hizmet yeterince çekici bulunmamaktadır. Gençlik Merkezlerinin üniversite gençliğinin ilgi ve katılımlarını artırıcı çalışmalar içersinde bulunmasının önemi mutlakdır.

3.1.1.2. Kurumlara göre gençlerin cinsiyetleri

Ergenlikle beraber, meydana gelen fiziksel değişikliklerin yanında, cinsiyet rolleri de artık daha belirgin hale gelmektedir. Gözle görülen bu fiziksel değişiklikler gençleri hem birbirinden ayırır, hem de birbirlerine ilgi duymalarını da sağlar. Karşılıklı olarak birbirlerinin dikkatini çekmeye başlarlar. Karşıt cinslerin etkileşimi, kimlik ve rol gelişimi önem kazanır. Üniversite ortamında bir araya gelen kız ve erkekler aynı zamanda, klüp, öğrenci topluluğu ve gençlik merkezi ortamında da bir arada etkileşimi sürdürürler. Araştırmaya katılan gençlerin cinsiyete göre dağılımı tablo 2'de görülmektedir.

Tablo 2 : Gençlerin Cinsiyetlere Göre Dağılımı

Kurum Cinsiyet	ODTÜ		H.Ü.		Gençlik Merk.		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Erkek	100	62.89	70	46.36	40	50.63	210	54.0
Kız	59	37.11	81	53.64	39	49.37	179	46.0
Toplam	159	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0

Araştırma kapsamında yer alan klüp, öğrenci topluluğu ve gençlik merkezine devam eden gençlerin cinsiyet durumlarına ilişkin veriler Tablo : 2'de gösterilmiştir. Toplam 389 gencin; %54'ü erkek, %46'sı ise kızdır. Cinsiyet baz alındığında kız ve

erkek gruplar arasında görelî olarak bir fark bulunmasına karşılık cinsiyet gruplarının birbirine yakın oranlarda örneklem grubunda bulunduğu söylenebilir.

Serbest zaman ortamı olarak üç ayrı kurumun yeraldığı ortamlardaki cinsiyete ilişkin farklılaşmalara bakıldığında; oransal olarak üniversite ortamlarında serbest zaman kuruluşlarına erkeklerin kızlardan daha fazla ilgi gösterdikleri gözlenmiştir. Gençlik Merkezinde ise kız ve erkek oranları birbirine yakındır. Buna göre üniversite serbest zaman ortamındaki etkinliklerden kızların yararlanma eğiliminin düşük olduğu görölmektedir. Bu etkinliklere kızların ilgi ve katılımlarının arttırılması önemli bir gereksinme olarak belirtmektedir.

3.1.1.3. Kurumlara göre gençlerin öğrenim durumları

İnsan doğumdan yaşamın sonuna kadar sürekli öğrenmeye devam etmektedir. Bu süreç içerisinde insan sürekli gelişip değişmeye devam eder. Fiziksel değişikliklerin yanında insanda bilgi, görgü, tutum, davranış gibi değişiklikler de oluşur. Gençlik insan yaşamında öğrenimin en yoğunlukta olduğu dönemdir. Bu dönemde genç orta öğretim ve yüksek öğretim kurumlarında yer alarak kendini yaşama ve bir mesleğe hazırlık içinde bulur. Doğal olarak eğitim-öğretim durumu yükseldikçe, insanın düşüncelerinde, davranışlarında ve daha pek çok unsurda farklılıklar oluşacaktır. Üniversite serbest zaman klüplerinde, öğrenci topluluklarında ve gençlik merkezlerinde de gençlerin eğitim durumlarına göre farklılıkların oluşması beklenir.

Tablo 3 : Gençlerin Öğrenim Durumları

Kurum Öğrenim Durumu	ODTÜ		H.Ü.		Gençlik Merk.		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Üniversite	159	100.0	151	100.0	13	16.46	323	83.0
Lise	0	0.0	0	0.0	52	65.82	52	13.4
Üni. Hazırlık	0	0.0	0	0.0	14	17.72	14	3.6
Toplam	159	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0

Uygulama içerisinde yer alan 389 gencin %83'ü yüksek öğretime, %13.4'i liseye, %3,6'sı ise üniversiteye hazırlanmaktadır. Serbest zaman hizmeti sunan kurumlarda O.D.T.Ü. ve H.Ü.'ne ve devam eden gençlerin tamamı yüksek öğretime devam etmektedir. Bu iki yüksek öğretim hizmetini yerini getiren üniversiteler kendi kurumlarına dahil olan gençlere serbest zaman klüp ve öğrenci topluluklarından yararlanmalarına fırsat tanıyor. Ancak O.D.T.Ü. öğrenci topluluklarına isterlerse eski mezunlar da dışarıdan üye olabilmektedir.

Gençlik Merkezlerinin sunduğu hizmetlerden yararlananların büyük bir çoğunluğunu Tablo 2'de belirtildiği gibi orta öğretim gençliği oluşturmaktadır. Bu %65,82 liseye devam eden gençleri, %17,46 ile üniversiteye hazırlanan gençler, %16,46 ile de üniversiteye devam gençler oluşturmaktadır. Gençlik Merkezleri böylelikle görüldüğü gibi ortaöğretim gençliğine hizmet vermektedir. Üniversitelere devam eden gençlerde katılımın bu denli düşük olması, bu kurumun üniversite gençliğinin ilgi ve ihtiyaçlarına yeterince cevap verememesi gösterilebilir. Diğer yandan üniversiteye

hazırlanan gençlerin bu kurumun serbest zaman hizmetlerinden yararlanmalarına rağmen bu oran oldukça düşüktür. Çok yönlü olarak çeşitli ortamlarda bulunan gençlere hizmet sunmak için oluşturulmuş bu kurum daha fazla bir oranda üniversite gençliğini ve üniversiteye hazırlananların yanısıra okumayıp çalışan gençlere de hizmet sunmak için program ve politikalarını geliştirmelidir.

3.1.1.4. Kurumlara göre yaşamın en çok sürdürüldüğü yer

Bilindiği gibi yaşamın en çok sürdürüldüğü "yerleşim yeri" insan yaşamının niteliği açısından büyük bir etkiye sahiptir. Yaşam niteliğini gösteren göstergeler; a) Doğal ve fiziksel göstergeler, b) Ekonomik göstergeler c) Sosyal göstergeler ve d) Psikolojik göstergeler şeklinde belirlenmiştir (Cılga, 1994;47). Bu göstergelere göre yaşamın niteliği ile insan yaşamında önemli yer tutan yerleşim yeri arasında kurulacak bir bağ önemli sonuçlar verebilir. Bu göstergeleri en üst düzeyde ihtiva eden bir yerleşim biriminde, yaşam niteliğinin de en üst seviyede olması anlamlıdır. Serbest zaman klüp, öğrenci toplulukları ve gençlik merkezlerinin hizmetlerinden yararlanan gençlerin de öğrenim yaşamlarını en çok sürdürdükleri yerleşim birimi bu göstergeler açısından yaşam niteliğine ilişkin önemli ip uçları sunabilmektedir.

Tablo 4: Öğrenim Yaşamının En Çok Sürdürüldüğü Yer

Kurum Yer	ODTÜ		H.Ü.		G.M.		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Köy ve Bucak	9	5.66	2	1.32	0	0.0	11	2.82
İlçe	19	11.95	17	11.26	1	1.27	37	9.51
İl	126	79.25	131	86.75	78	98.73	335	86.11
Yurtdışı	5	3.14	1	0.66	0	0.0	6	1.54
Toplam	159	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0

Öğrenim yaşamının en çok sürdürüldüğü yerleşim yerine genel olarak bakıldığında yığılmanın %86,11 gibi büyük bir oranla "il" de olduğu anlaşılmaktadır. Bunu sırası ile %9,51 "İlçe", %2,82 ile "köy ve bucak" ve %1,54'lük bir onranla da "Yurt dışı" izlemektedir.

Serbest zaman hizmeti sunan her üç kurumda da yığılmanın "il" de olması bu kurumları hizmetlerinden "ilçe" yerleşim biriminde oturanların katılımlarının az olduğunu gösterebilmektedir. Özellikle gençlik merkezlerinin serbest zaman hizmetlerinden yararlanan gençlerin %98,73 gibi tamamına yakın bir oranının "il" yerleşim biriminde yer alması ve "köy bucak " ile "ilçe" yeleşim birimlerinde yok denecek kadar olan gençlerin durumu şaşırtıcı bir bulgudur. Buna göre gençlik merkezlerinin sadece illerde örgütlenmiş olduğunu ve ilçe ile köy-bucak gibi benzeri yerleşim birimlerinde uzun süre yaşamını sürdürenleri kendine çekememektir. Göçün büyük bir ivme ile sürdüğü ülkemizde "il" de bulunan gençlik merkezleri, göç eden ailelerin gençleri için ilgi çekici görünmemektedir. Oysa bu gençlerin kent yaşamına uyum

sağlamalarında önemli bir yer tutacak Gençlik Merkezlerinin bu durmu oldukça düşündürücüdür.

3.1.1.5. Kurumlara göre gençlerin ekonomik durumları

İnsan yaşımının niteliğinde ve en basit temel gereksinmelerinin karşılanmasında ekonomik güç belirleyici bir unsurdur. Bazı temel koşulların yerine getirilmesi ekonomik açıdan elde edilen gelir ile orantılıdır. Özellikle günümüzün ağır ekonomik şartları zorunlu gereksinimleri bile zor karşılarken, ikincil gereksinimleri karşılaması her zaman mümkün değildir. Dolayısıyla ailelerin ekonomik güçleri gençlerin ekonomik güçleri arasında bir paralellik görülmektedir. Ülkemizde özellikle gençlerin ailelerinden aldıkları ekonomik güce kendilerinin katkıda bulunmaları, eğitim sistemi ve ülke ekonomik şartları açısından oldukça zordur. Böylelikle, serbest zaman hizmeti sunan klüp, öğrenci toplulukları ve gençlik merkezlerine devam eden pek çok genç bu zorluğu yaşamaktadır.

Tablo 5: Gençlerin Ekonomik Durumları

Kurum Ekonomik Durum	ODTÜ		H.Ü.		G.M.		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Çok iyi	4	2.52	1	0.66	4	5.06	9	2,3
İyi	52	32.70	51	33.7	36	45,57	139	35,7
Orta	74	46,54	85	56,29	27	34,18	186	47,8
Kötü	23	14,47	12	7,p5	8	10.13	43	11,1
Çok Kötü	6,	3,77	2	1,,32	4	5,06	12	3,1
Toplam	159	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0

Araştırma uygulamasında yer alan 389 gencin %47,8'i ekonomik durumlarını "orta", %35,7'si "iyi", %11,21'i "kötü", %3,1'i "çok kötü" ve %23'ü ise çok iyi bulmaktadır.

Gençlerin büyük bir çoğunluğunun ekonomik durumlarını önce "orta" ve daha sonra "iyi" olarak bulmaları, serbest zaman hizmeti sunan kurumların bu ekonomik gruptaki gençlerce tercih edildiğini göstermektedir. Ekonomik, durumlarını "iyi" bulanlarla, en "alt" seviyede kötü bulanların katılımlarının az oluşu dikkat çekicidir. Bu bulgu "çok iyi" ekonomik durumda bulunan gençlerin bu ve buna benzer serbest zaman hizmeti sunan kurumları tercih etmediklerini, buna karşılık parasal güçleri ile alabilecekleri hizmetleri daha fazla benimsediklerini gösterebilir. Diğer yandan sosyo-ekonomik durumu düşük olan gençlerin bu hizmetlerden yararlanmaması ve katılımlarının az olması, kendilerine bulundukları ağır ekonomik şartlar içerisinde ekstra bir yük getireceğinden kaynaklanabilir. Serbest zaman hizmetleri sunan bu kurumların sadece ekonomik düzeyini orta ve biraz üstü olarak belirten gençlere hizmet sunmasının yanında en alt ve en üst konum olduğunu belirten gençlere de hizmet sunmaları şüphesiz daha yararlı olacaktır.

3.1.2. Gençlerin ailelerinin toplumsal konumlarını tanıtıcı bulgular

Serbest zaman klüpleri, öğrenci toplulukları ve gençlik merkezlerine devam eden gençlerin daha önce orta sosyo-ekonomik düzeyde büyük bir bölümünün gelebileceği belirtilmiştir. Bu tespit özellikle gençlerin ekonomik durumlarını inceleyen tablo 5'de büyük bir destek bulmuştu. Genç ile ailesinin ekonomik durumları

arasında bir paralellik olacağından bu kanı güçlenmiştir. Böylelikle bu gençlerin toplumun orta sosyo-ekonomik düzeyinde bulunan ailelerin gençleri olduğu söylenebilir.

Gencin serbest zaman etkinliklerine katılımında aile içindeki konumu önemli yer tutar. Ailenin, demokratik bir tutum göstermesi, gencin düşünce ve isteklerine saygı gösterip desteklemesi katılımı arttırabilir. Otoriter olması ise bunun aksine gencin katılım oranını düşürebilir. Bu nedenle serbest zaman etkinliklerine katılım gösteren gençlerin aynı zamanda çoğunlukla demokratik ailelerden geldiği söylenebilir. Diğer yandan anne-babanın öğrenim düzeyi yükseldikçe daha bilinçli davranarak, serbest zaman etkinliklerinin gence yararlarını düşünerek, daha fazla destek verebilmeleri mümkündür. Cinsiyet faktörünün özellikle demokratik, öğrenim düzeyi yüksek ailelerde çok fazla önemli olmadığı da böylelikle belirtilebilir.

Gencin ailedeki yaş konumu da ailenin gencin serbest zaman etkinliklerine katılmasına destek ve izin vermesinde, bir rol oynar. Yüksek öğretime devam eden gençlerin çoğunun 18 yaşın üstünde olması, ailenin gençte daha fazla sorumluluk ve bilinç geliştiğini düşünmesi ile özgür bırakıp müdahale etmesini engelleyebilir. Ancak gençlik merkezlerine devam eden gençlerin üye olmaları için aileleri ile birlikte merkeze gelmeleri veya izin belgeleri getirmeleri gerekmektedir. Bu da ailenin gencin katılımında önemli bir görevi ve sorumluluğu olduğunu göstermektedir.

Gencin olumlu ve demokratik aile ilişkileri çerçevesinde katılımı arttırabilir. Aynı zamanda sosyo-ekonomik düzey genci konumunda belirleyici bir rol oynamaktadır.

3.1.2.1. Sosyo-Ekonomik Durumları

Gencin ekonomik durumu ile ailenin ekonomik durumu arasında bir paralellik olduğu belirlenmiştir. Diğer yandan da öğretim düzeyi yüksek ailelerin daha bilinçli olarak gencin serbest zaman etkinliklerine katılımını destekleyecekleri vurgulanmıştır. Ailenin sosyo-ekonomik konumu, toplum içindeki yeri, gencin de toplum içindeki konumunu ortaya koyar. Genç sosyo-ekonomik durumuna göre belli etkinliklere girebilir veya giremeyebilir. Bu yüzden iyi bir sosyo-ekonomik düzeyden gelen gencin katılmak isteyebileceği etkinlikleri, seçme şansı daha yüksektir. Ailenin öğretim düzeyi de gencin seçeceği etkinlikler de rol oynayabilir. Ailenin toplumsal konumunu; eğitim düzeyi, ekonomik düzeyi, kültür düzeyi gibi temel unsurlar oluşturmaktadır. Gençte doğal olarak ailesinin içinde bulunduğu bu toplumsal konumundan ayrı tutulamaz.

3.1.2.1.1. Kurumlara göre baba ve annenin öğrenim durumları

Türk medeni kanununda ailenin reisi her ne kadar baba olarak belirtilmekteyse de, annenin aile içindeki fonksiyonu yadsınamaz. Hem babanın hem annenin eğitim durum aile işlevlerinde önemli yer tutmaktadır. İyi eğitilmiş anne-babalar daha bilimsel ve sağlıklı çocuk yetiştirme şanslarına sahiptirler. Ancak çocukların temel gereksinimlerini karşılayan ve en çok onlarla zaman geçiren kişi anne olduğu için, annenin eğitimi büyük bir önem kazanmaktadır. Tablo 6'da anne ve babaların öğrenim durumları sunulmuştur.

Tablo 6 : Baba ve Annenin Öğrenim Durumları

Kurum	O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		TOP.		Aranın Öğrenim Durumu	O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		TOP.		GENEL TOPL.	
	n	%	n	%	n	%	n	%		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Babanın Öğrenim Durumu	n	%	n	%	n	%	n	%		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Okur-yazar değil	0	0	0	0	0	0	0	0		10	6.29	10	6.62	0	0	20	5.1	20	2.57
İlkokul bitirmiş	34	21.38	44	29.14	14	17.72	92	23.7		47	29.56	62	41.06	26	32.91	135	34.7	227	29.57
Ortaokul bitirmiş	11	6.92	11	9.27	11	13.52	36	9.3		10	6.29	21	13.91	18	22.78	49	12.6	85	10.92
Liseyi bitirmiş	20	12.58	35	25.83	29	36.71	88	22.6		41	25.79	33	21.89	24	30.38	98	25.2	186	23.90
Y. Öğrenimi bitirmiş	95	59.12	54	35.76	25	31.65	173	44.5		51	32.08	25	16.56	11	13.92	87	22.4	260	33.41
Toplam	159	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0		159	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0	778	100.0

Baba ve annelerin genel toplumunda öğrenim durumları sırası ile öncelikle %33,41 ile yüksek öğrenim mezunlarından, %29,17 ile ilkokul mezunlarından, %23,90 ile de lise mezunlarından sıralanmaktadır. Ortaokul mezunları %10,92 ve okur-yazar olmayanlar ise sadece annelerden %2,57 olarak oluşmaktadır.

Annelerin eğitim durumunda %34,7 ile ilkokul mezunları, babaların eğitim durumunda ise %44,5 ile yüksek öğrenim mezunları ilk sırada gelmektedir. Lise ve ortaokul mezunlarında ise az bir oranla annelerin önde geldiği görülmektedir. Üzücü olan annelerin %5,1'nin hala okur-yazar olmaması, babalarda ise böyle bir duruma rastlanılmamıştır. Gençlerin eğitiminde önemli yer tutan annelerin eğitim durumlarının babaların eğitim durumuna göre daha düşük olması, çocuk ve genç yetiştirmede büyük bir rol oynayan annelerin, daha yüksek bir eğitim durumunda olması halinde çok daha başarılı ve her yönden sağlıklı gençler yetiştirebilecekleri söylenebilir.

Kurumlara göre incelendiğinde O.D.T.Ü.'ye devam eden gençlerin babalarının %59,12'sinin üniversite mezunu olmaları dikkat çekicidir. O.D.T.Ü.'lü annelerden babalarda olduğu gibi, bütün anneler içerisinde %32,08 ile ilk sırada yer almaktadır.

Genel olarak yüksek öğrenim mezunu anne-babaların, gençlerin serbest zaman etkinliklerine katılımlarında daha destekleyici ve bilinçli oldukları söylenebilir. Ortaokul ve ilkokul mezunu anne-babaların daha az destekleyici ve bilinçli olabilecekleri düşünülebilir. Çünkü yüksek öğrenim mezunu ve lise mezunu anne-

babaların, bu tür etkinliklere kendilerinin üniversite ve lise yıllarında katıldıkları düşünülürse bunun önemini daha iyi algılayıp bilinçli oldukları belirtilebilir.

3.1.2.1.2. Kurumlara göre ailelerin ekonomik durumları

İnsan yaşamının temel gereksinimlerinin ve nesnesel koşulların gerçekleşmesinde iyi bir ekonomik durum önemlidir. İyi bir ekonomik durum neticesinde yaşamın niteliğinde üst düzeylere tırmanabilir. Bu açıdan insanın istediği ve yapmayı arzuladığı bazı şeyler her zaman gerçekleşmemektedir. İnsanların ilgi duydukları ve yapmak istedikleri bazı hobi gibi şeyler bile iyi bir ekonomik güç ile mümkün olabilmektedir. Gençlerin içinde bulundukları ekonomik durumlarında umumiyetle aileleri ile paralellik göstermektedir. Serbest zaman etkinliklerine katılan gençlerin ailelerinin ekonomik durumları bu açıdan önem kazanmaktadır.

Tablo 7: Ailelerin Ekonomik Durumları

Kurum Ekonomik Durum	ODTÜ		H.Ü.		G.M.		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Çok iyi	4	2.52	3	1.99	3	3.80	10	2.6
İyi	51	32.08	46	30.46	34	43.04	131	33.7
Orta	89	55.97	96	63.58	38	48.10	223	57.3
Kötü	12	7.55	6	3.97	2	2.53	20	5.1
Çok Kötü	3	1.89	0	0.00	2	2.53	5	1.3
Toplam	159	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0

Uygulamada yer alan gençlerin genel toplamında ailelerinin ekonomik durumlarını %57,3'lük büyük bir oranla "orta" düzeyde buldukları görülmektedir. İkinci sırayı ise %33,7 ile "iyi" düzeyde bulanlar izlemektedir. "Çok iyi", "çok kötü" ve "kötü" bulanların toplam oranı ise küçük bir dilimi oluşturmaktadır.

Kurumlar arasında da benzer bir dağılım görülmektedir. Gençlik merkezlerine devam eden gençlerin ailelerin ekonomik durumlarında "orta" ve "iyi" olmak üzere Hacettepe ve Orta Doğu Teknik Üniversitelerine göre birbirine daha yakın bir oranlama gözükmemektedir.

Daha önce gençlerin ekonomik durumlarını gösteren tablodaki veriler ile ailelerin arasında büyük bir benzerlik görülmektedir. Skalanın en alt düzeyi ile üst düzeydeki ekonomik durumlar yok denecek kadar az bir orandadır. Özellikle Hacettepe Üniversitesi serbest zaman klüplerine devam etmekte olan hiçbir genç ailelerinin ekonomik durumlarını "çok kötü" bulmamaktadır.

Genel açıdan bakıldığında zaman gençlerin ekonomik durumlarını ortaya koyan tablo ile aynı sonuçlara ulaşılmaktadır. Bu üç kurumun serbest zaman etkinliklerine büyük bir çoğunlukla orta ve bunun biraz üstü düzeyinde bulunan ailelerin gençleri katılmaktadırlar. Uç noktalarda bulunan ailelerin gençleri ise önemsenmeyecek kadar küçük bir oranla katılmaktadırlar. Bu açıdan serbest zaman etkinlikleri sunan kurumların, toplumun her kesimindeki ekonomik durumda bulunan ailelerin gençlerini, çalışmalarına katmaları sağlanmalıdır.

3.1.2.2. Ailenin içinde gençlerin konumları

Toplumun ve gencin aile içindeki konumu kuşkusuz ne kadar önemli ise gencin de aile içindeki konumu o denli önemlidir. Ailenin demokratik olması gencin düşüncelerine kararlarına ve aile içindeki kararlara katılımını önemsemesi ve bütün bunlara değer vermesi, gencin serbest zaman etkinliklerine katılımında olumlu bir faktör oynar.

Ailenin maddi-manevi desteği ne derece artarsa gencin serbest zaman etkinliğinden yararlanması, yeteneklerinin farkına varması, kimliğini bulması, sosyalleşmesi de o derece artış sağlar. Aile bu desteği vermez ise genç tek başına mücadele ederek bu olumsuzluklardan sıyrılarak başarılı olmaya çalışabilir. Ancak bunu başaramadığı takdirde sahip olduğu olumlu özellikleri ve kendine güven duygusunu da yitirebilir.

Ailenin gencin serbest zaman etkinliklerine destek vermesi, özellikle 18 yaşın altında olan psiko-sosyal gelişim içerisinde daha fazla bulunan gençlerde daha hassastır. Gence her konuda en çok destek verilmesi gereken bu dönemde, aile gencin serbest zaman ilgi ve yeteneklerini önemsemeyip genci örselerse, gençte büyük zarar vermiş olur.

Ailenin; genci, yetenekleri doğrultusunda serbest zaman etkinliklerine yönlendirmesi ve destek vermesi gencin psiko-sosyal gelişiminde önemli bir etkiye sahiptir.

Ailelerin özellikle serbest zaman etkinliklerinin yararları ve sonuçları konusunda bilinçli olmaları ve gence değer verip sevecen

bir şekilde demokratik davranmaları, genci olumlu olarak motive eder ve gelişimine büyük bir katkı sağlar.

3.1.2.2.1. Cinsiyete göre ailenin etkinliğe ilişkin davranışları

Geleneksel Türk toplumunda cinsiyet önemli bir rol oynamaktadır. Buna göre erkekler daha serbest ve özgür kadınların ise özgürlükleri ve davranışları daha sınırlıdır. Çağdaş toplumlarda ise cinsiyete göre belirgin bir ayrım yapılmamış esnek görüş hakim olmuştur. Böyle toplumlarda işler ve uğraşlar arasında cinsiyet durumu kesin belirleyici bir unsur olmaktan çıkmıştır. Cumhuriyet sonrası çağdaşlaşma, toplumsal-kültürel gelişme ve kadının statüsü ile beraber, geleneksellikten çağdaşlaşmaya doğru bir ivme kazanılmıştır. Artık kadının görevinin sadece çocuk doğurup, ev işleri yapıp, kocasına hizmet etmekten çıkmıştır. Kadına toplumda daha önce sadece erkekler için öngörölmüş görev ve roller de verilmiştir. Çocuk yetiştirme sadece annenin rolü olmaktan çıkmış bunun yerini anne-babanın birlikte yetiştirmesi almıştır. Sanayileşme sonucu oluşan göç hareketleri ile de kırdan-kente göç eden ailenin, kent yaşamında geleneksel aileden hızla çekirdek aileye doğru yöneldiği görölmüştür. Çekirdek aile yapısında çocuk yetiştirme işlevlerinde hem anneye hem de babaya geleneksel aileye göre daha fazla sorumluluk ve görevler düşmektedir. Daha demokratik unsurlar içeren bu aile tipinin, doğal olarak gencin ilgi ve katılmayı düşündüğü veya katıldığı serbest zaman etkinliklerin daha saygılı ve destekçi olduğu söylenebilir.

Tablo 8: Cinsiyete Göre Ailenin Etkinliğe İlişkin Davranışları

Ailenin davranışları \ Cinsiyet	Erkek		Kız		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Çok olumlu bulup destekliyor	47	22.38	30	16.76	77	19.75
Olumlu bulup destekliyorlar	48	22.86	79	44.13	127	32.64
Aile bu konuda bana karışmaz	103	49.05	58	32.40	161	41.38
Çok olumsuz buluyorlar ve beni engelliyorlar	1	0.48	5	2.79	6	1.54
Olumsuz buluyorlar ve beni desteklemiyorlar	11	5.24	7	3.91	18	4.62
Toplam	210	100.0	179	100.0	389	100.0

Hacettepe Üniversitesi serbest zaman klüpleri, O.D.T.Ü. öğrenci toplulukları ve gençlik merkezlerine devam eden 389 gencin %41,38'i bu konuda ailelerinin kendilerine karışmadıklarını belirtmektedir. Olumlu ve çok olumlu bulan aileler ise büyük bir çoğunluğu oluşturmaktadır. Olumsuz ve çok olumsuz bulan aileler ise toplam oranda küçük bir grubu oluşturmaktadır.

Erkek gence sahip ailelerin %49,05'i, kız gence sahip ailelerin ise %32,40'ına aileler serbest zaman etkinliklerine katılımlarında herhangi bir müdahalede bulunmamakta. Kızların serbest zaman etkinliklerini "çok olumlu" ve "olumlu" bulup destekleyen aileler, erkek gence sahip ailelere göre daha büyük bir oran göstermektedir. "Olumsuz" ve "Çok olumsuz" bulan ailelerin oranı her iki cinsten de bir benzerlik göstermektedir.

Bu veriler ailelerin kız-erkek demeden genelde gençlerin serbest zaman etkinliklerine katılımlarında özgür bırakıp onları destekledikleri ve aynı zamanda da demokratik bir anlayış gösterdiklerini sergilemektedir.

3.1.2.2.2. Aile içi ilişkiler ve gençlerin kararlara katılımı

Demokrasi bugün çağımızın en çok benimsenen ve çağdaş bir yönetim anlayışıdır. İnsanlara geniş hak ve özgürlükler sunan bu yönetim biçimi toplumda yaygın olarak yerleşmesi için, öncelikle temel olan ailede uygulanması şarttır. Bu açıdan aile için işlevlerde demokrasi işlerlilik kazanırsa, bu oluşum daha sonra toplumun her kesiminde sağlıklı bir şekilde anlam kazanarak yerleşir. Gençlerimizi de ailenin bir parçası olarak aile içinde alınacak kararlarda katılım gösterebilirse o zaman kendilerinin de önemsendiklerini ve değer ile düşüncelerine saygı gösterilmelerine izin verilirse duyumsayacaklardır. Bu durum üniversite serbest zaman klüpleri, öğrenci toplulukları ve gençlik merkezlerine devam eden gençler için de aynı sonuçları doğuracaktır. Özellikle cinsiyet ne olursa olsun herkesin insan olarak fikir ve görüşlerine saygı duymak demokrasinin temelidir.

Tablo 9 : Cinsiyete Göre Önemli Konularda Ailede Karar Alma Durumu

Ailede karar alma durumu \ Cinsiyet	Erkek		Kız		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Annem veya babam tek başına	20	9.52	13	7.26	33	8.48
Tek, tek ailenin diğer büyükleri ve annem, babam birlikte	11	5.24	1	0.56	12	3.08
Annem ve babam birlikte	54	25.71	50	27.93	104	26.73
Tüm aile üyeleri birlikte	118	56.19	112	62.57	230	59.12
Ben	7	3.33	3	1.68	10	2.57
Toplam	210	100.0	179	100.0	389	100.0

Genel oransal eğilim açısından uygulamada yer alan gençlerin büyük bir çoğunluğu, aile de kararları tüm aile üyelerinin birlikte aldığını belirtmektedir. %59,12 olarak gerçekleşen bu oranı %26,73 ile "annem ve babam birlikte" durumu izlemektedir. Bunu takiben ise %8,48 ile kararları anne veya baba tek başına almaktadır, düşüncesi gelmektedir.

Cinsiyet değişkeni açısından kız ile erkek gençlerin arasında ayırdıcı bir farklılık görülmemektedir. Dağılım burada da benzerlik göstermektedir. Bu sonuca göre aile içi kararların alınmasında gencin cinsiyet durumunun önemli olmadığı söylenebilir.

"Tüm aile üyeleri birlikte" kararları aile diliminin %55,2'lik bir oranla başta gelmesi, demokratik ailelerin daha büyük bir çoğunlukla gençlerin serbest zaman etkinliklerine katılımlarını benimsediklerini göstermektedir. Kararları sadece anne ve babanın

alması ise aynı zamanda genç ile ilgili kararlarda da ebeveynlerin tek başına hareket ettiklerini ortaya koyabilir. Bu diğer bir yönden bu ailelerin korumacı aile tipini oluşturmalarını düşündürebilir.

Gencin aile içi kararları tek başına alması ise ailede egemen kişi olarak hareket ettiğini veya dağılmış bir aile olduğunu ortaya koyabilir.

3.1.2.2.3. Cinsiyete göre ailenin gence karşı tutumu

Mozaikte bulunan her taş gibi toplumda da değişik yapı ve tutum içerisinde ailelerin olması gayet doğaldır. Değişik tutum gösteren ailelerin kimisi, gençlere karşı demokratik, kimisi otoriter, kimisi korumacı, kimi aileler ise ilgisiz davranırlar. Bu tutumlar ailenin sosyo-kültürel düzeyine, yaşadığı çevre ve daha pek çok unsurdan dolayı farklılıklar yaratmaktadır. Üniversite serbest zaman klüpleri, öğrenci toplulukları ve gençlik merkezlerine devam eden gençlerin aileleri değişik tutumlar içinde olabilmektedirler.

Tablo 10. Cinsiyete Göre Ailenin Gence Karşı Tutumu

Cinsiyet Gence karşı ailenin tutumu	Erkek		Kız		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Demokratik davranırlar	141	67.14	77	43.02	218	56.04
Otoriter davranırlar (katı ve sert)	7	3.33	6	3.35	13	3.34
Korumacı davranırlar	50	23.81	86	48.04	136	34.96
İlgisiz davranırlar	10	4.76	6	3.35	16	4.11
Duruma göre değişir	2	0.95	4	2.23	6	1.54
Toplam	210	100.0	179	100.0	389	100.0

Tablo 10'da araştırmaya katılan 389 gencin ailelerinin tutumu sunulmuştur. Gençlerin %56,04'ü ailelerinin kendilerine karşı "demokratik", %34,96'sı ise "Korumacı" davrandıkları belirtmektedirler. Cinsiyete göre erkeklerin ailelerin %67,14 onlara karşı "demokratik" bir tutum izlemekte, %23,81'i ise "korumacı" davranmaktadırlar. Kızların ailelerin de ise "korumacı" tutum %48,04 ile başta gelmektedir. Daha sonra ise bunu "demokratik" tutum izlemektedir. Uygulama içerisinde yer almış gençlerin ailelerinden özellikle kız olanların "korumacı" bir tutum sergilemeleri, kız evlatlarına herhangi bir zarar gelmesinden çekindikleri için olabilir. Otoriter ve ilgisiz tutum izleyen aileler hem kızlarda hem de erkeklerde birbirine çok yakın aynı zamanda da oldukça düşük bir orandadır.

Daha önceki aile içi işlevleri ortaya koyan tablolarda da görüldüğü gibi serbest zaman etkinliklerine katılım gösteren ailelerin çoğunluğu demokratik bir eğilim içindedir. Türk ailesi eski çağlardan itibaren içinde yaşattığı ve bırakmadığı korumacı tutumunu bugün de ne kadar demokratik olsada sürdürmeye devam etmektedir. Bugün korumacı tutum sergileyen ailelerin büyük bir bölümünün aynı zamanda demokratik tutum da gösterdiği düşünülebilir. Bundan dolayı araştırma uygulamasındaki gençlerin ailelerinin, onların bu etkinliklere katılımlarında yüksek bir oranda demokratik tutum içinde oldukları vurgulanabilir.

Bu bölümdeki genel bulgular ışığında bu tür etkinlikler de yararlanan gençlerin 19-21 yaş arasında yoğunluk kazanmaktadır. Etkinliklere erkeklere kızlara göre daha fazla katılım göstermektedir. Kızların daha fazla katılımlarını artırıcı çalışmalar

yapılmalıdır. Gençlik Merkezleri okumayıp çalışan gençleri kendi bünyesine çekememektedir. Ekonomik durumlarına bakıldığında bu gençlerin çoğunun ailelerinin orta düzeyde oldukları, çok iyi düzeyde ekonomik duruma sahip ailelerin ve çok alt düzeyde ekonomik durumda olan ailelerin gençlerinin bu tür etkinliklere daha az oranda katıldıkları gözlenmektedir. Yüksek öğrenim gören anne-babalar, gençleri bu tür etkinliklere katılımlarını daha çok desteklemekte. Diğer yandan ailelerin, gençlerin bu tür etkinliklerde kız-erkek ayrımı yapmadan desteklemeleri, etkinliklere katılan gençlerin demokratik görüşü benimseyen ailelerden geldiğini göstermektedir.

3.1.3. Liderleri Tanıtıcı Bulgular

Gençlik çalışmalarında başarılı olabilmek için bugün Avrupa'da profesyonel hizmetler yürütülmektedir. Özellikle gençlerle çalışan meslek grupları ekstra eğitimlerle zaman zaman takviye ediliyor. Gençlik liderleri hem profesyonel olarak hem de gençten-gence düşüncesi ile hizmet veriyor. Profesyonel olarak liderlik eden liderlerin çoğunluğu mutlaka gençlerle çalışmaya ilişkin eğitim almaktadır. Bu araştırma da önemli yer tutan liderler pek çok açıdan incelenerek tanıtılmaya çalışılmıştır. Serbest zaman klüp, öğrenci toplulukları ve gençlik merkezlerinde çeşitli lider tipleri çalışmaktadır. Gençlere bu etkinliklerde liderlik eden bu kişilerin gençler üzerinde büyük bir etkisi olabilmektedir. Gençin, lideri model olarak görülebileceği düşünülürse, liderliğin önemi bir kez daha hissedilir derecede artacaktır. Uygulama içerisinde üç ayrı kurumda karşılaşılan liderlerin aynı tip liderler olmadığı anlaşılmıştır. Gençlik merkezlerinde yapılan incelemede burada

bulunan liderlerin bir bölümünün part-time ücret karşılığı, bir bölümünün gönüllü olarak çalıştığı belirlenmiştir. Ücret karşılığı çalışanlardan, emekli olanlara da rastlanmıştır. Bu kişilerin ücretleri Gençlik Merkezleri Koruma Dernekleri tarafından saat ücreti olarak ödenmektedir. O.D.T.Ü. ve H.Ü. de yer alan liderler tip olarak "etkinlik liderliği" ile beraber, H.Ü.'de "gençlik liderliği"ne de rastlanılmaktadır. Bu liderler o etkinliğe üye olan öğrenci gençlerden oluşmaktadır. O.D.T.Ü.'de daha demokratik bir yapılaşma ile yönetim kuruluna seçilen gençler içerisinde liderlerin ortaya çıktığı gözlenmiştir. H.Ü.'de etkinlik lider tipi, O.D.T.Ü. topluluklarına biraz benzemekle beraber, bazı etkinliklere dışarıdan kurs niteliğinde öğreticiler gelmektedir. Bu öğreticiler böylelikle lider niteliği taşıyarak gençlere o etkinliği sunmaktadırlar. Bu bölüm içerisinde liderleri daha iyi tanıyabilmek amacıyla, demografik ve sosyo-kültürel özellikleri ortaya koyan yaşları, cinsiyetleri, öğrenim durumları, meslekleri ve lideri buldukları etkinlik türlerine yer verilecektir. Daha sonra ise liderlerin sürdürdükleri etkinlikle ilgili bulgulara yer verilecektir. Bunlar etkinliğe ilişkin bir eğitim alma durumu, gençleri daha iyi tanımak için eğitim alma durumu, psiko-sosyal yayınları okuma ve kendilerinde bulunması gereken özelliklere ilişkin bulguları içerecektir.

3.1.3.1. Liderlerin demografik ve sosyo-kültürel özellikleri

Uygulamada yer almış liderler temelde ikiye ayırarak incelenebilir. 1. Gençten-gence düşüncesine dayanan üniversite serbest zaman kulüpleri ve öğrenci topluluklarında en sık rastlanılan "etkinlik liderliği" 2'ncisi ise o etkinliğe dışarıdan gelerek, profesyo-

nel olarak o etkinliği bilen, gönüllü veya ücret karşılığı etkinliği gençlere öğreten "Gençlik lideri"dir. Bu bağlamda "etkinlik lideri" olan liderlerin yaşça genç olmaları ve daha henüz öğrenci olmalarından dolayı bir meslek sahibi olamadıkları, hepsinin yüksek öğretime devam ettikleri söylenebilir. "Gençlik liderlerinin" ise çoğunluğunun bir meslek sahibi oldukları, değişik eğitim durumlarında olduğu, yaşça "etkinlik liderlerinden" daha yaşlı oldukları ve liderliğini yaptıkları etkinlik türünü daha uzun yıllar sürdürdükleri ve bunu bir serbest zaman etkinliğinden ziyade bir iş olarak gördükleri ve gönüllü olmakla beraber ücret karşılığı sürdürdükleri söylenebilir. Yukarıda açıklanmış olan bulgular bu bölüm içerisinde ayrıntılarıyla sunulmaya çalışılacaktır.

3.1.3.1.1. Kurumlara göre gençlik liderlerinin yaşları

Gençlerle çalışmak ve onların gelişiminde katkıda bulunmak oldukça hassas bir konudur. Gençlerin içinde bulundukları çeşitli ortamlarda sürekli olarak iletişim ve etkileşim içerisinde olan değişik yaş ve mesleklerde kişiler olmaktadır. Yapılmış olan araştırmalar ve literatürde gençlerin en çok grup dinamiği içerisinde kendi akranları ve kendilerine yakın yaşlardaki kimselerden etkilendikleri saptanmıştır. Bu açıdan gençlerle yapılacak çalışma ve etkinliklerde genç liderlerin gençten-gence düşüncesini de dikkate alırlarsa, gençlerin daha fazla etkilenebilecekleri söylenebilir. Ama bazı durumlarda gençlerin profesyonelliği dikkate alarak liderin yaş faktörünü önemsememeleri de görülebilir.

Tablo 11 : Liderlerin Yaşları

Yaş \ Kurum	ODTÜ		H.Ü.		Gençlik Merk.		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
19-21	8	40.0	3	15.79	8	38.10	19	31.7
22-27	12	60.0	11	57.89	6	28.57	29	48.3
28-38	0	0.0	5	26.32	7	33.33	12	20.0
Toplam	20	100.0	19	100.0	21	100.0	60	100.0

Araştırma uygulamasında yer almış 60 liderin %48,3'ü "22-27" yaş diliminde, %31,7'si "19-21" yaş dilimi, %20'lik bir oranı ise "28-38" yaş diliminde bulunmaktadır. O.D.T.Ü.'de liderlerin daha çok öncelikle %60'lık bir oranla "22-27" yaş dilimi ile %40'lık bir oranda "19-21" yaş dilimleri içerisinde bulunmaları, bu topluluklarda lider konumundaki kişilerin aynı zamanda büyük bir çoğunlukla öğrenci olmalarına bağlanabilir. "28-38" yaş diliminde ise bu nedenle hiçbir lidere rastlanmamıştır. H.Ü.'de ise "28-38" yaş dilimi içerisinde %26,32'lik bir oranın olması, bu kurumda aynı zamanda genç liderlerin dışında daha deneyimli ve bazı kulüplerde öğretici konumunda bulunan profesyonelce o işi yapan liderlerin olduğunu göstermektedir. Gençlik Merkezlerinde de bu durum "22-27" ve "28-38" yaş dilimleri için benzer bir düşüncüyü doğrulabilir. Üst yaş dilimlerinde özellikle "28-38" yaş diliminde yer alan liderlerin "Profesyonel gençlik lideri" olabilecekleri söylenebilir. Gençlik Merkezlerinde özellikle izcilik etkinliğinden dolayı ve bu etkinliğin özeliğine ilişkin oluşan lider konumlarına göre 19-21 yaş grubunda %38,10 oranında gençlik liderine rast-

lanılmıştır. Gençlik döneminin "15-24" yaşları arasında olduğu düşünüldüğünde, "19-21" ve "22-27" yaş diliminde yer alan liderlerin hemen hemen gençlik döneminde yer alarak %80'lik bir oranı teşkil ettikleri söylenebilir. Bunun sonucunda uygulama içerisinde yer alan bu %8.'lik genç liderin, grup dinamiği açısından etkinliklerde yararlı oldukları düşünülebilir.

3.1.3.1.2. Kurumlara göre liderlerin cinsiyet durumları

Gençlik çağında ergenlikle beraber gençlerde oluşan fiziksel değişiklikler neticesinde, cinsel roller eskiye göre daha fazla önem ve belirginlik kazanır. Bu dönemde kızlar daha yetişkin erkeklere, erkeklerde yetişkin bayanlara ilgi ve hayranlık göstererek onların gözüne girmek için rekabet gösterebilmektedirler. Bu çeşitli konumlarda değişik kişilere yansıyabilir. Örneğin bir okulda gencin gözünde bu kişi öğretmeni olabilir. Benzer durum klüp, öğrenci toplulukları veya gençlik merkezlerinde rahatlıkla oluşabilir. Özellikle daha küçük yaştaki gençlerde buna rastlamak daha büyük bir oranda ortaya çıkabilir.

Tablo 12 : Liderlerin Cinsiyetler Dağılımı

Kurum Cinsiyet	ODTÜ		H.Ü.		Gençlik Merk.		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Erkek	18	90.0	17	89.47	16	76.19	51	85.0
Kız	2	10.0	2	10.53	5	23.81	9	15.0
Toplam	20	100.0	19	100.0	21	100.0	60	100.0

Tabloda 12'de görüldüğü üzere genel durumda liderlerin %85'ini erkekler %15'ini ise bayanlar oluşturmaktadır. O.D.T.Ü.'de erkek liderlerin oranı %90, H.Ü.'de %89,47 ve Gençlik Merkezlerinde ise %15 dir. Kadın liderlerin %15 gibi küçük bir dilim içerisinde yer alması, onların liderlik konusunda daha az girişimci olduğunu gösterebilir. Başka bir bakışla ailede, toplumda ve bir çok konumda öncelikle erkeklerin önde gelip yönetici konumunda olması bu duruma da yansımış olabilir. Geleneksel süre gelen Türk-İslam kültürü içerisinde daima liderlik rolü erkeğe verilmiş bir ayrıcalık olduğundan, günümüzde de etkileri sürebilmektedir. Toplumsal bünye içerisinde daha dengeli bir yapı oluşturmak için Avrupa'da da olduğu gibi kadınların da girişimciliği artırılarak liderlik vasıfları ortaya konulmalıdır. Bu da gençlerin gelişimleri ve toplumsallaşmaları açısından önemlidir. Liderleri içinde bulunduran, her üç serbest zaman etkinliği hizmeti veren, klüp, öğrenci toplulukları ve gençlik merkezlerinde kadın liderlerin sayısını artırıcı tedbirler almak kaçınılmazdır.

3.1.3.1.3. Kurumlara göre liderlerin öğrenim durumları

Eğitim-öğretim günümüzde temel insan haklarından biridir. İlkokul ile başlayan bu süreç, ortaokul, lise ve üniversite ile devam etmektedir. Gençlerle çalışma yapan liderlerin özellikle eğitim durumları, gençlerden daha alt düzeyde olmamalıdır. Gencin lideri daha bilgili görüp kabul etmesi ve liderin gençleri daha iyi anlayabilmesi onlarla başarılı olup gelişimlerine katkıda bulunabilmesi için iyi bir eğitim alması şarttır. Uygulamada yer alan "etkinlik liderlerinin" hemen hemen hepsinin üniversite öğrencisi olması, bu

genç liderlerin eğitim durumlarını ortaya koymaktadır. Ancak gençlik liderlerinde durum daha farklı olmaktadır. Profesyonel olarak etkinliklere liderlik eden bu kişilere farklı eğitim düzeylerinde rastlamak mümkündür.

Tablo 13: Liderlerin Eğitim Durumları

Kurum Eğitim Durumu	ODTÜ		H.Ü.		G.M.		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Liseyi yarıda bırakmış	0	0.0	0	0.0	1	4.76	1	1.7
Liseyi bitirmiş	0	0.0	0	0.0	10	47.62	10	16.7
Y. öğrenimi yarıda bırakmış	0	0.0	1	5.26	1	4.76	2	3.3
Y. öğrenimi bitirmiş	0	0.0	8	42.11	5	23.81	13	21.7
Y. öğrenime devam ediyor	20	100.0	10	52.63	4	19.05	34	56.7
Toplam	20	100.0	19	100.0	21	100.0	60	100.0

Uygulama kapsamında genel oransal eğilim açısından 60 liderin %56,7'si yüksek öğrenime devam etmekte", %21,7'si "yüksek öğrenimi bitirmiş" %3,3'ü yüksek öğrenimi yarıda bırakmış, %16,7'si lise meznu ve %1,7'si ise liseyi yarıda bırakmıştır. Yüksek öğrenime devam eden ve bitirenlerin büyük bir oranı oluşturmaları, istenen bir durum olmakla beraber, geriye kalan liderlerin yüksek öğrenim eğitimi düzeyinde olmamaları düşündürücü bir sonuç olarak belirmektedir.

Serbest zaman hizmeti sunan üç kurumda, özellikle O.D.T.Ü.'l  liderlerin tamamının yüksek öğrenimime devam etmeleri, bu liderlerin O.D.T. .  ğrencilerinden oluşmalarından kaynaklanmaktadır. Benzer sonuç H. . serbest zaman kl plerini tam olarak kapsamamakla beraber söylenebilir. H. . serbest zaman klüplerinde yüksek öğrenimi tamamlayan liderlerin oranı da diğeri iki kuruma göre yüksektir. Gençlik merkezlerinde yer alan liderlerin eğitim durumları  niversite serbest zaman klüpleri ve  ğrenci topluluklarında yer alan liderlere göre daha alt seviyededir. Gençlerin gelişimleri ve onları daha iyi tanıyıp sorunlarına eğilmek, iyi bir eğitimle mümkün olabileceğinden profesyonel gençlik liderliğı açısından gençlik merkezlerinin bu durumu oldukça düşündürücüdür. Bu nedenle bu kurumun daha iyi eğitim görmüş nitelikte liderlere gereksinim duyduğı söylenebilir.

3.1.3.1.4. Kurumlara göre liderlerin meslekleri

Çağımızda artık herkes bir meslek sahibi olma yolunu benimsemektedir. Yapılan iş ile kişinin sahibi olduğı iş birbiri ile uyumlu ise başarılı olma şansı oldukça yüksektir. Uygulamada yer alan lider tiplerinden özellikle "etkinlik liderlerinin"  oğunluğunun  ğrenci olması ile liderlik ettikleri etkinlik türüne ilişkin bu bağlamda bir bağ kurulması düşünülmez. Ancak "gençlik liderleri" olarak etkinlikleri profesyonelce yürüten liderlerin çoğunun bir meslek sahibi oldukları düşünülebilir. Bu liderlerin başarisında kuşkusuz meslekleri ile liderlik ettikleri etkinlik türünün aynı olması önemli bir rol oynamaktadır.

Tablo 14 : Liderlerin Meslekleri

Kurum Meslek	ODTÜ		H.Ü.		G.M.		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Yanıtsız	0	0.0	0	0.0	2	9.52	2	3.3
Öğrenciyim	20	100.0	10	52.63	5	23.81	35	58.3
Öğreticisi olduğum etk. türü, aynı zamanda profesyonel işim	0	0.0	2	10.53	0	0.0	2	3.3
Devlet Memuru	0	0.0	5	26.32	3	14.29	8	13.3
Serbest Meslek	0	0.0	1	5.26	10	47.62	11	18.3
İşsizim	0	0.0	1	5.26	1	4.76	2	3.3
Toplam	20	100.0	19	100.0	21	100.0	60	100.0

Üniversite serbest zaman klüp, öğrenci toplulukları ve gençlik merkezlerinde yer alan liderlerin genel toplamında "Öğrenci" olanların oranı %58,3 olarak başta gelmektedir. Bunu sırası ile %18,3 ile "serbest meslek sahipleri", %13,3 ile "devlet memurları" %3,3 ile lideri oldukları etkinlik türünü bir iş olarak profesyonelce yürütmekte olanlar oluşturmaktadır.

O.D.T.Ü.'de yer alan bütün liderler öğrencidirler. H.Ü. serbest zaman klüplerinde öğrenci olanlar %52,63 ile ilk sırada yer almaktadır. Bunu %26,32 devlet memurları, %10,53 ile öğretici oldukları etkinlik türünü, aynı zamanda profesyonelce iş olarak yürütenler, %5,25'ser oralarla serbest meslek sahipleri ve işsizler izlemektedir. Gençlik merkezlerinde serbest meslek sahibi olanlar

diğer iki kuruma göre burada ilk sırayı %47,62 ile almaktadır. Öğrenci olanlar %23,81'lik bir oranı teşkil etmektedir. Özellikle "gençlik liderliği" kavramı içerisinde etkinlikleri profesyonelce yürüten liderler H.Ü.'de öğrenci olanların dışında %47,37'lik bir oranı, gençlik merkezlerinde de gene öğrenci ve yanıt vermeyenler dışında %66,67'lik büyük bir oranı oluşturması ilginç bir bulguyu oluşturmaktadır.

3.13.1.5. Kurumlara göre liderlerin bulundukları etkinlik türleri

Bir etkinliği öğrenebilmek için o etkinliği iyi bilen biri şarttır. Ancak bu kişinin lider olarak hem etkinliği bilmesi hem de gençlerle çalışmayı bilmesi çok daha önemlidir. Özellikle bazı etkinlikler, profesyonelce bu işi yapanlardan daha iyi öğrenilebilir. Bazı etkinliklerde sosyal etkinlikler gibi, profesyonel olmayan genç etkinlik liderlerince de yürütülebilir. Liderlerin bulundukları etkinlik türleri tablo 15'de sunulmuştur.

Tablo 15 : Liderlerin Bulundukları Etkinlik Türleri

Kurum Etkinlik türü	ODTÜ		H.Ü.		G.M.		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Spor	1	5.00	0	0.0	0	0.0	1	4.7
Müzik	1	5.0	3	15.79	1	4.76	5	8.3
Sosyal-Kültürel Etkinlikler	6	30.0	1	5.26	0	0.0	7	11.7
İzcilik	1	5.0	2	10.53	14	66.67	17	28.3
Bilim-Kurgu Türü Etkinlikler	5	25.0	0	0.0	0	0.0	5	8.3
Sanatsal Etk.	0	0.0	1	5.26	0	0.0	1	1.7
Halk Oyunları ve Dans türü Etk.	1	5.0	1	5.26	6	28.57	8	13.3
Havacılık, Paraşüt Satranç	1	5.0	6	31.58	0	0.0	7	11.7
Dağcılık-Mağaracılık Gezi ve Arkeoloji	3	15.0	5	26.32	0	0.0	8	13.3
Fotoğrafçılık	1	5.0	0	0.0	0	0.0	1	1.7
Toplam	20	100.0	19	100.0	21	100.0	60	100.0

Genel oransal eğilim açısından bakıldığında, Gençlik Merkezlerinin %66,7'si gibi büyük bir lider oranı "İzcilik" etkinliğinde toplanmıştır. Daha sonra ise %28,57 ile "halk oyunları" bunu izlemektedir. O.D.T.Ü. ve H.Ü.'de bu dağılım bir etkinlikte bu kadar yüksek bir oranda yığılmamıştır. O.D.T.Ü.'de yer alan etkinlik türlerinde %30 ile en büyük oranı "Sosyal-Kültürel etkinlikler" daha sonra ise %25 ile "bilim-kurgu türü etkinlikler" izlemektedir. "Sanatsal" etkinlik liderine O.D.T.Ü.'de hiç ulaşamamıştır. H.Ü.'de ilk sırayı %26,32 ile "Dağcılık, Mağaracılık ve Arkeolojik" etkinlikleri ile %15,79 ile "Müzik" etkinliği izlemektedir. Gençlik merkez-

lerinde liderliğin sadece üç etkinlik kolunda toplanması bu kurumda çok renkli etkinlik türlerinin olmadığını ve belki de bundan dolayı katılımın Gençlik Merkezlerinde düşük olduğunu düşündürebilir. O.D.T.Ü.'de bütün etkinlikleri gençten-gence düşüncesine ilişkin olarak "etkinlik liderleri" yürütmektedir. Özellikle belli başlı etkinlik türlerinin profesyonel olan gençlik liderlerince yürütülmesi daha başarılı olabilir. Bunun başında sanatsal etkinlikler, müzik, halk oyunları, fotoğrafçılık, dağcılık, mağaracılık ve arkeoloji gelebilir. Bu etkinlikler profesyonel bir "gençlik liderinin" kendi mesleği ile aynılık göstermesi halinde daha başarılı olabilir. Diğer yandan iyi bir pedagojik formasyona sahip olan bir "gençlik lideri" gençlerin içinde "etkinlik liderleri" çıkartabilir ve grup içerisinde genç liderlerin oluşmasını sağlayabilir. Gerektiğinde de gruba müdahalede bulunabilir. Böylece etkinliği iyi öğrenen gençlerin etkinlik içerisinde gençten-gence düşüncesi ile liderlik özellikleri ortaya çıkmış olur. Bu da gencin psiko-sosyal gelişiminde kimliğinde ve sosyalleşmesinde önemli bir yer tutar.

3.1.3.2. Liderlerin sürdürdükleri etkinliklerle ilgili bulgular

Liderlerin demografik özellikleri yanında önemli olan onların sahip oldukları niteliklerdir. Nitelik daima ön planda tutulduğu sürece başarı ve hizmette kalite kendini gösterir. Daha önce belirtilen "etkinlik liderliği" ve "profesyonel gençlik liderliği" kavramları burda bir kez daha önemini pekiştirmektedir. Öğrencilerin oluşturduğu "etkinlik liderliği" doğal olarak profesyonel "gençlik liderliği" kadar bir etkinliği iyi olarak öğretmeyebilir. Ancak "etkin-

lik liderliği"nde bulunan gençlerin büyük bir çoğunluğunu öğrenciler oluşturduğundan ve etkinliklerde sivrilerek liderlik özellikleri ortaya çıkan bu tip liderler denildiği gibi etkinliğin yapıldığı klüp veya öğrenci topluluğundan çıkmaktadır. Gençten-gence düşünceğine dayanan bu tip liderlikte, gençlerin inisiyatifi kendi ellerinde tutmaları, daha demokratik olmaları ve kendi organizasyonları ile yönetimlerini oluşturmak onların psiko-sosyal gelişimlerinde büyük katkılar vermektedir. Profesyonel "gençlik liderliği"nde ise bu durum değişiklikler gösterebilmektedir. Ücret karşılığı da içermesinden dolayı bu tip liderliği bir iş olarak görüp, o etkinliği sadece öğretmeyi düşünen liderlerde mevcuttur. Ancak bunun yanısıra olayı her yönü ile özümseyen profesyonel "gençlik liderliği" de bulunmaktadır. Gence etkinliği öğretmeninin yanında gencin kendine güven duygusunu, girişimciliğini, sosyalleşmesini ve kimliğini kazanmasına önem veren liderlerde az da olsa bu lider tipi içinde kendini gösterebilmektedir. Böyle gerçek bir profesyonel yaklaşım gösteren liderlerin, doğal olarak iyi bir eğitimin yanısıra, gençlik psikolojisi ve gelişimi konusunda da eğitimli oldukları söylenebilir.

Avrupa'da gençlik faaliyetlerinde liderler gençlere sadece bir etkinliği öğretme düşünceğini ilk hedef olmaktan çıkarmışlardır. Amaç etkinliği bir araç olarak kullanarak gençlere yukarıda da belirtilen, kendine güven, sosyalleşme, kimliğini bulma ve dostluk-kardeşlik duygularını vermektir.

Ülkemizde gençlik alanında çalışan ve etkinlikleri sürdüren pek çok profesyonel "gençlik lideri"nin gençlik psikolojisi ve

gelişiminin yanısıra herhangi bir liderlik eğitimi almadan, gençlere liderlik ettikleri görülmektedir. Henüz daha gençlik liderliğinin öneminin kavranmadığı ülkemizde konunun ciddiyeti hissedilmemiştir.

Gençlik liderliği ile etkinlik liderliğini tümüyle birbirinden ayırmak mümkün değildir. Her ikisinin de kuşkusuz yararları vardır. İkisinin birlikte bağlantılı çalışması şüphesiz en yararlı sonuçları çıkarabilir. Şöyle ki gerçekten profesyonel bir gençlik lideri bir etkinliğe liderlik ederek etkinliği öğretmenin yanısıra, etkinlik içerisinde grup dinamiği ile genç liderler ortaya çıkarabilir. Ortaya çıkan bu genç liderler gençten-gence düşüncesi ve gençlik grup psikolojisinde de her zaman belirtildiği gibi birbirlerini daha kolay etkileyebilmektedirler. Bu da gençlerin psiko-sosyal gelişimlerinde bir ivme hızı kazandırabilir. Ancak profesyonel gençlik lideri gereken hallerde gruba ve grup içerisinde ortaya çıkan bu genç liderlere müdahale edip destek verebilir.

3.1.3.2.1. Liderlerin gençleri daha iyi tanımak için bir eğitim alma durumu

Günümüzde gençlerle çalışma Avrupa'da artık çok daha profesyonel aşamalara ulaşmıştır. Gençlerle çalışan kişiler ister, lider olsun veya olmasın onlarla daha yapıcı ve verimli çalışmak için kendini çeşitli yollarla eğitmektedir. Örneğin Almanya'da gençlerle çalışan liderler ve diğer meslek grupları daha etkin olabilmek için Remscheid Enstitüsü gibi kurumlarda belli sürelerde bu eğitimi görmektedirler. Ülkemizde benzeri uygulamalara rastlanılmamaktadır. Oysa Üniversite serbest zaman klüpleri, öğrenci toplulukları ve gençlik merkezlerinde bu ihtiyaç hissedilmektedir.

Tablo 16 : Öğrenim Durumuna Göre Etkinlik Dışında Gençleri Daha İyi Tanımak İçin Bir Eğitim Alma Durumu.

Öğrenim Durumu Eğitim Alma	Liseyi yarıda bırakmış		Liseyi bitirmiş		Y. Öğrenimi bırakmış		Y. Öğrenimi bitirmiş		Y.Öğrenimi- ne devam ediyor		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Evet	0	0.00	5	50.0	2	100.0	8	61.54	9	26.47	24	40.0
Hayır	1	100.0	5	50.0	0	0.00	5	38.46	25	75.53	36	60.0
Toplam	1	100.0	10	100.0	2	100.0	13	100.0	34	100.0	60	100.0

Etkinlikler sürdüren liderlerinin %40'ı genel toplam içerisinde, etkinlik dışında gençleri daha iyi tanımak için bir eğitim aldıklarını %60'ı ise almadıklarını belirtmektedirler. %40'lık gibi küçük bir oranın sadece eğitim almış olması ülkemizde liderlik anlayışının profesyonel çizgiler içinde olmadığını, %60'lık gibi büyük bir oranın gençlerle çalışma konusunda, yeterince bilgili ve bilinçli olmadığını ortaya koyarak oldukça düşündürücü bir durum yaratmaktadır. Eğitim alanların, hepsinin de profesyonel anlamda bir eğitim almadıkları, düşünüldüğünde bu durum çok daha ciddi boyutlara çıkmaktadır.

Öğrenim durumları dikkate alındığında yüksek öğrenim mezunlarından sadece %61,54'ünün bir eğitim aldıkları, yüksek öğrenimi bırakan 2 kişinin tamamının, devam edenlerin ise %26,47'sinin, lise mezunlarının ise %50'sinin bir eğitim aldıkları görülmektedir. Ancak daha önce de bu alınmış görülen eğitimin tümünün profesyonel bağlamda bir eğitim olmadığı, bunların okulda görülen, psikoloji ve bunun gibi derslerde sadece bir kesit olarak okunulmuş olduğu söylenebilir.

Tespit edilen bu duruma göre gençlerle çalışmada liderlik eğitimi alanların oranı oldukça düşük görünmektedir. Liderlik eğitimi alanların bir bölümünde izcilik etkinliği içinde yer alacağı düşünüldüğünde bu durum daha fazla ciddiyet kazanmaktadır. Artık dünyada profesyonelce yapılan gençlik liderliğinde, gençlerle çalışmada ekstra bir eğitim alındığı günümüzde, ülkemizde böyle bir eğitimi liderlerin alamaması oldukça düşündürücüdür. Çünkü ülkemizde gençlik liderliği eğitimi verilmemektedir.

3.1.3.2.2. Kurumlara göre liderlerin etkinliklere ilişkin eğitim durumları

Liderlerin meslekleri dışında da liderliğini yaptığı etkinlik türüne ilişkin eğitim alarak öğrenmelerinin çeşitli yolları vardır. Bu bir kursa devam ederek, kendiliğinden öğrenilerek, daha önce üyesi oldukları bir etkinlikte öğrenilerek gibi çeşitli yollarla mümkündür. Amaç profesyonel gençlik liderleri ve gençten-gence düşüncesi ile iki boyutta irdelenen liderlik kavram ve niteliğini geliştirmektir. Bu açıdan gençten-gence düşüncesinde liderlerin etkinlik içerisinde yetişmeleri yararlı olabilir. Böylece daha genç liderlerin oluşmasında ve gençlerin kendi organizasyonlarını kurmalarında, kendi liderlerini oluşturmaları, girişimciliği ve sorumluluğu artırmaktadır. Diğer açıdan irdelendiğinde gençlerle çalışan, her türlü bilgi, birikim ve eğitime sahip profesyonel gençlik liderleri de başarılı olabilmektedir. Kurumların yapılarına göre her iki lider tipi de yararlı olabilir.

Tablo 17 : Liderlerin Etkinliklere İlişkin Eğitim Alma Durumları

Eğitim alma durumu	ODTÜ		H.Ü.		Gençlik Merk.		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Tümüyle kendim öğrendim	11	55.0	3	15.79	2	9.52	16	26.7
Lise yıllarında öğrendim	0	0.0	0	0.0	3	14.29	3	5.0
Bir kursa giderek öğrendim	2	10.0	9	47.37	15	71.43	26	43.3
Y. Öğrenim görerek öğrendim	4	20.0	5	26.32	0	0.0	9	15.0
Topluluk veya klüp içerisinde öğrendim.	3	15.0	2	10.53	1	4.76	6	10.0
Toplam	20	100.0	19	100.0	21	100.0	60	100.0

Üç kurumda etkinliklerde lider olan kişilerin %43,3'lük gibi belli bir yığılmayı oluşturanlar, lideri oldukları etkinlik türünü bir kursa devam ederek öğrenmişler, %26,7'si ise tümüyle kendilerinin öğrendiğini belirtmişler. %15'i yüksek öğrenimde, %10'u ise topluluk veya klüp içerisinde öğrenmişler. O.D.T.Ü.'deki liderlerin %55'i tümüyle kendileri, H.Ü.'de lider olanların %47,37'si ile Gençlik Merkezlerinde lider olanların %71,43 bir kursa giderek öğrendiklerini söylemişler. Gençlik Merkezlerinde lider olarak bulunan kişilerden hiç biri lideri oldukları etkinlik türünü Y.Öğrenime devam ederek öğrenmemiştir. O.D.T.Ü. ve H.Ü.'de ise lise yıllarında lideri oldukları etkinlik türünü, öğrenene rastlan-

mamıştır. Topluluk, klüp ve Gençlik Merkezlerinde bu etkinliği öğrendiklerini belirten lider oranı ise oldukça düşük. Ancak tümüyle kendim öğrendim diyen liderlerin, aynı zamanda klüp, topluluk ve Gençlik Merkezi içerisinde de bu etkinliği öğrenip sonradan lider oldukları düşünülebilir. Etkinlik türünü topluluk, klüp ve gençlik merkezlerinde öğrenmenin %10 gibi düşük olması bu kurumların kendi iç dinamiklerinde yeterince lider çıkaramadıklarını düşündürebilir. O.D.TÜ.'de yüksek öğrenim görerek öğrendim diye belirten liderlerin şu anda aynı zamanda öğrenci oldukları, ve bu etkinliğe ilişkin eğitimi üniversite yıllarında aldıklarının göstermektedir.

Daha önce belirtilen etkinliğe ilişkin eğitimin yanında bu etkinlikleri sadece bir öğretici olarak verip gencin psiko-sosyal gelişimini göz ardı etme büyük bir eksikliktir. Amaç özellikle genci sözü edilen gelişimine katkıda bulunmak ise, liderlerin ayrıca pedagojik formasyona sahip olmaları kaçınılmazdır. Bu nedenle özellikle liderliği profesyonel olarak yürütenlere hizmet içi eğitim programlarında çeşitli üniversitelerde gençlik psikolojisi alanında öğretim görevlilerince liderlik eğitim programları verilebilir. Ayrıca "etkinlik liderliği" yapan genç liderlerde buna benzer yıl içinde belli başlı eğitim programlarında geçirilebilir. Gençlik merkezlerine devam eden gençlerin yaşlarının 12-24 arası olduğundan, bu kurumda böylece çok erken yaşlardan itibaren devam eden gençlerin psiko-sosyal gelişimlerine, daha fazla katkı verilebileceğinden eğitim ve pedagojik formasyonu alan liderlere daha fazla gereksinim duyulmaktadır.

3.1.3.2.3. Liderlerin yaşa göre psiko-sosyal yayınları okuma durumları

Belli eğitimler sonucunda herkes meslek sahibi olabilmektedir. Gençlerle çalışan liderlerde birer meslek edinebilmektedir. Ancak bu mesleklerin tümünde gençleri anlayabilme, onlarla daha iyi çalışmak için gençlik gelişimi ve psikolojis eğitimi almak başarılı olmada şarttır. Bundan dolayı özellikle gençlerl direk ilişkisi olmayan mesleklere sahip liderlerin psiko-sosyal yayınları okuyarak kendilerini gençlerle çalışmada daha bilgili ve etkin kılmaları önemlidir.

Tablo 18 : Yaşa Göre Psiko-Sosyal Yayınları Okuma Durumu

Okuma Durumu \ Yaş	19-21		22-27		28-38		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Evet	10	52.63	20	68.97	10	83.33	40	66.7
Hayır	9	47.37	9	31.03	2	16.67	20	33.3
Toplam	19	100.0	29	100.0	12	100.0	60	100.0

Genel toplamda "19-21" yaş diliminde yer alan liderlerin %52,63, "22-27" yaş diliminde yer alanların %68,97'si ve "28-38" yaş diliminde yer alan liderlerin %83,33'ü gençleri daha iyi anlamak için psiko-sosyal yayınları okumaktadır. Yaş dilimi yükseldikçe bu tür yayınların okunma oranının artması, liderlerin işlerinde daha profesyonelce davrandıklarını ve kendilerini geliştirmeye çalıştıklarını göstermektedir. Öğrenim durumuna göre de incelenmiş olan bu tür yayınları okumada da benzer eğilim görülmüştür.

Burada da öğrenim düzeyi yükseldikçe, psiko-sosyal yayınları okumada lise mezunları, yüksek öğrenime devam eden ve bitirenlerin, birbirlerine yakın oranlarda oldukları tespit edilmiştir. Hangi yaşta olursa olsun liderlerin, kendilerini geliştirmek için gençlerle çalışmada daha geniş bir vizyon yakalamalarında her gün gelişen bilgi bütünlüğünden uzak kalmamaları önemli bir hususu oluşturmaktadır.

Bilim çağında ki gelişmeye ayak uydurma ve profesyonelleşmek için her meslekte literatürü ve gelişmeyi yakından izlemek ne kadar önemli ise gençlik liderlerinde sürekli olarak gençlere ve liderlik eğitimine ilişkin psiko-sosyal yayınları okumaları şarttır. Kendilerini böylece bilgili ve diri tuttukça başarılı olma şansları da artmaktadır.

3.1.3.2.4. Kurumlara göre liderlerin etkinlikleri sürdürme süreleri

Bir işte başarı grafiği deneyim arttıkça yükselmektedir. Bundan dolayı tecrübe verimliliğin yükselmesinde yadsınamaz bir etkiye sahiptir. Özellikle tecrübeye dinamizim de eklendiği zaman verimlilikle en üst seviyelere tırmanmaktadır. Bu nedenle özellikle, gençlerle uzun süre çalışan liderlerin başarılı oldukları düşünülebilir. Çünkü bu liderlerin geçirmiş oldukları tecrübelerden dolayı, gençlerin gereksinimlerine daha iyi cevap verebilirler. Aynı zamanda da liderlik vasıfları süre arttıkça kişide daha sağlam temeller üzerine oturtulmuş olur.

Tablo 19 : Liderlerin Etkinlikleri Sürdürme Süreleri

Süre \ Kurum	ODTÜ		H.Ü.		G.M.		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Yıldan az	4	20.0	1	5.26	0	0.0	5	8.3
1-2 yıl	7	35.0	2	10.53	1	4.76	10	16.7
3-4 yıl	7	35.0	5	26.32	5	23.81	17	28.3
5 yıldan çok	2	10.0	11	57.89	15	71.43	28	46.7
Toplam	20	100.0	19	100.0	21	100.0	60	100.0

Genel toplamda liderlerin %46,7'si lideri bulundukları etkinliği 5 yıldan daha fazla bir süredir sürdürdüklerini belirtmektedir. Daha sonra sırasıyla "3-4 yıl" arasında sürdürenler %28,3, "1-2" yıl arası %16,7 ve 1 yıldan daha az bir sürede sürdürenler ise %8,3'lük bir oranı oluşturmaktadır. Kurumlara göre farklılık en çok Gençlik Merkezlerindeki liderlerde görülmekte burada bulunan liderlerin %71,43 "5 yıldan" daha uzun süre bu etkinliği sürdürmektedirler. H.Ü.'de ise 5 yıldan daha uzun sürdürenlerin oranı %57,89 olarak dikkat çekmektedir. İlginç olan O.D.T.Ü. deki topluluklarda lider olanlar bu etkinliği %10 gibi bir oranla 5 yıldan daha fazla bir süre sürdürmeleridir. O.D.T.Ü.'de bu oranın düşük olması ve "1-2 yıl" ile "3-4 yıl" aralarında %35 lik oranlarda olması, bu etkinliklerin liderlerinin hepsinin öğrenci olmasına bağlanabileceği gibi aynı zamanda üniversite öğrenimi esnasında bu etkinlikleri tümüyle kendilerinin öğrenmelerine de bağlanabilir. Diğer açıdan 5 yıldan daha uzun süredir, sürdürenler için ya okuldaki son yılları veya okulu uzatan kişiler oldukları da

düşünülebilir. H.Ü. de ise 5 yıldan fazla bir süre sürdürenler için, daha fazla bu işi profesyonelce sürdüren liderler olduğunu düşündürebilir.

3.1.3.2.5. Liderlerin sahip olması gerektiğine inandığı özellikler

Gençlerle çalışan liderlerin çoğunluğu yaptıkları işi doğal olarak kendilerince en iyi yaptıklarına inanmaktadırlar. İşlerini yaparlarken her lider bazı kriter ve unsurları ön planda tutarak o işi en iyi biçimde yapmayı hedeflemektedir. Bu kriter ve unsurlar liderin eğitimine, kişiliğine ve dünya görüşüne göre biçim alır. Her liderde farklı olabilecek bu davranış ve tutum biçimi gençlerle iletişim ve etkileşim içinde kendini gösterir. Böylelikle liderin öncelikle önem verdiği unsur önce kendisinde daha sonra da lideri olduğu etkinlik grubuna onun özelliği olarak yansır.

Tablo 20 :Yaşa Göre Liderin Sahip Olması GerekenÖzellikler

Yaş	19-21		22-27		28-38		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Kendisine güvenmeli bilgili ve grubuyla uyum içerisinde olmalı	2	10.53	3	10.34	2	16.67	7	11.6
Demokratik olmalı kendine güven duymalı	10	52.63	12	41.38	5	41.67	27	45.0
İyi bir öğretici olmalı, kendini kabul ettirmeyi bilmeli	2	10.53	1	3.45	2	16.67	5	8.33
Eğitici, yönlendirici ve pedagojik formasyonu olmalı	4	21.05	6	20.69	1	8.33	11	18.33
Konusunda yeterli bilgi ve deneyim sahip olması gerekir.	1	5.26	7	24.14	2	16.67	10	16.66
Toplam	19	100.0	29	100.0	12	100.0	60	100.0

Liderler kendilerinin sahip olması gerektiğine inandıkları özellikler içerisinde hem yaş dilimlerinde hem toplamda %45 ile "Liderin demokratik olması ve kendine güvenmesi gerektiğine öncelikle inanmaktadır. Eğitici yönlendirici ve pedagojik formasyona sahip olunması gerektiğini düşünen liderlerin oranı %18,32 ile ikinci sırada yer almaktadır. Bunu %16,66 ile konusunda yeterli bilgi ve deneyim sahip olunması gerektiğine inananlar gelmektedir.

Yaş dilimlerine göre farklılaşma demokratik olma dışında özellikle, yaş dilimleri yükseldikçe liderlerin; bilgi, deneyim, kendine güvenmesi, grupla uyum içinde olması iyi bir öğretici olup kendini gruba kabul ettirmesi oranlarıda yükselmektedir. "19-21 ile 22-27" yaş dilimlerinde demokratik olma; eğitici yönlendirici ve pedagojik formasyonun bir özellik olarak görülmesi 28-38 yaş dilimine göre daha yüksektir. Farklılık yaş dilimi yükseldikçe deneyim, bilgi, öğreticilik unsurları artması, yaş dilimi düştükçe ise demokratik ve pedagojik formasyonun artması ile belirginlik kazanmaktadır.

3.2. Gençlerin Etkinliklerinden Yararlandıkları Kurumların ve Gençler ile Liderlerin Etkinliklere İlişkin Bakışları

Üniversite serbest zaman klüpleri, öğrenci toplulukları ve gençlik merkezlerinin gençlerin serbest zamanlarını yararlı bir şekilde geçirmeleri ve onların psiko-sosyal gelişimlerine katkıda bulunma amacı içinde olduğu bilinmektedir. Bu hizmetleri sunan kurumların bazı sorunlarla karşı karşıya kalarak ve bunlardan sıyrılarak en iyisini sunmaya çalışmaktalar. Başarı ve belirlenen amaçlara ulaşmak ancak sorunlar ve aksaklıklar yumağından uzak-

laşıldıkça mümkündür. Temel olarak bilinen sorun ve aksaklıkların başında fiziki koşullarla ilgili olanlar gelmektedir. Bunlar mekan, ekonomik güç, araç ve gereç gibi gereksinimlerdir. Bunun yanı sıra gençlerin katılımı, liderlerin kalitesi gibi başka sorunlar da bulunmaktadır. Yönetimsel sorunlarda yaşayan özellikle üniversite serbest zaman klüpleri ve öğrenci topluluklarının da durumu oldukça düşündürücüdür. Gençlik merkezlerinin bugünkü durumunun, gençlerin gereksinimlerini karşılamadığı etkinliklerin yetersiz olduğu, aynı zamanda yeterince gençlerin katılımını sağlayamadığı da ortadadır. O.D.T.Ü.'de öğrenci topluluklarının kurulmasına ve işleyişine ilişkin yasal bir yönetmelik bulunmaktadır. Hacettepe Üniversitesinde ise bu kuruluş ve işleyişe ilişkin kendilerine has bir yasal yönetmelik mevcut değildir. Gençler ve liderler de içinde bulundukları ortamdan büyük bir çoğunlukla hoşnut olmamaktadırlar ve hizmetlerin geliştirilmesini istemektedirler.

3.2.1. Gençlerin etkinliklerinden yararlandıkları serbest zaman hizmeti sunan kurumları değerlendirmeleri ve hizmetlerin iyileştirilmesine ilişkin düşünce ve beklenti düzeyleri

Araştırma uygulamasında yer alan her üç kurumun da daha önce de belirtildiği gibi amaçların gençlerin psiko-sosyal gelişimlerinde katkı sağlamaktır. Bu kurumlarda yararlanan gençlerin içinde bulundukları serbest zaman hizmeti sunan kurumları değerlendirmeleri, kurumların bu günkü durumunu ortaya koymada önemli bulgular sağlayacaktır. O.D.T.Ü. ve H.Ü.'de kurumların yapıları benzerlik göstermektedir. Ancak Gençlik Merkezlerinin yapıları bu iki kuruma göre farklılaşmaktadır. 12-24 yaş grubu ile

ulaştığı genç kitle ve aynı zamanda üniversite öğrencilerine de katılım olanağı sağlaması, üniversite öğrenci topluluk ve klüplerine göre belirleyici bir farklılıktır. Klüp ve toplulukların maddi kaynakları gençlik merkezlerine göre daha güçsüz olduğu ortadadır. Fiziki olanaksızlıklar, hizmet alayışındaki mantık ve karşılaşılan zorluklar gençlerin gördükleri en büyük sorunlar olarak göze çarpmaktadır. Bu da gençlerin etkinliklerden memnuniyet durumlarını olumsuz olarak hissettirmektedir. Ayırdıkları zamanın genelde ders ve okul durumundan dolayı yetersiz olması dâbir başka önemli durumdur. Ayrıca liderleri yeterli bulmamaları ve onlara yakın olmamaları bu gençleri sorunları olduğu zaman arkadaşlarına yöneltmektedir. Böylece profesyonel yardım görememektedirler. Bu olumsuzluklar doğal olarak katılımlarını da azaltmaktadır.

3.2.1.1. Gençlerin kurum ve etkinlikten memnun olma ve beklentilerinin karşılanma durumları

Gençlerin katıldıkları serbest zaman etkinliklerinden memnun olmaları onların yararlanma düzeylerini göstermektedir. Ancak beklentilerin karşılanmaması ve gencin etkinliklerde istediği ölçüde memnun olmaması, onu katılmış olduğu etkinliklerden uzaklaşmasına veya daha az yararlanmasına yol açabilir.

Serbest zaman etkinliklerine katılan gençler pek çok olumsuzluklara rağmen katılmış oldukları etkinliklerden sonuçta memnun olmaktadır. Gençlerin tüm olumsuz şartlara rağmen memnun olma nedenleri bu tür etkinliklere daha önce katılmamış ve kıyaslama yapma şansları olmadığından kaynaklanmaktadır.

Özellikle gençlik merkezlerine devam eden gençlerin bu tür etkinliklerden daha fazla memnun olmaları ve beklentilerinin karşılanması düşünülmektedir. Çünkü bu kurumara devam eden gençler genellikle üniversite öğrenci toplulukları ile serbest zaman klüplerine göre, daha yaşça küçük gençleri bünyelerinde barındırmaktadır. Bunun sonucunda yaşça küçük olan bu gençler daha tecrübesiz olduklarından ve de genelde ilk kez böyle bir toplumsal ortama girdiklerinden dolayı bu tür etkinliklerden daha fazla memnunluk duymaktadırlar.

3.2.1.1.1. Kurumlara göre etkinliklerden memnun olma durumu

Yapılan bir iş veya bir faaliyet insanda ne kadar doyum sağlarsa başarı ve olumlu etkiler o ölçüde artar ve kişide yarar sağlar. Bu nedenle gençlerin içinde bulundukları kurumdan hoşnut olmaları, onların katılımını, onların kendine olan güvenini, başarılı olma duygularını da doğal olarak arttırır. Birbirinden ayrı tipteki her üç kurumda da gençlerin memnun olma durumları da farklılık gösterebilir.

Tablo 21 : Gençlerin Etkinliklerden Memnun Olma Durumu

Kurum Memnuniyet durum	O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		Top.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Çok memnunum	19	11.95	25	16.56	34	43.04	78	20.05
Memnunum	96	60.38	95	62.91	35	49.37	230	59.12
Kararsızım	31	19.50	20	13.25	6	7.59	57	14.65
Memnun değilim	10	6.29	10	5.22	0	0.00	20	5.14
Hiç memnun değilim	3	1.89	1.	0.66		0.00	4	1.02
Toplam	159	100.0	210	100.0	179	100.0	389	100.0

Tablo 21'de de görüldüğü gibi araştırma uygulamasında yer alan 389 gencin %59,12 gibi büyük bir çoğunluğu etkinliklerden "memnun" oldukları ortaya koymuşlardır. Gene %20.05'i "çok memnun" olduklarını ortaya koymuşlardır. Üçüncü büyük çoğunluğu oluşturan %14.65'lik kararsızları, "memnun olmayanlar" %5,14, "hiç memnun olmayanlar" ise%1,02 ile izlemektedir.

Kurumlara göre bakıldığında Gençlik Merkezlerine devam edenlerden sadece %7,59'unun kararsız olduğu, bunun dışında kalanların memnun ve çok memnun oldukları saptanmaktadır. O.D.T.Ü. ve H.Ü.'deki dağılım ise benzerlik gösteriyor. Buna göre "memnun" olanlar ve "çok memnun" olanların oranı başta gelmektedir. Bunu "kararsızlar" izlemekte. "Memnun değilim" diyenler ve "hiç memnun değilim" diyenlerin oranı oldukça azdır.

Gençlerin her şekilde ne olursa olsun iyimser olarak olaya bakmaları, onların memnuniyet düzeyini artırıyor. Türkiye'de bu kurumlar dışında serbest zaman hizmeti sunan kurumların olma-

ması, daha önce de belirtildiği gibi gençlerin kıyaslama yapamadan içinde bulundukları etkinlikten, büyük bir çoğunlukla memnun kalmalarını sağlıyor.

3.2.1.1.2. Yaşa ve öğrenim durumlarına göre gençlerin etkinliklerden memnun olma durumları

Kuşkusuz yapılan bir işte veya etkinlikle doyum sağlamayı etkileyen etmenler her zaman vardır. Gençlerin etkileyen pek çok etmen vardır. Gençler bu etmenlere göre bir etkinlikte doyum sağlayabilirler. Doyum sağladıkları ölçüde de o etkinlikten memnun olma durumları söz konusudur. Bu açıdan gençlerin memnun olma durumlarını, yaşları öğrenim durumları gibi temel faktörler olumlu veya olumsuz olarak etkileyebilir. Yaş ve öğrenim durum ters orantılı olarak memnuniyet durumunda belirleyicidir. Yaş ve öğrenim durumu yükseldikçe, tecrübe ve istekler arttığı için memnun olma durumu azalabilir. Bu durum gençlik merkezi, üniversite serbest zaman klüpleri ve öğrenci topluluklarında da kendi bu benzerlik içinde göstermektedir.

Tablo 22 : Yaş ve Öğrenim Durumlarına Göre Gençlerin Etkinliklerden Memnu Olma Durumları

Yaş + Öğrenim	15-18		19-21		22-24		Üniversite		Lise		Üniversiteye Hazırlık		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Memnuniyet														
Çok Memnunum	32	39.51	29	14.29	17	14.29	45	13.95	29	55.77	4	28.57	78	20.05
Memnunum	40	49.38	123	60.59	67	60.59	200	61.92	21	40.38	9	64.29	230	59.12
Kararsızım	8	9.88	34	16.75	15	16.75	54	16.72	2	3.85	1	7.14	57	14.65
Memnun değilim	1	1.23	13	6.40	6	6	20	6.19	0	0.0	0	0.0	20	5.14
Hiç Memnun Değilim	0	0	4	1.97	0	0	4	1.24	0	0.0	0	0.0	4	1.02
Toplam	81	100.0	203	100.0	105	100.0	323	100.0	52	100.0	14	100.0	389	100.0

Tablo 22'de daha önce belirlenen genel oransal eğilim, yaş dilimlerinin genel toplamında da aynı durumu göstermektedir.

Yaş dilimlerine göre incelendiğinde ise "15-18" yaş diliminde yer alan gençlerin %39,5'i "çok memnun", %49,38'lik büyük bir oran ise "memnun" olduklarını, %9,88'i "kararsız" olduklarını ve sadece %1,23'lük çok küçük bir oranda gencin "memnun olmadığı" görülmektedir. "22-24 yaş diliminde de olduğu gibi bu yaş diliminde "hiç memnun olmayan" gence rastlanılmamıştır.

19-21 yaş diliminde "memnun" olanlar %69,39 ile başı çekmekte, "çok memnun olanların %14,29 ile diğer iki yaş dilimine göre en düşük olarak göze çarpmaktadır. "Kararsız" olanlar %16,75 ile diğer iki yaş dilimine göre daha yüksek bir oranı oluşturuyor. "Memnun değilim" demekte olan gençler de burda gene diğer iki yaş dilimine göre farklılık göstererek %6,40'lık bir oranla daha fazla görülmektedir. "Hiç memnun" olmayanlar bu yaş diliminde %1,97'dir.

22-24 yaş diliminde ise diğerlerinde olduğu gibi "memnun" olanlar :63,81 ile başı çekmekte. Bu yaş dilimi 19-21 yaş dilimi ile diğer oranlarda yakın da bir benzerlik göstermektedir.

Dikkat çekici olan 15-18 yaş diliminde yer alan gençlerin genelde memnun ve çok memnun olma durumlarının toplam %82,89 ile çok yüksek bir oranda görülmesidir. Bunun nedeni olarak bu yaş diliminde yer alan gençlerin ilk defa böyle etkinliklere girmesi ve daha önce deneyim sahip olmadıkları için yüksek bir yüzde ile memnuniyetlerini dile getirdikleri söylenebilir.

Gençlerin etkinliklerden memnun olma durumu aynı zamanda devam edilen okul türüne göre de incelenmiştir. Burada ilginç bir bulgu olarak "liseye" devam eden gençlerin "çok memnun" olma düzeyleri %55,77, "memnun olma düzeyleri ise %40,38 ile çok yüksek oranlarda görülmüştür. Bu da %96,15 gibi çok yüksek oranda liseye devam eden gençlerin memnun olma durumlarını ortaya koymaktadır. Kararsız olanlar sadece %3,85, "memnun değilim" ve "hiç memnun değilim" diyenlere rastlanılmamıştır.

Üniversiteye hazırlanan gençlerde hemen hemen benzer duruma rastlanmıştır. Toplum da %92,86 ile memnun ve çok memnun olanlar görülmüştür. Memnun olmayanlar ve hiç memnun olmayanlara rastlanmamıştır. Yalnız burada "çok memnun" olanlar %28,57 ile lisereye göre biraz daha az orandadır.

Üniversiteye devam edenlerde dağılım %61,92 "memnun", %13,95 "çok memnun" %14,72 "kararsız", %6,19 "memnun değilim" ve %1,24 "hiç memnun değilim", olarak dağılmıştır. Bu durum "lise" ve "Üniversiteye" göre farklılık göstermektedir. Özellikle olumsuz yanıt verenlerin olması lise ve üniversiteye göre farklı olan bir durumu oluşturuyor.

Neticede öncelikle liseye ve üniversiteye devam eden gençlerin yaşlarının aynı zamanda üniversiteye devam eden gençlere göre daha küçük olması ve bu gençlerin, daha önce herhangi benzer bir deneyime sahip olmadıkları için kıyaslama yapabilmeleri ve bunun yanı sıra gençlik çağı özellikleri de dikkate alındığında memnuniyet düzeylerinin neden yüksek olduğu yüksek olması açıklanabilir.

3.2.1.1.3. Liderlerin gençlerin beklentilerine uygun davranma durumlarına göre etkinliklerden memnun olma durumları

Gençlerin etkinliklerden doyum sağlamalarını etkileyen faktörlerden daha önce yaş ve öğrenim durumları incelenmişti. Bu belirtilmiş faktörlerin yanında liderde gencin o etkinlikle doyum sağlamasında önemli bir etkeni oluşturmaktadır. Çünkü lider gencin gözünde model kişidir. Genç olumlu özdeşim kurduğu sürece o lideri benimser ve kabullenir. Bundan dolayı gencin etkinliğe katılımından, düzenli olarak devam etmesi, doyum sağlaması gibi olguların yerine gelmesinde liderin önemli görevleri vardır. Gençlik merkezlerinde profesyonel gençlik liderleri ve üniversite serbset zaman klüp ve öğrenci topluluklarında yoğunlukla yer alan etkinlik lider tipleri gençlerin o etkinlikten memnun olmalarında etkiye sahiptirler.

Tablo 23 : Liderin Gençlerin Beklentilerine Uygun Davranma Durumuna Göre Etkinlikten Memnun Olma Durumu

Beklentilere uygun olma durumu	Memnun olma durumu		Çok Memnunum		Memnunum		Kararsızım		Memnun Değilim		Hiç Memnun Değilim		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Yanıtız	4	14.29	16	57.16	5	17.86	2	7.14	1	3.57	28	7.19		
Beklentilerine çok uygun davranıyor	28	53.85	21	40.38	2	3.85	0	0.00	1	1.92	52	13.36		
Beklentilerine uygun davranıyor	33	20.00	115	69.70	14	8.48	3	1.82	0	0.00	165	42.41		
Beklentilerine ortalama düzeyde uygun davranıyor	10	8.40	72	60.50	27	22.69	10	8.40	0	0.00	119	30.59		
Beklentilerine uygun davranmıyor	1	5.26	5	26.32	7	36.84	4	21.05	2	10.53	19	4.88		
Beklentilerine hiç uygun davranmıyor	2	33.33	1	16.67	2	33.33	1	16.67	0	0.00	6	1.54		
Toplam	78	100.0	230	100.0	57	100.0	20	100.0	4	100.0	389	100.0		

Genel toplamı oluşturan oransal eğilimde "Beklentilerime çok uygun davranıyor" diyen gençler %52, "uygun davranıyor diyen gençler %42,41, "ortalama düzeyde uygun davranıyor" diyenler %30,59, "uygun davranmıyor" diyen gençler %4,88, "hiç uygun davranmıyor" diyen gençler ise %1,54 olarak son sırada yer alıyor. Yanıtsız bırakanların bir fikire sahip olmadıkları düşünülebilir. Bunların oranı ise %7,19'dur.

"Beklentilerime çok uygun davranıyor" diyen gençlerin %58,85'i "çok memnun", %40,38'i "memnunum" %3,85'i "kararsız" ve %1,92'si ise "hiç memnun" olmadıklarının belirtmediler.

"Beklentilerine uygun davranıyor" diyen gençlerin ise %20'si "çok memnun" %69,70 memnun", olduklarını %8,48'i "kararsız" ve %3'ü ise "memnun olmadıklarını" belirtmektedir.

Liderin beklentilerine ortalama düzeyde davranıyor" diye belirten gençlerin %8,40'i "çok memnun", %60,50'si "memnun", %22,69'i "kararsız", %8,40'i ise etkinlikten memnun olmadıklarını açıklamaktadır.

Beklentilerine uygun davranmadığı halde etkinlikten "çok memnun" olan gençlerin %5,26'sı "çok memnun", %26,32'si "memnun", %33,33 "kararsız", %16,67'si ise memnun olmadıkları vurgulamaktalar.

Liderin beklentilerine uygun davranmadığını belirterek olumsuz görüş gösteren gençlerin etkinlikten memnun olduklarını açıklamaları, bu gençlerin diğer açılardan o etkinliği cazip bulduklarını gösterebilir. Diğer yandan ise beklentilerine çok uygun ve uygun davranıldığını belirten gençlerden ise memnun ve hiç memnun olmayanların, hoşnutsuzluğu, etkinliğin içinde bulunduğu yönetsel ve fiziki koşulların yanı sıra başka etmenlerin varlığı ile de açıklanabilir.

Hem liderin beklentilerine uygun davranmadığını hem de memnun veya hiç memnun olmayan gençlerin bu olumsuz görüşleri tümüyle liderin niteliğine ve davranışlarına bağlanabilir.

Beklentilerine uygun ve çok uygun davranmadığını belirten gençlerin genelde büyük bir oranı etkinlikten memnun veya çok memnun olduklarını ortaya koymaktadır.

Lidere bağlı olarak memnun olmayan gençlerin, etkinliklerden memnun olup, aktif bir şekilde katılım gösterip doyum sağlamaları için hem profesyonel gençlik liderleri, hem de üniversitelerdeki klüp ve topluluklardaki etkinlik liderlerinin niteliklerinin geliştirilmesi gerekmektedir.

3.2.1.1.4. Kurumlara göre etkinliğin gençlerin beklentilerine karşılama durumu

Yapılan her şeyde daima bir beklenti içerisine girilerek, o yapılan şey ile insan doyum sağlama yolunu seçer. Beklentilerine kişi cevap aldığı sürece o iş veya faaliyette daha aktif ve üretkenlik sağlar. Bu da kişide doyum sağlamasında bir etken olarak, kendisini

geliştirmesinde bir katkı verir. Bu nedenle üniversite serbest zaman klüp, öğrenci toplulukları ve gençlik merkezlerine devam eden gençlerin beklentilerine olumlu cevap bulmaları, onların psiko-sosyal gelişimlerinde önemli yer tutar.

Tablo 24 : Etkinliğin Gencin Beklentilerini Karşılama Durumu

Kurum Beklentilerin karşılanma durumu	O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		Top.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Evet Çok iyi düzeyde karşılıyor	8	5.03	9	5.56	17	21.52	34	8.74
İyi düzeyde karşılıyor	54	33.96	48	31.79	33	41.77	135	34.70
Beklentilerimi orta düzeyde karşılıyor	67	42.14	69	45.70	21	26.58	157	40.35
Beklentilerimin altında buluyorum	23	14.47	22	14.57	6	7.59	51	13.11
Beklentilerimi hiç karşılamıyor	7	4.40	3	1.95	2	2.53	12	3.08
Toplam	159	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0

Tablo 24'de görüldüğü gibi, araştırma örnekleminde yer alan 389 gencin %8,74'ü etkinliğin "beklentilerini çok iyi düzeyde karşıladığını", %34,70'i "iyi düzede karşıladığını", %40,35'i ise "orta düzeyde karşıladığını", %13,11'i "beklentilerinin altında bulunduğunu" ve %30,8'i ise "beklentilerinin hiç karşılanmadığını belirtmektedir.

Üç ayrı kuruma göre incelendiğinde O.D.T.Ü.'ye devam eden gençlerde yoğunluğun H.Ü.'de de olduğu gibi "orta düzeyde karşılıyor" diliminde yer aldığı görülmektedir. O.D.T.Ü.'de %42,14,

H.Ü.'de de %45,70 olarak ortaya çıkan bu oran, Gençlik Merkezlerinde ise %26,58 ile aynı benzerliği göstermiyor. "Çok iyi düzeyde" ve "iyi düzeyde karşılıyor" görüşünü benimseyen gençlerde durum O.D.T.Ü. ve H.Ü.'de olduğu gibi benzerlik gösteriyor. Ancak Gençlik Merkezlerinde bu oranlar gene diğer iki kuruma göre yüksek olarak belirmektedir.

Beklentilerinin altında bulan bulan gençlerde O.D.T.Ü. %14,47, H.Ü.'de %14,57 ile aynı benzerliği göstererek %7,59'luk Gençlik Merkezlerine göre farklılaşmaktadır. Belirtenlerinin hiç karşılanmadığın belirten gençlerde O.D.T.Ü. %4,40 ile birinci, Gençlik merkezleri %2,53 ikinci ve H.Ü.'de %1,99 ile son sırada yer almaktadır.

Görüldüğü üzere beklentilerinin karşılanma ivmesi Gençlik Merkezlerinde daha yüksek üniversite klüp ve topluluklarında daha düşük olarak oluşmaktadır.

Özellikle üniversite klüp ve topluluklarının gereksinim ve beklentilerinin tam karşılanmaması, gençlerin beklentilerinin gençlik merkezlerine devam eden gençlere göre daha yüksek olduğundan ve bu kurumların çeşitli eksikliklerin olmasından kaynaklanabilir. Bundan dolayı üniversite öğrencilerinin beklentilerine cevap verebilecek şekilde bu kurumların serbest zaman klüplerinin ve öğrenci topluluklarının çalışmalarını gözden geçirmelerinde fayda sağlanacaktır. Gençlik Merkezlerine devam eden gençlerin çoğunun lise ve üniversiteye hazırlanan gençlerden oluşması, bu gençlerin üniversiteye devam eden gençlere göre doğal olarak beklentilerinin düşük olmasına neden olabilir.

3.2.1.1.5. Yaş ve cinsiyet durumunun gencin beklentilerini etkilemesi.

Beklentiler çeşitli etmenlere göre farklı bir şekilde etkilenebiliyor. Bu etmenler yaş, cinsiyet, ekonomik güç, öğrenim durumu, etkinliğe devam etme süresi gibi çeşitli faktörler ile gösterilebilir. Önemli olan bu etmenlere bağlı olarak gencin beklentilerinin olumlu bir şekilde cevap bulması. Genc olumlu yanıt bulamaması durumunda hayal kırıklığı yaşayabilir ve etkinlikten olumsuz olarak etkilenebilir. Gencin kendi elinde olan ve olmayan etmenler beklentilerinin karşılanmasındaki belirleyici unsur, olarak öğrenci toplulukları, serbest zaman klüpleri ve gençlik merkezlerine devam eden gençlerde kendini göstermektedir. Gençlik çağında yaş ve cinsiyet gençlerin kontrolü dışında olan etmenlerdir. Yaş yükseldikçe doğal olarak herşeyde olduğu gibi serbest zaman etkinliklerinde de beklenti düzeyi artmaktadır.

Tablo 25 : Yaşa Göre Beklentilerinin Karşılanma Durumu

Beklentilerin karşılanma durumu	Yaş		15-18		19-21		22-24		Top.	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Evet, Çok iyi düzeyde karşılıyor	18	22.22	9	1.43	7	6.67	34	8.74		
İyi düzeyde karşılıyor	37	45.68	70	34.48	28	26.67	135	34.70		
Beklentilerimi orta düzeyde karşılıyor	21	25.93	89	43.84	47	44.76	157	40.35		
Beklentilerimin altında buluyorum	4	4.94	28	13.79	19	18.10	51	13.11		
Beklentilerimi hiç karşılamıyorum	1	1.23	7	3.45	4	3.81	12	3.08		
Toplam	81	100.0	203	100.0	105	100.0	389	100.0		

Tablo 25'de yaş dilimlerine göre gençlerin beklentilerinin karşılanması dikkate alındığında 15-18 yaş diliminde yer alan gençlerin beklentilerinin "19-21" ve "22-24" gruplarında yer alan yaş dilimlerine göre çok daha yüksek olduğu görülmektedir. 15-18 yaş diliminde yer alan gençlerin %22,22'si "çok iyi düzeyde" karşıladığını %45,68 "iyi düzeyde", %25,93'ü ise "orta düzeyde" karşıladığını belirtmektedir. Olumsuz bulanlar ise oldukça düşük bir orandadır.

Yaş dilimleri yükseldikçe gençlerin beklentilerini karşılama düzeylerinin düşüş eğilimi içersinde olduğu görülmektedir. Etkinliklerin beklentilerinin altında bulan ve hiç karşılamadığını ortaya koyan gençlerin yaş dilimi yükseldikçe arttığı görülmektedir.

Cinsiyet durumuna göre incelendiğinde kızların genelde beklentilerinin karşılanmasında erkeklere göre daha olumlu cevap verdikleri görülmüştür. Şöyle ki, "iyi düzeyde" karşıladığını belirtenler %37,99, "çok iyi düzeyde" karşıladığını belirtenler %6,15 ve ortalama düzeyde karşıladığını açıklayanlar da %43,02'lik bir oranı oluşturmaktadır. Erkeklerde "iyi düzeyde" karşıladığını belirtenler %31,90, "çok iyi düzeyde" karşıladığını belirtenler %10,95 ile, kızlara göre biraz daha fazla görülmektedir. Ancak "ortalama düzeyde" karşıladığını belirten erkekler %38,10 ile kızlara göre biraz daha düşük. "Beklentilerinin altında" bulanlar %16,19 ile kızlara göre daha yüksek bir oranla ortaya çıkmaktadır.

Kızların beklentilerinin erkeklere göre daha fazla karşılanması onların seçtikleri etkinlik türlerine ve bir serbest zaman etkinliğine katılarak, özellikle üniversite yıllarında daha fazla hareket serbestisine sahip olmalarına bağlanabilir.

3.2.1.1.6. Gencin ekonomik durumunun ve etkinliğe devam etme süresinin beklentilerini etkilemesi

Çağımızda para artık her yerde büyük bir güç olarak vazgeçilmez bir araç olarak kendini göstermektedir. Pek çok doğal hizmetin bile parasız yapılmadığı günümüzde, temel gereksinmelerin karşılanması bile zorlaşmıştır. Gençlerimizin büyük bir çoğunluğu, ailelerin ekonomik güçlerine göre hareket etmek zorunda kalmaktadırlar. Ekonomik açıdan aileye bağlı olan gençlerden ekonomik bağımsızlığını kazananlar çok az sayıdadır. Avrupa'da yer alan gençler, okul dışında çeşitli işlerde çalışarak bir gelir elde etme imkanına sahiptirler, bu da onların istediklerini yapmada büyük bir rahatlık getirmektedir. Ancak ülkemizdeki durum buna çok elverişli değildir. Gençler zorunlu olarak ailelerine bağımlı kalmaktalar ve istedikleri pek çok şeyi gerçekleştirme şansında yoksun kalmaktadırlar. Özellikle masraf gerektiren serbest zaman etkinlikleri gençleri maddi durumlarına göre çeşitli şekillerde etkilemektedir.

Tablo 26 : Gencin Maddi Durumuna Göre Etkinliğin Beklentileri Karşılama Durumu

Maddi durum Beklentilerin karşılama durumu	Çok iyi		İyi		Orta		Kötü		Çok kötü		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Evet, çok iyi düzeyde karşılıyor	0	0.00	19	13.67	9	4.84	5	11.63	1	8.33	34	8.74
İyi düzeyde karşılıyor	2	22.22	56	40.29	64	34.41	8	18.60	5	41.67	135	34.70
Beklentilerimi orta düzeyde karşılıyor	5	55.56	48	34.53	79	42.47	21	48.84	4	33.33	157	40.35
Beklentilerimin altında buluyorum	0	0.00	12	8.63	31	16.67	7	16.28	1	8.33	51	13.11
Beklentilerimi hiç karşılıyor	2	22.22	4	2.88	3	1.61	2	4.65	1	8.33	12	3.08
Toplam	9	100.0	139	100.0	157	100.0	51	100.0	12	100.0	389	100.0

Ekonomik durumu "çok iyi" olan gençlerin %22,22'si beklentilerini "iyi düzeyde", %55,56'sı "orta düzeyde", %22,22'sinin ise "beklentilerinin hiç" karşılanmadığı görülmektedir. Özellikle çok iyi düzeyde" ve "beklentilerin altında" bulduklarını belirten gençlere rastlanılmaması ilginç bir bulgudur.

"İyi" ekonomik durumda olan gençlerin %13,67'si "çok düzeyde", %40,69'ü "iyi düzeyde", %34,53'ü "orta düzeyde", %8,63'ü "beklentilerinin altında" ve %2,88'i ise beklentilerinin hiç karşılanmadığını belirtmektedir.

Ekonomik durumu orta olarak değerlendirilen gençlerin oranı %42,47 ile beklentileride orta düzeyde karşılamaktadır. İkinci olarak %34,41 ile "iyi düzeyde" beklentileri karşılananlar geliyor. Çok iyi düzeyde "olanlar %4,84, beklentilerinin altında olanlar %16,67 ile tüm ekonomik güç gruplarına göre en yüksek oran ile kendini göstermektedir. Beklentilerinin hiç karşılanmadığını belirten gençlerden %1,61 tüm ekonomik güç gruplarında en küçük oranı oluşturmaktadır.

"Kötü" ekonomik durum içerisinde bulunan gençlerde yığılma %48,84 ile beklentilerin ortadüzeyde karşılandığı yönde görülmektedir. "Çok kötü" ekonomik durum içerisinde bulunanlarda ise yığılma %41,67 ile "iyi düzeyde" karşılandığı dilimi içerisinde ortaya çıkmaktadır.

Ekonomik durumun çok iyi olması beklentilerin daha az karşılanmasını gösteriyor. Ekonomik durumun zayıflamasına hemen hemen paralel olarak beklentilerin karşılanma düzeyi "orta" ve "iyi" düzeyde yoğunlaştığı görülmektedir.

Ekonomik durumu "orta" ve "kötü" olanların "beklentilerinin altında" ve beklentilerinin hiç karşılanmadığını düşünmeleri, bu gençlerin çok daha fazla serbest zaman etkinliğini önemseyip ciddiye aldıklarını düşündürbilir. Oysa "çok iyi" ekonomik durum içerisinde bulunan gençlerin fazla bir beklentilerin olmaması, para ile satılan hizmetlerden daha fazla yararlanma şansları olmasına, bu nedenle bu tür etkinlikleri çok önemsemediklerinden kaynaklanabilir.

Etkinliğe devam etme süresine göre beklentilerinin karşılanma durumu incelenmiştir ve belirleyici bulgulara rastlanılmamıştır.

Gençlerin devam ettikleri okul türüne göre de incelenmiş bu durumda ilginç bulgular ortaya çıkmıştır. Özellikle liseye devam eden gençlerin %30,77'si etkinliğin beklentilerin "çok iyi", %48,08 "iyi" ve %15,38'i ise "orta düzeyde" karşıladığını belirtmişler. Beklentilerinin altında bulunan genç oran %3,85, beklentilerini hiç karşılamadığını vurgulayanlar ise sadece %1,92'lik bir oranı oluşturmaktadır.

Üniversiteye hazırlanan gençlerde yığılım %50 ile beklentilerin orta düzeyde karşılanması diliminde belirmektedir. İyi düzeyde "karşıladığını düşünenler %35,71, "çok iyi" düzeyde karşıladığını düşünenler ise %7,14'ü, hiç karşılamadığını düşünenler için genç %7,14'ü oluşturmaktadır.

Üniversiteye devam edenlerde ise yığılım %43,96'ı ile "orta düzeyde" bulunuyor. Bunu "iyi düzeyde" karşılıyor diyen gençlerin

oranı %32,51, "çok iyi düzeyde" karşılıyor diye düşünenler %5,26 ile izlemektedir. Beklentilerinin altında bulan üniversiteli gençler lise ve üniversiteye hazırlananlara göre daha büyük bir oran oluşturarak %15,17'dir. Hiç karşılamadığını düşünenler ise %3,10'luk bir oranı oluşturuyor.

Anlaşıldığı gibi liseye devam eden ve üniversiteye hazırlanan gençler etkinliklerde daha fazla beklentileri ile buluşmakta. Oysa Üniversiteye devam eden gençlere bu iki gruba göre yaş, tecrübe, amaç olarak daha yüksek beklenti içinde olmaktadır.

3.2.1.2. Gençlerin serbest zaman etkinliğinin sunulduğu kuruma ilişkin düşünceleri ve katılım durumları

Gençlerin serbest zaman etkinliklerinden yararlandıkları bu üç kurum tipi birbirinden ayrı kurumlar olarak farklılaşmaktadır. Bu farklılaşma neticesinde de hizmetler de nitelik ve nicelik açısından doğal olarak aynı düzeyde değildir.

Gençlik Merkezleri daha önce de belirtildiği gibi, özellikle O.D.T.Ü. öğrenci toplulukları ve H.Ü. serbest zaman kulüplerine göre daha farklı bir yapı sergilemektedir. Bu kurumun temel amacı gençlerin serbest zamanlarını sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerle değerlendirerek, gençlerin bilgi, beceri ve sosyalleşmelerinde etkili olmaktadır. Bu nedenle bu üç kuruma göre bu kurumun hizmet anlayışındaki mantık, fiziki olanaklar ve profesyonel gençlik liderleri ve gençlerle çalışma yeteneğine sahip uzman personeli açısından diğer iki kuruma göre daha etkin ve geniş olanaklara sahip olmasını gerektirmektedir. Ancak uygulamada bunlarla

karşılaşmak ve bu amaçlara ulaşmak çok zor olmaktadır. Diğer iki üniversite kurumlarında olduğu gibi aksaklıklar ve gereksinimler hemen hemen birbirine benzemektedir.

O.D.T.Ü.'de ders dışı faaliyetler olarak görülen öğrenci toplulukları ve bunların etkinlikleri, H.Ü. serbest zaman klüplerine benzetmekle beraber daha fazla rektörlükçe kabul edilmiş bir kurallar ve işleyiş esasına bağlanmıştır. H.Ü.'de resmen bulunmayan bu kurallar ve işleyiş esas ve yönergesi Sağlık Kültür ve Spor İşleri Daire Başkanlığının yöneticilerince resmi bir belge olmadan oluşturulmuştur.

Hizmetlerdeki olumsuzluklar gençlerin katılımlarını da olumsuz olarak etkilemektedir. Gençlerin istedikleri zaman yararlanamadıkları bu serbest zaman etkinlikleri, destek görememeleri onların şüphesiz katılımlarını etkilemektedir. Diğer önemli bir nokta ise demokratik lider ve hizmet anlayışına duyulan gereksinimdir. Gençlerin, topluluk, klüp ve Gençlik Merkezlerinde kararlara katılımları demokratik çerçeve içinde arttırmakta yarar olacaktır.

Yoğun eğitim ve düzensiz olarak günün başı ve sonuna dağılmış olan ders programları, gençlerin serbest zaman etkinliklerine yeterince zaman ayırmalarında bir soru işareti olarak meydana çıkmaktadır ve gençlerin uzun yıllar ve süreler içerisinde o etkinliği sürdürmelerini engelleyebilmektedir.

Temel olarak bu üç ayrı tipteki kurumların benzer konumdaki gençlere serbest zaman hizmeti sunması ortak noktayı oluşturmaktadır. O.D.T.Ü. ve H.Ü.'de serbest zaman etkinliklerinden

daha çok bu kurumlardaki gençlerin, ister ortaokul, lise isterse de okumayan gençlerin katılma ve yararlanma şansları mevcuttur.

3.2.1.2.1. Etkinliğin yapıldığı kurumlara göre etkinliklere devam etme süresi

Etkinliklere gençlerin devam etme süresi onların o etkinlikleri cazip bulmaları ve gereksinimlerini karşıladığını düşündükleri sürece artış göstermektedir. Bundan dolayı kurumlar sürekli olarak kendilerini yenileyerek gençlerin katılımlarını devamlı kılmalıdır. Üniversite serbest zaman klüpleri öğrenci toplulukları ve gençlik merkezlerindeki katılımı etkileyen bu durum aynı zamanda özellikle üniversitelerde belli yıllar arasında süren eğitimi süresine göre etkinliğe devam etme süresini etkilemektedir.

Tablo 27 : Etkinliklere Devam Etme Süresi

Kurum Süre	O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		Top.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Yanıtsız	0	1.26	3	1.99	0	0.0	5	1.28
1 yıldan az	2	38.36	78	51.66	27	34.18	166	42.67
1-2 yıl arası	61	23.90	33	21.85	12	15.19	83	21.33
2-3 yıl arası	38	16.35	14	9.27	10	12.66	50	12.85
3-4 yıl arası	26	11.32	9	5.96	19	24.05	46	11.82
4 yıldan fazla	18	8.81	14	9.27	11	13.92	39	10.02
Toplam	159	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0

Etkinliklerin sunulduğu üç ayrı kurumun genel oransal eğilimininde etkinliklere devam eden gençlerin %42,67'lik gibi

büyük bir oranının 1 yıldan daha az bir süreden beri etkinliklere devam ettikleri görülmektedir. İkinci sırayı 1-2 yıl arasında devam etmekte olanlar %21,33 ile almakta. Etkinliğe devam edilen yıl sayısı arttıkça, katılım oranı buna ters orantılı olarak düşme eğilimi içine girmiştir.

Kurumlara göre incelendiğinde Gençlik Merkezlerine devam edenler 3-4 yıl arasında %24,05 ve 4 yıldan fazla devam edenlerde ise %13,92 ile bu yıllar arasında H.Ü. ve O.D.T.Ü.'ye göre daha fazla katılım göstermişlerdir. Ancak 1 yıldan az ile hemen hemen 2-3 yıl arası dahil olmak üzere üniversitelerdeki serbest zaman etkinliklerine devam edenlerin oranı gençlik merkezlerine devam edenlere göre daha yüksek. Özellikle H.Ü.'de 1 yıldan az bir süredir devam edenlerin oranı %51,66 ile oldukça yüksektir. Üniversitelerde ilk yıllarda katılımın Gençlik Merkezlerine göre daha yüksek olması bu yıllarda derslerin ilerleyen yıllara göre daha az yoğunluk ve zaman alması ile beraber gençlerin daha önceden bu tür etkinliklere katılmamış olması ve bu etkinlikler ile çeşitli arkadaş grupları oluşturmaları yine aynı zamanda yıllar ilerledikçe okulu bitirebilme telaşı ile etkinliklere ilk yıllara göre oldukça az zaman ayırabilmelerinden kaynaklanabilir.

Gençlik Merkezlerinde ise yine 1 yıldan az süre devam edenlerin sayısı kendi içinde %34,18 ile en yüksek oranı oluşturmakla beraber, ilerleyen yıllarda düşme eğilimi içine girmiştir. Bu oluşan durum gençlerin Gençlik Merkezlerinin etkinliklerini ilerleyen yılları içerisinde yeterince cazip bulmadıklarını ve katılmaktan vazgeçtiklerini düşündürtebilir. Bu açıdan özellikle

Gençlik Merkezlerinin serbest zaman etkinliklerini sürekli ilgi çekici ve katılımı arttırıcı yönde geliştirmeleri gerektirdiği söylenebilir.

Bir yıldan daha az etkinliklere devam etme süresinin H.Ü. serbest zaman klüplerinde daha yüksek olması ve ilerleyen yıllarda ise etkinliklere devam etme süresinin azalması, bu kurumun etkinliklerinin O.D.T.Ü. öğrenci toplulukları ve Gençlik Merkezlerine göre daha az ilgi çekici ve cazip bulunmasından kaynaklanabilir.

Özellikle üniversitelerde ki ders sisteminin ağırlığı ile ilerleyen yıllarda, gençlerin bu tür etkinliklere yeterince zaman ayıramaması ve etkinliklerinde gençlerin katılımını arzu edici ölçülerde cazip görünemeyerek çekememesi, etkinliklerden gençlerin vazgeçtiklerini gösterebilir.

3.2.1.2.2. Etkinliklerin yapıldığı kurumlara göre ayrılan sürenin yeterli olma durumu

Özellikle gelişen çağımızın zaman sıkıntısını herkes çekmektedir. Bu nedenle istenilen pek çok şeye çoğunlukla yeterli zaman ayırmak mümkün olamamaktadır. Üniversiteye devam gençlerin yoğun ders temposu ve karmaşık saatlerde dağılmış ders programları, onları zaman darlığı içine sokmakta ve kendilerini geliştirme imkanlarından yoksun kılmaktadır. Liseye devam eden gençler için biraz daha rahatlatıcı olan bu durum ne yazık ki gençlerin elini kolunu bağlamaktadır. Bu da ilerleyen yıllarda özellikle Üniversiteye devam eden gençlerin katılımlarını düşürmektedir.

Tablo 28 : Etkinliklere Ayrılan Sürenin Yeterli Olma Durumu

Kurum Sürenin yeterli olma durumu	O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		Top.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Evet yeterli oluyor	63	39.62	65	43.05	41	51.90	169	43.44
Hayır, olmuyor, çünkü okul ve derslerin çok yoğun	75	47.17	64	42.38	26	32.91	165	42.41
Hayır olmuyor, çünkü bir işte çalışıyorum	6	3.77	3	1.99	5	6.33	14	3.59
Hayır, olmuyor çünkü yurttta kalıyorum	7	4.40	7	4.64	4	5.06	18	4.62
Hayır, olmuyor, düzensiz ve programsız olduğum için	6	3.77	4	2.65	3	3.80	13	3.34
Hayır, olmuyor, çünkü fiziki olanaklarda eğit-men yetersizliğinden	2	1.26	8	5.30	0	0.00	10	2.57
Toplam	155	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0

Tablo 28'de de belirtildiği gibi araştırma uygulaması içerisinde yer alan 389 gencin, ancak %43,44 ayırdıkları zamanın yeterli olduğu görüşü içindedir. Geriye kalan %56,56 gibi büyük oranda genç ayırdıkları sürenin yeterli olmadığını düşünmektedir. Bu %56,56'lık oran kendi içinde çeşitli yeterli olmama durumlarını oluşturuyor. Buna göre %42,42'lik en yüksek yeterli olmama görüşü, okul ve derslerin çok yoğun olmasına bağlanmaktadır. Bunu izleyen diğer yeterli olmama nedenleri %4,62 ile yurttta kalma, %3,59 ile bir işte çalışma %3,34 ile gencin düzensiz ve programsız olmasından ve %2,57 lik bir oranda eğitimeni ve etkinliği fiziki olanaklarını yetersiz bulduğu için yeterli zamanı ayırmadıklarını belirtmişler.

Kurumlara göre incelendiğinde Gençlik merkezlerine devam eden gençlerin %51,90 "ayrılan zamanın yeterli olduğu" fikrinde %32,91'i ise ders ve okul yoğunluğundan zaman ayıramadıklarını, %6,33'ü bir işte çalıştıkları, %5,06 yurttan kalma- larından %3,80'i ise düzensiz ve programsız olmalarından zaman ayıramadıklarını belirtmektedir.

H.Ü.'de zamanın yeterli olduğunu belirtenler %39,62'lik O.D.T.Ü. oranına göre %43,05 ile biraz daha yüksek görülmektedir. Derslerin ve okulun yoğunluğundan dolayı zamanın yeterli olmadığını kabul eden gençlerden ise O.D.T.Ü. %45,17 oranı ile H.Ü.'nin %42,38'lik oranına göre biraz daha yüksek orandadır. Diğer yetersiz olma nedenleri her iki üniversitede de benzerlik göstermektedir. Ancak %5,30 ile H.Ü.'ye devam eden gençler et- kinliği öğreten kişiyi ve fiziki şartları beğenmediğinden, O.D.T.Ü.'lülere göre daha az zaman ayırmaktalar. Bu duruma Gençlik Mer- kezlerinde hiç rastlanılmamıştır.

Bu bulgulardan görüldüğü üzere gençlerin üniversitelerde başta olmak üzere serbest zaman etkinliklerine zaman ayıramama- larının en temel sebebi okul ve derslerin yoğunluğudur. Özellikle Y.Ö.K. ile beraber değişen politikalar ile ders programları yoğunlaşmış, üniversitelerden atılmalar kolaylaşmış ve dersler gün içerisinde düzenli bir program yapılmadığından birbirine yakın za- manlarda yapılmadığından, gençler bütün gün okula bağlan- maktadır. Bu da onların serbest zaman etkinliklerine doğal olarak yeterli zaman ayıramadıklarını ortaya koyuyor.

Devam edilen okul türüne göre de incelenmiş olan bu durum ile şu önemli sonuçlar çıkmıştır. Üniversiteye hazırlananların %55,77'si ayırdıkları zamanın yeterli olduğu görüşündeler. Ders ve okul yoğunluğundan dolayı ayrılan zamanın yeterli olmadığı görüşünde olanlar %43,96 ile başta üniversiteye devam edenler, sonra liseye devam edenler ve en sonuncu olarak ta %34,62 ile üniversiteye hazırlananlardan oluşmaktadır. Fiziki olanaklar ve iyi bir öğretici yetersizliğinden zaman ayırmadıklarını belirtenlerin %3,10'u sadece üniversiteye devam edenlerden oluşmaktadır.

Hemen hemen kurumlara göre olan durumu desteklemekte olan bu bulgular içinde aynı şeyler söylenebilir. Yurtta kalmalarından dolayı belli kurallar yumağında oldukları için özgür davranamayan gençler için bu zaman ayıramamalarında önemli bir etkeni oluşturmaktadır. Bu nedenle özellikle Y.Ö.K. gençlerin psiko-sosyal gelişimlerinde çağdaş ülkelerde olduğu gibi daha düzenli ve yeterli zamanı ayırabilmede yeni politikalar ve yeni düzenlemeler geliştirmelidir.

3.2.1.2.3. Kurumlara göre etkinliklere düzenli katılma durumu

Başarılı olmanın koşullarından biri olarak her zaman gösterilen temel prensiplerden biri de düzenli olmaktır. Başarı düzenli olarak etkinliklere katılma sonucunda kendiliğinden gelebilir. Bu nedenle gençlerin de etkinliklerden yeterince yararlanmaları için etkinliklere düzenli katılmalarında yarar görülmektedir. Ancak ders programlarının düzensizliğinde ve yoğun olmasından dolayı gençlerin düzenli katılımları zor olmaktadır. Düzenli olarak

etkinliğe katılma, etkinliğin kurallarına, programına uyarak bunu yerine getirmedir. Genç eğer bir etkinlikte belli amaçlarına ulaşmak istiyorsa, o yönde bilinçli bir katılım göstererek etkinliğin sunulduğu klüp, merkez veya topluluğun kendinde beklediklerini yerine getirmelidir.

Tablo 29 : Etkinliklere Düzenli Katılma Durumu

Kurum Katılım Durumu	O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		Top.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Oldukça düzenli katılıyorum	49	30.82	64	42.38	30	37.97	143	36,76
Düzenli Katılıyorum	65	40.88	67	44.37	37	46.84	169	43.44
Ara-Sıra katılıyorum	31	19.50	17	11.26	9	11.39	57	14.65
Çok düzensiz katılıyorum	14	8.81	3	1.99	3	3.80	20	5.14
Toplam	159	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0

Tablo 29'da gençlerin katılımlarının düzenli olup-olmadığı sorulduğunda elde edilmiş bulgulara yer verilmiştir.

Araştırma uygulamasında ulaşılan 389 gencin %36,70'i etkinliklere "oldukça düzenli" %43,44'ü düzenli, %14,65'i "ara-sıra", %5,14'ü ise çok düzensiz katıldıklarını belirtmişler.

Üç ayrı kuruma göre oluşan farklılaşma H.Ü. serbest zaman kulüplerine devam eden gençlerin %42,38'i "oldukça düzenli" katılım göstererek, O.D.T.Ü.'de %30,82 ve Gençlik Merkezlerinde ise %37,97 bu oranlara göre daha yüksek görülmektedir.

"Düzenli" katılımlarda ise Gençlik Merkezlerine devam edenler %46,84, H.Ü. serbest zaman klüplerine devam edenler %44,37 ve O.D.T.Ü.'ye devam edenler ise %40,88 ile son sırada yer almaktadır.

"Ara-sıra" katılımında %11,26 ile H.Ü. ve %11,39'luk Gençlik Merkezlerine göre %19,50 ile O.D.T.Ü. daha yüksek bir oranı oluşturmaktadır.

"Çok düzensiz" katıldığını belirten gençlerde %8,81 ile O.D.T.Ü. başı çekmektedir. O.D.T.Ü.'yü sırası ile %3,80 ile Gençlik Merkezleri ve %1,99 ile de H.Ü. serbest zaman kulüplerine devam eden gençler izlemektedir.

Bu bulguların ışığında O.D.T.Ü.'deki öğrenci topluluklarına devam eden gençlerin H.Ü. ve Gençlik Merkezlerinin serbest zaman etkinliklerine katılan gençlere göre daha az düzenli katılım gösterdikleri söylenebilir. Gençlerin yeterli zaman bulamamalarına rağmen çok düzenli ve düzenli katılım oranlarının yüksek olması sevindirici bir bulgu olarak belirtmektedir. Ara-sıra ve çok düzensiz katılım gösteren gençlerin bu durumu, daha önce de söylendiği gibi ders ve okul yoğunluğu ve diğer sebeplerden kaynaklanabilir.

3.2.1.2.4. Kurumlara göre gençlerin etkinliklere katılımları

Demokrasinin olduğu yerde, özgürlükler ile beraber insanların yaratıcılığı ve katılımları ile gelişme sağlanır. Kişi kararlara katılım gösterdiği ve fikri sorulduğu oranda içinde bulunduğu şeyi sahiplenecek ve benimseyecek koruyup geliştirme yolunu

sececektir. Böylece gelişme ve başarı sonuç olarak oluşacaktır. Kararların alınmasında gençlerin görüşlerinin sorulması ve fikirlerine saygı göstererek katılımları sağlandığı takdirde, psiko-sosyal gelişimlerinde de olumlu bir gelişim oluşacaktır. Bu nedenle demokratik yönetim gösteren, klüp, öğrenci toplulukları ve gençlik merkezlerinin gençlerin psiko-sosyal gelişimlerinde katkı verebilecekleri düşünülebilir.

Tablo 30 : Etkinliklerde Kararlara Katılma Durumu

Kurum Kararlara Katılım	O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		Top.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Yanıtsız	1	0.63	3	1.99	1	1.27	3	1.28
Her konuda çok yönlü demokratik katılım olanağı sağlanıyor	73	45.51	48	31.79	37	48.84	158	40.61
Bazı konularda katılım olanağı sağlanıyor	47	29.56	58	33.11	26	32.91	123	31.61
Zaman-zaman	28	17.26	26	17.22	12	15.19	66	16.56
Seyrek olarak	8	5.03	13	8.61	1	1.27	22	5.65
Hiçbir konuda sağlanmıyor	2	1.26	11	7.28	2	2.53	15	3.85
Toplam	155	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0

Araştırma kapsamında yer alan üniversite serbest zaman klüplerine, öğrenci topluluklarına ve gençlik merkezlerine devam eden gençlerin, genel toplamında %40.61'i, "her konuda çok yönlü demokratik" katılım olanakları sağlandığını, %31,61'i ise bazı ko-

nularda", %16,56'si "zaman, zaman", %5,65'i "seyrek olarak" katılım olanağı sağlandığını belirtmişlerdir.

Üç ayrı kuruma göre incelendiğinde Gençlik Merkezlerinde "her konuda çok yönlü demokratik" katılım olanağı sağlandığı görüşünde olan gençlerin oranı %48,84 O.D.T.Ü.'de bu durum %45,91 ve H.Ü. de ise %31,79. "Bazı konularda" ise H.Ü.'de %33,11, Gençlik Merkezlerinde %32,91 ve O.D.T.Ü.'de %29,56 "Zaman, zaman" görüşü üç kurumda hemen hemen benzerlik göstermektedir. "Seyrek olarak" katılım olanağı sağlandığı görüşünde olanlar ise en çok %8,61 ile H.Ü. serbest zaman klüpleri, daha sonra ise %5,03 ile O.D.T.Ü. öğrenci topluluklarında rastlanılmaktadır. "Hiç bir konuda katılım olanağı" sağlanmıyor görüşü de yine %7,28 ile H.Ü. serbest zaman klüplerinde yoğunluk kazanmaktadır.

Elde edilen bu bulgular çerçevesinde gençlerin katılımının en fazla H.Ü. serbest zaman klüplerinde sınırlandığı görülmektedir. Ancak bununla beraber genel oransal eğilimde kararların alınmasında demokratik katılım olanaklarının artırılması önemlidir. Çünkü gelecekte ülke yönetiminde yer alacak bu gençlerin böylece temelde önce aile ve daha sonra okul ve serbest zaman etkinliklerinde demokratikleşmeyi benimseyip uygulamalarıyla bu algıyı taşıyacakları bir gerçektir.

Etkinliklere devam etme süresine göre de incelenen gençlerin kararlara katılım durumlarında ilginç bulgulara rastlanmıştır.

Buna göre 1 yıldan az bir süreden beri etkinliklere devam eden gençlerin her konuda çok yönlü demokratik olarak katılım oranları %30,12 ile 1 yıldan fazla süreden beri etkinliklere devam edenlere göre çok daha düşüktür. "Bazı konularda" katılım olanağı etkinliklere devam etme sürelerine göre birbirine yakın oranlarda olmakla beraber, burada da 1 yıldan az süredir devam edenler %35,54 ile en yüksek orandadır.

3.2.1.2.5. Kurumlara göre görülen en önemli aksaklık

Gençlerin etkinliklerinden yararlandıkları kurumlarda çeşitli aksaklıkların oluşması doğal olmakla beraber, bunların en az indirgenmeside bir o kadar zorunludur. Kurumlar gençlere söz hakkı tanıyarak birlikte bu aksaklıkları belirleyip çözme yoluna giderlerse, o ölçüde gençlerin etkinliklerinden yararlandıkları kurumlara, güven duyguları artar ve katılım, sorumluluk alma, kabullenme düzeyleri yükselir. Bu da gençlerin psiko-sosyal gelişimlerinde önemli bir etkeni oluşturur. Gençler özellikle aradıkları desteği görememekten, istedikleri zaman ilgi duydukları serbest zaman etkinliklerinden faydalanamamak ve etkinliklerin saatleri ve sürelerinin uygun bulmama gibi aksaklıklardan yakınmaktadırlar. Bu aksaklar kurum yöneticilerince gençleri de çözümlere dahil ederek çözülmelidir.

Tablo 31 : Etkinliklerde Gençlerin Gördükleri En Önemli
Aksaklık

Kurum Aksaklık	O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		Top.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Yanıtsız	10	6.29	12	7.95	9	11.39	31	7.96
Yeterince söz hakkı verilip görüşlerimiz sorulmuyor	15	9.43	13	8.61	7	8.86	35	8.99
Etkinlik saatleri ve günleri uygun değil	24	15.09	38	25.17	21	26.58	83	21.33
Personel bize iyi davranmıyor	9	5.66	2	1.32	2	2.53	13	3.34
İstedığımız desteği göremiyoruz	30	18.87	25	16.56	10	12.66	65	16.70
İletişimimizde aksamalar çokca oluyor	37	23.27	29	19.21	8	10.13	74	19.02
Serbest zaman etkinlikleri dışında kurumda kalmamıza izin verilmiyor	8	5.03	4	2.65	1	1.27	13	3.34
İstedığımız zaman ilgi gösterdiğimiz serbest zaman etkinliğinden faydalanamıyoruz	11	6.92	18	11.92	10	12.66	39	10.02
Yapmak istediklerimizin klüp ve merkezdeki üyelerle sınırlandırılması	3	1.89	2	1.32	0	0.00	5	1.28
Aksaklık yok	2	1.26	2	1.32	10	12.66	14	3.59
Üyelerinin sorumluluklarının bilincinde olmaması ve katılımının az olması	4	2.52	3	1.99	0	0.00	7	1.79
Fiziki koşullar	6	3.77	3	1.55	1	1.27	10	2.57
Toplam	159	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0

Genel oransal eğilim açısından; kurumlarda görülen en önemli aksaklık olarak "etkinlik saatlerinin ve günlerinin uygun olmaması" %21.33 ile başta gelmektedir. Bunu %19,02 ile "iletişimde oluşan aksamalar" izlemektedir. Diğer önemli bir aksaklık olarak da %16,70'lik bir oranla gençlerin "istedikleri desteği göremedikleri" görülmektedir. Daha sonra %10,02 ile gençlerin istedikleri zaman ilgi duydukları serbest zaman etkinliklerinden faydalanamamaları gelmektedir. Bir başka önemli aksaklık olarak gençlerin %8,99'u kendilerine yeterince söz hakkı verilip, görüşlerin sorulmaması bunları izlemektedir. Ancak diğer aksaklıklarında dışında sadece %3,59 oranında bir genç herhangi bir aksaklık yok" görüşündedir.

Araştırma uygulamasında yer alan üç farklı kuruma göre bu oranlarda farklı bir dağılım oluşmaktadır. O.D.T.Ü.'deki öğrenci topluluklarına devam eden gençlerin %23,27'si en büyük aksama olarak, iletişimlerdeki aksamayı görüşümler. İkinci sırada ise yığılma %18,87'i ile gençlerin istedikleri desteği göremedikleri görüşünde. Üçüncü yığılma ise %15,09 ile gençlerin etkinlik saatleri ve günlerini uygun bulmama görüşünde ağırlık kazanmaktadır.

H.Ü. serbest zaman klüplerine devam etmekte olan gençlerde ise %25,17 ile etkinlik saatleri ve günlerini uygun bulmama aksaklığı yığılmanın en fazla görüldü aksaklık olarak belirmektedir. Bunu %19,21 ile iletişimdeki aksaklık, %16,56 ile de istedikleri desteği görememeleri izlemektedir. Daha sonra %11,92 ile istedikleri zaman ilgi duydukları serbest zaman etkinliklerinden faydalanamamaları gelmektedir.

Yaşıa göre de incelenen en önemli aksaklıklarda 15-18 yaş grubunda ilk sırayı %32,10 ile etkinlik saatleri ve günlerinin uygun olmaması, %14,81 ile istedikleri desteği görememeleri ve yine %14,81 ile iletişimlerdeki aksaklıklar gelmektedir.

19-21 yaş diliminde yer alan gençlerin gördükleri aksaklıkların başında %21,67 ile iletişimdeki aksaklık, %20,69 ile etkinlik saatleri ve günlerinin uygun olmaması ve %17,24 ile de istedikleri desteği görememeleri gelmektedir. Aksaklık olmadığı görüşü 15-18 yaş diliminde olan %6,17'ye göre %3,45 ile daha düşüktür.

22-24 yaş diliminde yığılma %17,14'er lik oranlarla, istedikleri desteği görememe ve iletişimde oluşan aksamalarda görölmektedir. Daha sonra %14,29 ile etkinlik saatlerinin ve günlerini uygun olmaması ve %12,38 ile ilgi duydukları serbest zaman etkinliklerine istedikleri zaman katılamamaları düşüncesi gelmektedir. Bir başka aksaklık olarak %11,43 ile yeterince söz hakkı verilip, görüşülerini sorulmaması gelmektedir. Aksaklık olmadığı düşüncesi %1,90 ile diğer yaş dilimlerine göre en küçük oranı oluşturmaktadır.

Hem kurumlara hem de yaşıa göre elde edilen bulgular ışığında her üç kurumda da çok önemli aksaklıkların olduğu söylenebilir.

3.2.1.2.6. Kurumlara göre fiziki olanakları yeterli bulma durumu

Avrupa ve gelişmiş ülkelerde gençlik alanında sunulan hizmetler ve bütçelerden ayrılan payın büyüklüğü bilinmektedir. Gençliğe iyi yatırım yaparak gelecekte bunun karşılığını gören bu ülkeler için bu konu oldukça önem taşımaktadır. Gelişmekte olan ülkeler arasında olan Türkiye'de gençlik hizmetlerine ayrılan pay oldukça az ve hizmetler gereksinimleri karşılamakta çok uzaktadır. Doğal olarak gençlerin bu hizmet ve fiziki gereksinimleri yeterli bulmaları söylenemez. Üniversiteler ve Gençlik Merkezlerinde de durumun böyle olduğu herkesçe kabul edilmektedir.

Tablo 32 : Gençlerin Fiziki Olanakları Yeterli Bulma Durumu

Kurum Fiziki olanaklar	O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		Top.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Yanıtsız	1	0.63	4	2.65	0	0	5	1.28
Evet	45	28.30	37	24.50	42	53.16	124	31.87
Hayır	113	71.07	110	72.85	37	46.84	260	66.83
Toplam	159	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0

Araştırma örnekleminde yer alan 389 gencin %66,83'ü fiziki olanakları yetersiz %31,87'si ise yeterli bulmaktadır ve %1,28'lik bir genç oranı bir fikir ileri sürmemiştir.

O.D.T.Ü. öğrenci topluluklarındaki gençlerin %71,07'si fiziki olanakları yetersiz, %28,30'u yeterli bulmaktadır.

H.Ü. serbest zaman klüplerinde yer alan gençlerin %72,85'i fiziki olanakları yetersiz %24,50'si yeterli görmektedir. Cevap vermeyen gençlerin oranı %2,65 olarak tespit edilmiştir.

Gençlik Merkezlerine devam eden %53,16'sı fiziki olanakları yeterli bulmakta, %46,84'ü ise yetersiz bulmaktadır.

O.D.T.Ü. öğrenci topluluklarının yönergesini oluşturan ders dışı öğrenci faaliyetlerinin düzenlenmesine ilişkin çalışma esaslarında; toplulukların kendi adına gelir ve gider yapamayacakları belirtilmiştir. Görülen o ki, hem O.D.T.Ü. hem de H.Ü.'de serbest zaman etkinliklerinden yararlanan gençlerin fiziki olanakları yeterli bulmamasının yanısıra Gençlik Merkezlerine devam eden gençlerinde aynı düşünceye sahip olması ilginç bir sonuç olarak ortaya çıkmaktadır. Gençler için tatmin edici olmayan bu fiziki olanaklar doğal olarak onların, düzenli katılımını ve etkinliklerden yararlanma düzeylerini de düşürebilir. Özellikle daha fazla olanığa sahip olan Gençlik Merkezlerinin fiziki olanakları daha yeterli kılmalıdır. Üniversitelerde gençlere daha geniş imkanlar sağlama yolunda çalışmalar yapmak artık zorunludur.

3.2.1.2.7. Kurumlara göre gençlerin gördükleri en önemli fiziki gereksinimler

Fiziki şartların sağlanması ile beraber giderilen gereksinimler neticesinde etkinliklerde gençlerin katılımları ve yararlanma düzeylerinin artması önemli bir etkidir. İşlerin sağlıklı ilerlemesinde her alanda günümüzde büyük bir yer tutan fiziki gereksinimlerin karşılanması bu açıdan şarttır. Ancak, ülkemizin içinde bulun-

duğu ekonomik şartlar her alana yansıdığı gibi, bu alanda da kendini göstermektedir. Bu nedenle, üniversitelerin içinde bulundukları olumsuz ekonomik durumlar öğrenci toplulukları ve serbest zaman klüplerine de yansımaktadır. Gençlik Merkezlerinin durumu biraz daha iyi gözükmele beraber bundan pek farklı değildir.

Tablo 33 : Etkinliklerde Gençlerin Gördükleri En Önemli Fiziki Gereksinimler

Kurum Fiziki Gereksinimler	O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		Top.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Yanıtsız	32	20.13	34	22.52	39	49.37	105	26.9
Malzeme	24	15.09	33	21.85	8	10.13	65	16.70
Mekan	42	26.42	53	35.10	16	20.25	111	28.53
Ekonomik kaynak	59	37.11	28	18.54	8	10.13	95	24.42
Ulaşım	2	1.26	3	1.59	8	10.13	13	3.34
Toplam	159	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0

Araştırma kapsamında yer alan 389 gencin %26,9 gibi büyük bir oranda genç herhangi yanıt vermemiştir. Gençlerin %28,53'ü genç en büyük fiziki gereksinim olarak "mekan" daha sonra %24,42'si "ekonomik kaynak", %16,70'i "malzeme", ve %3,34'ü de "ulaşım"ı görmektedir.

Üç ayrı kuruma göre incelendiğinde yanıtsız bırakan gençlerin oranı Gençlik Merkezlerinde %49,37'lik büyük bir yığılma ile çarpıcı bir durum oluşturmaktadır. Bu kurumda gençlerin yanıtsız kalmaları onların olanaklardan büyük bir ölçüde

memnun olduklarını gösterebilir. En önemli görülen fiziki gereksinimlerin başında %20,25 ile "mekan", daha sonra %10,13'lük oranlarla "malzeme", "ekonomik kaynak" ve "ulaşım" gelmektedir.

O.D.T.Ü.'de en büyük fiziki gereksinim olarak %37,11 ile "ekonomik kaynak", %26,42 ile "mekan", %15,09 ile "malzeme" ve %1,26 ile de "ulaşım" olduğu belirtmektedir. Yanıt vermeyenler %20,13'dür.

H.Ü.'de yanıt vermeyerek fiziki gereksinim konusunda fikir ileri sürmeyerek, fazla bir fiziki ihtiyaç görmediklerini kabul eden gençlerin oranı %22,52 ile O.D.T.Ü.'ye göre biraz daha yüksek görülmektedir. Fizik gereksinimlerin başında %35,10 ile "mekan", %21,85 ile "malzeme", %18,54 ile "ekonomik kaynak", %1,99 ile de "ulaşım" gelmektedir.

Etkinlik türlerine göre değişen fiziki gereksinimlerin başında H.Ü.'li gençler "mekan" gereksinimi, O.D.T.Ü.'lü gençler "ekonomik kaynak", Gençlik Merkezlerine devam edenler ise H.Ü.'lü gençler gibi "mekan" gereksinimini hissetmektedirler.

Yanıt vermeyen gençlerin etkinlik türlerine göre bazı etkinliklerde fiziki gereksinim hissetmemekteler. Özellikle kültürel-etkileşim etkinliklerinde bu daha fazla görülmektedir. Ancak bazı etkinlik türlerinde fiziki gereksinimler had safhada belirtmektedir.

Gençler netice itibarı ile mekan, ekonomik kaynak ve malzeme gibi gereksinimleri büyük bir yoğunlukla hissetmektedirler. Gençlerin etkinliklerdeki gördükleri bu gereksinimler giderildiği takdirde, etkinliklerden daha çok yararlanacakları söylenebilir.

3.2.1.2.8. Kurumlara göre zorlukla karşılandığında yardımına başvurulmuş kişi

Yörüköğlu (1984:380)'nunda belirttiği gibi fırtınalı bir dönem olan gençlik ve bu çağda çeşitli sorunlar ile karşılaşmaktadır. Bu sorunları çözebilmek ve gençlerin psiko-sosyal gelişimlerine katkı verebilmek için gençlik psikolojisi, çağı ve sorunlarını iyi bilen profesyonel gençlik liderleri ve gençlere her yönden yaklaşabilen ve onlarla çalışabilme bilgi ve yeteneğine sahip olan başta sosyal hizmet uzmanları ve psikologlara ayrıca gereksinim duyulmaktadır. Özellikle gelişmiş ülkelerde bu alanda sosyal hizmet uzmanlarına gençlik merkezleri vb. gibi kurumlarda büyük sorumluluklar verilmektedir.

Tablo 34 : Zorlukla Karşılaşıldığında Yardımına Başvurulan Kişi.

Kurum Başvurulan Kişi	O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		Top.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Lidere	40	25.16	70	46.36	44	55.70	154	39.58
Sosyal Hizmet Uzmanı	1	0.63	5	3.31	15	18.99	21	5.39
Psikolog	3	1.89	4	2.65	1	1.27	8	2.05
Yöneticilere	10	6.29	14	9.27	6	7.59	30	7.71
Arkadaşlarıma	93	58.49	49	32.45	12	15.19	154	39.58
Hiç kimseye	12	7.55	9	5.96	1	1.27	22	5.65
Toplam	159	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0

Araştırma uygulamasındaki genel toplam içerisinde yer alan 389 gencin %39,58'i zorlukla karşılaştıklarında "liderden", %39,58'lik aynı oranda genç ise "arkadaşlarından" yardım istemekteler. Geriye kalanların, %7,71'i "yöneticilerden", %5,65'i "hiçkimseden" %5,39'u "sosyal hizmet uzmanından" ve %2,05'i ise "psikolog"dan yardım istemekteler.

Üç kuruma göre bu durum incelendiğinde Gençlik Merkezi'ne devam eden gençlerin O.D.T.Ü. ve H.Ü.'ye göre daha fazla profesyonel yardım aldıkları ortaya çıkmaktadır. Liderden yardım alanların oranı %55,70, "Sosyal hizmet uzmanında" yardım alanlar %18,99, arkadaşlarından yardım alanlar %15,19, "yöneticilerden" yardım alanlar %7,71, "Psikolog"tan yardım alanlar %1,27 ve "hiç kimseden" yardım almadıklarını belirtenler ise %1,27'lik bir oranı oluşturmaktadır.

H.Ü.'de ilk sırayı %46,36 ile "lider" daha sonraki sıralar; %32,45 ile gencin "arkadaşları", %9,27 ile "yöneticiler", %3,31 ile "sosyal hizmet uzmanı", %2,65 ile "psikolog" almaktadır. "Hiç kimseden" yardım almayanlar %5,96'lık bir oranı oluşturmaktadır.

O.D.T.Ü.'de ise ilk sırayı "gençlerin arkadaşları" %58,49'lık büyük bir oranı almaktadır. Bunu %25,16 ile "lider", %6,29 ile "Yöneticiler", %1,89 ile "Psikolog" ve %0,63 "sosyal hizmet uzmanı" almaktadır. %7,55'lik bir oranda genç ise "hiç kimseden" yardım almadıklarını belirtmektedir.

Ortaya çıkan bu ilgi çekici bulgular ışığında gençlerin gençten-gence düşüncesi içerisinde zorlukla karşılaştıkları bir du-

rumda arkadaşlarını tercih ettikleri görülmüştür. Özellikle O.D.T.Ü.'de demokratik bir anlayışın hakim olmasından dolayı gençler arkadaşlarını daha çok tercih etmektedirler. Hem O.D.T.Ü.'de hem de H.Ü.'de gençlerin gençlik çağı ve sorunlarına dayalı olarak topluluk ve klüplerde bu konu ile ilgili profesyonel meslek elemanlarının bu kurumların bünyelerinde bulunmasından dolayı, sosyal hizmet uzmanı ve psikologlara tercih eden ve ulaşan genç oranıda düşük olmaktadır. Ulaşan veya tercih edenlerin aynı zamanda gençlik merkezlerine de devam ediyor olabilmeleri söylenebilir.

Kurumlarda gençlere yardım edecek profesyonel insanlarla doğrudan olarak meslek elemanların az veya hiç olmaması, liderlerin önemini ortaya koymaktadır. Bu da hem etkinlik liderlerinin hem de profesyonel gençlik liderlerinin gençlerin gereksinmelerini yeterince karşılayamadıklarını göstermektedir.

Gençlik Merkezlerinde bu profesyonel meslek gruplarının üniversitelere göre kısmen olması, özellikle sosyal hizmet uzmanlarının tercih edilmesinde önemli bir bulgu oluşturmaktadır.

Bu nedenle serbest zaman klüpleri, öğrenci topluluklarının gereksinmelerine cevap verebilecek, profesyonel meslek gruplarını barındıran mediko-sosyal servisler bu topluluk ve klüplerin çevresinde toplatılıp geliştirilebilir.

Gençlik merkezlerinde de liderlerin niteliğinin artırılmasının yanısıra başta sosyal hizmet uzmanları ve psikologların sayısı artırılarak gençlere hizmet verilebilir.

Yaşıa göre de incelenen bu durum ile ilgili şu ilginç bulgulara rastlanmıştır; Özellikle 15-18 yaş diliminde yer alan gençler daha fazla %62,96'lık bir oranla zorlukla karşılaşdıkları bir durumda lideri tercih etmekteiler. Bu oran 19-21 yaşları arasında %34,48, 22-24 yaşları arasında da %31,43'e doğru dışme eğilimi göstermiştir.

Arkadaşlarını tercih edenlerde ise bu durumun tersine 22-24 yaşları arasında %45,71, 19-21 yaşarı arasında %43,35 ve 15-18 yaşları arasında da %22,22'lik bir dışüşe rastlanmıştır.

Sosyal hizmet uzmanlarına bir zorluk karşılaşıldığında tercih etme oranı %9,88 ile en yüksek olarak 15-18 yaşları arasında görmek mümkündür.

Hiç kimseden yardım istemeyen gençlerin oranı en düşük %1,23 ile 15-18 yaşları arasındadır. 19-21 yaşları arasında bu oran %4,93 ve 22-24 yaşları arasında %10,48'lik bir orana doğru tırmanma eğilimi göstermiştir.

Genel durumu içinde gençlerin yardım isteme eğilimi öncelikle arkadaşları ile liderlere daha sonra ise uzman meslek gruplarına yöneliktir. Ancak Gençlik Merkezleri gibi uzman gruplarının çalıştığı yerlerde ise bu tarz yardımlar sosyal hizmet uzmanlarının olduğu yerde onlar ve psikolog gibi mesleklerden istenmektedir.

3.2.1.3. Gençlerin serbest zaman hizmeti sunulan kurumlardaki lidere ilişkin düşünceleri ve ilişkileri

Gençlik çağında, gençler sürekli olarak değişik yaşantı ve deneyimler kazanarak her yönden gelişim gösterebiliyorlar. Genç bu gelişim dönemi içerisinde zaman zaman sorunlarının çözümünde onu anlayabilecek, yol gösterebilecek kişilerin yardımına gereksinme duymaktadır. Bu her zaman sorun olmayabilir. Gencin gelişiminde ve bu gibi durumlarda etkinliklerdeki lider, ilk başvurabileceği kişi konumunda olduğu için genç ile lider arasındaki ilişki önemlidir. Lider gencin gelişimini izlemeli ve gerektiğinde müdahale ederek gence yardımcı olmalıdır.

Serbest zaman hizmeti sunan kurumlarda yer alan liderlerin etkinliği bir araç olarak görmeleri ve gençlerin sorunlarında onlara yardımcı olmaları gerekmektedir. Gelişmiş ülkelerde etkinlikler bir araç olarak kullanılarak, gençlerin psiko-sosyal gelişimlerine katkı verilerek, olumlu amaçlar yönünden kanalize edildikleri herkesçe bilinmektedir.

Bunların gerçekleşmesi için öncelikle gençlerle çalışan liderlerin iyi bir eğitime sahip olmaları gerekmektedir. Ancak tek başına iyi bir eğitimin yanı sıra, gençlerle iyi ilişkiler kurabilme, onları anlayabilme, sorunlarını çözebilme, gelişimlerine katkı verebilme ve iyi gözlem yapıp yerinde müdahale etme becerilerini geliştirebilir.

Bu niteliklere sahip gençten daha iyi eğitilmiş lider gencin gözünde bir model oluşturur. Neticede genç böyle bir lidere güven

duyarak ona yakınlaşabilir, fırtınalı olan gençlik çağında yalnız kalmış olur.

Gençlik Merkezlerini, üniversite klüp ve topluluklarına göre daha kapsamlı ve geniş amaçlar üzerine kurulduğu düşünüldüğünde ve bu kruma gelen gençlerin genelde lise ve yaşça küçük olmaları nedeniyle çok nitelikli profesyonel gençlik liderlerine gereksinim duydukları söylenebilir.

Liderlerin serbest zaman etkinliklerinde birinci derece önemli bir konumu vardır. Çünkü etkinliklerde hem öğretici, hem de gençleri organize edip yönlendirici bir önemi vardır. Ayrıca gençlerin gözünde model olma özelliği, liderin daha nitelikli olmasını gerektirmektedir. Etkinliklere gençlerin katılımını arttırmada, nitelikli bir liderin olması, daha fazla gencin etkinliğe üye olmasını sağlayabilir.

Bu durum ışığında Gençlik Merkezleri ve üniversite serbest zaman klüpleri ve öğrenci topluluklarının gerçek anlamda nitelikli liderleri çalıştırması ve bu liderlerin gençten-gence düşüncesi çerçesinde, etkinlikte gençlerden etkinlik liderleri ortaya çıkarmaları ve yetiştirmeleri önemlidir.

3.2.1.3.1. Kurumlara göre gencin liderin eğitimine ilişkin bilgisi

Eğitimin herşeyin başında geldiğini çağımızda artık kabul etmeyen birine rastlamak mümkün değildir. Eğitim insanın yaşam felsefesi, olayları çok yönlü görmesi ve düşünmesinin yanısıra davranışlarının da etkileyen önemli bir unsurdur. Gençlerle çalışan her-

kesin yanısıra liderlerin iyi bir eğitim almış olması şarttır. Gençlerle çalışabilmede iyi bir eğitimin yanısıra, gençlik çağı, sorunları ve gençlerle çalışmaya ilişkin bilgi sahibi olarak, lideri kabullenme ve güven duymada rahatlayacaktır. Liderin eğitim durumu gençten, çok alt düzeyde olması, gencin liderin görüş ve davranışlarına yeterince önem vermemesini doğurabilir. Liderlerin kendi eğitim durumlarına ilişkin gençlere bilgi vermeleri gerekmektedir. O.D.T.Ü.'de yer alan liderlerin tamamının öğrencilerden oluşması, bu kurumdaki gençlerin büyük bir çoğunluğunun liderin eğitimine ilişkin bilgili olduğunu gösterebilir. H.Ü. serbest zaman topluluklarında ise buna benzer durum oluşmakla beraber aynı şey tamamı için söylenmeyebilir.

Tablo 35: Gencin Liderin Eğitimine İlişkin Bilgisi

Kurum Gencin Bilgisi	O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		Top.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Yanıtsız	11	6.92	0	0.00	2	2.53	13	3.34
Evet	114	71.70	98	64.90	46	58.23	258	66.32
Hayır	34	21.38	53	35.10	31	39.24	118	30.33
Toplam	159	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0

Araştırma uygulamasında yer alan 389 gencin %66,32'si liderin eğitimine ilişkin bir bilgi sahip olduğunu, %30,33'ü ise bilgi sahibi olmadığını belirtmektedir. %3,34'lük oranda bir genç ise bir fikir ileri sürmeyerek cevap vermemişlerdir.

Üç ayrı kurum dikkate alındığında en çok bilgi sahibi olan gençlerin %66,32, ile O.D.T.Ü.'lülerden olduğu anlaşılmaktadır. İkinci sırayı %64,90 ile H.Ü.'lü gençler, son sırayı ise %58,23 ile Gençlik Merkezlerine devam eden gençler almaktadır.

O.D.T.Ü.'lü gençlerin en çoğunlukta olarak liderlerin eğitimine ilişkin bilgi sahibi olmaları, buradaki liderlerin hemen hemen tamamına yakınının aynı zamanda öğrenci olmalarına bağlanabilir.

Özellikle gençlik merkezlerine devam eden gençlerin %40'a yakın bir oranın liderin eğitimine ilişkin bilgi sahibi olmaması üniversitelerdeki serbest zaman etkinliklerine göre daha profesyonel olarak çalışmayı amaç edinen bu kurumlar için oldukça düşündürücü bir sonuçtur.

O.D.T.Ü. ve H.Ü.'deki durumda iyimser bir sonuç oluşturmamakta, gençlerin, lidere daha çok güvenebilmeleri ve o etkinliği iyi öğrenebilmelerinde liderin eğitim durumunda kuşkusuz önemli bir yer sahiptir.

Gençlerin liderle ilişkilerinde etkileyici bir unsura sahip olan liderin eğitimi, gencin bir gereksinimi ve sorunu olması halinde lidere başvurmasını olumlu etkileyebilir. Etkinliklerde model olarak görülen liderler gencin gözünde ondan eğitim açısından alt bir düzeyde ise genç lideri hem model olarak alma-

masına hem de ondan özel bir yardım istememesine sebebiyet verebilir.

Ayrıca iyi eğitilmiş bir liderin gençlere yaklaşımı ile yeterince eğitilmiş olmayan bir lidere göre daha farklıdır. Eğitim almış lider gençlere daha kolay ulaşabilir, onları anlayabilir, gelişimlerine de katkı verebilir. Diğer yandan böyle bir lidere genç daha fazla güvenerek kendi ile ilgili sorunları rahatlıkla açabilir.

Üç ayrı tipteki farklılaşmada O.D.T.Ü. öğrenci topluluklarında yer alan liderlerin tamamının, H.Ü. serbest zaman klüplerinde ise kısmen öğrencilerden oluşması, gençlerin liderlerin eğitime ilişkin daha ilgili olmalarını sağlamaktadır. Oysa Gençlik Merkezlerinde çalışan liderlerin tamamının dışarıdan gelmesi ve bu gençlerin liderin kendi eğitim durumunu açıklamaması halinde liderin eğitime ilişkin bir bilgi sahibi olmalarını zorlaştırabilir.

3.2.1.3.2. Kurumlara göre liderin genel tutumu

Gençlerin lider ile olan ilişkileri liderin tutumu gencin ona yaklaşımını ve kabullenmesi etkileyebilir. Genç liderin kendine göstermiş olduğu tutuma göre gerektiğinde ondan yardım isteyebilir kendi ile ilgili konuları konuşabilir. Bu tutuma göre genç liderin gözünde algılanışını, değer verilmesini hissedebilir. Bu durum gencin de liderin tutumuna karşı bir tutum geliştirmesine yol açabilir. Genci kabul edici onu kabul ettiğini gösterici ve hoşgörülü bir

tutum liderin genç ile ilişkisini etkilediği gibi, gencin de lideri kabul düzeyini aynı ölçüde arttırabilir. Bundan dolayı liderin ilgili tutum izlemesi çok önemli, özellikle Gençlik Merkezlerinde yer alan gençlerin çoğunluğundan 15-18 yaşlarında yer almış olması, bu kurumdaki liderlerin çok ilgili bir tutum izlemelerini mecburi kılmaktadır.

Tablo 36. Gençlere Göre Liderin Genel Tutumu

Kurum Liderin Tutumu	O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Yanıtsız	18	11.32	1	0.66	4	5.06	23	5.91
Çok ilgili	21	13.21	45	29.80	31	39.24	97	24.93
İlgili	83	52.20	80	52.98	39	49.37	202	51.92
Biraz ilgili	25	15.72	19	12.58	4	5.06	48	12.39
Genellikle ilgisiz	8	5.03	5	3.31	1	1.27	14	3.59
Tamamen ilgisiz	4	2.52	1	0.66	0	0.00	5	1.28
Toplam	159	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0

Araştırma örnekleminde yer alan 389 gencin % 51.92' si liderlerin genel tutumunu "ilgili", % 24.93'ü "çok ilgili", % 12.39 "Biraz ilgili", % 3.59 "Genellikle ilgisiz ve % 1.28' i ise "tamamen ilgisiz " olduklarını vurgulamaktadır.

Üç ayrı kuruma göre incelendiğinde H.Ü. serbest zaman kulüplerine devam eden gençlerin % 52.98'i liderin tutumunu ilgili" % 29.80'i "çok ilgili", % 12.58' i "biraz ilgili", % 3.31 genellikle ilgisiz " ve % 0.66 gibi çok küçük bir oran ise "tamamen ilgisiz" bulduklarını belirtmektedir.

O.D.T.Ü.' de ise "ilgili" bulan gençler % 52.20, "çok ilgili bu-

lanlar" % 13.21 "biraz ilgili" bulanlar %15.72, ilgisiz bulanlar %5.03 ve % 25.2' si ise liderin tutumunu "tamamen ilgisiz bulmaktadır. Yanıt vermeyerek bir fikir sahibi olmayan gençlerin oranı ise % 11.32 ile H.Ü. ve Gençlik Merkezlerine göre daha yüksektir.

Gençlik Merkezlerine devam eden gençler ise liderin tutumunu % 49.37' ilik bir oranla "ilgili", % 39.24'lük bir oranla "çok ilgili", % 5.06' lık bir oranla "ilgili" ve % 1.27'lik bir oranlarda "genellikle ilgisiz" bulmaktadır. Yanıt vermeyerek fikir ileri sürmeyen-lerin oranı ise %5.06 olarak gerçekleşmiştir.

Gençlik Merkezlerine devam eden gençler liderin genel tutumunu ilgili ve çok ilgili bulmalarında, burada çalışan liderlerin daha profesyonelce çalışmaları ve bunun karşılığında büyük bir çoğunluğunun ücret alması ileri sürülebilir. Ancak bunun yanında biraz ilgili ve olumsuz görüş belirtenlerin % 11.39' luk bir oranı oluşturması da göz ardı edilemez.

O.D.T.Ü.' de ilgili ve çok ilgili olarak liderin tutumu konusunda görüş belirten gençler kısmen H.Ü.' ye göre daha yüksektir. Biraz ilgili ve olumsuz görüş belirtenlerin oranı ise H.Ü.' de diğer iki kuruma göre daha yüksektir.

Bu bulguların ışığında genelde liderlerin tutumları "ilgili" almakla beraber daha da iyi olabilir. Bu nedenle liderlerin hizmet içi eğitimden geçmesi yararlı olacaktır.

Yaş göre de incelenen bu durumda şu önemli bulgular ortaya çıkmıştır. Liderin tutumunu ilgili ve çok ilgili bulanların oranı 15-28 yaş diliminde ilk sırayı, 22-24 yaş diliminde ikinci sırayı ve 19-21 yaş diliminde ise son sırayı almaktadır.

Biraz ilgili ve olumsuz görüş bildiren gençlerin oranı ise 19-21 yaş diliminde daha yüksek bir oranı teşkil etmektedir.

Kurum değişkenine tekrar bakıldığında ilgi eğitimin H.Ü.' de en yüksek olduğu, O.D.T.Ü.' öğrenci topluluklarında ise diğer iki kuruma göre daha az yüksek olduğu söylenebilir. Liderlerin gösterdiği ilgi ölçüsünde gençlerinde onları kabul düzeylerinin arttığı için O.D.T.Ü. öğrenci topluluklarında bulunan gençlerin liderleri daha az kabullendikleri söylenebilir. Bunun böyle olması demokratik bir yapılanma sonucunda herkese göre dağılımın yapılmasında kaynaklanabilir.

Her üç ayrı tipteki ilgisizlik eğilimi ise gençlerin lideri benimsemediklerin ve güvenemedikleri fikrini doğurabilir. Bundan dolayı genç lider ile yakın ilişki kurmayabilir.

3.2.1.3.3. Kurumlara göre liderle etkinlik dışı bireysel sorunları görüşme

Gençlerle çalışmada ve başarılı olabilmede, iyi bir bilgi birikimi ve tecrübenin yanısıra onlarla çalışmaya ilişkin pedagojik bir eğitimin alınmış olması kuşkusuz önemli bir unsur oluşturmaktadır. Gencin lidere güvenebilmesi, kabul etmesinde ve bireysel sorunları paylaşabilmesinde, liderin belirtilen bu niteliklere sahip olması vazgeçilmez bir etkidir. Böylelikle araç niteliğinde ki etkinlik vasıtası ile lider gençlere ulaşabilir, gençlik çağı sorunlarını çözmede ve gencin psiko-sosyal gelişiminde katkı verebilir. Gencin kendini gerçekleştirmesinde lider böylece önemli bir rol üstlenmiş olacaktır. Gencin liderden bu açıdan yararlanması ve bireysel sorunlarını onunla paylaşabilmesi, kendini açabilmesinde, daha önce sözü edildiği gibi

liderin eğitimi ve tutumu önemlidir. Genç ancak bunları uygun bulunduğu takdirde lider ile bireysel sorunlarını paylaşıp yardım isteyebilir. Araç olarak görülmesi gereken etkinliklerde bu açıdan liderlerin niteliği, onlara ulaşmada ve psiko-sosyal gelişimlerinde katkıda bulunmada öneme sahiptir.

Tablo 37. Lider İle Etkinlik Dışı Bireysel Sorunları Görüşme

Kurum Sorunları görüşme	O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Yanıtsız	19	11.95	2	1.32	5	6.33	26	6.68
Hiç görüşmüyorum	67	42.14	78	51.66	21	26.58	166	42.67
Aile sorunlarıyla ilgili	1	0.63	1	0.66	6	7.59	8	2.05
Toplum ve dünya sorunları ile ilgili	14	8.81	19	12.58	9	11.39	42	10.79
Arta kalan serbest zamanları değerlendirme ile ilgili	9	5.66	12	7.95	7	8.86	28	7.19
Her konuda görüşüyorum	42	26.42	37	24.50	30	37.97	109	28.02
Lider ve konuya göre değişiyor	7	4.40	2	1.32	1	1.27	10	2.57
Toplam	155	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0

Araştırma uygulaması içerisinde yer almış olan 389 gencin %42,67'si lider ile etkinlik konuları dışında herhangi bir bireysel sorunu görüşmediklerini belirtmektedirler. Liderle "her konuda görüşüyorum" diyen gençler %28,02, "toplum ve dünya sorunlarıyla ilgili konuştuklarını söyleyenler %10,79, "arta kalan serbest zamanları değerlendirme ile ilgili konuları görüşenler %7,19, konuştukları konunun "lidere ve konuya göre değiştiğini belirtenler %2,57, aile sorunlarını görüştiklerini söyleyenler ise %2,05 gibi çok küçük bir

oranı oluşturmaktadır. Yanıt vermeyerek bir fikir ileri sürmemiş olan gençler %6.68'lik bir oran olarak görülmektedir.

O.D.T.Ü. öğrenci topluluklarına devam eden gençlerin %42.14'ü H.Ü serbest zaman kulüplerine üye olan gençlerin %51.66'sı ve Gençlik Merkezlerine devam edenlerin ise %26.58'si liderlerle etkinlik dışı bireysel sorunlarını görüşmemektedir.

Aile sorunlarıyla ilgili konularda görüşme oranı Gençlik Merkezlerinde %7.59'luk bir oranla birbirine yakın küçük oranlara sahip H.Ü ve O.D.T.Ü'ye göre farklılık göstermektedir.

Her konuda liderle görüşen gençler %37.97 ile Gençlik Merkezlerinde ilk sırayı almaktadır. H.Ü ve O.D.T.Ü. burada da benzer bir eğilim ile %24 civarında görülmektedir.

Lider ve konuya göre görüşmeyi tercih eden gençler diğer iki kuruma göre O.D.T.Ü. 'de %4.40 ile biraz daha fazla bir eğilim oluşturmaktadır.

Arta kalan zamanlarla ilgili liderle görüşen gençler ise üç kurumda da benzer bir eğilim çizmekle beraber O.D.T.Ü. 'de %5,66 ile biraz daha az bir oranda görülmektedir.

Toplum ve dünya sorunları ile ilgili görüşen gençler O.D.T.Ü. ve G.M.'lerinde birbirlerine yakın oranda, O.D.T.Ü. 'de ise %8.81 ile biraz daha düşük bir orandadır.

Bu bulguların ışığında özellikle liderle görüşmeme eğilimin oldukça yüksek olması, düşündürücü bir sonuç olarak ortaya çıkmaktadır. Gençlerin lideri tercih etmemesi, liderlerin niteliğine ve gençlerin çoğunlukla arkadaşlarını tercih etmelerine bağlanabilir. O.D.T.Ü. 'de yer alan liderlerin etkinlik lider tipini oluşturmaları ve

öğrenci olmaları özel konuların görüşülmemesinde etkilidir. H.Ü. 'de ise tümüyle profesyonel gençlik liderlerinin olmamasıyla beraber etkinlik lider tipinin burada da yoğun olması, O.D.T.Ü. 'ye benzer sonuçların ortaya çıkmasında rol oynamaktadır. Gençlik Merkezlerinde liderle görüşme eğilimi O.D.T.Ü. ve H.Ü. 'ye göre yüksek olmakla beraber yeterli olmamaktadır. Burada 12 yaşından itibaren üyelik durumu söz konusu olduğu için bu kurumda liderin niteliği ayrı bir önem taşımaktadır.

Gençlerin özellikle aile sorunlarını liderle görüşmeyi tercih etmemeleri, liderlerin gençlerin özel yaşamlarına ilişkin sorunlarda onlardan oldukça uzak olmaları ve yakın ilişkiler kurmamalarına bağlanabilir.

Cinsiyete göre etkinlik dışında liderle bireysel sorunları görüşme durumu da incelenmiş ve bazı önemli bulgular bulunmuştur. Özellikle kızların %46,93'lü erkeklerin ise %39,05'lik, liderle hiç görüşmeme eğilimi içinde olması önemli bir bulguyu oluşturmaktadır. Her konuda görüşme eğilimi kızlarda %24,58, erkeklerde ise %30,95 olarak daha yüksek görülmüştür. Diğer önemli bir bulgu kızların %10,06 ile erkeklere göre arta kalan serbest zamanları değerlendirmeye ilişkin konularda liderle daha fazla görüşmekte olduğudur. Bu oran erkeklerde %4,76'lık bir oranı teşkil etmektedir.

Cinsiyete göre olan bulgular ışığında kızların liderlerle görüşmeyi daha az tercih ettikleri söylenebilir. Buna bir etken olarak liderlerin tamamına yakın bir çoğunluğun erkek olması gösterilebilmekle beraber, liderlerin kızlara daha az ulaşabildiği de söylenebilir.

Yaş değişkenine göre de incelenen etkinlik dışında bireysel sorunları görüşme durumunda şu önemli bulgular bulunmuştur; 15-18 yaş grubunda yer alan gençlerin %32.10 'u, 19-21 yaş grubunda yer alan gençlerin %25.12 'si ve 22-24 yaş grubu içerisindeki gençlerin ise %30.48'i liderlerle her konuda görüştüklerini belirtmişlerdir. Toplum ve dünya sorunlarını liderle görüşme oranı %15.24 ile diğer iki yaş grubuna göre 22-24 yaş grubunda daha yüksek bir oranı oluşturmaktadır. Yaş dilimi yükseldikçe liderle görüşme eğilimi düşmektedir.

3.2.1.3.4. Kurumlara göre liderde olması gereken üç önemli özellik konusunda gençlerin görüşleri

Gençler etkinliklerinden yararlandıkları serbest zaman hizmeti sunan birimde liderle uyumlu oldukları sürece o etkinlikten daha iyi yararlanma şansına sahiptirler. Gençin lidere güvenmesi kabul etmesi, ona inanması onu etkinliğe bağlayan etmenlerden biridir. Bu nedenle gençlerin kafasında yer alan iyi bir lider modelinin ne olduğunu araştırmakta yarar vardır. Gençlerin aradıkları özellikler liderlerde ne kadar üst düzeydeyse, gençte en üst düzeyde etkinliklerden yararlanma şansına sahiptir.

Tablo 38 : Gençlere Göre Liderde Olması Gereken Üç Önemli Özellik

Kurum Üç önemli özellik	O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Yanıtız	34	7.12	7	1.54	12	5.06	53	4.54
Demokratik olmalı beni anlamalı hoş- görülü olmalı	121	25.36	116	25.60	81	34.17	195	16.70
Daha fazla pedago- jik formasyonu ol- malı	28	5.87	19	4.19	23	9.70	70	91
Etkinlik dışında görüşebilmeliyim	41	8.59	51	11.25	29	12.23	121	9.51
Sadece etkinlik ko- nusunda öğretici olmalı	12	2.51	15	3.31	10	4.21	37	3.12
Desteklemeli ve bağımsız hareket et- memize izin vermeli	96	20.12	102	22.51	32	13.50	230	19.70
Kendini daha fazla geliştirmeli ve bilgili olmalı	142	29.76	141	31.1	50	21.09	333	28.53
Genç olmalı	3	0.62	2	0.44	0	0.0	5	0.42
Toplam	477	100.0	453	100.0	237	100.0	1167	100.0

Araştırma uygulamasında yer alan 389 gencin, lider özelliklerini belirleyebilmek amacı ile geniş alternatif ile onları sınırlamadan üç ayrı seçeneğe yanıt vermeleri istenmiştir. Böylece gençlerin görüşlerinin çok yönlü olarak saptanması planlanmıştır.

Kurumlara göre gençlerin aradıkları özellikleri belirleyebilmek için aşağıdaki (şema 1) çizilmiştir.

Şema 1 : Gençlere Göre Liderde Olması Gereken Üç Önemli Özellik

O.D.T.Ü.	H.Ü.	Gençlik Merkezi
Kendini daha fazla geliştirmeli ve bilgili olmalı	Kendini daha fazla geliştirmeli ve bilgili olmalı	Demokratik ve hoşgörülü olup beni anlayabilmeli
Demokratik ve hoşgörülü olup beni anlayabilmeli	Demokratik ve hoşgörülü olup beni anlayabilmeli	Kendini daha fazla geliştirmeli ve bilgili olmalı
Desteklemeli ve bağımsız hareket etmemize izin vermeli	Desteklemeli ve bağımsız hareket etmemize izin vermeli	Desteklemeli ve bağımsız hareket etmemize izin vermeli
Etkinlik dışında da görüşebilmeliyim	Etkinlik dışında da görüşebilmeliyim	Etkinlik dışında da görüşebilmeliyim
Yanıtsız	Daha fazla pedagojik formasyonu olmalı	Daha fazla pedagojik formasyonu olmalı
Daha fazla pedagojik formasyonu olmalı	Sadece etkinlik konusunda öğretici olmalı	Yanıtsız
Sadece etkinlikle konusunda öğretici olmalı	Yanıtsız	Sadece etkinlik konusunda öğretici olmalı
Genç olmalı	Genç olmalı	Genç olmalı

O.D.T.Ü. ve H.Ü. de ilk dört sıra aynı olarak ortaya çıkmıştır. Gençler ilk olarak liderde "kendini daha fazla geliştirmeli ve bilgili olmalı" özelliğini aramaktadır. Bunu "demokratik ve hoşgörülü olup, genci anlayabilmeli" özelliği ve daha sonra da "desteklemeli ve bağımsız hareket etmemize izin vermeli" özelliği izlemektedir.

Gençlik Merkezlerinde ise "demokratik, hoşgörülü olup beni anlayabilmeli" özelliği ilk sırada yer almaktadır. " Kendini daha fazla geliştirmeli ve bilgili olmalı" özelliği ise ikinci sırada belirlemektedir. 3' üncü ve 4'üncü sıralardaki özellikler O.D.T.Ü. ve H.Ü. 'de olduğu gibi sıralanmıştır. 5' nci sıra H.Ü. ile aynı olarak ortaya çıkmaktadır.

Dikkat çekici bir bulgu ise, "Genç olmalı" özelliğinin her üç kurumda da son sırada yer almış olmasıdır. Gençlerin öncelikle aradıkları özelliğin üniversite serbest zaman kulüp ve öğrenci topluluklarında liderin bilgili ve kendisini daha fazla geliştirmesi yönünde ağırlık kazanmaktadır. Bunun böyle olması, üniversitelerde serbest zaman hizmetlerinde liderlik eden kişilerin gençlerce, yeterince bilgili ve deneyimsiz bulunmalarına bağlanabilir. Ayrıca başta Gençlik Merkezleri olmak üzere gençler daha çok demokratik, hoşgörülü ve kendilerini anlayabilen liderlere gereksinim duymaktadır. Diğer önemli bir bulgu ise gençlerin her üç ayrı tip kurumda da liderin "desteklemeli ve bağımsız hareket etmelerine izin vermeleri" görüşüne üçüncü derecede ağırlık vermeleridir. Ayrıca gençler liderlerle etkinlik dışında da görüşebilmeyi 4'ncü derecede ağırlıkla istemektedirler.

Bu bulgular ışığında gençlerin liderlerde aradıkları üç önemli özellikler şöyle sıralanabilir. Lider kendini daha fazla geliştirmeli ve bilgili olmalı. Lider demokratik, hoşgörülü olup genci anlayabilmelidir. Lider gençleri desteklemeli ve bağımsız hareket etmelerine izin vermeli şeklindedir.

En çok aranan bu üç özellik, gençlerin liderlerle olan ilişkilerinde gördükleri eksikliklerden dolayı bu düşüncelere yönelmiş olmalarını doğurabilir. Bundan dolayı liderlerin eğitiminde de bu özelliklerin kendilerine kazandırılması gerekmektedir.

3.2.1.3.5. Kurumlara göre liderin gençlerin beklentilerine uygun davranma durumu

Gençlerin her açıdan beklentilerinin karşılanması onların etkinliklerde daha işlevsel olmalarını sağlamaktadır. Etkinlikte model olan kişi olarak liderin, gencin beklentilerini karşılaması, gencin et-

kinliğe bağlanmasında ve psiko-sosyal gelişiminde mutlak bir unsurdur. Gencin beklentilerine uygun davranmayan lider, gençte hayal kırıklığı yaratır. Bu açıdan liderlerin çok yönlü olarak kendilerini geliştirmeleri ve daima gençlerin beklentilerini karşılayacak durumda olmaları gerekmektedir. Gençlik Merkezlerinde yer alan profesyonel gençlik liderleri ile üniversite serbest zaman klüp ve topluluklarında bulunan etkinlik liderlerinin de kendilerini geliştirerek gençlerin beklentilerini karşılamaları gerekmektedir.

Tablo 39 : Gençlere Göre Liderin Gençlerin Beklentilerine Uygun Davranma Durumu

Kurum Beklentilere uygun davranma	O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Yanıtız	19	11.95	3	1.99	6	7.59	28	7.19
Beklentilerime çok uygun davranıyor	17	10.69	15	9.93	20	25.32	52	13.36
Beklentilerime uygun davranıyor	57	35.85	77	50.59	31	39.24	165	42.41
Beklentilerime ortalama düzeyde uygun davranıyor	51	32.08	49	32.45	19	24.05	119	30.59
Beklentilerime uygun davranmıyor	14	8.81	5	3.31	0	0.0	19	4.88
Beklentilerime hiç uygun davranmıyor	1	0.65	2	1.32	3	3.80	6	1.54
Toplam	159	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0

Genel toplamda uygulama içerisinde yer alan 389 gencin %42.41' i "liderin beklentilerine uygun davrandığını", % 30.59'u "ortalama düzeyde uygun davrandığını", % 13.36' sı "beklentilerine çok uygun davrandığını" belirterek olumlu görüş vermektedir. Beklentile-

rine uygun davranmadığını söyleyen gençler % 4.88, hiç uygun davranmadığını, belirtenler ise % 1.54' lük bir oranı oluşturmaktadır. Herhangi bir yanıt vermeyerek bir fikir sahibi olmayan gençlerin oranı ise % 7.19'u oluşturmaktadır.

Üç ayrı kurum dikkate alındığında Gençlik Merkezlerine devam eden gençlerin % 25.32'si "çok uygun", % 39.24'u "uygun", %24.05'i "ortalama düzeyde uygun" davrandığını belirtmektedirler. Liderin beklentilerine hiç uygun davranmadığını söyleyen gençler %3.80' lik bir oranı oluşturmaktadır.

H.Ü. serbest zaman klüplerine devam eden gençlerin %50.99'u liderin beklentilerine "uygun", % 9.93'ü "çok uygun", % 32.44 "ortalama düzeyde uygun davrandıklarını belirtmektedir. Uygun davranmadığı düşüncesinde olanlar %3.31, "hiç uygun davranmadığı düşüncesini taşıyanlar ise % 1.32 lik bir oranı oluşturmaktadır.

O.D.T.Ü. öğrenci topluluklarına üye olan gençlerin % 35.85'i liderin beklentilerine "uygun", % 10.69'u "çok uygun" ve % 32.08'i ise "ortalama düzeyde uygun" davrandıklarını söylemektedir. Burada da olumsuz görüş belirterek uygun davranmıyor diyenler % 8.81'i, "hiç uygun davranmıyor" diyenler ise % 0.65'i oluşturmaktadır.

Bu bulgular neticesinde Gençlik Merkezlerine devam eden gençlerin liderlerin kendi beklentilerine uygun davrandığı konusunda, H.Ü. ve O.D.T.Ü.' ye göre daha olumlu görüş bildirerek memnun olduklarını söylenebiler.

Ortalama düzeyde uygun davranma durumu ise H.Ü. ve O.D.T.Ü.' de hemen hemen aynı, Gençlik Merkezlerinde ise daha düşüktür.

Olumsuz görüş bildirenler Gençlik Merkezlerinde % 3.80 ile düşük bir orandadır. Ancak başta O.D.T.Ü.' olmak üzere H.Ü. de de bu oran Gençlik Merkezlerine göre daha yüksektir. Gençlik Merkezlerinde beklentilere uygunluğu konusunda olumlu görüş belirtenlerin oranının H.Ü. ye göre daha yüksek olması, buraya üye olan gençlerin yaşlarının daha küçük olması, buraya üye olan gençlerin yaşlarının daha küçük olmasının yanısıra, burada görev yapan liderlerin diğerlerine göre daha fazla profesyonel gençlik lideri olmalarına bağlanabilir.

Özellikle O.D.T.Ü.' de yer alan liderlerin etkinlik lider tipi olarak öğrencilerden oluşması, model olarak gençlerin beklentilerini tam karşılayamamaktadır.

Genel olarak üç ayrı tipteki kurumdaki gençlerin liderde beklentilerini karşılama eğilimine bakıldığında, Gençlik Merkezlerinin ilk sırada, H.Ü. ve serbest zaman klüpleri ikinci sırada ve O.D.T.Ü. öğrenci toplulukları ise üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir.

Gençlik Merkezlerinde beklentilerin ilk sırada karşılanması buraya devam eden gençlerin küçük yaş dilimlerinde yer alması ve daha önce bu tür etkinlikleri bilmedikleri için içinde bulundukları durumdan memnun olmalarından kaynaklanabilir.

3.2.1.3.6. Yaşa göre liderin gençlerin beklentilerini karşılama durumu

Gençlerin beklentilerinin karşılanmasını etkileyen temel etmenlerden biri de yaş ve öğrenim durumudur. Yaş ve öğrenim durumu yükseldikçe doğal olarak beklentiler pek çok konuda olduğu gibi, gencin lidere olan görüşlerinde de değişip etkili olabilmektedir. Diğer

yandan liderlerin de gençlerin gelişiminde, gençlik dönemlerinin özelliklerini çok iyi bilip onlarla pozitif ilişkiler kurmaları ve ona göre davranmaları da gencin beklentilerinin olumlu olarak karşılanmasını sağlayabilir. Örneğin 15-18 yaşlarında bir genç ergenlik çağına ilişkin bir sorunu, 22-24 yaş diliminde ki bir genç ise okulu bitirince işsizlik kaygıları yaşayabilir. Bunlar liderce profesyonel şekilde cevap ve ilgi gördüğü ölçüde gencin lideri kabul düzeyi artar.

Tablo 40 : Yaşa Göre Liderin Gençlerin Beklentilerine Uygun Davranma Durumu

Yaş Beklentilere uygun davranma	15-18		19-21		22-24		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Yanıtsız	1	1.23	19	9.36	8	7.62	28	7.19
Beklentilerime çok uygun davranıyor	20	24.69	21	10.34	11	10.48	52	13.36
Beklentilerime uygun davranıyor	32	39.51	78	38.42	55	52.38	165	42.41
Beklentilerime ortalama düzeyde uygun davranıyor	25	30.86	67	33.00	27	25.71	119	30.59
Beklentilerime uygun davranmıyor	1	1.23	15	7.39	3	2.86	19	4.88
Beklentilerime hiç uygun davranmıyor	2	2.47	3	1.48	1	0.95	6	1.54
Toplam	81	100.0	203	100.0	105	100.0	389	100.0

15-18 yaş grubunda yer alan gençlerin % 24.69'u liderin beklentilerine "çok uygun", % 39.51'i "uygun" ve % 30.86' sı ise ortalama düzeyde uygun, % 1.23'i "uygun davranmadığını", % 2.47' si hiç uygun davranmadığını vurgulamaktadır.

19-21 yaş diliminde bulunan gençlerin ise % 10.34'ü liderin beklentilerine "çok uygun", % 38.42' si "uygun", % 33'ü "ortalama düzeyde uygun" davrandığını, % 7.39'u "uygun davranmadığını" ve % 1.48' i ise "hiç uygun davranmadığını" belirtmektedir.

22-24 yaş diliminde ise "çok uygun" davrandığını belirtenler % 10.48, uygun davrandığını belirtenler ise % 52.38 ile diğer yaş dilimlerine göre daha yüksek bir oranı teşkil etmektedir. "Ortalama düzeyde uygun" davrandığını belirtenler % 25.71, olumsuz görüşte bulunarak "uygun davranmıyor" diyenler % 2.86 ve "hiç uygun davranmıyor" diyenler ise % 0.95' lik bir oranı oluşturmaktadır.

Bu üç ayrı yaş grubunun bulguları ışığında "çok uygun", "uygun" ve "ortalama düzeye uygun" düşüncesi içerisinde olumlu düşünen gençlerin büyük bir çoğunluğu, 15-18 yaş diliminde yer almakta, ikinci sırayı 19-21 yaş dilimi ve son sırayı ise 22-24 yaş dilimi almaktadır.

Olumsuz görüş bildiren gençlere en çok 19-21 yaş dilimi içerisinde rastlanılmıştır. Beklentilerin karşılanma eğiliminin en düşük olarak bu yaş grubunda yer alması, bu yaş dilimindeki gençlerin gençlik çağında ara bir dönemde olmaları ve her iki döneme zaman zaman gidip gelmelerinden kaynaklanmakla beraber kişiliklerini oturtmaya çalışmalarından meydana gelebilir. Başka bir deyişle bu gençlerin bu dönemde aradıkları ilgi, desteği ve anlaşılmaya daha çok gereksinim duymaları da bunu etkileyebilir. 15-18 yaş diliminde ise gençlerin ilk kez bu tür etkinliklere girmelerinden dolayı, etkinliğe katılmanın verdiği heyecanla çok fazla beklenti aramamalarından ve kıyaslama yapamamalarından dolayı, genelde liderlerin beklentilerini karşıladıklarını düşünmektedirler. 22-24 yaş

dönemindeki gençler ise artık okulu bitirebilme ve iş bulabilme gibi sorunları yaşayabilmektedirler. Diğer yandan bu gençlerin kişilikleri daha fazla oturmuş ve bilinçli düşünceleri ise daha olgunlaşmıştır. Bundan dolayı, bu gençlerin liderden fazla bir beklentileri olmadığı düşünülebilir ve mevcut beklentilerinde de karşılandığı söylenebilir.

Devam edilen okul türüne göre de incelenen bu durumda aşağıdaki bulgular bulunmuştur: Çok uygun, uygun ve ortalama düzeyde liderin beklentilerine uygun davrandığı konusunda olumlu görüş bildirenler başında % 94.22 ile liseye devam edenler, % 85.45 ile üniversiteye devam edenler ve % 78.58 ile de üniversiteye hazırlananlar almaktadır. Ayrıca üniversiteye hazırlanan gençlerin % 21.43'ü ise herhangi bir yanıt vermeyerek bir fikir ileri sürmemişlerdir.

Özellikle üniversiteye hazırlanan gençler için başta olmak üzere, gençlik merkezlerinin yeterliliği konusu düşündürücüdür. Liderlerin bu gençlere ulaşamadığı ve onlara yeterince yardımcı olmadıkları bu bulgular ışığında söylenebilir.

3.2.1.4. Gençlerin etkinliklerdeki hizmetlerin geliştirilmesine ilişkin düşünceleri ve beklentileri

Mevcut olan hizmetlerdeki aksaklıkları tespit edebilmek ve bunları ortadan kaldıran çözüm yollarını bulabilmek için bu hizmetlerden yararlanan kimselerin görüşlerine başvurmak ve değerlendirmek kendiliğinden gerçekçi çözüm yollarını da beraberinde getirecektir. Bu açıdan özellikle serbest zaman hizmetinden yararlanan gençlerin içinde bulundukları klüp, topluluk ve gençlik merkezine ilişkin düşüncelerine, gözlemlerine başvurarak onların gözlemlerine değer vermek kaçınılmazdır. Dışarıda farkedilmeyen gereksinim ve ak-

saklıkların böylece daha kolay ortaya çıkması sağlanabilir. Bunun sonucunda bütün bunlar gözönünde bulundurularak gencin içinde bulunduğu serbest zaman hizmeti sunan yapıların en iyi şekilde nasıl geliştirilebileceği ve gençlerin en çok duydukları gereksinimler bir bir saptanabilir.

Gençlerimiz artık kendi ayakları üzerinde durarak kendi organizasyonlarını kurma fikrine büyük önem vermektedir. Ancak mevcut olan yapı ve yasal düzenlemelerde pek mümkün olmayan bu durumun diğer önemli bir temel taşı finans gereksinimidir. Bunun üstesinden gelmekten zorlanan gençler mevcut yapılar içerisinde serbest zaman hizmetlerinden yararlanamamaktadırlar. Mekan gibi fiziki gereksinimlerin dışında, klüp topluluk ve gençlik merkezlerinin politikalarını da artık yetersiz görmektedirler. Katılımcılığın az olduğu, üyelerin yetersiz sayıda olması, organizasyon yetersizliği, eğitilmiş lider ve personel yetersizliği pek çok aksaklık ile iç içe olan serbest zaman hizmeti sunan bu birimlerin gençlerin görüş ve gereksinimleri doğrultusunda düzenlenmeleri şarttır. Ayrıca az sayıda gençlerin yararlandığı serbest zaman etkinliklerinde, daha fazla gencin yararlanması konusunda da yeni düzenlemelere gereksinim vardır.

Gençten-gence düşüncesine önem vererek gençlerin kendi organizasyonlarını kurmalarına izin verilmeli ve desteklenmelidir. Böylece kendine daha fazla güvenen sorumluluk bilinci gelişen kişilikli bir gençlik oluşturularak, ülkenin geleceği de güvence altına alınabilir.

3.2.1.4.1. Kurumlara göre gençlerin etkinliklerde değiştirmek istedikleri

Gençler serbest zaman hizmetlerinden yararlandıkları kurumların hizmetlerinden, her yönü ile memnun değillerdir. Genel olarak gençlerin kurumların yapılarını değiştirme fikrinde oldukları söylenebilir. Gençlerde; serbest zaman hizmetleri olgusunda değişiklik beklentisi ve geliştirme beklentilerinin ön plana çıkması, etkinliklerde gençlerin gördükleri aksaklıklardan kaynaklanmaktadır. Gençlik çağının da verdiği dinamizm ve gençlerdeki ileriye yönelik değişme arzusu kurumlardaki hizmetlerinde geliştirilmesine yansıyabilmektedir.

Tablo 41 : Gençlerin Etkinliklerde Değiştirmek İstedikleri

Kurum Değiştirmek İstedikleri	O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Yanıtız	8	5.03	2	1.32	5	6.33	15	3.85
Yöneticiler	11	6.92	9	5.96	6	7.59	26	6.68
Liderleri	4	2.52	2	1.32	5	6.33	11	2.82
Yönetici ve liderleri	8	5.03	4	2.65	1	1.27	13	3.34
Hizmet anlayışındaki mantığı	87	54.72	83	54.97	21	26.58	191	49.1
Etkinliğin sunulduğu mekanın	29	18.24	40	26.45	28	35.44	97	24.93
Herşeyi değiştirmek isterdim	3	1.89	3	1.95	2	2.53	8	2.05
Hiçbir şeyi değiştirmek istemezdim	3	1.89	5	3.31	11	13.92	19	4.88
Maddi olanaklar ve kaynaklar	6	3.77	3	1.99	0	0.0	9	2.31
Toplam	159	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0

Araştırma uygulamasında yer alan 389 gencin %49.1 gibi büyük bir oranında genç hizmet anlayışındaki mantığı değiştirmek istemektedir. %24.93'lük bir oranı teşkil eden gençler ise etkinliğin sunulduğu mekanı değiştirmek arzusundalar. Hiç bir şeyi değiştirmek istemeyen %4.88 oranında genç grubu ise böylece memnuniyetlerini ortaya koymaktadırlar. Ancak %2.05 oranında diğer bir genç grubu ise, bunun aksine herşeyi değiştirmek istediklerini vurgulayarak memnuniyetsizliklerini ortaya koymuşlardır.

Kurumlara göre incelenen durumda hizmet anlayışındaki mantığı değiştirmek isteyen gençlerin oranları O.D.T.Ü. öğrenci topluluklarında %54.72, Hacettepe Üniversitesi serbest zaman klüplerinde %54.97 ile hemen hemen birbirine yakın, Gençlik Merkezlerinde ise %26.58 ile daha düşüktür.

Mekanı değiştirmek isteyen O.D.T.Ü. öğrenci topluluklarına devam edenlerin oranı %18.24, H.Ü. serbest zaman klüplerine devam eden gençlerin %26.45 ve Gençlik Merkezlerine üye olanların ise %35.44 olarak en yüksek oranda gerçekleşmiştir.

Gençlik Merkezlerine devam eden gençlerin mekan sorununu ön plana çıkarmaları, bu tür merkezlerin bağımsız binalarda hizmet vermelerini gerektirmektedir.

Hizmet anlayışındaki mantığı değiştirmek isteyen Gençlik Merkezlerine devam eden gençlerin oranı % 26.58 ile Gençlik Merkezlerine devam eden gençlerce ikinci önemli değiştirmek istedikleri bir durumu oluşturmaktadır.

Hiçbir şeyi değiştirmek istemeyen gençlerin ise oranı %13.92 olarak diğer iki kurama göre Gençlik Merkezlerinde daha yüksek bir oranı oluşturmaktadır.

Liderleri değiştirme oranı ise % 6.33 ile Gençlik Merkezlerinde daha yüksek bir oranı oluşturmaktadır.

Bu bulgular ışığında gençlerin öncelikle genel olarak hizmet anlayışındaki mantığı değiştirmek istedikleri söylenebilir. Bu gençlerin hizmetlerdeki yapılanmadan memnun olmadıkları ve bu yapılanmanın değiştirilmesi, daha ileriye götürülerek geliştirilmesi görüşünü doğurmaktadır. Bu yapılanma içinde yöneticiler, liderler, fiziki mekan ve özellikle de işleyiş amaç ve işlevlerinin gözden geçirilmesi gerekmektedir. Bu bulgular ışığında her hali ile hizmetleri yeterli bulanların sayısının çok az olması ve yetersiz bularak hizmetlerin değiştirilip, geliştirilmesi görüşündeki gençlerin çokluğu, bu hizmetlerin a dan z'ye gözden geçirilerek, gençlerin daha fazla pay sahibi yapacak bir işleyiş ve mantık çerçevesinde değiştirilip geliştirilmesi gerektiğini zorunlu kılmaktadır.

Bu durumda gençlere serbest zaman hizmeti veren kurumların politika ve hizmet mantığının değiştirmelerinin yanısıra mekan sorunlarını da çözmeleri gerektiği tekrar vurgulanabilir.

Yaşa göre incelendiğinde bu durum ile ilgili şu önemli bulgular bulunmuştur. Yaş dilimi yükseldikçe hizmet anlayışındaki mantığı değiştirme düşüncesi de artmıştır. 15-18 yaş diliminde % 32.10, 19-21 yaş diliminde % 51.72 ve 22-24 yaş diliminde ise %57.14'e yükselmiştir. Hibirşeyi değiştirmek istemezdim düşüncesi ise 15-18 yaş diliminde %7.41, 19-21 yaş diliminde %4.93 ve 22-24 yaş diliminde ise % 2.86 ile düşme eğilimi göstermiştir.

Maddi olanaklar ve kaynakları değiştirmek hem kurumlara hem de yaşa göre çok küçük bir oranı teşkil etmiştir. Bu da gençlerin

önceliği hizmet anlayışındaki mantığa vermelerinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca yaş dilimi yükseldikçe memnuniyetsizlik artmaktadır.

3.2.1.4.2. Kurumlara göre hizmetlerin başarılı bir şekilde geliştirilmesi için gereken düzenlemeler

Serbest zaman hizmetleri çok yönlü olarak günümüzde Avrupa da gençlere verilmektedir. Genellikle gençlik insiyatifleri ile oluşan kurumlara devlet finans desteği vermektedir. Ülkemizde ise üniversiteler ve Gençlik Merkezleri vb. bazı kurumlarda sunulan sınırlı devlet desteği oldukça yetersiz kalmaktadır. Gençlik insiyatifi olarak oluşmuş serbest zaman hizmeti sunan yapılanmalara rastlamak ise hemen hemen imkansızdır.

Elde olan şu an ki hizmetlerin ise gözden geçirilip yeniden düzenlenmesinde yarar bulunmaktadır. Kurumların değiştirilip geliştirilebilmesinde gençlerin fikrini almak eğilimlerini belirleyebilmede onların görüşlerine başvurmak kaçınılmazdır.

Tablo 42 : Gençlere Göre Liderde Olması Gereken Üç Önemli Özellik

Üç önemli özellik	Kurum		O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Tümüyle devletten bağımsız olarak	18	11.32	5	3.31	5	6.33	28	7.19		
Gençlerin yoğun katılımı ile	72	45.28	60	39.74	40	50.63	172	44.2		
Devlet eli ile desteklenirse	27	16.98	43	28.48	24	30.38	94	24.16		
Tümüyle devlete bağımlı olarak	1	0.63	4	2.65	3	3.80	8	2.05		
Gençlik insiyatifi olarak	41	25.79	39	25.83	7	8.86	87	22.36		
Toplam	159	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0		

Örneklem içerisinde yer alan 389 gencin % 44.2' si hizmetlerin başarılı bir şekilde düzenlenmesi için gençlerin katılımının yoğun olması halinde, % 24.16' sı ise devlet eli ile desteklenirse, % 22.36' sı ise "gençlik insiyatifi olması", %7.19'u ise "tümüyle devlete bağımlı olarak" olması durumunda gerçekleşeceğini düşünmektedir.

Üç ayrı kurum dikkate alındığında hepsinde ilk sırayı gençlerin yoğun katılımı almaktadır. Devlet eli ile desteklenirse hizmetlerin başarılı bir şekilde düzenleneceğini düşünen O.D.T.Ü.' lü gençler % 16.98, H.Ü.'lü gençler % 28.48 ve Gençlik Merkezlerine devam edenler ise % 30.88' dir. Bu gençlik insiyatif olarak hizmetlerin başarılı olacağı fikrinde ise O.D.T.Ü. % 25.79, H.Ü. 25.83 ve Gençlik Merkezleri ise % 8.86 gibi düşük bir yüzde ile son sırada gelmektedir. Devlete bağımlı olarak başarılı olma düşüncesinde Gençlik Merkezleri % 3.80 ile O.D.T.Ü. ve H.Ü. göre daha öndedir. Devletten

bağımsız olarak başarılı olacağını düşünen gençler en çok O.D.T.Ü. de % 11.32 ile görülmektedir. Bunu % 6.33 ile Gençlik Merkezleri ve % 3.31 ile de H.Ü. izlemektedir.

Bu bulguların ışığında Gençlik Merkezleri ve H.Ü.'e serbest zaman hizmetlerinde devletten beklenti eğilimi O.D.T.Ü.' ye göre daha ağırlıklı olarak hissedilmektedir.

Gençlik insiyatifi fikri Gençlik Merkezlerinde oldukça düşük bir orandadır, bunun nedeni bu merkezlere devam eden gençlerin yaşça daha genç ve çoğunun orta öğretime devam etmelerine bağlanabilir.

Cinsiyet değişkenine göre incelenen bu durumda önemli ayırtedici bulgulara rastlanmamıştır. Ancak yaş değişkenine göre de incelenen bu durumda ayırt edici önemli bulgular bulunmuştur.

Devlet eli ile desteklenme fikri 15-18 yaş diliminde %29.63, 19-21 yaş diliminde % 24.63 ve 22-24 yaş diliminde ise %19.05 olarak yaş dilimlerine ters orantılı olarak düşme eğilimi göstermiştir. Devlettenbağımsız ve bağımlı olarak başarılı olacağı fikirleri 15-18 ve 19-21 yaş dilimlerinde benzerlik göstermiştir. Gençlik insiyatifi olarak başarılı olacağını düşünenler 15-18 yaş diliminde % 6.17, 19-21 yaş diliminde % 22.66 ve 22-24 yaş diliminde ise % 34.29 olarak yaş yükseldikçe yükselme eğilimi çizmiştir.

Gençlerin yaşı yükseldikçe hizmetleri devletin bekleme eğilimi azalmış ve kendi organizasyonları kurma eğilimi artmıştır. Yaş dilimi düştükçe devletten beklentilerde artış eğilimi göstermektedir.

3.2.1.4.3. Kurumlara göre serbest zaman hizmeti sunan klüp, topluluk ve gençlik merkezlerinin politikası

Her kurum hizmetlerini daima bir politik çerçevesinde yürütmektedir. Amaca ulaşmak için politikaları amaç doğrultusunda oluşturulup geliştirilmesi gerekmektedir. Serbest zaman klüpleri, öğrenci topluluklarında ve gençlik merkezlerinde de oluşacak politikalarda gençlerinde söz sahibi olmaları gerekmekte ve katılımları desteklenmelidir. Bu açıdan amaçlara ulaşabilmek için gençlerin isteklerini gözönünde bulundurarak gereksinimler doğrultusunda politikaların olgunlaştırılıp geliştirilmesi kaçınılmazdır. Gençlerin kurumlarla ilgili politika öngörülerini gelecek için yol gösterici olacaktır. Bu amaçla derlenen veriler Tablo 43' de sunulmuştur.

Tablo 43 : Politikaların Nasıl Olması Gerektiği Konusunda Gençlerin Görüşleri.

Kurum	O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Katılımcılığı destekleyen biçimde	78	49.06	62	41.06	43	54.43	183	47.0
Diğer serbet zaman klüplerinin ve gençlik merkezlerinin kendi aracılarında genç yöneticilere koordinasyon içinde çalışmaları ve gerektiğinde işbirliği yapmalı	40	25.16	59	39.07	22	27.85	121	31.10
Bağımsız olarak gençlere oluşturularak bir kurallar bütününe dayalı olarak	35	22.01	26	17.2	10	12.66	71	18.25
Daha fazla çalışma ortamı sağlayan ve öğretici bir politika	6	3.77	4	2.65	4	5.06	14	3.59
Toplam	159	100.0	151	100.0	79	100.0	385	100.0

Genel oransal eğilim açısından 389 gencin % 47.04 en büyük yüzdelik dilimi öncelikle klüp, topluluk veya gençlik merkezinin politikasının katılımcılığı destekleyen biçimde olması gerektiği şeklinde düşünülmektedir. İkinci sırada yer alan % 31.10' luk bir oranda genç ise "diğer serbest zaman klüplerinin ve gençlik merkezlerinin kendi aralarında genç yöneticilere koordinasyon içinde çalışmaları ve gerektiğinde işbirliği yapmaları şeklinde politikaların olması fikrindedir.

% 18.25' lik bir oranı teşkil eden gençler ise "bağımsız olarak gençlerce oluşturularak bir kurallar bütününe dayalı olarak " kuruluş politikasının oluşmasını istiyor. Daha fazla çalışma ortamı sağlayan ve öğretici politikası olması gerektiğini düşünenler ise %3.59'luk bir oranı teşkil etmektedir.

Üç ayrı kurum tipine göre incelendiğinde ilk sırayı gene katılımcılığı destekleyen biçimde istenen politika almaktadır. İkinci sıra da değişmemekle beraber burada en yüksek düzeyi %39.07 ile H.Ü. almaktadır. Bağımsız olarak gençlerce oluşturulacak bir kurallar bütününe dayalı olarak politikaların oluşması gerektiğini düşünenlere en az % 12.66' lık bir oranla Gençlik Merkezlerinde rastlanmaktadır.

Daha fazla çalışma ortamı sağlayıcı ve öğretici bir politika isteği ise her üç kurumda da birbirine yakın oranlardadır.

Bağımsız olarak gençlerce oluşturulacak kurallar bütününe dayalı bir politikanın gençlik merkezlerinde daha az istenmesi buraya devam eden gençlerin yaşça küçük ve henüz çoğunun orta öğretime devam etmesi ile alışagelmış olduğu gibi herşeyin büyüklerden beklenmesi ve okulda olduğu gibi istenmesine bağlanabilir.

Katılımcılığı destekleyen biçimde gençlerin en yoğun olarak üzerinde durduğu bu politika istemi, bu kurumlara üye olup devam eden gençlerin sayısının yeterli olmadığını işaret etmektedir. H.Ü. serbest zaman klüplerine devam eden gençler de diğer serbest zaman klüpler ile koordinasyon içinde çalışmalarını gerektiğini ortaya koyan politika ise bu kurumda klüplerin birbirlerinin etkinliklerinden yeterince haberdar olmadığını ve işbirliğinin yetersiz kaldığını göstermektedir.

Devlet politikalarında gençlere yönelik yeni düzenlemeler getirilerek gençlik politikalarının geliştirilmesinde, gençlerinde öngörülerinin dikkate alınması gerekmektedir. Devletin içinde bulunmadığı gençlik örgütlenmelerine, bağımsız gençlik inisiyatiflerinin kurulup geliştirilmesi için yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

3.2.1.4.4. Kurumlara göre gençlerin kendi organizasyonlarını kendilerinin gerçekleştirmelerine bakışı

Gelişmiş ülkelerin çoğunda gençlerin inisiyatifi olarak kendi organizasyonlarını gerçekleştirmeleri ve geliştirmeye devam ettirdikleri herkesçe bilinen bir gerçektir. Gelişmekte olan ülkelerde pek çok nedenden dolayı gençlerin kendi organizasyonlarını gerçekleştirme istekleri büyük güçlüklerle mümkün olamamaktadır. Çünkü devletçi anlayış içinde, devlet kendinin içinde bulunmadığı bağımsız gençlik örgütlenmelerine siyasi nedenlerden dolayı mücadele etmemektedir. Öncelikle devlet bağımsız kişilik geliştiren kendi sorunlarını çözebilen, herşeyi devletten beklemeyen ve kendi yapabilen, girişken, atak, katılımcı bir gençlik için yasal olarak bağımsız örgütlenmelerine mücadele etmelidir. Ayrıca gençlere finans, personel ve pek çok açıdan da yardım elini uzatmalıdır.

Tablo 44 : Gençlerin Kendi Organizasyonlarını Kendilerinin Gerçekleştirmelerine Bakışları

Kurum Kendi Organizasyonları	O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Olumlu	150	94.34	148	98.01	72	91.14	37	95.11
Olumsuz	9	5.66	3	1.99	7	8.86	19	4.88
Toplam	159	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0

Araştırma uygulaması içerisinde yer alan 389 gencin % 95.11'i gençlerin kendi organizasyonlarını kendilerinin gerçekleştirmelerine olumlu bakıyorlar. Olumsuz bakanların oranları ise % 4.88'lik bir oranı oluşturmaktadır.

Üç ayrı tipteki kuruma bakıldığında ise en yüksek olumlu görüş bildiren oranın % 98.01 ile H.Ü.' de geldiği görülmektedir. Bunu sırası ile O.D.T.Ü. 94.34 ve Gençlik Merkezleride % 91.14 ile izlemektedir.

Olumsuz görüş bildirenler ise sırası ile %8.86 ile Gençlik Merkezlerine devam eden gençler, % 5.66 O.D.T.Ü. öğrenci topluluklarına devam eden gençler ve son olarakta % 1.99 ile H.Ü. serbest zaman klüplerine devam eden gençlerce oluşmaktadır.

Yaş değişkenine göre incelenen bu durumda 15-18 yaş diliminde yer alan gençlerin %90.12' si, 19-21 yaş diliminde yer alanların % 97.04' ü ve 22-24 yaş diliminde yer alanların ise % 95.24'ü olumlu görüş bildirmektedir. Olumsuz bakanlar % 9.88 ile 15-18 yaş diliminde yoğunluk kazanmaktadır.

Gençlerin olumlu olarak bu fikri benimsemeleri gelecek için ümit verici ve arzu edilen çağdaş ülkelerde olduğu gibi, gençlerin kişiliklerine ve onların kararlarına saygı gösterilmesinde bir işaret olarak belirmektedir.

Giriş bölümünde kısaca değinildiği gibi, gençlerin sağlıklı kendine güvenen, mücadeleci, sosyal, aktif, bağımsız bir şekilde yetişmesi herşeyi alışlagelmiş şekilde devlettten beklemesi yerine, çaba göstererek elde edebilmesi için bağımsız örgütlenmelerine yasal olarak izin verilmelidir. Şu anki mevcut politika ve yasal düzenlemelerde, devletin içinde olmadığı örgütlenmeler yasaklanmıştır. Siyasi nedenlerle gençleri pasifize eden ve onları tümüyle kendi kontrolüne alan politikaların artık daha çağdaş bir şekilde hak ve hürriyetler vererek gençlerin kendileri ile ilgili her türlü konuda söz sahibi olacakları biçimde değiştirilip düzenlenmesi mutlaktır.

3.2.1.4.5. Kurumlara göre gençten gence düşüncesinin klüp, topluluk ve gençlik merkezlerinin yapısına göre değerlendirme

Bugün gençlerle çalışmanın ve onlara ulaşabilmenin pek çok yolu keşfedilmiştir. Ancak bunlardan birisi en çok kabul edilenidir. Bu düşünce gençten-gence düşüncesidir. Gelişim psikolojilerinde gençlerin en çok birbirlerinden etkilendikleri ve buna bağlı olarak değiştikleri belirtilmektedir. Bu açıdan bu düşünce önemlidir. Gençten-gence düşüncesi gençlerin kendi inisiyatifleri dahilinde bir gencin diğer bir genci etkileyerek onu bir aktivitenin içine çekerek katılımını sağlaması ve gençlerin gönüllü örgütlenmelerin içine dahil ederek bağımsız gençlik organizasyonlarını oluşturan bir kavramdır. Bugün yasal düzenlemelerin gençlerin kendi organizasyonlarını gerçekleştirmelerine izin vermemesinden dolayı ancak bir resmi örgütlenme içinde bu gençler birbirleri etkileyerek katılımlarını kısmen arttırabilirler. Lider ile gençler arasında oluşacak yapıcı bir diyalog ile klüp, gençlik merkezi ve topluluklara birlikte hareket edilerek yeni üyeler kazandırılabilir. Lider ayrıca etkinlik içinde liderlik özellikleri olan gençleri yetiştirerek onları etkinliği yönetmelerine izin verebilir.

Tablo 45 : Etkinliğin Sunulduğu Yere Göre Gençten-Gence Düşün-
cesinin Değerlendirilmesi

Kurum Gençten-gence düşüncesi değer.	O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Yanıtsız	4	2.52	4	2.65	1	1.27	9	2.31
Koşullar hiç uygun değil	12	7.55	7	4.64	3	3.80	22	5.65
Koşullar uygun değil	30	18.87	42	27.81	15	18.99	87	22.36
Koşulların uygun- luğu konusunda bir fikrim yok	41	25.79	51	33.77	29	36.71	121	31.10
Koşulları uygun bu- luyorum	51	32.08	44	29.14	25	31.65	120	30.84
Koşulları çok uy- gun buluyorum	21	13.21	3	1.59	6	7.59	30	7.71
Toplam	159	100.0	151	100.0	79	100.0	385	100.0

Araştırma uygulaması içerisinde yer alan 389 gencin % 31.10 koşulların uygunluğu konusunda bir fikir sahibi olmadıklarını, %30.84'ü koşulları uygun bulduğunu, % 7.71'i çok uygun bulduğunu, %22.36' sı koşulların uygun olmadığını ve 5.65'i ise hiç uygun olmadığını vurgulamaktadır.

O.D.T.Ü. öğrenci topluluklarına devam eden gençlerin % 32.08 koşulları uygun, % 13.21' i ise çok uygun bulmaktadır. Uygun bulmayanlar % 18.87, hiç uygun bulmayanlar ise % 7.55' lik bir oranı teşkil etmektedir. Koşulların uygunluğu konusunda fikir ileri sürmeyenlerin oranı ise % 25.79 'luk bir yüzdeyi oluşturmaktadır.

H.Ü. serbest zaman klüplerine devam eden gençlerin %33.77' i koşulların uygunluğu konusunda bir fikre sahip değil, koşulları

uygun bulanlar % 29.14, çok uygun bulanlar % 1.59 ile diğer iki kuruma göre en düşük oranı oluşturmaktadır. Uygun bulmayanların oranı ise % 27.81 ile diğer iki kuruma göre oldukça yüksek görülmektedir. Hiç uygun bulmayanların oranı ise % 4.64 olarak belirtmektedir.

Gençlik Merkezlerine devam eden gençlerin % 36.71 'lik büyük bir oranı koşulların uygunluğu konusunda bir fikir sahibi olmadıklarını belirtmektedir. Koşulları uygun bulanların oranı % 31.65, çok uygun bulanların oranı ise %7.59'luk bir oranı açığa çıkarmaktadır. Koşulları uygun bulmayan gençlerin oranı % 18.99, hiç uygun bulmayanların oranı ise %3.80 olarak belirtmektedir.

Yaşa göre incelenen bu durum da 15 -18 yaş grubunun %35.80' inin koşulları uygun bulduğu, 19-21 yaş diliminin %29,56' sı ve 22-24 yaş diliminin % 29.52' sinin uygun bulduğu görülmektedir.

Koşulların uygun olmadığını düşünenlerin ise yaş dilimlerine göre oranları 15-18 yaş diliminde %17.28,19-21 yaş diliminde % 22.17 ve 22-24 yaş diliminde ise % 26.67' lik bir oran olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu bulguların ışığında yaş dilimi yükseldikçe gençlerin koşulları uygun bulma eğilimi düşmektedir. Koşulların uygun olmadığı görüşü ise yaş dilimine paralel olarak artmaktadır.

Üç ayrı kurumda ise koşulların uygunluğu en çok O.D.T.Ü. de görülmektedir. Koşulların uygun olmadığı konusunda fikir sahibi olmayan gençlerin oranı her üç kurumda da oldukça yüksek olarak ortaya çıkmaktadır. Uygun koşulların olmadığını düşünenler ise H.Ü. de yoğunluk kazanmaktadır.

Koşulların uygunluk eğilimine bakıldığında O.D.T.Ü öğrenci topluluklarının Gençlik Merkezleri ve H.Ü. serbest zaman klüplerine göre daha yüksek bir eğilim gösterdiği söylenebilir. Çünkü bu kurumda ki örgütlenmelerde demokratik bir yapılanma ile liderlerinde gençlerden oluşması koşulların daha uygun olmasını doğurmaktadır.

Gençlerin kendi inisiyatifleri dahilindeki örgütlenmelerde gençten-gence düşüncesinin daha fazla işleyeceği, resmi örgütlenmelere göre mutlaklıdır. Çünkü gençlerin sahiplenme ve sorumluluk duyguları daha ön plana çıkacaktır.

3.2.1.4.6. Kurumlara göre etkinlik liderinin gençlerden birisi olması halinde başarılı olma durumu

Gençlerin birbirlerini daha fazla etkileyebildikleri ve değiştirebildikleri daha önce gençten-gence düşüncesi içinde ele alınmıştı. Bu nedenle gençlere ulaşmada gençleri etkin kılma gereklidir. Gençleri kendi aralarında çıkacak genç liderleri, daha kolay benimseyebilirler ve kendilerine model olarak alabilirler. Ayrıca genç liderler gençlere daha kolay ulaşabildiklerinden gençleri daha rahat bir şekilde etkinliklere çekebilirler ve katılımcı olmalarını sağlayabilirler. Gençler de bundan dolayı daha fazla katılımcı olabilirler. Kurumlarda profesyonel gençlik liderlerince liderlik nitelikleri ortaya çıkarılan gençler, bir süre sonra etkinliği yürüterek başarılı olabilirler. Bu açıdan serbest zaman hizmeti sunan kurumlarda genç liderlerin ortaya çıkarılması gençlerin etkinliklerden daha fazla yararlanmalarını ve katılımcılığını arttırabilir.

Tablo 46 : Liderlerin Gençlerden Birisi Olması Halinde Başarılı Olma Durumu.

Genç lider- in başarılı olma durumu	O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Yanıtsız	7	4.40	1	0.66	4	5.06	12	3.08
Çok olumlu	39	24.53	38	25.17	26	32.91	103	26.47
Olumlu	81	50.94	88	58.28	43	54.43	212	54.45
Etkilemez	28	17.61	23	15.23	6	7.59	57	14.65
Olumsuz	4	2.52	1	0.66	0	0.0	5	1.28
Toplam	159	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0

Araştırma örnekleminde yer alan gençlerin % 54.49'u etkinlik liderlerinin kendilerinde genç birisi olmalı fikrini olumlu, %26.47' si çok olumlu bulmaktadır. Olumsuz bulanların % 1.28, etkilemez düşüncesinde olanlar ise % 14.65' lik bir oranı ortaya çıkarmaktadır.

Üç ayrı tipteki kuruma göre bakıldığında olumlu görüş bildirenler H.Ü.de% 58.28, Gençlik Merkezlerinde % 54.43 ve O.D.T.Ü.' de ise % 50.94 ' tür. Çok olumlu bulanlar Gençlik Merkezlerinde % 32.91, H.Ü. serbest zaman klüplerinde % 25.17 ve O.D.T.Ü. 'de ise % 24.53 lük oranlarda sıralanmaktadır. Etkilemez görüşü O.D.T.Ü.' de % 17.61 H.Ü.' de % 15.23 ve Gençlik Merkezlerinde ise % 7.59' luk bir oranla belirlemektedir. Olumsuz görüş bildirenler ise çok az olmakla beraber O.D.T.Ü.' de % 2.52, H.Ü. 'de % 0.66 dır.

Bu bulgular ışığında söylenebilecek tek şey gençlerin kendilerinden birinin lider olması halinde başarılı olacağına inandıklarıdır. Bu gençlerin arasından çıkacak liderlerin profesyonel liderle birlikte çalışmaları ve özellikle profesyonel liderler tarafından desteklenmeleri önemlidir. Böylece profesyonel gençlik liderlerinin gözetimi

altında gençler liderler "gençten-gence" düşüncesi ışığında başarıya ulaşabileceklerdir.

Genç liderlerin gençlerden oluşması, gençlerin onları kendilerinden görmelerine ve daha fazla yakınlaşıp güven duymalarına yol açacaktır. Böylece genç lidere daha fazla açılacak ve etkinliği daha fazla kabullenerek, katılımcı bir hüviyete bürünecektir. Bundan dolayı liderlerin gençlerin içinden oluşmasının yararı büyüktür. Gençlerde bunu hissettikleri için, olumlu bulma eğilimi oldukça yüksek çıkmıştır. Gençlerin bu görüşleri dikkate alınarak hizmetlerin değiştirilip , geliştirilmesinde kullanılmalıdır.

Yaş değişkenine göre de incelenen bu durum ışığında yaş dilimi küçüldükçe genç liderlerin başarılı olma oranı yükselmektedir. Buna göre olumlu bulanlar 15-18 yaş diliminde % 52.26, 19-21 yaş diliminde % 54.68 ve 22-24 yaş diliminde ise % 50.48' lik bir oranı oluşturmaktadır. Yaş değişkenine göre oluşan olumlu bulma eğiliminde bu durum aynen yansıtmaktadır.

3.2.1.4.7. Kurumlara göre devam edilen etkinliğini sunulduğu kuruluştaki gençlerin çalışmasını istedikleri meslek elemanları

Gelişmiş ülkelerde profesyonel gençlik lideri dışında gençlerle ilgili kurumlarda, gençlik çağı ve sorunlarına ilişkin meslek grupları aktif olarak çalışmaktadır. Bu meslek gruplarının en başında ise sosyal hizmet mesleği gelmektedir. Bunun dışında pedagog ve psikologlarda yer almaktadır. Özellikle sosyal hizmet uzmanlarının çalışmadığı bir gençlik merkezi veya benzeri bir yapıya rastlamak mümkün olmamaktadır. Ülkemizde gelişmekte olan sosyal hizmet

mesleğine bu tür serbest zaman hizmeti sunan birimlerde gereksinim vardır.

Tablo 47 : Gençlerin, Devam Edilen Etkinliğin Sunulduğu Kuruluşta Çalışmasını İstedikleri Meslek Elemanları

Kurum Çalışmasını istedikleri meslekler	O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Sosyal Hizmet Uzmanı, Psikolog ve Pedagog gibi insanlarla çalışma becerisine sahip meslek elemanları	25	18.24	57	37.75	33	41.77	119	30.59
Sadece etkinliklere yönelik lider kişilerden oluşmalı	23	14.47	27	17.88	11	13.92	61	15.68
Tamamen gençlerden oluşmalı	50	31.44	21	13.90	13	16.45	84	21.59
Her türlü meslek grubu ve gönüllü herkes	57	35.84	46	30.46	22	27.84	125	32.13
Toplam	159	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0

Genel oransal eğilim açısından % 38.59 oranında bir genç grubu Sosyal Hizmet Uzmanı, Psikolog ve Pedagog gibi insanlarla çalışma becerisine sahip meslek gruplarının çalışmasını istemektedir. % 33.67 oranında diğer bir genç grup, her türlü meslek grubu ve gönüllü herkesin çalışmasını uygun bulmaktadır. Tamamen gençlerden oluşmalı görüşü ile gençlerin kendi kendine yeteceğini düşünen gençlerin oranı ise % 21.59' luk bir oranı teşkil etmektedir. Tamamen etkinliklere göre lider kişilerden oluşma fikri ise %15.68 oranındadır.

Üç ayrı tipteki kuruma göre incelendiğinde Sosyal Hizmet

Uzmanı, Psikolog ve Pedagog gibi insanlarla çalışma becerisine sahip meslek elemanlarının en çok istendiği kurum % 41.77 ile Gençlik Merkezleri, ikinci olarak % 37.75 ile H.Ü. ve % 18.24 ile üçüncü olarak O.D.T.Ü. gelmektedir. Her türlü meslek grubu ve gönüllü herkes fikrini benimseyen gençlerden ilk sırayı % 35.84 ile O.D.T.Ü., ikinci sırayı % 30.46 H.Ü. ve üçüncü sırayı ise % 27.84 ile Gençlik Merkezleri almaktadır. Tamamen gençlerden oluşması gerektiğini savunan gençlerin % 13.90'nı H.Ü.'ye % 16.45'i O.D.T.Ü. 'ye ve % 16.45'i ise Gençlik Merkezlerine devam etmektedir.

Bu bulgular ışığında özellikle insanlarla çalışma becerisine sahip meslek gruplarının en çok Gençlik Merkezlerinde istenmesi, bu kurumlarda sosyal hizmet uzmanı gibi meslek elemanlarının çalışması bilindiği için daha yüksek bir oranı teşkil etmektedir.

Üniversitelerde serbest zaman hizmeti sunan kurumlarda bu tip meslek elemanlarının çalışmamış olması istenmelerini de olumsuz yönde etkilemektedir.

Özellikle O.D.T.Ü.'lü gençlerin, tamamen gençlerden oluşması fikrini benimsemeleri, demokratik bir yapılanma görülen bu kurumda yer alan gençlerin kendi kendilerine yetecekleri düşünce-sinde olabileceklerinden diğer iki kuruma göre yüksek çıkmıştır.

Her türlü meslek grubu ve gönüllü herkes düşüncesi daha çok gençlerin etkinlik türüne ilişkin meslek gruplarını tercih ederek etkinlikleri daha iyi öğreticilerden öğrenme düşüncesinden doğabilmektedir.

Etkinliklere yönelik lider kişilerden oluşması düşüncesinin ye-

terince yüksek çıkmaması, gençlerin her bakımdan liderlerin yetemeyeceği görüşünden kaynaklanabilir.

Bu bulgular ışığında tekrar bakıldığında gençlerle çalışma becerisine sahip meslek gruplarının bu kurumların bünyesinde yeterince bulunmaması gençlerce duyumsanan bir eksikliği işaret etmektedir. Bundan dolayı hizmetlerin değiştirilip geliştirilmesinde uzman meslek gruplarının da yeni sistem içerisinde bir yere oturtulması öneri olarak sunulabilir.

3.2.1.4.8. Kurumlara göre etkinliklerinden yararlanan merkezlerin, klübün ve topluluğun geliştirilmesi düşüncesi

Gençlerin serbest zaman hizmetinden yararlandıkları kurumların gelişmesi yönünde katkı vermeleri, daha fazla kabul etme ve benimsen duygularını geliştirerek onların üyesi oldukları klüp, topluluk ve merkezi sahiplenmeye yöneltecektir. Bu açıdan onların üyesi oldukları serbest zaman hizmeti sunan birim ile ilgili düşünceleri, daha çok gereksinim ve sorunlardan yola çıkarak hissedilen ve istenilen gelişme yönünü ortaya çıkartmaktadır. Kurumlarda görülen fiziki gereksinimler, üyelerin yetersiz görülmesi, kendini daha fazla geliştiren serbest zaman hizmet birimleri ve liderleri gençlerin gereksinim olarak gördükleri unsurların başında gelmektedir.

Tablo 45 :Etkinliklerinden Yararlanılan Merkezin Geliştirilmesi Düşüncesi

Kurum Merkezin Geliştirilmesi	O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Yanıtsız	31	19.50	22	14.57	24	30.38	77	19.79
Açık olduğu zaman aralığı ve süresi yönünde	2	1.26	12	7.95	4	5.06	18	4.62
Daha kaliteli eğitmen ve diğer personel yönünde	7	4.40	19	12.58	9	11.39	35	8.99
Demokratikleşme Katılımcılığı ve yeni üyeleri teşvik edici yönden	5	3.14	4	2.65	3	3.80	12	3.08
Yapı, koordinasyon ve daha iyi organizasyon yönünden	21	13.21	10	6.62	8	10.13	39	10.02
Fiziki gereksinimler	8	5.03	15	9.93	2	2.53	25	6.42
Diğer kurumlarla ilişki kurup dışa daha fazla açılma olanağı	37	23.27	34	22.52	12	15.19	83	21.33
Kendini daha fazla geliştirmeye açık tutma ve aktif olma yönünde	5	3.14	12	7.95	1	1.27	18	4.62
Üyelere daha fazla sorumluluk bilinci verme	34	21.38	23	15.23	16	20.25	73	18.76
Toplam	9	5.66	0	0.00	0	0.0	9	2.31
	159	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0

Araştırmanın genel oransal eğilimi açısından incelendiğinde yığılımının en fazla % 21.33 ile fiziki gereksinimlerde yoğunlaştığı görülmektedir. İkinci sırada ise % 18.76 ile etkinliğin sunulduğu serbest zaman hizmeti sunan birimin kendini daha fazla geliştirmeye ve aktif olmaya açık tutma görüşü ağırlık kazanmaktadır. Üçüncü sırada yer alan % 10.02' lik yığılım ile serbest zaman hizmeti sunan birimin katılımcılığı ve yeni üyeleri teşvik edici yönden geliştirilmesi

görüşü benimsenmektedir. Daha sonra % 8.99 ile kaliteli eğitmen ve diğer personel gelmektedir. Yapı, koordinasyon ve daha iyi organizasyon yönünden geliştirilmesi düşüncesi % 6.42, açık olduğu zaman aralığı ve süresi yönü ile diğer kurumlarla ilişki kurup dışa daha fazla açılma olanakları yönlerinden geliştirilmesi düşünceleri ise % 4.62'şer oranları oluşturmaktadır. Demokratikleşme ve üyelere daha fazla sorumluluk bilinci verme görüşleri ise en az oranlara sahip görüşler olarak dikkat çekmektedir. % 19.50 'lık yüksek orandaki bir genç grup ise yanıt vermeyerek herhangi bir fikre sahip görülmektedir.

Üç ayrı tip kurum bazında incelendiğinde O.D.T.Ü. ve H.Ü. 'lerinde fiziki olanakların geliştirilmesi, Gençlik Merkezlerinde ise kendini daha fazla geliştirme ve aktif olma yönünden geliştirilmesi görüşleri ilk sırada ağırlık kazanmaktadır. Kendini daha fazla geliştirme ve aktif olma görüşü H.Ü. ve O.D.T.Ü. de ikinci derecede ağırlık kazanmaktadır. Buna mukabil Gençlik Merkezlerinde ise ikinci derecede ağırlık kazanan görüş fiziki olanaklar yönünde oluşmaktadır.

Katılımcılığı ve yeni üyeleri teşvik edici yönden geliştirilmesi görüşü O.D.T.Ü. 'de % 13.21, Gençlik Merkezlerinde %10.13 ve H.Ü. 'de ise % 6.62 lik bir oranı teşkil etmektedir.

Kaliteli eğitmen ve personel yönünden geliştirilmesi düşüncesi H.Ü. nde % 12.58, Gençlik Merkezlerinde %11.59 ile %4.40'lık O.D.T.Ü. oranına göre daha ağırlıklı görülmektedir.

Açık olduğu zaman aralığı H.Ü. serbest zaman kulüplerinde ve Gençlik Merkezlerinde O.D.T.Ü. 'ye göre daha büyük bir gereksinim olarak görülmektedir.

Yapı, koordinasyon ve organizasyon yönünden geliştirilme gereksinimi %9.33 ile H.Ü. serbest zaman kulüplerinde daha fazla hissedilmektedir. Bu durum O.D.T.Ü. 'de % 5.03, Gençlik Merkezlerinde

ise %2.33 oranlarda seyretmektedir. Demokratikleşme yönünden geliştirilmesi ise her üç kurumda da benzerlik göstererek düşük bir oranda seyretmektedir.

Üyelere daha fazla sorumluluk bilinci verme yönünden geliştirilmesi ise sadece % 5.66 ile O.D.T.Ü. 'lü gençlerce istenmektedir.

En yüksek oranda % 30.38 ile yanıt vermeyen gençler, Gençlik Merkezlerine devam eden gençlerden oluşmaktadır.

Bu kurumlara devam eden gençlerin öncelikle fiziki olanaklar ve kurumların kendini aktif kılma ile gelişmeye açık tutma yönünden geliştirme düşüncesi, bu kurumların fiziki olanaklarının yetersizliğini, bu yapılanmanın yeterince canlı ve işlevsel olmamasının yanı sıra durağan bir durumdan daha dinamik, çekici bir yapıya kavuşturulmak istenmesini açıkça ve net bir şekilde ortaya koymaktadır.

Personel ve kaliteli eğitmen gereksinimi ise H.Ü. ve Gençlik Merkezlerinde daha fazla istenen bir durum olarak belirmektedir. Bunun böyle olması burada yer alan lider ve diğer personelin gençlerce yeterli görülmediğinin, özellikle daha profesyonel hizmet veren Gençlik Merkezlerinin bu yönden geliştirilmesi gerektiğini bir kez daha işaret etmektedir. Katılımcılığı ve yeni üyeleri teşvik edici yönden geliştirilmesini istemek O.D.T.Ü. ve Gençlik Merkezlerinde daha büyük bir gereksinim olarak hissedilmektedir.

Bu kurumlar üye olan ve aktif olarak katılım sağlayan gençlerin azlığı bu yönden kurumun geliştirilme gereksinimini beraberinde getirmektedir. Üyelere daha fazla sorumluluk verme bilincinin O.D.T.Ü.' de diğer iki kuruma göre farklılık göstermektedir. Bunun nedeni olarak her öğretim yılı başında kayıtlarla bazı topluluklara

üye olan gençlerin daha sonra bu topluluklara devam etmemeleri gösterilebilir.

Yaş değişkenine göre incelenen bu durumda en fazla yanıt veremeyerek bir fikir ileri sürmeme yaş diliminin % 34.57 ile 15-18 yaş dilimi içinde olması dikkat çekicidir. Bunu sırası ile % 18.23 ile 19-21 yaş dilimi ve % 11.43 ile de 22-24 yaş dilimi takip etmektedir. Daha kaliteli eğitmen ve personel oranı yaş dilimlerinin artmasına paralellik göstererek yükselmiştir. Aynı durum yapı, koordinasyon ve daha iyi bir organizasyon görüşünde de benzerlik göstermektedir.

Bu bulgular ışığında yaş dilimi yükseldikçe hizmetin geliştirilmesi beklentileri yönündeki görüşlerin ağırlık kazandığı söylenebilir. Yaş dilimi küçüldükçe etkinliğin yapıldığı birime ilişkin yanıt verilmeyerek herhangi bir düşüncenin belirtilmemesi ise gençlerin bu konuda bir fikrinin olmamasını gösterebilir. Yaş yükseldikçe gençler yararlandıkları hizmetleri daha bilinçli olarak gördükleri için fikir ileri sürmeme oranı da düşmüştür.

Genel olarak bakıldığında kurumlarda da yaş ile ilgili olarak Gençlik Merkezlerine devam eden gençlerin çoğunluğunun 15-18 yaş diliminden olmasından dolayı, hizmetlerin geliştirilmesi beklentisinin düşük olduğu söylenebilir. Genel olarak kurumların daha aktif ve kendini geliştirmeye yönelik açık tutma görüşünün ağırlık kazanması gençlerin mevcut durumdan yeterince memnun olmamalarından kaynaklanabilir. Ayrıca fiziki gereksinimlerin gençlerce ön plana çıkarılması, bu konunun her zaman yetkililerce gözardı edildiğini ve gençlerin bunlardan olumsuz etkilenebildiklerini gösterebilir.

Gençlerin bu gördükleri hizmetlerin geliştirilmesine yönelik gereksinimleri, yetkililerce dikkate alınmalı ve ona göre geliştirilmelidir.

3.2.2. Liderlerin lideri oldukları etkinliğe ve kurumları değerlendirmeleri ve hizmetlerin iyileştirilmesine ilişkin düşünceleri

Daha önceki ilk bölümde liderlerin demografik özellikleri büyük bir titizlikle incelenerek liderler genel olarak tanıtılmaya çalışılmıştır. Liderlerle ilgili iki çarpıcı nokta ortaya konulmuştur. Bunlardan bir etkinlik lider tipi diğeri ise profesyonel gençlik lider tipi olarak belirlenmişti. Bu bölüm altında başka lider tipinde olup olmadığı araştırılacaktır.

Uygulama içerisinde yer alan liderlerin niteliklerini daha da belirleyici kılacak bulgular araştırılacaktır. Bunların içinde, genç ile ilişkileri, amaçları, doyum düzeyleri, beklentilerinin karşılanma durumu, kuruma ilişkin düşünceleri, gördükleri aksaklıklar ve hizmetlerin geliştirilmesine ilişkin görüşlerine yer verilecektir.

3.2.2.1. Liderlerin kurum ve etkinliklerden memnun olma durumları ve serbest zaman etkinliğinin sunulduğu kurum ile liderliğe ilişkin düşünceleri

Daha önce serbest zaman etkinliklerinin sunulduğu kurumlarda gençlerin beklentileri, memnun olma durumları, etkinlikle ilgili düşünceleri gördükleri aksaklıklar lider ile ilişkileri ve hizmetlerin başarılı bir şekilde düzenlenmesi için görüşleri tek tek incelenmişti.

Gençlerle liderleri birbirinden ayırarak soyutlamak yanlış olacağından ve durumu daha iyi görebilmek, analiz edebilmek için liderlerin de görüş ve düşüncelerini incelemek araştırmayı bütünleştirmek açısından önem kazanmıştır.

Liderlerin gözünde içinde yer aldıkları kurumlar, gördükleri aksaklıklar, etkinliği gerçekleştirirken en çok düşündükleri şey, yaptıkları işten doyum sağlamaları, kendileri ile ilgili değerlendirme yapmaları, iyi bir liderde aranan özellikleri, kendilerinin uyması gereken kuralları kendi bakış açılarından incelemeleri ve bunları ortaya koymaları önem taşımaktadır. Tüm bunlar bu kurumlarda çalışan liderleri daha aydınlatıcı şekilde ortaya koyarak onların nitelikleri hakkında görüş ve düşüncelerin şekillenmesine yol açacaktır.

Gençlerle olan ilişkileri, hizmetlerin daha iyi düzenlenmesinde gençlerin düşünce ve katılımlarına gösterdikleri tepkiler ayrı ayrı değer taşımaktadır.

Daha önce ortaya çıkan etkinlik lider tipi ve profesyonel gençlik lider tipine, burada bir de sadece bir etkinliği öğretici lider tipi ayrıca eklenmektedir. Bu lider tipinin genelde esas amacı gençlerin psiko-sosyal gelişimine katkıda bulunup kendisini gerçekleştirip sosyalleşmesinden ziyade sadece o etkinliği bir kurs öğretmeni gibi öğretip işini yapmaktır.

Gençlerle çalışma yapan liderlerin en çok üzerinde durması gereken şey, etkinliği bir araç olarak kullanarak, bugün artık pek çok gelişmiş ülkede olduğu gibi gençlerin psiko-sosyal gelişimlerinde katkıda bulunmak sorunlarının çözümünde destek vererek kendilerine güvenen girişken olan ve kendini tanıyan bir gençlik yetiştirmektir.

3.2.2.1.1. Kurumlara göre klüp, topluluk veya merkezin liderde doyum sağlaması

Gençlerle çalışma ve onlara model olma büyük bir sorumluluk gerektirmektedir. Bu açıdan onlarla çalışacak kişilerin önemi yadsınamaz. Genelde lider konumunda olan bu kişilerin yaptıkları işi severek, isteyerek yapmaları ve bunu yapma amaçları onlarda çeşitli şekillerde doyum sağlama durumu oluşturur. Bazen de sadece bir iş olarak gören liderde bir doyum sağlama durumu oluşturmaz. Liderin aldığı doyum bir etkinliği iyi bir şekilde öğretebilmekten, etkinlik vasıtasıyla gençlere ulaşıp onların psiko-sosyal açıdan yardımcı olmak veya gençlerle bildiklerini paylaşmak ve daha pek çok nedenden kaynaklanabilir. Üç değişik kurumda yer alan liderlerin de kimisi bu nedenlerden dolayı doyum sağlamakta kimisi ise herhangi bir doyum sağlamamaktadır.

Tablo 49- Klüp, Topluluk Veya Merkezin Liderlerde Doyum Sağlaması.

Kurum Liderin doyum sağlaması	O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Hayır doyum sağlamıyorum Öğretici olarak bildiklerimi gençlere öğretmenin verdiği haz ve yardımdan dolayı yaptığım işi layıkıyla yap- manın mutluluğunu yaşıyo- rum.	1	5.0	4	21.05	3	14.29	8	13.3
Gençlerin, sorumlarını çiz- mede onlara psiko-sosyal, açıdan yardım verme ve so- rumluluk duygusu ile sosyal uyumlarına yardımcı olma- nın verdiği doyumunu yaşıyo- rum.	11	55.0	6	31.58	8	38.10	25	41.7
Bildiğim etkinliği gençlerle paylaşarak onlarda öğrettik- lerini kısa sürede görüp ken- dilerini geliştirmelerini gör- mekten büyük bir doyum yaşıyorum.	2	10.0	3	15.79	3	14.29	8	13.3
Her açıdan büyük bir doyum yaşıyorum	4	20.0	5	26.32	6	28.57	15	25.0
	2	10.0	1	5.26	1	4.76	4	6.7
Toplam	20	100.0	19	100.0	21	100.0	60	100.0

Araştırma uygulaması içinde yer alan (60) liderin % 41.7 'si li-
derlik yaparken, öğretici olarak bildiklerini gençlere öğretmenin
verdiği haz ve yardımdan dolayı, yaptıkları işi layıkıyla yapmanın
mutluluğunu yaşadıklarını belirtmişler. İkinci sırada ise % 25.0' lik
bir oranla, bildikleri etkinliği gençlerle paylaşarak onlarda
öğrettiklerini kısa sürede görüp kendilerini geliştirmelerini görmekten
dolayı doyum sağlayan liderler yer almakta.

Üçüncü sırada doyum sağladıkları belirtilen % 13.3

oranındaki bir lider grup ise; gençlerin, sorunlarını çözmede onlara psiko-sosyal, açıdan yardım verme ve sorumluluk duygusu ile sosyal uyumlarına yardımcı olmanın verdiği doyumunu yaşamaktadırlar. %6.7 oranında bir diğer grup ise her açıdan doyum yaşadıklarını belirtmektedirler.

Herhangi bir doyum yaşamadıklarını belirtenlerin oranı ise %13.3 olarak ortaya çıkmıştır.

Üç ayrı kurum dikkate alındığında O.D.T.Ü. 'de liderlerin %55.1 Gençlik Merkezlerinin % 38.10' u ve H.Ü. serbest zaman klüplerinin ise % 31.58'i öğretici oldukları etkinlikleri gençlere en iyi şekilde layıkıyla öğretip haz duyarak doyum sağlamaktadır.

İkinci sırayı her üç kurumda da sırası ile Gençlik Merkezleri, H.Ü. serbest zaman klüpleri ve O.D.T.Ü. öğrenci toplulukları "Bildiğim etkinliği gençlerle paylaşarak onlarda öğrettiklerimi kısa sürede görüp, kendilerini geliştirmelerini görmekten büyük bir doyum yaşıyorum" seçeneği almaktadır.

Gençlerin sorunlarını çözmede onlara psiko-sosyal açıdan yardım verme ve sorumluluk duygusu ile sosyal uyumlarına yardımcı olmanın verdiği haz ve doyumunu yaşayan liderler O.D.T.Ü.' de % 10, H.Ü.'ünde % 15.79 ve Gençlik Merkezlerinde ise % 14.29 'luk oranları oluşturmaktadır.

Hiç doyum sağlamayan liderlerde H.Ü. % 21.05 ile ilk sırayı, Gençlik Merkezleri % 14.29 ikinci sırayı ve O.D.T.Ü' de% 5.0 ile son sırayı almaktadır.

Bu bulgular ışığında, profesyonel bir gençlik liderinin en çok yapmaktan doyum sağlaması gereken gençlerin sorunlarını çözmede psiko-sosyal açıdan yardım verme ve sorumluluk duygusu ile sosyal uyumlarına yardımcı olmanın verdiği haz ve doyumunu yaşama düşüncesinin az olması düşündürücü bir durumu açığa çıkarmaktadır. Çünkü, önemli olan etkinliği bir araç olarak kullanıp gençlere ulaşıp onların sorunlarını çözmede ve gelişimlerinde katkıda bulunmaktır. Bu sonucun böyle olması aynı zamanda liderlerin yeterince gençlik konuları, gençlik psikolojisi ve gençlik sorunları ile ilgili bir eğitim almamalarına bağlanabilir.

Etkinliği öğretici olarak öğretmekten dolayı layıkıyla işini yaptığını ve bundan büyük bir doyum sağladığını belirtenlerin bu denli yüksek oranlarda olması az önce belirtildiği gibi bu liderlerin liderlik eğitimi almadıklarına bağlanabilir. Bu oranın en yüksek olarak O.D.T.Ü.'de olması bu kanıyı güçlendirmektedir. Çünkü burada yer alan liderlerin tamamı öğrencilerden oluşan genç etkinlik lideri tipindedir.

Bildiklerini gençlerle paylaşarak ve kısa sürede gençlerin kendilerini geliştirdiklerini görerek doyum sağlayan liderlerin, sadece öğretici olarak doyum sağlayanlara göre biraz daha eğitilmiş oldukları söylenebilir.

Özellikle hiç doyum sağlamadığını belirten liderleri H.Ü.'de %21.05 ve Gençlik Merkezlerinde de % 14.29 olması oldukça düşündürücü bir durumu yaratmaktadır. Çünkü bu liderlerin herhangi bir şekilde yaptıkları işten dolayı bir doyum sağlamadıkları ve aynı zamanda da gençlere yararlı olmadıkları söylenebilir.

Gençlik merkezlerinde gençlerin sorunlarını çözmede onlara psiko-sosyal açıdan yardım verme ve sorumluluk duygusu ile sosyal uyumlarına yardımcı olarak haz ve doyum sağlamanın üçüncü sırada yer alması, genellikle 18 yaşına kadar daha çok gencin geldiği ve önemli bir gelişim döneminde olan bu gençler için olumsuz bir durum yaratmaktadır. Gençlerin gelişmelerine katkı vermek için kurulan bu kurumun bu nedenle bir kurs havasından çıkarılması ve burada çalışan liderlerin iyi seçilip eğitimden geçirilmesi kaçınılmaz olarak ortaya çıkmaktadır.

Yaşa göre de incelenen bu durum da şu ilginç bulgular bulunmuştur.

Sadece en iyi şekilde öğretmekten dolayı yaşanan haz ve doyum 19-21 yaş diliminde % 52.63, 22-27 yaş diliminde % 17.24, 28-38 yaş diliminde ise % 8.3 olarak bir düşme eğilimindedir.

Paylaşarak gençlerin kendilerini geliştirmelerini görmekten dolayı büyük bir doyum yaşayanların oranı yaş diliminin yükselmesine paralellik göstererek yükselmiştir. 19-21 yaş diliminde % 15.79, 22-27 yaş diliminde % 20.69, 28-38 yaş diliminde ise % 50' lilik bir oranda gerçekleşmiştir.

Gençlerin sorunlarını çözmede, psiko-sosyal açıdan yardımcı olarak gençlerin sosyal uyumlarına destek veren liderlerin % 10.53' ü 19-21 yaş diliminde, % 8.33' ü 28-38 yaş diliminde ve % 17.24'ü de 22-27 yaş dilimlerinde yer almaktadır.

Bu bulguların ışığında genç liderlerin daha çok öğretmekten, deneyimli ve yaşça daha büyük liderlerin ise bildiklerini paylaşmaktan haz ve doyum sağladıkları açıklanabilir.

3.2.2.1.2. Liderin gençten beklenti durumuna göre klüp, topluluk veya merkezde doyum sağlama durumu.

Liderin yaptığı iş ve çalıştığı serbest zaman etkinliğinin sunulduğu kurumda etkileyen etmenlerden ve yaptığı işten doyum sağlamasında önemli yer tutan unsurları başında gençlerden beklentisi gelmektedir. Liderin beklenti durumu ve bu beklentinin olumlu olarak karşılanma durumu doğal olarak yaptığı işten doyum sağlamasına yol açarak. Ancak bunun tersi de doyum sağlama olumsuz olarak etkileyebilir.

Araştırma uygulaması içerisinde yer almış olan (60) liderden düzenli katılması beklentisi içinde olanların % 23.53'ü herhangi bir doyum sağlamıyor % 35.29' u öğretici olarak bildiklerini gençlere öğretmen verdiğini haz ve yardımdan dolayı işi layıkıyla yapmanın mutluluğunu yaşıyor. % 11.76' sı gençlerin sorunlarını çözmede onlara psiko-sosyal açıdan yardım verme ve sorumluluk duygusu ile sosyal uyumlarına yardımcı olmanın verdiğini doyumunu yaşamaktadır. %17.65'lik bir lider grupta aynı beklenti altında, bildikleri etkinliği gençlerle paylaşarak onlarda öğrettiklerini kısa sürede görmekten büyük bir doyum yaşamaktadır. Gene bu beklenti altında her açıdan doyum yaşayan liderler % 11.76 ile diğer beklenti gruplarına göre en yüksek oranı teşkil etmektedirler.

Öğretici olarak bildiklerini gençlere öğretmen verdiğini haz ve yardımdan dolayı yaptığı işi layıkıyla yapmanın mutluluğunu yaşayarak doyum sağlayanların % 47.06' lık gibi yüksek bir oranda lider, gencin etkinliği en iyi şekilde yapması ve öğrenmeye açık olması beklentisi içinde bulunmaktadır. % 35' i ise kararlarda katılımcı

Tablo 50- Liderin Gençten Beklentü Durumuna Göre Klüp, Topluluk veya Merkezde Doyum Sağlama Durumu

Liderin gençten beklentisi	Düzenli katılımı		En iyi şekilde yapması öğrenmeye açık olması		Kararlarda katılımcı olması		Klüp topluluk veya merkezden çok yönlü yararlanması		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Liderin doyum sağlama durumu										
Hayır doyum sağlamıyorum	4	23.53	1	5.88	3	15.00	0	0	8	13.3
Öğretici olarak bildiklerimi gençlere öğretmenin verdiği haz ve yardımdan dolayı yaptığın işi layıkıyla yapmanın mutluluğunu yaşıyorum.	6	35.29	8	47.06	7	35.00	4	66.6	25	41.7
Gençlerin sorunlarını çözmede onlara psiko-sosyal açıdan yardım verme ve sorumluluk duygusu ile sosyal uyumlarına yardımcı olmanın verdiği doyumunu yaşıyorum.	2	11.76	3	17.65	2	10.00	1	16.67	8	13.3
Bildiğim etkinliği gençlerle paylaşılarak onlarda öğrettiklerimizi kısa sürede görüp kendilerini geliştirmelerini görmekten büyük bir doyum yaşıyorum.	3	17.65	4	23.53	7	35.00	1	16.67	15	25.0
Her açıdan büyük bir doyum yaşıyorum.	2	11.76	1	5.88	1	5.00	0	0.0	4	6.7
TOPLAM	17	100.0	17	100.0	20	100.0	6	100.0	60	100.0

olması beklentisindedir. Yine bu doyum düşüncesinde olanların %66.6 isi klüp, topluluk veya merkezlerden gençlerin çok yönlü yararlanması beklentisini taşımaktadır.

Gençlerin sorunlarını çözmede onlara psiko-sosyal açıdan yardım verme ve sorumluluk duygusu ile sosyal uyumlarına yardımcı olmaktan dolayı doyum yaşayanlar ise şu beklentiler içindedir. %17.65' etkinliği en iyi şekilde yapması ve öğrenmeye açık olması, %10.0'u kararların alınmasında katılımcı olması, %16.67' si ise klüp, topluluk veya merkezden gençlerin çok yönlü yararlanması beklentileri içindedir.

Bildiği etkinliği gençlerle paylaşarak onlarda öğrettiklerini kısa sürede görüp kendilerini geliştirmelerini görmekten mutluluk duyarak doyum sağlayan liderlerin % 35'i gençlerin kararların alınmasında katılımcı olması % 23.53 etkinliği en iyi şekilde yapması ve öğrenmeye açık olması, % 16.67' si ise klüp, topluluk veya merkezden gençlerin çok yönlü yararlanması gerektiği beklentilerini taşımaktadırlar.

Gençlerin etkinlikte öğretilenleri en iyi şekilde yapması gerektiğini düşünen liderlerin, kendilerini sadece bir öğretici olarak görüp, onlara bildiklerini öğreterek yardımcı olduklarını ve bunu layıkıyla yaptıkları için doyum sağladıkları görülmektedir. Bu durum bu liderlerin sadece kendilerini bir öğretici olarak görüp etkinliklerde, öğretilenlerin araç olarak değil amaç olarak gördüklerini göstermektedir. Aynı durum, düzenli katılması ve klüp, topluluk veya merkezden çok yönlü yararlanması içinde bu doyumunu lidere yaşatmaktadır.

Kararlarda gençlerin katılımcı olması gerektiğine inanan bir diğer grup lider ise, gene kendilerini öğretici olarak görüp, bildikleri etkinlikleri gençlerle paylaşarak onlara öğrettiklerini kısa sürede görüp kendilerini geliştirmelerinden dolayı büyük bir doyum yaşamaktadır. Buradaki katılım lider tarafından öğrettiklerini iyi bir şekilde etkinliklere katılarak öğrenmesi biçiminde olabilir.

Gençlerin sorunlarını çözmekten onlara psiko-sosyal, açıdan yardım verme ve sorumluluk duygusu ile sosyal uyumlarına yardımcı olmaktan dolayı doyum yaşayan liderlerin oranının az olması ise oldukça düşündürücü bir sonucu doğurmaktadır.

Bu bulgular uygulamada yer alan liderlerin büyük bir çoğunluğunun etkinliklerdeki faaliyetleri bir araç olarak görmekten öte amaç olarak gördüklerini göstermektedir.

3.2.2.1.3. Kurumlara göre liderin etkinliği gerçekleştirirken en çok düşündüğü konu

Etkinlikleri gerçekleştirirken beklenen beklentiler gibi liderlerin en çok düşündükleri konularda büyük bir önem oluşturmaktadır. Böylece liderlerin gençlerden beklentileri derecesinde yaptıkları işi ortaya koyarken en çok önem verdikleri düşüncelerini ortaya koymaları, kendi amaçlarını açığa çıkarmaktadır. Liderin niteliği ve bir etkinlikte en çok önemsendiği unsur, onun çalışma arzu ve verimini de ortaya koyabilmektedir. Bu açıdan bir etkinlikte, liderin en çok önem verdiği düşünce oldukça anlam taşımaktadır. Üç ayrı tipteki kurumlarda yer alan liderlerin de etkinlikleri gerçekleştirirken en çok düşündükleri konu onların asıl amaçlarını bir ölçüde ortaya koymak-

tadır. Liderlerin etkinliği gerçekleştirirken gençlere dayanışma ve yardımlaşmayı kazandırmayı düşünmeleri onların etkinlikleri araç olarak gördüklerinde ulaşmak istedikleri noktayı göstermektedir. Bununla ilgili veriler Tablo 51' de sunulmuştur.

Tablo 51- Liderin Etkinliği Gerçekleştirirken En Çok Düşündüğü Konu

Kurum Etkinlikte en çok düşündüğü konu	O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Bildiğim etkinliği en iyi şekilde öğretmeyi	3	15.0	4	21.05	6	28.57	13	21.7
Etkinlik ile beraber gençlere dayanışmayı ve yardımlaşmayı kazandırmak	11	55.0	12	63.16	14	66.67	37	61.7
Gençlerin katılımın sağlamak	2	10.0	2	10.53	1	4.76	5	8.3
Gençlere fırsat tanıyıp en güzelini yapmalarını sağlayarak paylaşım yapma ve sosyalleşmelerine yardımcı olmak	4	20.0	1	5.26	0	0.0	5	8.3
TOPLAM	20	100.0	19	100.0	21	100.0	60	100.0

Araştırma örnekleminde yer alan 60 liderin % 61.7' si etkinlikle beraber gençlere dayanışmayı ve yardımlaşmayı kazandırmayı en çok düşündüklerini belirtmektedir. İkinci çoğunluğu oluşturan %21.7 oranındaki bir lider grubu ise etkinliği gerçekleştirirken en çok bildikleri etkinliği en iyi şekilde öğretmeyi düşündüklerini ifade etmektedir. Gençlerin katılımını düşünen liderlerin oranı % 8.3' ü oluşturmaktadır. Diğer bir %8.3' lük oranı ise gençlere fırsat tanıyıp en güzelini yapmalarını sağlayarak paylaşım yapma ve sosyalleşmelerine yardımcı olmayı düşünen liderler almaktadır.

O.D.T.Ü. öğrenci topluluklarında yer alan liderlerin % 55' ini oluşturan büyük bir kısmı, etkinlik ile beraber gençlere dayanışmayı ve yardımlaşmayı kazandırmak düşüncesindedir. Aynı düşünceyi, H.Ü. serbest zaman klüplerinde yer alan liderin % 63.16' sı, Gençlik Merkezlerinde yer alan liderlerin ise % 66.67' si paylaşmaktadır.

Gençlerin katılımını sağlama düşüncesi en az % 4.76 ile Gençlik Merkezi liderlerinde görülmektedir.

Bildiği etkinliği gençlere en iyi şekilde öğretmeyi düşünen liderler % 28.57 ile Gençlik Merkezlerinde, % 21.05 ile H.Ü. serbest zaman klüplerinde ve %15 ile O.D.T.Ü. öğrenci topluluklarında görülmektedir.

Gençlere fırsat tanıyıp en güzelini yapmalarını sağlayarak, paylaşım yapma ve sosyalleşmelerine yardımcı olma düşüncesini Gençlik Merkezlerinde lider olarak bulunan kişilerden hiç kimsenin paylaşmaması oldukça düşündürücü bir bulgu. Ancak bu durum H.Ü.' nde % 5.26 ve en yüksek olarakta O.D.T.Ü.' de % 20'lik bir oranı oluşturmaktadır.

Bildikleri etkinliği gençlere öncelikle öğretmeyi düşünenler ve gençlerin katılımını düşünenlerin oranı az olması gerekirken yüksek çıkması, özellikle bu liderlerin kendilerini sadece bir öğretici olarak gördüklerini ve yeterli düzeyde gençlik psikolojisi, sorunları üzerine bir eğitim almadıklarını göstermektedir. Böyle liderlerin bu tür serbest zaman etkinliklerinin sunulduğu kurumlarda çalışmaları gençlerin psiko-sosyal gelişimlerinde, kendilerini gerçekleştirmelerinde önemli katkı veremediklerini söyletebilir.

Gençlere öncelikle fırsat tanıyıp kendilerini geliştirip sosyalleşmelerine yardımcı olma düşüncesinin de düşük oranlarda olması ve özellikle de gençlik merkezlerindeki liderlerde hiç paylaşılmaması yukarıda sözü edilen liderle ilgili görüşleri biraz daha desteklemektedir.

Ancak etkinlik ile beraber öncelikle gençler arasında dayanışma ve yardımlaşmayı düşünen liderlerin her üç kurumda da yüksek olması da kısmen biraz daha sevindirici bir sonucu ortaya çıkarmaktadır.

Yaş değişkenine göre de incelenen bu durumda önemli ayırtedici bulgulara rastlanmamıştır.

3.2.2.1.4. Kurumlara göre etkinlikteki en önemli aksaklık

Serbest zaman etkinliklerinin sunulduğu kurumlarda aksaklıkların olması oldukça doğal bir durum olmaktadır. Ancak önemli olan bu aksaklıkları tespit edilmesi ve en aza indirgeyerek hizmet kalitesini yükseltmektedir. Bu durumda gençlerin görüşlerine başvurmak ne kadar kaçınılmazsa, liderlerin görüş ve düşüncelerine de başvurmak o derece önem taşımaktadır. Çünkü hizmetin içinde bulunan kişilerin o hizmete aksayan dışlıları görmeleri çok daha kolaydır. Bu nedenle serbest zaman hizmeti sunan kurumlarda liderlik yapan kişilerin görüşlerini almak, bunları gençlerin görüşleri ile biraraya getirerek en önemli aksaklıktan başlayarak çözüm yoluna gitmek zorunludur.

Tablo 52- Etkinliklerde Görülen En Önemli Aksaklık

En önemli aksaklık	Kurum		O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Yanıtsız	0	0.0	1	5.26	4	19.05	5	8.3		
Yeterince gençlere söz verilip görüşleri sorulmuyor	0	0.0	1	5.20	4	19.05	5	8.3		
Etkinlik saatleri ve süreleri uygun değil	4	20.0	2	10.53	4	19.05	10	16.6		
Personel gençlere iyi davranmıyor	0	0.0	1	5.26	0	0.0	1	1.6		
Yönetimden istediğimiz desteği görmüyoruz	4	20.0	10	52.63	2	9.52	16	26.6		
İletişimimizde aksamalar çokça oluyor	7	35.0	2	10.53	4	19.05	13	21.6		
Gençler ilgi gösterdikleri serbest zaman etkinliğinden istedikleri zaman yararlanamıyorlar ve etkinlik dışında kurumda kalmalarına izin vermiyorlar	1	5.0	1	5.26	2	9.52	4	6.6		
Bürokratik engeller sıkça oluyor	0	0	1	5.26	0	0.0	1	1.6		
Katılımcılığın, ilgisizliğin ve sorumsuzluğun sıkça yaşanması	2	10.0	0	0.0	0	0.0	2	3.3		
Herhangi bir aksaklık yok	1	5.0	1	5.26	1	4.76	2	3.3		
TOPLAM	20	100.0	19	100.0	21	100.0	60	100.0		

Araştırma uygulamasında yer alan (60) liderden % 26.6' lık bir oranla ağırlık oluşturan bir lider grup karşıladıkları en önemli aksaklık olarak yönetimden istedikleri desteği görememektedir. İkinci derecede ağırlığı ise % 21.6'ı ile gençlerle iletişimlerinde oluşan aksaklıklardır. Üçüncü derecede ağırlık oluşturan aksaklık ise etkinlik saatleri ve sürelerinin uygun olmaması % 16.6 ile belirmektedir.

Diğer önemli aksaklıklar arasında gençlere yeterince söz verilip görüşlerinin sorulmaması ve gençlerin ilgi gösterdikleri serbest zaman etkinliklerinden istedikleri zaman yararlanamamaları ve kurumda kalamamaları gösterilmektedir.

Kurumlara göre incelendiğinde ise O.D.T.Ü.' lü liderlerin % 35' lik bir oranla iletişimlerdeki aksaklığı, daha sonra % 20' şer oranlarla etkinlik saat ve sürelerini uygun bulmamanın yanı sıra yönetimden istedikleri desteği görememeleri söylenebilir.

H.Ü. serbest zaman klüplerinde liderlik yapan % 52.63 oranında bir grup lider en önemli aksaklık olarak yönetimden istedikleri desteği görememelerini belirtmektedir. Bunu % 10.53' şer oranlarla iletişimlerdeki aksaklık ile etkinlik saatlerinin ve sürelerinin uygun olmaması izlemektedir.

Gençlik merkezlerinde ise ağırlık, cevap vermeyerek bir fikirleri sürmeyen liderler, gençlere yeterince söz hakkı verilmediğini düşünen liderler ile etkinlik saat ve sürelerini uygun bulmayan ve iletişimdeki aksaklıkları gösteren liderler arasında % 19.05 ile paylaşılmaktadır. Bunları % 9.52' lik bir yüzde yönetimden istedikleri desteği göremeyenler ve gene % 9.52 lik bir başka yüzde ile gençlerin ilgi gösterdikleri serbest zaman etkinliklerine istedikleri zaman yararlanamama ve o kurumda kalamama düşüncesini paylaşan liderler izlemektedir.

Bu bulgular ışığında H.Ü. serbest zaman klüplerinde en önemli aksaklığın yönetimden yeterince destek olmadığı söylenebilir. Bunun nedeni olarakta bu kurumun serbest zaman klüplerini kuru-

luşu ve işleyişine ilişkin bir yönetmeliğin olmaması ve bundan dolayı oluşan boşluk ile ilgisizlikten Sağlık Kültür ve Spor Dairesinin klüpleri yeterince destekleyemediği söylenebilir.

3.2.2.15. Etkinliğin yapıldığı kuruma göre, klüp, topluluk veya merkezin fiziki olanaklarının yeterli olma durumu

İyi bir hizmet ve başarılı sonuçların alınması için fiziki olanakların önemi çok büyüktür. Fiziki olanakların yeterli olması durumunda hem liderler daha istekli ve verimli olarak çalışmalarını yürüteceklerdir, hem de gençlerin katılımları daha fazla olacaktır. Bu nedenle kurumlarımızda yetersiz olan fiziki olanaklar konusunda çalışmalar yaparak bu sorun ortadan kaldırılmalıdır. Özellikle Gençlik Merkezlerinin amaçlarına ulaşmasında olumsuzluk yaratan bu durumu ortadan kaldırılması kaçınılmazdır.

Tablo 53- Klüp, Topluluk Veya Merkezin Fiziki Olanaklarının Yeterli Olma Durum

Kurum Olanakların yeterli olma durumu	O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Evet	10	50.0	3	15.78	7	33.33	20	33.33
Hayır	10	50.0	16	84.21	14	73.68	40	66.66
TOPLAM	20	100.0	19	100.0	21	100.0	60	100.0

Araştırma uygulaması içerisinde yer almış 60 liderden % 33.33'ü fiziki olanakların yeterli, %66.66' sı ise yetersiz olduğu görüşünü taşımaktadır.

Üç ayrı kuruma göre incelendiğinde O.D.T.Ü.' de eşit oranlarda yeterli olma veya olma görüşleri belirmektedir. H.Ü.'de ise liderle-

rin % 15.78'i fizik olanakları yeterli, % 84.21' i ise yetersiz bulmaktadır. Gençlik Merkezlerinde yer alan liderlerin ise % 33.33'ü fiziki olanakları yeterli bulmakta, % 66.66' sı ise yetersiz olduğu görüşünü taşımaktadır.

Bu bulgular ışığında her üç kurumdada fiziki olanakların yeterli olduğunu söylemek mümkün değildir. Özellikle en büyük gereksinmenin H.Ü. serbest zaman klüplerinde olduğu söylenebilir. Bunun böyle olması bu kurumda serbest zaman klüpleri için hazırlanmış resmi bir yönetmeliğin olmaması, dolayısıyla da bu eksiklikten ötürü sağlam bir zemin üzerine yerleşemeyen klüplerde fiziki olanaklarda yetersiz kalmaktadır. Gençlik Merkezlerinde ise bu kadar yetersiz fiziki olanakların olması bu kurumun amaçlarına ulaşması yolunda büyük bir handikap olarak görülmekte. Bu olumsuz durumlar doğal olarak her üç kurumun çalışmaların da olumsuz olarak etkilemektedir. Bunların düzeltilmesi için Üniversite Sağlık Kültür Spor Dairelerinin daha fazla ekonomik kaynak ve mekan sağlaması zorunludur.

Aynı durum Gençlik Merkezlerin de daha sağlıklı bir yapıya ulaşması içinde geçerlidir.

Ülke politikalarında yenilik yapılması, nüfusun büyük bir çoğunluğun genç olduğu bir ülkede şarttır. Bugüne kadar gereken önemin verilmediği gençlik sektöründe, serbest zaman etkinlikleri ve bağımsız gençlik örgütlenmeleri dışında da gençlere daha fazla demokratik haklar ve hürriyetler vermek gerekmektedir. Artık günümüzde iflas etmiş olan gençlik politikaları ile çağa ayak uydurmak imkansız bir duruma gelmiş gençlere kişilik bile tanımayan onlara güvenmeyen ve daima göz kontrolünde tutarak edilgin eden poli-

tikaların yerine gençlere güvenen onlarla yarınlar başarı ile ulaşmayı hedefleyen, kişilik hakkı veren, onların yararına gereksinim duydukları kurumları oluşturan, bağımsız örgütlenmelerine izin veren ve onları destekleyen çağdaş politikalar artık zorunlu olmaktan öte bir durumdur.

3.2.2.16. Etkinliğin yapıldığı kuruma göre en önemli fiziki gereksinim

Gençlik sektöründe yapılan çalışmaların yetersizliği ve gençlerin hizmet gereksinimlerini karşılanmamasından dolayı, yeni politikaların geliştirilmesi gerektiği üzerinde durulmuştu. Bu gereksinimler politika olduğu kadar gençlerin bütün etkinliklerde giderilmesini istedikleri fiziki gereksinimlerde de görülmektedir.

Kurumlarda ki fiziki olanakların yetersizliği doğal olarak çalışmaları olumsuz olarak etkileyebilmektedir. Bu olumsuzlukları en aza indirgeyebilmek için duyulan fiziki gereksinimleri saptamak gerekir. Ancak önemli olan bu gereksinimleri saptarken önceliği dikkate almaktır. Böylece temel gereksinimlerden yola çıkarak ikincil, üçüncül, gereksinimlere ulaşılmalıdır. Yalnız bunları saptarken gençlerine görüşlerine kadar önemli ise liderlerin ki de o denli önem taşımaktadır.

Tablo 54- Lidere Göre En Önemli Fiziki Gereksinme

En önemli fiziki gereksinme	Kurum		O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Yanıtsız	3	15.0	2	10.53	3	14.29	8	13.33		
Malzeme araç-gereç	5	25.0	9	47.37	2	9.52	16	26.66		
Mekan, çalışma ortamı	3	15.0	4	21.05	11	52.38	18	30.0		
Parasal kaynak	9	45.0	4	21.05	5	23.81	18	30.0		
TOPLAM	20	100.0	19	100.0	21	100.0	60	100.0		

Araştırmanı genel oransal eğilim açısından liderlerin % 30' u mekan ve çalışma ortamını en önemli fiziki gereksinme olarak görmektedir. Yine %30' luk diğer bir lider grup ise parasal kaynakları en önemli gereksinme olarak düşünmektedir. % 26.66'lık bir lider grup ise en önemli fiziki gereksinme olarak malzeme, araç-gereç olarak fikirlerini belirtmektedir. %13.3'ü oluşturan diğer bir lider grup ise bu konuda görüş bildirmemiştir.

O.D.T.Ü.' de yer alan liderlerin % 25'i malzeme, araç-gerek gereksinmesini, % 45 gibi büyük bir oransal ağırlığı oluşturan liderler parasal kaynakları, % 15' lik bir lider grup ise mekan ve çalışma ortamını büyük bir ihtiyaç olarak belirtmektedir. % 15'lik bir grub ise herhangi bir fikir ileri sürmemiştir.

H.Ü.' de ise en büyük çoğunluğu % 47.37 ile malzeme araç-gereç sorunu oluşturmaktadır. Bunu % 21.05' lik oranlarla mekan, çalışma ortamı ile parasal kaynak gereksinmesi izlemektedir. Herhangi bir fikir ileri sürmeyenlerin oranı ise % 10.53' ü oluşturmaktadır.

Gençlik Merkezlerinde ise en önemli fiziki gereksinme olarak

% 52.38 ile, mekan ve çalışma ortamı gelmektedir. Bunu % 23.81 ile parasal kaynak gereksinmesi ve % 9.52 ile de malzeme araç-gereç gereksinim izlemektedir. Yanıt vermeyen liderlerin oranı ise % 14.29' u oluşturmaktadır.

Bu bulguların ışığında en dikkat çekici olan % 52.38 ile liderlerin gençlik merkezlerinde fiziki gereksinme olarak mekan ve çalışma ortamını göstermeleridir. Gençlerin psiko-sosyal gelişimlerinde büyük katkılar sağlamak üzere kurulmuş olan bu kurumlarda özellikle yapılarındaki yetersizlik dikkat çekicidir. Mekan ve çalışma ortamlarının bu denli yetersiz kalması, bu binaların iyi düşünülerek, gereksinmelere yeterince cevap vermeyecek durumlarda olması, özellikle Çankaya Gençlik Merkezinin bir binanın bir katında olması ve yetersiz mekanlara sahip olması gibi benzer durumun Yenimahalle içinde geçerli olması bu gereksinmenin haklılığını ortaya koymaktadır. Gençlik Merkezlerinin özellikle bahçeli bir mekanda bağımsız olması ve küçükte olsa bir gösteri salonuna sahip olması gerekmektedir. Avrupa'da genelde bu tipte olan gençlik merkezlerinin ülkemizde de bu yönde geliştirilmesine önem verilmelidir.

O.D.T.Ü.' lü öğrenciler ise mekana en az gereksinimine gereksinim duyanlardır, ancak bunun yanında en fazla parasal kaynağa gereksinim duymaktadırlar. Üniversiteden bu nedenle daha fazla finansman sağlamak gereklidir. H.Ü. serbest zaman klüplerinde en büyük gereksinme malzeme araç-gereç olarak görülmektedir. Resmi yönetmelikler üzerine oturtulmamış böyle bir yapılaşmada bu gereksinim oldukça doğaldır. H.Ü. serbest zaman klüpleri için öncelikle resmi bör yönetmelik hazırlanmalı ve belli esaslara bağlanmalıdır.

Bunun sonucunda bu gereksinimler sağlanabilir ve herşey gün ışığına çıkabilir.

3.2.2.1.7. Kurumlara göre liderlerin gördükleri en önemli sorun

Üç ayrı tipte olan kurumlarda sunulan hizmetlerde çeşitli aksaklıkları görmek olası bir durumdur. Ancak birbirine bağlı olarak oluşan bu aksaklıklardan bir tanesinin oluşması diğerlerinin de teker teker ortaya çıkmasına sebebiyet vermektedir. Genellikle fiziki olanakların yetersiz olduğu kurumlarda, bunu, katılım, ilgisizlik ve diğer aksaklıklar izlemektedir. Liderlerce de önemsenen bu sorunlarda, öncelik kurumun yapısı ve işleyişine göre değişmektedir. Bu nedenle en önemli görülen sorundan harekete geçerek, bu sorunlar teker teker çözülmelidir. Böylece gençlerin yoğun olarak gösterecekleri katılım ve ilgi ile yararlanma düzeyleri de artacaktır.

Tablo 55- Liderlerce Görülen En Önemli Sorun

Görülen Önemli Sorun	Kurum		O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Gençlerin ilgisizliği	7	35.0	3	15.79	0	0.0	10	16.66		
Gençlerin etkinlikteki katılımının yetersizliği	4	20.0	3	15.79	8	38.10	15	25.0		
Serbest zaman klübü topluluk veya gençlik merkezinin olanaklarının yetersiz oluşu	6	30.0	9	47.37	9	42.86	24	40.0		
Klüp, topluluk veya G.M.'nin işleyişindeki aksaklıkların etkinliklere yansımaları.	1	5.0	2	10.53	2	9.52	5	8.33		
Ayrılan sürenin az olması	2	10.0	2	10.53	2	9.52	6	10.0		
TOPLAM	20	100.0	19	100.0	21	100.0	60	100.0		

Genel oransal eğilim açısından (60) liderin % 40'ı kurumlarındaki en büyük sorun olarak olanakların yetersiz olmasını göstermektedir. İkinci sırada görülen en önemli sorun olarak % 25 ile "gençlerin etkinlikteki katılımlarının yetersiz" olması gelmektedir. Diğer önemli bir sorun olarak ise % 16.66 ile "gençlerin ilgisizliği" üçüncü sırada yer almaktadır. Ayrıca sürenin yetersizliği % 10 ile dördüncü ve klüp, topluluk veya G.M.'nin işleyişindeki aksaklıkların etkinliklere yansması ise % 8.33 ile son sırada görülmektedir.

H.Ü. serbest zaman klüpleri ve Gençlik Merkezlerinde görülen en önemli sorun olarak ilk sırada olanaklarının yetersiz olması gelmektedir. Gençlik merkezlerinde ikinci sırayı % 38.10 ile gençlerin etkinlikteki katılımlarının yetersizliği olmaktadır. H.Ü. de ise ikinci sırada % 15.79' ar oranlarla gençlerin ilgisizliği ile gençlerin etkinlikteki katılımının yetersizliği görülmektedir. O.D.T.Ü.' de ise ilk sırada gençlerin ilgisizliği ikinci sırada toplulukların olanaklarının yetersizliği üçüncü sırada ise gençlerin etkinlikteki katılımının yetersiz olması gelmektedir.

Bu bulgular ışığında O.D.T.Ü.' de fiziki olanaklardan ve herşeyden önce, liderlerin gençlerin ilgisizliğini ön planda tutmaları, gençlerin etkinliklere yeterince katılmadıkları ve toplulukta ilgisiz bulunduklarını göstermekleri önemlidir. Topluluktaki olanakların yetersizliği ise ikinci derecede önemli görülerek, belki de gençlerin ilgisizliğinin ve katılımlarının az olmasına neden gösterilebilir. Bundan dolayı özellikle toplulukların olanakları arttırılarak, gençlerin katılımları ve ilgileri çekilebilir.

Aynı durum H.Ü. ve G.M.'ler içinde önemli bir sorun olarak

görülmektedir. Olanakların yetersizliği bu iki kurumda da ilk sırada yer almıştır. Bu da O.D.T.Ü.'ye göre bu kurumların biraz daha olumsuz şartlar altında çalışmalarını yürüttüklerini göstermektedir. Gençlerin etkinlikteki katılımlarının yetersiz olması özellikle Gençlik Merkezlerinde önemli bir sorun oluşturmaktadır. O.D.T.Ü.'de olduğu gibi olanakların artırılması gençleri cazip ve çekici politikalarla bu kurumlara katılımları sağlanabilir.

Ayrılan sürelerin az olması da küçümsenmeyecek oranlarda her üç kurumda da görülmektedir. Bu da bu üç kurumun etkinliklerinin zaman ve saatlerinin yeniden gözden geçirilip düzenlenmesini net bir şekilde açığa çıkarmaktadır.

Klüp, topluluk veya Gençlik Merkezlerinin genel işleyişindeki aksaklıklar her üç kurumda da etkinliklere olumsuz olarak yansımaktadır. Bundan dolayı üniversitelerde ki Sağlık Kültür ve Spor İşleri Daireleri ile Gençlik Merkezlerinin yönetimlerinin daha iyi çalışmaları ve aksaklıkları topluluk, klüp ve etkinlik gruplarına yansıtmayıcı çalışmalar yapmaları gerekmektedir.

Bu bulgular ışığında günümüzde serbest zaman hizmetlerinin gençlere sunulmasında en büyük sorun olarak, olanakların yetersizliğinin yanısıra serbest zaman etkinliklerine gençlerin katılımlarının da yetersizliği dikkat çekicidir. Olanakların yetersizliği ülke gençlik politikalarında gençlerle ilgili diğer konularda olduğu gibi bu alanda finans kaynaklarının sunumunda da görülmektedir. Gençlerin katılımlarının yeterli olmaması ise olanakları yeterli bulamamalarından ve etkinliklerin olumsuz şartlar dahilinde cazip çekici görünmemesinden olabilir.

3.2.2.1.8. Kurumlara göre liderlerin uyması gereken üç önemli kural

Her yapılan işte ve meslekte belli kurallar vardır. Bu kurallara sıkı bir şekilde uyulduğu sürece başarılı olma durumu daha olasıdır. İnsanlarla direk olarak çalışan mesleklerde bu daha da önem kazanmaktadır. Gençlere doğru yöneldiğinde ise çok daha büyük bir önem ve anlam taşımaktadır. Özellikle bir grup içerisinde gençlerle çalışan liderlerin bu kurallara daha fazla önem vermesi gerekmektedir. Lider öncelikle gençlere demokratik davranmalı, kendisini gruba kabul ettirebilmeli; kendini iyi tanıyabilmeli gibi pek çok kurallara uymalıdır. Ancak, bu kurallara uyduğu takdirde gençler üzerinde etkili ve başarılı olur. İdealde uyulması gereken kurallar düşüncede paylaşılmış olsa da gerçek uygulamada bunlara rastlamak bu kadar kolay olmamaktadır. Liderlerin ideal olarak benimsedikleri ve kendilerinin uyması gerektiğine inandıkları kuralları uygulamada da uymaları gerekmekte ve bunları havada bırakmamaları şarttır.

Tablo 56- Liderin Uyması Gereken Üç Önemli Kural

Kurum Uyulması gereken üç önemli kural	O.D.T.Ü.		H. Ü.		G. M.		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Yanıtsız	0	0.0	0	0.0	3	4.76	3	1.6
Kendisini etkinlik grubuna kabul ettirmelidir.	10	16.6	13	22.80	14	22.2	37	20.55
Etkinliğin yapıldığı grupta grubun normlarına uymalıdır.	3	5.0	5	8.77	4	6.3	12	6.6
Bir grupta kararların alınmasında etkileşimi başlatan inisiyatif ele alan kişidir.	5	8.3	5	8.77	2	3.17	12	6.6
Lider uyulmayacak emirler vermemelidir.	4	6.6	0	0.0	2	3.17	6	3.3
Lider özellikle resmi olarak örgütlenmiş gruplarda iletişimi sağlarken kademe atlamamalıdır.	2	3.3	0	0.0	1	1.58	3	1.66
Lider grubun öteki üyeleri önünde, bir üyeye ne suçlamalı ne de övmelidir.	7	11.6	3	5.26	3	4.76	13	7.2
Lider, öncelikle kendini, tanımalı, kuvvetli ve zayıf yönlerini bilmeli.	11	18.3	13	22.80	16	25.39	40	22.2
Lider gençlere demokratik davranmalı ve onların tam katılımını sağlamalı	18	30.0	18	31.57	18	28.57	54	30.0
TOPLAM	20	100.0	19	100.0	21	100.0	60	100.0

Araştırma uygulamasında yer alan (60) liderin, liderlerin uyması gereken kuralları belirleyebilmek amacı ile geniş alternatif ile onları sınırlamadan üç ayrı seçeneğe yanıt vermeleri istenmiştir. Böylece liderlerin kendileri ile ilgili görüşlerinin çok yönlü olarak saptanması planlanmıştır.

Kurumlara göre liderlerin kendilerinin uyması gerektiği üç kuralı belirleyebilmek için aşağıda yer alan (şema 2) çizilmiştir.

Şema 2 : Kurumlara Göre Liderin Uyması Gereken Üç Önemli Kural.

O.D.T.Ü.	H.Ü.	G.M.
Lider gençlere demokratik davranmalı ve onları tam katılımını sağlamalı	Lider gençlerle demokratik davranmalı ve onların tam katılımını sağlamalı.	Lider gençlere demokratik davranmalı ve onları tam katılımını sağlamalı
Lider öncelikle kendini tanımalı ve kuvvetli, zayıf yanlarını bilmeli	Lider öncelikle, kendini tanımalı ve kuvvetli, zayıf yanlarını bilmeli.	Lider öncelikle kendini tanımalı ve kuvvetli, zayıf yanlarını bilmeli
Kendisini etkinlik grubuna kabul ettirmelidir.	Kendisini etkinlik grubuna kabul ettirmelidir.	Kendisini etkinlik grubuna kabul ettirmelidir.
Lider grubun öteki üyeleri önünde bir üyeyi ne suçlamalı ne de övmeli	Etkinliğin yapıldığı grupta grubun normlarına uymalıdır.	Etkinliğin yapıldığı grupta grubun normlarına uymalıdır.
Bir grupta kararların alınmasında, etkileşimi başlatan insiyatifi ele alan kişidir.	Bir grupta kararların alınmasında etkileşimi başlatan insiyatifi ele alan kişidir.	Lider grubun öteki üyeleri önünde bir üyeyi ne suçlamalı ne de övmeli.
Lider uyulmayacak emirler vermemelidir.	Lider grubun öteki üyeleri önünde bir üyeyi ne suçlamalı ne de övmeli.	Bir grupta kararların alınmasında, etkileşimi başlatan insiyatifi ele alan kişidir.
Etkinliğin yapıldığı grupta grubun normlarına uymamaktadır.	--	Lider uyulmayacak emirler vermemelidir.
Lider özellikle resmi olarak örgütlenmiş gruplarda iletişimi sağlarken kademe atlamamalıdır.	--	Lider öncelikle kendini tanımalı kuvvetli ve zayıf yanlarını bilmeli

Her üç kurumda liderin uyması gereken ilk kural "lider gençlere demokratik davranmalı ve onların tam katılımını sağlamalı" şeklinde belirlemiştir. İkinci kural olarak O.D.T.Ü. ve G.M.' lerinde "lider öncelikle kendini tanımalı kuvvetli ve zayıf yönlerini bilmeli kuralı gelmektedir. H.Ü. serbest zaman klüplerinde ise bu kural ile "kendisini etkinlik grubuna kabul ettirmelidir" kuralı ortak olarak ikinci sırada yer almaktadır.

Üçüncü kural olarak O.D.T.Ü toplulukları ile Gençlik Merkezlerinde "Lider kendisini etkinlik grubuna kabul ettirmelidir" düşüncesi gelmektedir. H.Ü. serbest zaman klüplerinde ise iki kural üçüncülüğü paylaşmaktadır. Bunlar "etkinliğin yapıldığı, grupta grubun normlarına uymalıdır" ile "lider bir grupta kuralların alınmasında etkileşimi başlatan insiyatifi ele alan kişidir" kurallarıdır.

H.Ü. ve Gençlik Merkezlerinde bazı kurallar hiç bir lider tarafından işaretlenmemiştir. İşaretlenen kurallarda ise 4' üncü sırayı O.D.T.Ü.' de "Lider grubun öteki üyeleri önünde bir üyeyi ne suçlamalı ne de övmelidir kuralı almaktadır. Gençlik Merkezlerinde ise "etkinliğin yapıldığı grupta grubun normlarına uymalıdır" kuralı dördüncü sırada yer almaktadır.

Bu bulgular ışığında her üç kurumda da öncelikle liderin demokratik ve gençlerin katılımını sağlayıcı olması konusunda ortak fikrin olması bu kuralın önemini bir kez daha gözler önüne sermektedir. Liderler daha sonra ise kendi kişisel özellikleri ve bilgilerini ortaya çıkaran kendini tanımalı, kuvvetli ve zayıf yanlarını bilmeli kuralında birleşmektedirler. Üçüncü kural daha fazla liderin kişiliğine inen bir kural olarak göze çarpmaktadır.

3.2.2.1.9. Kuramlara göre liderlerin liderlikte aradıkları üç önemli özellik.

İnsanların kendilerine ait özellikleri olduğu gibi mesleklerine ilişkin özellikleri de olmaktadır. Bazen her ikisinde ortak olarak birleşen özellikler o kişiye yön verebilmektedir. Gençlerle çalışan liderler de belli bazı özellikler taşımaktadır. Gençlerle çalışmanın öneminden dolayı, liderlerin taşıdığı özellikler de büyük bir hasasiyet

taşımaktadır. Bir lider öncelikle, insanları anlayabilme hoşgörülü olabilme, demokratik olabilme gibi özelliklerin yanı sıra, gençlerle çalışmada pedagojik formasyona sahip olabilme, kendini geliştirebilme, gençlerin bağımsız hareket etmesi gibi benzeri liderlik özellikleri de taşıyabilmelidir. Aynı zamanda önemli olan bu özelliklerini yaptığı işte de rahatlıkla ortaya koyabilmesidir.

Ancak mevcut yapıda ülkemizdeki liderlerin gerçek bir liderlik eğitiminde geçirilmedikleri, liderlerin çoğunun rastlantısal olarak bunu gönüllü veya para karşılığı bir iş olarak yaptıkları söylenebilir. Çoğunlukla kendilerini sadece bir öğretici olarak gören liderlerin en büyük amaçları yalnızca etkinliği en iyi şekilde öğretebilmek. Bunun dışında demokratik görüşü benimsemeleri umut verici bir sonucu oluşturmaktadır.

Tablo 57- Liderlerin Liderlikte Aradıkları Üç Önemli Özellik

Liderlikte üç önemli özellik	Kurum		O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Demokratik, hoşgörülü olup genci anyalabilmek	28	46.66	28	49.11	24	38.09	47	44.44		
Daha fazla padagojik forma- syonu olmalı	1	1.66	4	7.01	5	7.93	10	5.55		
Genç ile etkinlik dışında görüşebilmeli	3	5.0	4	7.01	9	14.28	16	8.8		
Sadece etkinlik konusunda öğretici olmalı	1	1.66	0	0.0	0	0.0	1	0.55		
Desteklemeli ve bağımsız ha- reket edilmesine izin vermeli	11	18.33	7	12.28	8	12.69	26	14.4		
Kendini daha fazla geliştirme ve bilgili olmalı	15	25.0	13	22.80	15	23.80	43	23.88		
Genç olmalı	1	1.66	1	1.75	2	3.17	4	2.2		
TOPLAM	60	100.	57	100.0	63	100.0	180	100.0		

Araştırma da yer alan 60 liderin kendilerinde aradığı üç önemli özelliği saptayabilmek için geniş alternatif ile liderleri sınırlamadan üç ayrı seçeneğe yanıt vermeleri istenmiştir. Böylece liderlerin, liderlik özelliklerine ilişkin üç özelliği belirleyebilmek için aşağıda yer alan (Şema 3) çizilmiştir.

Şema 3 : Kurumlara Göre Liderlerin, Liderlerde Aradıkları Üç Önemli Özellik

O.D.T.Ü.	H.Ü.	G.M.
Demokratik, hoşgörülü olup gençleri anlayabilmeli	Demokratik, hoşgörülü olup gençleri anlayabilmeli	Demokratik, hoşgörülü olup gençleri anlayabilmeli
Kendini daha fazla geliştirmeli ve bilgili olmalı	Kendini daha fazla geliştirmeli ve bilgili olmalı	Kendini daha fazla geliştirmeli ve bilgili olmalı
Desteklemeli ve bağımsız hareket edilmesine izin vermeli	Desteklemeli ve bağımsız hareket edilmesine izin vermeli	Genç liderle etkinlik dışında görüşebilmeli
Genç liderle etkinlik dışında görüşebilmeli	Daha fazla pedagojik formasyonu olmalı	Desteklemeli ve bağımsız hareket edilmesine izin vermeli
Daha fazla pedagojik formasyonu olmalı	Genç ile etkinlik dışında görüşebilmeli	Daha fazla pedagojik formasyonu olmalı
Sadece etkinlik konusunda öğretici olmalı	Genç olmalı	Genç olmalı

Her üç kurumda da ilk sırayı "demokratik, hoşgörülü olup gençleri anlayabilmeli " özelliği almaktadır.

İkinci sırayı "kendini daha fazla geliştirmeli ve bilgili olmalı " özelliği üç ayrı tipteki kurumda ortak olarak görülmektedir.

Üçüncü sırayı O.D.T.Ü ve H.Ü' de serbest zaman birimlerinde yer alan liderler "Gençleri desteklemeli ve bağımsız hareket edilmesine izin vermeli" özelliği olarak belirlemektedir. Gençlik Merkezlerinde ise üçüncü sırayı "genç ile etkinlik dışında da görüşebilmeli" özelliği almaktadır.

Pedagojik formasyona sahip olma özelliği O.D.T.Ü. ve Gençlik Merkezlerinde beşinci, H.Ü. de ise dördüncü sırada yer almaktadır.

Genç olmalı özelliği her üç kurumda da işaretlenmiş seçenekler içerisinde son sırayı almaktadır.

İlk sırayı "demokratik, hoşgörülü olup gençleri anlayabilmeli" özelliğinin alması, bunun en temel insani özellik olmanın yanı sıra, bir liderde de olması gereken en önemli özelliği oluşturmamasından kaynaklanabilir.

Üçüncü sırada H.Ü. ve O.D.T.Ü.' den farklı olan Gençlik Merkezlerinde liderin genç ile etkinlik dışında da görüşebilmeli özelliği yer alarak dikkat çekmektedir. Bunun böyle olması Gençlik Merkezlerinde yer alan liderlerin etkinlik dışında gençlerle yeterince birlikte olmamasına, gencin etkinlikten sonra bir kurstan ayrılıyormuş gibi kurumu terk etmesine bağlanabilir.

Pedagojik formasyonun özellikle Gençlik Merkezlerinde bu kadar alt sırada yer alması düşündürücü bir sonucu oluşturmaktadır. Çünkü yaş itibari ile orta öğretim gençliğine hitap eden bu kurumdaki gençlere daha fazla pedagojik yaklaşım içinde bulunmak yarar sağlayacaktır.

Diğer dikkat edici sonuç ise gençlerde olduğu gibi liderlerde "genç olmalı" özelliğinin son sırada yer almasıdır. Bu da liderlerin diğer özellikleri çok daha önemli görmelerinde kaynaklanabilir.

3.2.2.2. Liderlerin katıldıkları etkinliklerde genç ile ilişkileri ve etkinliklerin gençler üzerindeki etkileri konusunda düşünceleri.

Gençlerle çalışan liderlerin niteliklerini oluşturan temel etmenler, öğretim düzeyleri, liderlik ile ilgili aldıkları eğitim durumu, pedagojik formasyonları, demokrasi düşünceleri, yaşları ve deneyimleri onların gençleri anlayabilmelerinde, iyi ilişkiler tuturmalarında ve etkinliklerdeki birincil amaçlara ulaşmalarında etkili olmaktadır.

Liderin demokrasi anlayışı, pedagojik formasyonu gençleri etkinlik ile ilgili kararların alınmasında daha katılımcı olmalarını sağlamaktadır. Çağdaş ülkelerde yukarıda sözü edilen bütün unsurlara sahip olan liderlerin amaçları etkinliği bir araç olarak kullanarak gençlerin sağlıklı bir kişilik oluşturmalarına yardımcı olmak, toplumun bir parçası olarak toplum bilincini geliştirerek sosyalleşmelerini sağlamak, kendilerine güvenen, özgürlükçü düşünebilen ve kendi ayakları üzerinde durabilen bağımsızlığın kazanan gençleri yetiştirmektir.

Ancak ülkemizde herhangi bir kurumca gençlerle çalışma yapan liderlerin eğitilmemesinden dolayı gerçek anlamda profesyonel lider gereksinimi mevcuttur. Öncelikle kalifiye liderlerin eğitilmesi konusunda yeni düzenlemelere gereksinme duyulmaktadır. Çağdaş ülkelerdeki düzeyi yakalayabilmek için bu eksikliğin giderilmesi, liderlik eğitimi almamış kişilerin gençlerle çalışmasına müsaade etmemek ve bu liderlerin eğitimden geçirilmesi kaçınılmaz bir gerçeği gün ışığına çıkarmaktadır.

Gerçek bir pedagojik formasyona sahip; gençlik gelişimi ve sorunlarını bilen bir lider etkinlik dışında da gençleri yönlendirebilir ve onların sorunlarını çözmelerinde yardımcı olma yeteneğine ve bilgisine sahip olabilir. Aksi takdirde lider sadece bir etkinliği öğreten öğretici konumundan kurtulamaz.

3.2.2.2.1. Kurum göre liderlerin etkinlikte gençten en önemli beklentisi.

İnsanlarla çalışan meslek gruplarının beklentiler içine girmesi gayet olağandır. Ancak bu beklentilerin karşılanma ve karşılanmama durumları insanları etkileyebilmektedir. Eğer beklentiler arzu edilen düzeyde karşılanmış ise o zaman insanın daha verimli ve istekli olması muhakkaktır. Bunun tersine eğer beklentiler beklenenin altında gerçekleşmişse o zaman kişinin çalışma şevki kırılır. Bu sözü geçen durumlar gençlerle çalışan liderler için de geçerli ve kaçınılmazdır. Liderin gençten en önemli beklentisi, aynı zamanda liderin ulaşmak istediği amaç ve sorun olarak gördüğü hususlarla da ilgilidir. Diğer yandan liderin niteliğini de ortaya koyabilmede bir ölçüt olabilmektedir. Liderin gençten beklentisi genç ile kurduğu ilişkiye bağlıdır. Eğer lider genç ile sıcak bir ilişki kurmuş ise o zaman ondan beklentisi de yüksek olacaktır. Ancak iyi olmayan bir ilişki, liderin gençten fazla bir beklenti beklememesini doğurabilir.

Tablo 58- Liderlerin Etkinlikte Gençten En Önemli Beklentisi

Gençten en önemli beklenti	Kurum		O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Etkinliğe düzenli olarak katılması	5	25.0	8	42.11	4	19.05	17	23.3		
Etkinliğe en iyi şekilde yapması, öğrenmeye açık olması	4	20.0	6	31.58	7	33.33	17	23.3		
Etkinlik ile ilgili kararlarda katılımcı olması	9	45.0	4	21.05	7	33.33	20	33.33		
Etkinlik kadar merkezin ya da klüpten çok yönlü yararlanması	2	10.0	1	5.26	3	14.29	6	10.0		
TOPLAM	20	100.0	19	100.0	21	100.0	60	100.0		

Araştırma uygulaması içerisinde yer almış 60 liderden% 33.33' ü etkinlik ile ilgili kararlarda katılımcı olma, % 23.33'ü gencin etkinliğe en iyi şekilde yapması ve öğrenmeye açık olması, gene % 23.33' ü etkinliğe düzenli katılması ve son olarakta % 10' luk bir kısmı ise etkinlik kadar merkez, klüp ya da topluluktan çok yönlü yararlanılması beklentilerini taşımaktadır.

Üç ayrı kurum dikkate alındığında O.D.T.Ü.' de yoğunluk % 45 ile etkinlik ile ilgili kararlara katılımcı olması beklentisinde oluşmaktadır. Bunu % 25 ile etkinliğe düzenli olarak katılma, % 20 ile etkinliği en iyi şekilde yapması, öğrenmeye açık olması beklentileri izlemektedir. Son sırada ise % 10' ile etkinlik kadar merkez, klüp ya da topluluktan çok yönlü yararlanılması beklentisi gelmektedir.

H.Ü. serbest zaman klüplerinde ise ilk sırayı % 42.11 ile etkinliğe düzenli olarak katılma beklentisi almaktadır.İkinci sırayı %31.58' ile etkinliği en iyi şekilde yapması, öğrenmeye açık olması beklentisi, üçüncü sırayı etkinlik ile ilgili kararlarda katılımcı olması beklentisi

ve son sırayı ise % 5.26' ile etkinlik kadar merkezden klüpten ya da topluluktan çok yönlü yararlanılması beklentileri almaktadır.

Gençlik Merkezlerinde dağılım özellikle, iki beklenti üzerinde % 33.33' lü oranlarda eşit olarak dağılmıştır. Bunlar etkinliği en iyi şekilde yapması öğrenmeye açık olması ile etkinlikle ilgili kararlarda katılımcı olması beklentileridir. Üçüncü sırada % 19.05 ile etkinliğe düzenli olarak katılması beklentisi almaktadır. Son sırada ise etkinlik kadar merkezden klüpten veya topluluktan çok yönlü yararlanılma beklentisi izlemektedir.

Etkinlik kadar merkez, klüp veya topluluktan çok yönlü yararlanılması beklentisinin gençlik merkezlerinde daha yoğunluk kazanması, bu kurumun çatısı altında başka etkinliklerinde yürütülmesinde ve gencin bunlara da katılma olanağının yanısıra uzman ekipten yararlanabilme düşüncesinin de yer aldığı söylenebilir. Ancak gençlik merkezlerinin son yıllarda başıboş bırakılması ve amaçlarından uzaklaşması ile beraber bu tür merkezlerde uzman personel açığı ortaya çıkmıştır.

Etkinlik ile ilgili kararlarda katılımcı olması beklentisinin O.D.T.Ü.' de diğer iki kuruma göre yoğunluk kazanması bu kurumda demokratik anlayışın daha fazla yerleşmesinden ve liderlerin etkinlik lider tipi olarak gene gençlerden oluşmasından kaynaklanmasından doğabilir. Bu durumun H.Ü. ve Gençlik Merkezlerinde bu kadar yüksek olmaması demokratik anlayışın yeterince benimsenmemesine veya bu beklentinin karşılanması ile diğer beklentilerin biraz daha ön plana çıkmasından kaynaklanabilir.

Etkinliğe düzenli olarak katılma beklentisinin H.Ü. serbest zaman klüplerinde yer alan liderlerce diğer iki kuruma göre daha

yüksek seyretmesi , gençlerin etkinliklere oldukça düzensiz katılmasından ötürü oluşan aksaklıklardan kaynaklanabilir. Ancak dikkat edilecek diğer önemli bir husus ise, Gençlik Merkezlerinin çok sayıda üyelerinin bulunmasına rağmen, bunların çoğunluğunun merkeze kayıt olduktan bir süre sonra gelmemeleridir. Yalnız burada yer alan durum, etkinliklerin kurs havasında geçmesinden olayı etkinlik süresi esnasındaki durum dikkate alınarak cevaplandırılmıştır.

Etkinliği en iyi şekilde yapması ve öğrenmeye açık olması beklentisinin sırası ile Gençlik Merkezleri, H.Ü. serbest zaman klüpleri ve O.D.T.Ü. öğrenci topluluklarında yoğunluk kazanması, bu kurumların birincil amaçlarından uzak olarak, kurs niteliğine liderler ve yöneticilerce sokulmasından kaynaklanmaktadır. Diğer yandan liderlerin çoğunun bir liderlik eğitimi almamalarından dolayı sadece bir öğretici olarak düşünmeleri bu durumu meydana getirmektedir.

3.2.2.2.2. Kurumlara göre liderlerin etkinlik dışında gençlerle onların sorunlarını görüşme durumu

Günümüzde artık çağdaş ve geniş gençlik örgütlerine sahip olan ülkelerde gençlerle çalışma yapan liderler sadece bir etkinliği öğretici rolde olmayıp, belli bazı eğitimlerden geçerek pedagojik formasyon kazanarak etkinlik dışında da gençleri izlemekte, onların psiko-sosyal gelişmelerine katkıda bulunarak yeri geldiğinde sorunlarını da çözebilme becerilerini kazanmaktadır. Bununla beraber kurumların yapılarına göre uzman ekip var ise belli durumlarda genç ile ilgili konularda ekip çalışması içine girmektedirler veya uzman ekip yok ise kendilerini aşan konularda genci uzman bir ekibin yer aldığı kurumlara havale etmektedirler. Gençlerin kendileri ile ilgili ve diğer konularla liderlerle görüşme istekleri bir açıdan lidere güven duyma-

larından kaynaklanabilir. Ancak önemli olan liderin niteliğinin yeterli olup gence yardımcı olmasıdır. İyi eğitilmiş olmayan bir lider ise bazen durumu daha da zora sokabilir. Bu açıdan ülkemiz de nitelikli liderlerin yetiştirilmesi için yeni düzenlemelere gereksinim vardır.

Tablo 59- Liderin Etkinlik Dışında Gençlerle Onların Sorunlarını Görüşme Durum

Gençlerin sorunlarını görüşme	Kurum		O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Hiç görüşmüyorlar	1	5.0	2	10.53	0	0.0	3	5.0		
Aile sorunlarıyla ilgili	0	0.0	0	0.0	2	9.52	2	3.33		
Cinsel sorunlarla ilgili	1	50.0	0	0.0	0	0.0	1	1.66		
Toplum ve dünya sorunları ile ilgili	3	15.0	2	10.53	1	4.76	6	10.0		
Arta kalan serbest zamanları değerlendirme	0	0.0	1	5.26	2	9.52	3	50.0		
Her konuda	13	65.0	14	73.68	16	76.19	43	71.66		
Derslerle ilgili sorunlar	1	5.0	0	0.0	0	0.0	1	1.66		
Öğrenci statüsünden kaynaklanan sorunlar	1	5.0	0	0.0	0	0.0	1	1.66		
TOPLAM	20	100.0	19	100.0	21	100.0	60	100.0		

Araştırma örnekleminde yer alan (60) liderden % 71.66' lık çok büyük bir oranda lider gençlerin etkinlik dışında kendileri ile her konuda görüştüklerini belirtmektedirler. Bunu % 10 ile toplum ve dünya sorunları ile ilgili konular izlemektedir. Daha sonra ise % 5 ile arta kalan zamanları değerlendirme sorunu gelmektedir.

Üç ayrı kuruma göre incelendiğinde her konuda görüşme seçeneğinin hepsinde de ilk sırayı aldığı görülmektedir.

Toplum ve dünya sorunları ile ilgili konular O.D.T.Ü.' de % 15

H.Ü. ' de ise % 10.53 oranlarla ikinci sırada yer almaktadır. Gençlik Merkezlerinde ise ikinci sırayı % 9.52' şer oranlarla sorunlarıyla ilgili konular ve arta kalan serbest zamanları değerlendirme ile ilgili konular paylaşmaktadır. Toplum ve dünya sorunları ise % 4.76 ile Gençlik Merkezlerinde üçüncü sırada yer almaktadır.

Her üç kurumda da liderlerin ağırlıklı olarak gençlerin her konuda kendileri ile görüştüklerini belirtmeleri oldukça önem taşımaktadır. Ancak önemli olan liderlerin bu konularda gençlere gerçekten yapıcı şekilde yardımcı olmaları ve kendileri ile ilgili konularda gençlerin kendi sorunlarını çözme yeteneğini kazandırmasıdır.

Aile sorunlarıyla ilgili konuların görüşülmesi Gençlik Merkezlerinde O.D.T.Ü. ve H.Ü. ' ye göre farklılık kazanması, bu kurumda üye olan gençlerin yaşça küçük olması nedeni ile ergenlik sorunları dolayısıyla aile ile bazen çatışmalara girmesinden kaynaklanabilir. O.D.T.Ü. ve H.Ü. ' de hiç rastlanılmaması bu gençlerin bu tür sorunları yaşça daha büyük olmalarından dolayı yardımsız kendi başlarına çözme isteğinden kaynaklanabilir.

Toplum ve dünya sorunlarının O.D.T.Ü ve H.Ü.'de ikinci, Gençlik Merkezlerinde ise üçüncü sırada yer alması, önemli konulardan biri olduğunu göstermektedir. Gençlerin lider ile bu konuları görüşmeleri onların toplumsallaşmasında önem taşımaktadır.

Cinsel sorunlar ile ilgili konularda liderle gençlerin konuşmaması bu konunun tabu sayılması ve okullarda bununla ilgili eğitim verilmemiş olmasına bağlanabilir. Oysa ergenlikte cinsel gelişim ve fiziki farklılaşma ile ilgili gençlerin karşılaştıkları sorun-

ların, gençlik merkezlerinde daha fazla konuşulması gerekmektedir, çünkü bu kurumlarda yer alan gençlerin çoğu ergenliklerini tamamlayamayan gençlerden oluşmaktadır.

Bu bulgular ışığında daha nitelikli liderlerin olması halinde gençlerin her türlü sorunlarını rahatlıkla liderle konuşabilecekleri ve yardım alabilecekleri söylenebilir. Liderin çözmediği sorunlarda ise gençlerin yardım alması için Gençlik Merkezlerinde başta sosyal hizmet uzmanı, psikolog, pedagog gibi meslek gruplarına gönderebilir. Aynı durum üniversitelerde üniversite mediko-sosyal birimlerinde sağlanabilir.

Yaş değişkenine göre incelenen bu durumda ise şu önemli bulgu dikkat çekmektedir. Her konuda görüşme eğilimi yaş dilimine paralellik göstererek artmıştır. Bu durum 19-21 yaş diliminde %68.42, 22-27 yaş diliminde % 68.42 ve 28-38 yaş diliminde ise % 83.33'e tırmanmıştır.

Cinsiyet değişkenine göre ise incelenen durumda herhangi bir çarpıcı bulgu ortaya çıkmamıştır.

3.2.2.2.3. Kurumlara göre kararların alınmasında gençlerin görüş ve düşüncelerinin alınması

Demokrasinin bir erdem, çağdaş bir yönetim biçimi, herkesin düşüncelerine ve özgürlüklerine saygı gösteren vazgeçilmez bir anlam taşıması kuşkusuz çağdaş toplumlarda herkesçe kabul edilmektedir. Ailede başlayıp, sırası ile toplumun her kademesi ve kurumunda öğrenilerek geliştirilmesi gerekmektedir. Demokrasi aynı zamanda kendi bünyesinde yönetiminde yer alan herkesin görüş ve düşünce-

lerinin alınmasını gerekli gördüğü için büyük bir değere sahiptir. Demokrasinin benimsenmesi ne kadar genç yaşlarda olursa o kadar kabul edilir ve kalıcı olur. Liderler model olarak demokrasiyi klüp, topluluk ve Gençlik Merkezlerinde uygulayarak, kararların alınmasında gençlerin görüş ve düşüncelerine önem vermelilerdir. Böylece katılımcılığı da sağlamış olurlar.

Tablo 60-Liderlerin Kararların Alınmasında Gençlerin Görüş Ve Düşüncelerinin Alınmasına Bakışı

Gençlerin düşüncelerinin alınması	Kurum		O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Çok olumlu	16	80.0	12	63.16	17	80.35	45	75.0		
Olumlu	4	20.0	7	38.84	4	19.05	15	25.0		
TOPLAM	20	100.0	19	100.0	21	100.0	60	100.0		

Gençlerin görüş ve düşüncelerinin alınması demokrasi gereği de önem taşıdığından dolayı liderlerin bu konudaki görüş ve düşünceleri etkili olmaktadır. Bu açıdan örneklem kapsamındaki 60 liderin gençlerin etkinlik ile ilgili kararların alınmasında, gençlerin görüş ve düşüncelerinin alınması büyük bir değer taşımaktadır. Liderlerin % 75' i "çok olumlu", %25' i ise bu durumu "olumlu" bulmuştur. Etkilemez, olumsuz ve çok olumsuz görüş bildiren lider olmadığı için tabloda bu durum yer almamıştır.

Kurumlara göre farklılaşmada ise O.D.T.Ü ve Gençlik Merkezlerinde yer alan liderler, H.Ü. serbest zaman klüplerindeki liderlere göre daha yüksek oranlarda seyretmektedir. Bu durum "çok olumlu" olarak Gençlik Merkezlerinde % 80.95, O.D.T.Ü. 'de % 80.0 ve H.Ü. serbest zaman klüplerinde ise % 63.16 ile son sırada yer almaktadır.

"Olumlu" bulan liderlerde doğal olarak H.Ü. serbest zaman klüplerinde ise diğer iki kuruma göre daha yüksektir.

Yaş durumuna göre incelendiğinde ise 19-21 yaş diliminde yer alan liderlerin % 63.16' sı, 22-27 yaş dilimindeki liderlerin % 79.31' i ve 28-38 yaş grubunda yer almış liderlerin ise % 83.33' u gençlerin kararların alınmasında görüş ve düşüncelerinin alınmasını "çok olumlu" bulmaktadır.

Cinsiyete göre incelenen durumda ise herhangi bir ayırteci bulguya rastlanmamıştır.

Demokrasini bir erdem olarak çağımızın en insancıl yönetim anlayışı olması bu anlayışın güçlenmesini sağlamıştır. Özellikle yeni yetişen nesillerinde bu anlayış çerçevesinde yetiştirilmesi şarttır.

Gençlik Merkezleri ve O.D.T.Ü öğrenci topluluklarında kararların alınmasında gençlerin görüş ve düşüncelerinin alınmasının "çok olumlu" bulunması, H.Ü. serbest zaman klüplerine göre biraz daha iyi bir bir sonucu oluşturmaktadır.

Yaş değişkenine göre de incelenmiş olan bu durumda, yaşın artmasına paralel olarak "çok olumlu" düşüncesinin de artması, yaşla beraber gelen tecrübe, olgunluk ve nitelik düzeyinin demokrasi düşüncesini olgunlaştırdığını göstermektedir. Diğer açıdan incelenecek olursa genç liderlerin, deneyimsizlik ve lider olmanın verdiği heyecandan dolayı gruplarında biraz daha kararlarda söz sahibi olmayı istedikleri söylenebilir.

Bir liderin sahip olması gereken bu özelliğin sadece olumlu bir

düşünce olarak benimsenip akıllarda kalmaması gerekmektedir. Amaç çok olumlu olarak bulunan bu düşüncenin gerçekten uygulama içerisinde kullanılmasıdır.

Gençlerin toplumun bir bireyi olarak en çağdaş olarak kabul edilen bu düşünceyi iyice benimsemelerinde liderlere büyük görev düşmektedir. Gelecekte sağlam temeller üzerine oturtulmuş demokrasi anlayışında klüp, topluluk, gençlik merkezi gibi kurumlar önemli yapı taşlarını oluşturmaktadır.

3.2.2.2.4. Kurumlara göre liderin gençlik merkezi, klüp veya topluluğun genç üzerindeki etkileri hakkındaki düşünceleri

Liderlikte niteliği oluşturan pek çok etmen vardır. Bunlar öğrenim düzeyi, liderlikle ilgili bir eğitim alabilme, pedagojik formasyona sahip olma, tecrübe, gibi sıralanabilir. Bu etmenler liderin gençte ve etkinlikte ulaşmak istediği amaçlarının oluşumunda önemli yer tutar. Bilindiği gibi etkinliklerin en önemli amaçlarından biri gencin kendisini gerçekleştirme, sosyalleşmesi, kendine olan güveni kazanabilmesi, özgür ve bağımsız hareket yeteneğini kazanabilmesi gibi sayılabilir. Liderin tecrübesi ve niteliği yükseldikçe bu amaçlara daha fazla yaklaşabilir. Nitelik ve tecrübe arttıkça etkinliğin amaçları ile liderin amaçları aynı noktada buluşabilir. Bu da bir yerde bir liderlik eğitiminden geçmememiş lider için daha gerilerde kalan bir amacı oluşturur.

Tablo 61- Liderin Gençlik Merkezi, Klüp Veya Topluluğun Genç Üzerindeki Etkileri Hakkındaki Düşünceleri

Kurum Etkinliğin genç üzerine etkileri	O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Hayır, çünkü önemli olan gençlerin kendi yaratıcılığı	4	20.0	1	5.26	1	4.76	6	10.0
Evet, çünkü gençlerin kendini tanımasını, sosyalleşmesini ve güven kazanmasını sağlıyor.	6	30.0	13	68.42	7	33.33	26	43.3
Evet gençlerin sağlıklı disiplinli olmalarını sağlıyor.	2	10.0	1	5.26	2	9.52	5	8.3
Evet gençlere farklı bir ortam sağlayarak, özgüven dayanışma ve yardımlaşma duygularını geliştiriyor.	2	10.0	4	21.05	0	0.0	6	10.0
Evet, gençlerin kendisine ve çevresine daha duyarlı olmasını sağlıyor	2	10.0	0	0.0	5	23.81	7	11.7
Evet, grup ruhu oluşturarak birlikte bir amaca yönelerek birşeyleri başarma duygusu yaşıyorlar	4	20.0	0	0.0	6	28.57	10	16.7
TOPLAM	20	100.0	19	100.0	21	100.0	60	100.0

Araştırmanın genel oransal eğilimi açısından % 43.33 oranında en büyük yoğunluğu oluşturan lider grubunun, etkinliğin sunulduğu kurumun gençlerin kendilerini tanımalarında, sosyalleşmelerinde ve güven kazanmalarını sağlamalarında etkili olduğu düşüncesini taşımaktadır.

İkinci büyük oransal eğilimi % 16.7 ile gençlerin grup ruhu oluşturarak birlikte bir amaca yönelerek birşeyleri başarma duygusu yaşadıklarını belirten diğer bir lider grup almaktadır.

Üçüncü sırayı gene olumlu bir görüş bildirerek gençlerin kendisine ve çevresine daha duyarlı olmasını sağladığını düşünen bir başka lider grubu % 11.7 ile oluşturmaktadır.

% 10' luk bir başka lider grubu ise, etkinliğin gençlere farklı bir ortam sağlayarak, özgüven, dayanışma ve yardımlaşma duygularının geliştirdiği yönde etkinliğin olumlu etki bıraktığını vurgulamaktadır.

Etkinliğin gençlere yarar sağlamadığını ve önemli olanın gençlerin kendi yaratıcılığıdır görüşünü taşımakta olan liderlerin oranı ise % 10' u oluşturmaktadır.

% 8.3 oranında başka bir lider grubu ise yaptıkları etkinlik türlerinden dolayı bu etkinliklerin gençlerin sağlıklı, disiplinli olmalarında olumlu etki sağladıklarını düşünmektedir.

Üç ayrı kuruma göre incelendiğinde H.Ü. serbest zaman klüplerinde yer alan liderlerin % 68.42 gibi büyük bir oranının, bu etkinliklerin gençlerin kendini tanımasında, sosyalleşmesinde ve güven kazanmasında etkili olduğunu düşünmektedir. Bu seçenek gençlik merkezlerinde de % 33.33, O.D.T.Ü. öğrenci topluluklarında ise % 30 ile gene ilk sıralarda yer almaktadır.

H.Ü. ' de ikinci sırayı, gençlere farklı bir ortam sağlayarak, özgüven, dayanışma ve yardımlaşma duygularının geliştirmesi seçeneği % 21.05 ile almaktadır.

Gençlik Merkezlerinde ise ikinci sırayı % 28.57 ile bu etkinliklerin grup ruhu oluşturarak birlikte bir amaca yönelerek birşeyleri

başarma duygusunu yaşadıklarını belirten liderler almaktadır. Bu durum O.D.T.Ü. de % 20 ile gene ikinci sırada yer almaktadır.

H.Ü. serbest zaman klüplerinde, etkinliklerin gençlerin kendini tanımasında, sosyalleşmesinde ve güven kazanmasını sağlaması görüşü diğer iki kuruma daha yüksek olarak oldukça olumlu bir bulgu oluşturmaktadır. Bu düşünceye çok yakın olan, gençlere farklı bir ortam sağlayarak, özgüven, dayanışma ve yardımlaşma duygularını geliştirdiği düşüncesi gene başta H.Ü. ve daha sonra O.D.T.Ü.' de belirterek tüm kurumlarda ilk sırayı alan düşünceyi desteklemektedir.

Olumsuz görüş bildirenler'in O.D.T.Ü.' de % 20 gibi yüksek bir oranda olması bu kurumda yer alan liderlerin etkinlik lider tipinde olarak, liderlik konusunda bir eğitim alamamalarından ve böylece liderlik nosyonuna sahip olmamalarından kaynaklanabilir.

Gençlerin sağlıklı ve disiplinli olmalarını sağladığını düşünen liderlerin genellikle spor ve izcilik gibi disiplin gerektiren etkinlik türlerinin liderleri oldukları söylenebilir.

Grup ruhu oluşturarak, birlikte bir amaca yönelerek birşeyleri başarma duygusunun özellikle gençlik merkezlerinde yüksek olması, bu liderlerin etkinliği grup alarak değerlendirmelerinin yanısıra, bu kuruma gelen gençlerin henüz O.D.T.Ü. ve H.Ü.' ye göre daha genç olmalarından ötürü kendilerine olan güveninin ve kişilik gelişiminin yeterince tamamlanmamasından kaynaklandığı söylenebilir. Böylelikle Üniversite serbest zaman klüp ve topluluklarında yer alan gençlerin grupla birşeyleri başarma arzusu yanında bireysel hedefleri,

gençlik merkezlerine devam eden gençlere göre biraz daha fazla benimsenmelerinden kaynaklanabileceği düşünülebilir. Doğal olarak bu durum liderlerin düşüncelerine de yansımaktadır.

Gençlik merkezlerinde diğer dikkat çekici bulgu ise gençlerin kendilerine ve çevrelerine karşı daha duyarlı davranmalarının ağırlıklı olarak yer almasıdır. Bunun nedeni gene etkinlik türüne ve grup içinde bazı kurallara uyulması neticesinde, liderin burada öğrenilenlerin gençlere prensip olarak devam ettirmelerini arzu etmesinden kaynaklanabilir.

Olumsuz görüş bildiren liderlerin ise gençlere yararlı olamayacağı bir gerçektir. Bu nedenle bu liderlerin bu tür kurumlardan uzaklaştırılması ve yerlerine daha nitelikli liderlerin getirilmesi gerekmektedir.

Yaş değişkenine göre de incelenmiş olan bu durumda aşağıdaki önemli bulgular elde edilmiştir.

Bu etkinliklerin gençlerin kendilerini tanımalarında, sosyalleşmelerinde ve güven kazanmalarını sağladığını düşünen liderlerden, 19-21 yaş dilimindekiler % 21.05, 22-27 yaş dilimi içerisinde olanlar % 42.28 ve 28-38 yaş diliminde yer alan liderler ise % 66.67'lik bir oranla bu görüşü kabul etmektedir. Yaşa paralel olarak bu artış gençlere farklı bir ortam sağlayarak, özgüven, dayanışma ve yardımlaşma duygularını geliştirdiği fikrinde oluşmaktadır.

Bu bulgular liderin yaşının yükselmesi ile beraber edindiği deneyim ve bilgilerin ışığında etkinliklerin esas amaçlara daha çok yaklaştığını göstermektedir.

Gençlerin kendisine ve çevresine daha duyarlı olmasını sağladığını düşünen liderler, 19-21 yaş grubunda % 26.32, 22-27 yaş grubunda % 6.90, 28-38 yaş grubunda ise rastlanılmamıştır.

Yaşın düşmesi ile beraber yükselen bu oran, grup ruhu oluşturarak birlikte bir amaca yönelerek birşeyleri başarma duygusunu yaşadıklarını düşünen liderlerde de aynı şekilde kendini göstermektedir. Bu durum 19-21 yaşlarında % 26.32, 22-27 yaşları arasında % 13.79 ve 28-38 yaşlarında % 8.33 ile düşme eğilimi göstermiştir.

Biraz önce sözü geçen bulguların aksine yaş dilimi düştükçe, liderlerin tecrübelerinin az olması ve liderlik özelliklerinin henüz yeterli düzeyde olmamasından dolayı kaynaklanabilir. Diğer yandan etkinliklerin esas amaçlarından buna bağlı olarak uzaklaştıkları da söylenebilir.

İyi bir liderlik eğitiminden geçmemiş ve profesyonel liderler ile uzman bir ekip (S.H.U. psikolog, pedogok) tarafından desteklenmeyen genç yaştaki liderlerin, etkinlikteki esas olarak arzu edilen amaçlara ulaşmaları da zor görülmektedir.

Genel olarak bu bulgular ışığında mevcut yapıdaki liderlerin çoğunluğunun gençlerin psiko-sosyal gelişmelerinde etkinliği bir araç olarak görmedikleri söylenebilir. Sadece H.Ü. serbest zaman klüplerinde yer alan liderlerin, gençlerin psiko-sosyal gelişimlerin etkinlik vasıtasıyla sağlanması yönünde, diğerlerine göre daha olumlu görüş belirttileri söylenebilir. Liderlerin niteliklerinin yetersiz olması onların etkinliklerle gençlerin nasıl etkilendikleri konusunda düşün-

celeri ile böylece belirginleşiyor. Özellikle de Gençlik Merkezlerinde yer alan liderlerin bu dönemdeki gençlerin, kendini gerçekleştirme, sosyalleşme ve güven duygusunu kazanmasını yeterince ön planda görmemeleri, bu etkinlikleri amaç olarak benimsediklerini ortaya koyuyor.

Bundan dolayı daha nitelikli liderlerin yetiştirilmesinde mutlaka bir eğitim verilmesi ve bu eğitim sonucunda bu liderlerin sahip oldukları sertifika ile gençlerle çalışmalarına izin verilmesi gerekmektedir.

3.2.2.2.5. Kurumlara göre liderlerin etkinlik ile gencin neye ulaşması hakkındaki düşünceleri.

Serbest zaman etkinliklerinde gençlerin neye ulaşması gerektiği konusunda nitelikli bir liderin görüşü genelde şöyle olmaktadır. Bu etkinlikler gencin yetenekleri ve ilgisi doğrultusunda başarıya ulaşmasında, kendisini gerçekleştirmesinde sosyalleşmesinde ve kendine olan güven duygusunu kazanmasında etkili olmalıdır. Ancak mevcut yapıda yer alan liderlerin çoğu gençlerin etkinliklerle etkinlikte yaptıkları işi en iyi şekilde yapmaları gerektiğini, araştırmacı ve disiplinli olmaların, zamanı en iyi şekilde kullanmayı öğrenmeleri gibi hedeflere ön planda yer vermektedirler. Gencin kendini tanımayı öğrenmesi, kendine ve çevresine karşı daha duyarlı olma hedefleri yeterince önemsenmemektedir. Bu durumla ilgili aydınlatıcı veriler Tablo 62' de daha net olarak gözler önüne serilmektedir.

Tablo 62-Lidere Göre Genç Etkinlik İle En Çok Neye Ulaşmalı

En çok neye ulaşmalı	Kurum		O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Yapılan serbest zaman etkinliğini en iyi şekilde yapmayı	4	20.0	3	15.79	0	0.0	7	11.7		
Serbest zaman etkinliği ile sosyal ve duygusal ihtiyaçlarını karşılamalı	5	25.0	5	26.32	4	19.05	14	23.3		
Kendini tanımayı öğrenmeli	1	5.0	2	10.53	2	9.52	5	8.3		
Daha araştırmacı ve disiplinli olmayı öğrenmeli	1	5.0	3	15.79	4	19.05	8	13.3		
Zamanını en iyi şekilde kullanmayı öğrenmeli	1	5.0	0	0.0	4	19.05	5	8.3		
Kendisine ve çevresine daha duyarlı olmayı öğrenmeli	8	40.0	6	31.58	7	33.33	21	35.0		
TOPLAM	20	100.0	19	100.0	21	100.0	60	100.0		

Araştırma uygulaması içinde yer alan 60 liderden % 35' i gencin etkinlik ile kendisine ve çevresine daha duyarlı olmayı öğrenmeye ulaşmalı görüşündedir. % 23.3 oranında bir diğer lider grup ise ile gencin serbest zaman etkinliği ile sosyal ve duygusal gereksinmelerini karşılanma durumuna ulaşmasını, % 13.3' ü ise daha araştırmacı ve disiplinli olmayı öğrenmeye ulaşmasını istemektedirler. Yapılan serbest zaman etkinliğini en iyi şekilde yapmaya ulaşmasını isteyen liderlerin oranı % 11.7, kendini tanımayı öğrenmeye ve zamanını en iyi şekilde kullanmayı öğrenmeye ulaşması gerektiğini düşünen liderlerin oranı % 8.3'e olarak gerçekleşmiştir.

Üç ayrı kurum tek tek incelendiğinde O.D.T.Ü. öğrenci topluluklarında bulunan liderlerin % 40 gibi büyük bir oranı, H.Ü. serbest zaman klüplerinde lider bulunanların % 31.58' i ve Gençlik Merkezlerinde lider bulunanların ise % 33.33' ü etkinlik ile gencin kendisine ve çevresine daha duyarlı olmayı öğrenmeye ulaşmasını istemektedirler.

İkinci derecede yoğunluk O.D.T.Ü.' de % 25 ve H.Ü. serbest zaman klüplerinde % 26.32 ile serbest zaman etkinliği ile gencin sosyal ve duygusal gereksinimlerini karşılamaya ulaşması düşüncesi yer almaktadır. Gençlik merkezlerinde ise ikinci derecede yoğunluk üç ayrı seçenekte %19.05' lik oranlarla paylaşılmıştır.

O.D.T.Ü. öğrenci toplulukları ve H.Ü. serbest zaman klüplerinde üçüncü derecede yoğunluğu, yapılan serbest zaman etkinliğini en iyi şekilde yapmaya ulaşma düşüncesi almaktadır. Bu O.D.T.Ü.' de % 20, H.Ü. serbest zaman klüplerinde daha araştırmacı ve disiplinli olmayı öğrenmeli düşüncesi ile % 15.79' luk oranları oluşturmaktadır.

Kendisine ve çevresine daha duyarlı olmayı öğrenmelerine ulaşmaları düşüncesi, kısmen gençlerin kendilerini daha iyi tanımlarında ki ulaşılması istenen hedeflerde olduğu gibi yakın olmaktadır. Ancak mevcut durumda liderlerin gençlerin ulaşması gerektiği hedeflerde yeterince eğitilmiş bir liderin göreceği hedefleri göremedikleri söylenebilir.

Yaş değişkeninin göre bakıldığında şu önemli bulgular dikkat çekmektedir. 19-21 yaş grubundaki liderlerde ilk sırada, gençlerin

zamanını en iyi şekilde kullanmayı öğrenmesi ile serbest zaman etkinliği ile sosyal ve duygusal gereksinimlerini karşılamaları % 15.79' luk oranlarla ikinci sırada yer almıştır. İlk sırada ise gençlerin kendisine ve çevresine daha duyarlı olmayı öğrenmeleri % 42.11 ile gelmektedir.

22-27 yaş grubundaki liderlerde ise ilk sıra 19-21 yaş grubundaki liderlerle aynı olmakla beraber oran % 34, 48 ile biraz daha düşüktür. İkinci sırayı ise % 24.14 ile serbest zaman etkinliği ile sosyal ve duygusal gereksinimlerin karşılanması almaktadır.

28-38 yaş diliminde yer alan liderlerde 22-27 yaş diliminde, ikinci sırada görülen hedef % 33.33 ile ilk sırada yer almıştır. İkinci sırada ise % 25 'lik oranlarla kendini tanımayı öğrenme ile daha araştırmacı ve disiplinli olmayı öğrenmeli hedefleri gelmektedir. Kendini tanıma hedefine gencin ulaşması gerektiğine inananlara ise hiç rastlanılmamıştır.

Bu bulgular ışığında liderlerin gençlerin ulaşması gerektiği hedefler konusundaki düşüncelerinin 19-21 yaş dilimi ile 22-27 yaş dilimlerinde toplumsallaşmaya yönelik olan, kendisine ve çevresine daha duyarlı olmayı öğrenmeli düşüncesinde, yoğunlaştığı söylenebilir. Bunu serbest zaman etkinliği ile sosyal ve duygusal gereksinimlerin karşılaması da, aynı ölçüde desteklemektedir. Aynı durum 28-38 yaş diliminde yer alan liderler de görülmektedir.

Gençlerin bireysel olarak kendilerine yönelik hedefler ise geriplanda kalmıştır.

Genel olarak her iki değişkende toplumsallaşma eğilimi

ağırlık kazanmaktadır. Gençlerin kendilerine yönelik bireysel hedefleri ise geri planda kalmıştır. Bu durum gençlerin kendilerini gerçekleştirmeden öte sadece toplumsallaşmasının önemsendiği ortaya koymaktadır.

Özellikle diğer hedefleri daha çok benimseyen liderlerin, gençlerin etkinliklerde ulaşması gerektiği hedeflerden çok uzak olduğunu ve gençlere yeterince yararlı olmayacakları söylenebilir.

3.2.2.3. Liderlerin etkinliklerdeki hizmetlerin geliştirilmesi ile ilgili düşünceleri ve beklentileri.

Gençlerle çalışmada bugün yeni yöntem ve metodlar üzerinde durulmaktadır. Gençten-gence düşüncesi de bu yaklaşımlar da üzerinde en çok durulanlardan birini oluşturmaktadır. Gençlik ve grup psikolojilerinin üretmiş olduğu bilgiler ışığında gençlerin en çok gençlerden etkilendikleri ortaya çıkmıştır. Bu da gençlerle çalışma yaparken gençleri kullanma düşüncesini harekete geçirmiştir. Böylece gençleri birbirlerini yönlendirmede bir kuruma çekmede, sorumluluk vermede kendi kendilerini yönetmede ve organizasyonyonların sağlamada bir yol açılmaktadır. Gençlerle çalışacak liderlerin genç olmaları, onları anlayabilmede etkilemelerinde daha yararlı olacağı görüşü büyük kabul görmektedir. Ancak genç liderlerin liderlik eğitimi almış kişilerden oluşması gereklidir. Bunun için öncelikle profesyonel liderlere gereksinim vardır. Bugünkü mevcut yapılar içerisinde gerçekten gençlik psikolojisi ve pedagojik formasyon eğitimleri almış liderlere rastlamak yok denecek kadar azdır. Özellikle liderlik eğitim veren yapılar ülkemizde oluşturulmamış ve bu konu fazla önemsenmemiştir. Oysa öncelikle bir üniversite

bünyesinde etkinlik türü ne olursa olsun ortak bir kullanım olan gençlik psikolojisi, pedagojisi, grup psikolojisi ve liderlik ile ilgili bilgiler belli sınıflandırmalar veyahutta derecelendirmeler yapılarak kurs bitiminde bir sertifika liderlere verilebilir. Bu liderlik sertifikasını almamış kişilerin ise yönetmelik düzenlemeleri ile başta gençlik merkezleri olmakla beraber mevcut yapılar içerisindeki üniversite serbest zaman klüpleri ve öğrenci topluluklarında çalışmalarını yasaklanabilir. Böylece etkinlikleri amaç olarak değil gençlerin gelişimlerinde bir araç olarak nitelikli liderler yetiştirilebilir. Diğer bir yandan liderlik eğitimi alacak kişilerden öncelikle eğitime başlamadan önce bağlı bulunduğu branşa ilişkin bir belge istenebilir. Yaş faktörü ise belli yaşlar arasında sınırlandırılabilir. Bu eğitim, ilgili meslek disiplinlerinin öğretim görevlilerince daha önce de söz edildiği gibi yılda bir kaç kez herkesin ulaşabileceği bir üniversitede yapılabilir. Liderlik sertifikasını alan kişiler liderlik ettikleri etkinliklerde etkinlik içerisinde gençten-gence düşüncesine dayalı olarak grup içerisinde model alabilecek, liderlik yeteneği taşıyan gençleri yönlendirerek ön plana çıkarıp, gençlere daha kolay ulaşabilirler. Ancak diğer yandan kurum yapısı içerisinde yer alan sosyal hizmet uzmanı, psikolog ve pedagoğ ile de işbirliği içinde çalışabilirler. Lider ve bu insanlarla çalışma becerisine sahip meslek grubuna zaman zaman etkinlik içerisinde sivrilen genç etkinlik liderleri de dahil edilerek bir nevi hizmet içi eğitimden geçirilmiş olur. Aradan belli bir zaman geçtikten sonra genç etkinlik lideri, etkinlik grubunda sertifikalı profesyonel lider olmadan da liderlik edebilir. Bu durum gençten-gence düşüncesini destekleyen bir oluşuma katkı sağlayacaktır. Hatta et-

kinlik içinde oluşturulan bu liderler daha sonra sertifikalı profesyonel gençlik liderliği için eğitim almak için yönlendirilebilir.

3.2.2.3.1. Kurumlara göre liderlerin gençten-gence düşüncesine bakışları.

Daha önce gençlerin gençten-gence düşüncesi üzerinde durulmuş ve gençlerin bu konudaki görüşleri değerlendirilmişti. Ancak ilk olarak gençten-gence düşüncesinden söz etmekte yarar görülmekte. Gençten-gence düşüncesi gençlerin kendi inisiyatifleri dahilinde bir gencin diğer bir genci etkileyerek bir aktiviteye çekmesi onun katılımını sağlaması ve gençlerin gönüllü örgütlenmelerini içererek aynı zamanda da bağımsız gençlik organizasyonlarını içine alan bir kavramdır. Türkiye Cumhuriyeti kanunlarında gençlerin devletin izni ve içinde bulunmadığı hallerde bağımsız örgütlenmeleri ne yazık ki yasaklanmıştır. Oysa gelişmiş ülkelerde gençler her alanda özgürce örgütlenebilmektedir. Ülkemizde bu olumsuz durumun oluşması, özellikle gençlerin bu tip örgütlenmeleri ideolojik ve politik amaçlı yapabilecekleri düşünüldüğünden kaynaklanmaktadır. Gelişmiş ülkelerin düzeyine çıkmak için gençlerin gönüllü olarak gençten-gence düşüncesine dayalı olarak bağımsız örgütlenmelerine izin vermek kaçınılmazdır. Ancak, bu şekilde daha kişilikli, özgür ve kendi ayakları üzerinde durabilen gençleri yetiştirmek mümkün olacaktır.

Tablo 63- Liderlerin Gençten-Gence Düşüncesine Bakışları

Gençten-gence düşün.	Kurum		O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Olumlu	20	100.0	17	89.47	21	100.0	58	96.66		
Olumsuz	0	0.0	2	29.31	0	0	2	3.33		
TOPLAM	20	100.0	19	100.0	21	100.0	60	100.0		

Genel oransal eğilim açısından 60 liderin % 96.66' sı gençten-gence düşüncesini olumlu % 3.33' ü ise olumsuz bulmaktadır.

Üç ayrı kuruma göre bakıldığında ise O.D.T.Ü. ve Gençlik Merkezlerinde yer alan liderlerin tamamı bu düşünceyi olumlu bulmaktadır. Sadece H.Ü. serbest zaman klüplerinde % 3.33' ü olumsuz bulmaktadır.

Gençten-gence düşüncesini liderlerin bu kadar yüksek bir oranda desteklemeleri Türkiye'de de gençlerde olduğu gibi liderlerce de bunun bir gereksinim olduğunun açık bir işaretidir.

Hizmetler de gençlerin daha aktif ve katılımcı olmaları için gençten-gence düşüncesi mevcut yapılar içinde de kullanılmalıdır. O.D.T.Ü.' de ki yapılanmada liderlerin de tümüyle gençlerden oluşması bu kurumda bu düşüncenin uygulama şansının diğer iki kuruma göre daha yüksek olmasını sağlayabilir.

Gençten-gence düşüncesi bir hizmet anlayışı olarak bütün kurumlarda benimsenmelidir. Çünkü bu hizmet anlayışı ile gençlerin katılımcılığı arttırabilir.

Diğer yandan bağımsız gençlik örgütlenmelerine yasal olarak mücade edilmelidir.

Gençlerin demokratik anlayışı benimsemelerinde ve örgütlenmelerinde gençten-gence düşüncesinin gerekliliği şarttır. Gençlerin kendilerini daha iyi ifade edebilmeleri ve daha bağımsız keşilik geliştirmelerinde, mücadeleci olmalarında, herşeyi devletten bekleme eğilimi yerine kendilerinin çabaları ile ulaşabilmeleri için

gençten-gence düşüncesine dayanarak bağımsız gençlik örgütlenmelerinin yaşama geçirilmesi gereklidir.

3.2.2.3.2. Kurumlara göre liderlerin merkez, klüp veya topluluğun yapısına göre gençten-gence düşüncesini değerlendirmesi

Gençten-gence düşüncesinin gençlere ulaşmanın ve onları etkileyerek katılımını sağlamada çok önemli bir yol olduğu bir gerçektir. Gençlerin birbirlerini etkileyerek, ilişki kurup bir organizasyona çekmeleri ve kendilerini yönetmeleri, böylelikle bağımsız özgürlükçü kişilik geliştirmeleri mümkün olacaktır. Ancak daha önce sözü edildiği gibi ülkemiz de gençten-gence düşüncesini içererek bağımsız gençlik insiyatiflerine izin verilmemektedir. Bu da uygulamada hem bu olumsuz yasal düzenlemelerden hem de finansman sorunlarından dolayı mümkün değildir. Batıda olduğu gibi gençlerin oluşturacakları bu örgütlenmeler amaçlarının dışına taşmadığı ve devlet tarafından ekonomik ve personel yönünden desteklendiği takdirde Türkiye'de başarılı olacaktır. Bu uygulamanın, diğer bir yönü ise liderlerin de genç olmasıdır. Liderlerin liderlik konusunda eğitilmiş gençlerden oluşması, gençleri daha iyi anlamada ve olumlu ilişkiler kurmada etken olacaktır. Böylelikle gençten-gence düşüncesi lider boyutunda anlam ve verimlilik kazanmış olacaktır.

Tablo 64- Liderin Merkez, Klüp Veya Topluluğun Yapısına gGöre Gençten-Gence Düşüncesini Değerlendirmesi

Gençten- gence düşüncesi	Kurum		O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Koşullar hiç uygun değil	1	5.0	4	21.05	4	19.05	9	15.0		
Koşullar uygun değil	4	20.0	10	52.63	7	33.33	21	35.0		
Koşulların uygunluğu konusunda bir fikrim yok	2	10.0	2	10.53	4	19.05	8	13.3		
Koşulları çok uygun buluyorum	13	65.0	3	10.53	6	28.57	22	36.7		
TOPLAM	20	100.0	19	100.0	21	100.0	60	100.0		

Araştırma örneklemini oluşturan 60 liderin % 35 gençten-gence düşüncesine klüp, topluluk veya merkezin koşullarının uygun olmadığını belirtmektedirler. Diğer yandan % 36.7' lik bir lider grubu ise bu düşüncüyü kendi klüp, topluluk veya merkezleri için koşullar çok uygun bulduklarını vurgulamaktadır. Koşullar hiç uygun değil diyenlerin oranı % 15, koşulların uygunluğu konusunda bir fikri olmayan liderlerin oranı ise % 13.3'ü oluşturmaktadır.

Üç ayrı kurumda koşulların uygun bulunmama durumu en çok % 52.63' ile H.Ü. serbest zaman klüplerinde görülmektedir. Bunu % 33.33 ile Gençlik Merkezleri, % 20 ile de O.D.T.Ü öğrenci toplulukları izlemektedir.

Koşulların hiç uygun olmaması durumunda ise H.Ü. serbest zaman klüpleri gene % 21.05 ile ilk sırada, Gençlik Merkezleri %19.05 ile ikinci, ve O.D.T.Ü. % 5.0 ile sonuncu sırada yer almaktadır.

Koşulları çok uygun bulan liderlerin %65' i O.D.T.Ü.' de, %28.57 'si Gençlik Merkezlerinde ve % 10.53' ü ise H.Ü. serbest zaman klüplerinde yer almaktadır.

Gençten-gence düşüncesinin etkinliklerin yapıldığı kurumda uygunluğu konusunda bir fikri olmayanların % 19.05' i Gençlik Merkezlerinde, % 10.53' ü H.Ü. ' de ve % 10' u ise O.D.T.Ü. öğrenci topluluklarında yer almaktadır.

O.D.T.Ü.' de koşulların diğer iki kuruma göre çok uygun olması bu kurumun daha demokratik olmasından ve burada yer alan liderlerin tamamının gençlerden oluşan etkinlik lider tipinden olmasından kaynaklanmaktadır. Diğer yandan burada yer alan toplulukların gençlerin isteklerine göre açılması gençten-gence düşüncesini destekleyen koşullar için uygun olmaktadır.

H.Ü. serbest zaman klüplerinde koşulların uygun olmama durumunun % 52.63' de gerçekleşmesi, bu kurumda yer alan liderlerin bir bölümünün dışarıdan gelen profesyonel öğreticiler olmasından ve finans ile mekan sorunu açısından gençlerin bunu başaramayacaklarını düşünmelerinden kaynaklanabilir. Gençten-gence düşüncesini olumsuz bulmuş olan liderlerinde tamamınında H.Ü. serbest zaman klüplerinde yer alması bu kanıyı güçlendirmektedir.

Gençlik Merkezlerinde ise koşulların uygunluğunun az bir oranda seyretmesi, uygun olmaması ile hiç uygun olmamasının birlikte %50' lerin üzerinde olması liderlerin kurs öğretmeni gibi görülüp dışarıdan getirilmesi ve bu kurumun bir okul havasından çıkmasından kaynaklanabilir.

Yaş değişkenine göre incelenen bu durumda koşulların çok uygun bulunması 19-21 yaşlarında % 42.11, 22-27 yaş grubunda % 37.93 ve 28-38 yaş diliminde ise % 25 olarak yaşın artmasına paralel olarak azalma eğilimi göstermiştir. Diğer yandan koşulların uygun olmaması ise 19-21 yaş diliminde % 21.05, 22-27 yaş grubunda % 41.38 ve 28-38 yaş grubunda % 41.67 olarak yaş diliminin yükselmesi ile doğru orantılı olarak artmıştır.

Bu durum gençlerin kendi organizasyonlarını kurmada ve kendilerini yönetebilmede genç liderlerin de ne kadar istekli olduğunu göstermektedir. Yaşça büyük liderler ise daha tecrübeli oldukları için yapının değişmesinin ve gençten-gence düşüncesine göre koşulların uygunluğu konusunda daha umutsuz olduklarını ortaya koymaktadırlar.

Gençlerin daha katılımcı ve kabul edici olmaları için onların bağımsız örgütlenmelerine izin verilmeli ve mevcut olan yapılarda gençten-gence düşüncesine dayalı olarak hizmet anlayışları değiştirilip, geliştirilmelidir.

3.2.2.3.3. Kurumlara göre etkinlikte liderin gençlerden eğitimli biri olması halinde başarılı olabilme durumu

Gençten-gence düşüncesine dayalı olarak gençlerin hem mevcut yapılarda, hem de bağımsız gençlik örgütlenmeleri ile başarılı olacakları bir önceki tabloda vurgulanmıştı. Bilindiği gibi gençler en çok birbirlerinden etkilenmektedir ve birbirlerini değiştirmektedirler. Bu yüzden liderin de liderlik eğitim almış gençlerden birisi olması önem taşımaktadır. Hem gençlerle genç olduğu için daha kolay ilişki

kurabilmede hem de liderlik formasyonu taşıdığından dolayı gençleri daha iyi anlayıp gelişmelerinde katkıda bulunma da yararlı olacaktır. Aynı zamanda da gencin gözünde ulaşılacak istenen bir model oluşturacağından dolayı gençleri daha fazla motive edecektir. Diğer yandan gençlerin katılımlarını da olumlu yönden etkileyecektir. Bundan dolayı liderlerin gençlerin kendi aralarında çıkan liderlik eğitimi alan gençlerden oluşması şüphesiz çok yararlıdır.

Tablo 65- Etkinlikte Liderinin Gençlerden Eğitimli Birinin Olması Halinde Başarılı Olabilme Durumu

Kurum Eğitimli genç liderin baş.	O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Çok başarılı	6	30.0	4	21.05	10	47.62	20	33.3
Başarılı	11	55.0	10	52.63	10	47.62	31	51.6
Orta düzeyde başarılı	2	10.0	3	15.79	1	4.76	6	10.0
Başarısız	1	5.0	2	10.53	0	0.0	3	5.0
TOPLAM	20	100.0	19	100.0	21	100.0	60	100.0

Araştırmaya dahil edilen 60 liderden % 51.6' sı liderin gençlerden eğitimli birisi olması halinde başarılı, % 33.3'ü çok başarılı, % 10'u ise orta düzeyde başarılı ve % 5.0' ı ise başarısız olacağını düşünmektedir.

Üç ayrı kurum dikkate alındığından "çok başarılı" olacağı düşüncesi en çok % 47.62 ile Gençlik Merkezlerinde, % 30 olarak O.D.T.Ü. öğrenci topluluklarında ve % 21.05' i ise H.Ü. serbest zaman klüplerinde belirtmektedir.

Eğitimli genç liderlerin "başarılı" olabilmesi düşüncesini

paylaşan liderlerin % 55'i O.D.T.Ü.'de, %52.63' ü H.Ü.' de ve % 47.62' si ise Gençlik Merkezlerinde yer almaktadır.

Orta düzeyde başarılı olabilme düşüncesini taşıyanların %15.79 H.Ü.serbest zaman klüplerinde, % 10'u O.D.T.Ü. öğrenci topluluklarında ve % 4.76' sı ise Gençlik Merkezlerinde yer alan liderlerden oluşmaktadır.

Başarısız olacağını düşünenlerin %10.53' ü H.Ü.'de ve% 50.0'i ise O.D.T.Ü.' de görülmektedir.

Bu bulguların ışığında gençlik merkezlerinde bulunan liderlerin tamamı eğitilmiş genç bir liderin, başarılı olacağını düşünmektedir. Sadece küçük bir oranda bir lider grup orta düzeyde başarılı olacağını belirtmektedir. H.Ü. serbest zaman klüplerinde ise çalışan liderlerin % 10.53' lük bir oranı genç eğitilmiş liderlerin başarısız olacağını belirterek gençlere bu konuda fazla şans tanımamaktadır. Oysa ki liderlik eğitim almış gençlerin başarılı çalışmalar yapabilecekleri bir gerçektir.

Her üç kurumda her düzeyde başarılı olacakları görüşü daha hakim bir durumda olmakla beraber, H.Ü. ve O.D.T.Ü.' de bunun Gençlik Merkezlerine göre biraz daha düşük olması dikkat çekici bir sonucu oluşturmaktadır. Bunun böyle olması ise şu anda bu iki kurumda çalışan liderlerin eğitimi ve nitelikleri ile ilişkilidir.

Genel olarak eğitilmiş genç liderlerin başarılı olacakları eğilimi her üç kurumda da oldukça yüksektir. Liderler de gençlerin birbirlerini etkileyip, değiştirdiklerini uygulamalarda gördükleri için, gençlerin kendilerine yetebileceklerine inanmaktadırlar. Gençten-gence düşün-

cesindeki mantıkta gençlerin birbirlerini etkileyerek, daha aktif, girişken ve katılımcı kılmak olduğundan etkinliklerdeki liderlerin de genç olması bunları arttırmaktadır.

Ancak bunun önemi henüz yeterince hizmetlerin sunulmasında kavranmamıştır. Liderlerin yetiştirmelerinde artık daha bilimsel ve kabul edici yollar araştırılmalıdır. Genç ve eğitilmiş liderlerin, mevcut liderlerce de uygun görülmesi, yetiştirilecek liderlerde yaş kıstasının getirilmesini zorunlu kılmaktadır. Gençlerle çalışma yapacak eğitilmiş liderleri, belli yaş grupları arasında sınırlandırma yaparak, gençleri daha kolay, anlama, kabule etme ve yakınlaşma unsurlarının oluşması gerçekleştirilebilir.

Diğer yanda eğitilmiş yaşça büyük liderler de mevcut yapılardaki etkinliklerde görev alabilirler, ancak gençlerin arasında liderlik özellikleri ön plana çıkan gençleri, bu liderler kendileri ve insanlarla çalışma becerisine sahip meslek grupları ile hizmet içi eğitimden geçirerek, belli bir süre sonra etkinliğin yönetimini bu genç liderlere bırakabilirler.

3.2.2.3.4. Kurumlara göre liderin hizmetlerin başarılı olabilmesi için düşündüğü düzenlemeler

Hizmetlerin başarılı bir şekilde düzenlenmesi önceki bölümlerde de olduğu gibi en önemli sorunları ve aksaklıkları iyice tespit ve analiz ettikten sonra birincil gereksinimlerden yola çıkarak değiştirerek mümkün olabilir. Şu anda her üç kurumda bulunan liderler içinde bulundukları kurumun yapısına göre değişik fikirler ileri sürmektedirler. Gençlik merkezlerinin yapısına göre hizmetlerin dev-

let desteğinden ve bağımsız olarak yeniden düzenlenmesi mümkün değildir. Ancak, alternatif gönüllü gençlik örgütlenmelerine devlet finansman ve personel desteği sağlayabilir. Üniversitelerin yapılarına göre gençlerin kendi inisiyatiflerine dayalı olarak kurulan örgütlenmeler yer ve fiziki olanaklar sağlanabilir. Kısmen bugün uygulamada görülen bu durumun daha da geliştirilmesi ve ön planda tutulması gerekmektedir. Bugün kısır döngü haline gelen bu hizmetler hem gençler hem de liderlerce yeterli görülmemektedir. Bunun için yeni hizmet anlayış ve yapılanmalara gereksinim vardır. Daha yeni serbest zaman hizmeti sunan kurumlar oluşturmali ve yaygınlaştırılarak tüm gençlerin hizmetine sunulmalıdır.

Tablo 66-Hizmetlerin Başarılı Olabilmesi İçin Liderin Düşündüğü Düzenlemeler

Kurum Liderin düşündüğü düzenlemeler	O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Tümüyle devletten bağımsız olarak	3	15.0	0	0.0	1	4.76	4	6.66
Gençlerin yoğun katılımı ile	7	35.0	4	21.05	7	33.33	18	30.0
Devlet eli ile desteklenirse	1	5.0	8	42.11	7	33.33	16	26.66
Tümüyle devlete bağımlı olarak	0	0.0	1	5.26	0	0.0	1	1.66
Gençlik inisiyatif olarak (örgütlenmeden gönüllü olarak ilgi ve isteklere göre gelişen hareket)	9	45.0	6	31.58	6	28.57	21	35.0
TOPLAM	20	100.0	19	100.0	21	100.0	60	100.0

Araştırma uygulaması içerisinde yer alan 60 liderden % 30'u hizmetlerin daha başarılı olabilmesi için gençlerin daha yoğun katılım göstermeleri gerektiğini, % 26.66' sı devlet eli ile desteklenir-

se,%35'i ise gençlik insiyatifi olarak olursa başarılı olacağı görüşündedirler. Tümüyle devletten bağımsız olarak desteklenme fikir % 6.66 ve tümüyle devlete bağımlı olma halinde başarılı olabilme fikri ise % 1.66'yı oluşturmaktadır.

Kurumlara göre incelendiğinde ise O.D.T.Ü.' de ki liderlerin %45'i gençlik insiyatifi olması halinde hizmetlerin daha başarılı olacağını düşünmektedirler.%35 oranında bir lider grubu ise gençlerin yoğun katılımı ile hizmetlerin başarılı bir şekilde düzenlenebileceği ve % 15 oranında başka lider gurup ise tümüyle devletten bağımsız olarak olması halinde başarılı olacağını belirtmektedir.

H.Ü. serbest zaman klüplerinde yer alan liderlerin % 42.11'i devlet eli ile desteklenirse % 31.58'i gençlik insiyatifi olarak,% 21.03' ü gençlerin yoğunluk katılımı ile ve % 5.26' sı ise tümüyle devlete bağımlı olarak olması hallinde hizmetlerin başarılı olacağını düşünmektedir.

Gençlik Merkezlerinde yer almakta olan liderlerin % 33.33'ü gençlerin yoğun katılımı ile, gene aynı oranda diğer bir lider grup ise devlet eli ile desteklenir ise hizmetlerin başarılı bir şekilde düzenleneceğine inanmaktadırlar. Gençlik insiyatifi olarak olması halinde başarılı olacağını düşünen liderlerin oranı % 28.57, tümüyle devlet eli ile desteklenirse başarılı olacağını düşünenlerin oranı ise % 4.76 olarak gerçekleşmiştir.

Hizmetlerin gençlik insiyatifine dayalı olarak gençlerce yapılandırılması düşüncesi en çok O.D.T.Ü.'lü liderlerce benimsenmektedir. Bunun nedeni olarak burada yer alan liderlerin öğrenci-

lerden oluşması söylenebilir. Tümüyle devlete bağımlı veya devlet eli ile desteklenirse düşüncelerinin de, bu kadar az oranlarda gerçekleşmesi burada yer alan genç liderlerin demokrasi inançların-dan ve çağdaş düşünmelerinden dolayı olabilmektedir.

H.Ü. serbest zaman klüplerinde ise ilk sırayı devlet eli ile desteklenirse düşüncesi almıştır. Burada yer alan klüplerin finans ve mekan sorunu çekmelerinden dolayı liderler bunları ancak devlet eli ile desteklenirse düşüncesine dayalı olarak çözümlenebileceğini düşünmektedirler. Tümüyle devlete bağımlı olarak düzenlenmesi fikrinin de diğer iki kuruma nazaran yüksek olması, burada yer alan liderlerin eski geleneksel düşüncelere dayalı olarak herşeyin devletten beklenilmesi fikrine dayanmaktadır. Tümüyle devletten bağımsız olarak düzenlenmesi düşüncesini onaylayan hiç bir lidere rastlanılmamasıda burada yer alan liderlerin klasik olarak herşeyi devletten bekleme düşüncesine dayalı olarak, her şeyin devletin izni ve himayesinde yapılmasını istemelerinden ve kendi niteliklerinde kaynaklanmaktadır.

Gençlik Merkezlerinde ise ilk sırayı gençlerin yoğun katılımı ve devlet eli ile desteklenirse fikirleri eşit oranlarda almıştır. Tümüyle devlete bağımlı olarak düşüncesine ise hiç rastlanılmamaktadır. Bu da devletçi politikalardan ne uzak ne de çok yakın bir durumu oluşturmaktadır.

Gençlerin yoğun katılımı ile hizmetlerin başarılı bir şekilde düzenlenmesi fikrini O.D.T.Ü. ve G.M.'lerde yoğunlukla yer alması gençlerin katılımlarının, ilgilerinin ve içinde bulundukları etkinliklerle-

ri yeterince kabul etmelerinin az olarak görülmesinden kaynaklanabilir.

Bu bulgular ışığında gençlik insiyatifi olarak bağımsız örgütlenmeler şeklinde, gençlerin yoğun katılımı ve tümüyle devletten bağımsız olarak düzenlenmesi fikirleri her üç kurumdaki liderlerce yoğunluk kazanmaktadır.

Mevcut hizmetlerin hepsinin devlete bağımlı olarak yürütüldüğü bilindiği halde liderlerin devlete bağımlı olarak hizmetlerin başarılı şekilde düzenlenmesi fikrini desteklemeleri mevcut yapının başarısız ve iflas ettiğini göstermektedir.

Bundan dolayı iflas etmiş bu yapıların yerine daha çağdaş gençlik örgütlenmelerine gereksinim olduğu ortaya çıkmaktadır. Gençlerin yönetiminde ve katılımcılığı arttıran modellerin geliştirilmesi ve gençlerin yararına sunulması şarttır.

3.2.2.3.5. Kurumlara göre liderlerin hizmet politikası ile ilgili düşünceleri

Yeni düzenlemelerin gerçekleşebilmesi için politikalarla uyumlu ve paralellik göstermesi gerekmektedir. Ancak gerçekçi, ilerikçi politikalar sayesinde arzu edilen düzenlemelere ulaşılabilir. Bu yüzden önce kurum politikaları ve amaçları çok iyi gözden geçirilip oluşturulmalıdır. Liderlerin nitelikleri de bu politikaları belirlemede önemli bir etkindir. Genelde gençlerin katılımlarını arttırıcı, onların kuralları belirleyici ve etkinliklerin birbiri ile ilişki, eşgüdüm içinde bulunmaları yönünde politikalar oluşmaktadır. Kurumların yapılarına göre bunların bazıları ön plana bazıları ise biraz daha geri planda

görülmektedir. Özellikle Gençlik Merkezlerinde etkinliklerin ve diğer gençlik merkezlerinin birbirleri ile daha ilişkili, işbirliği ve koordinasyon içinde olmaları bir gereksinimdir. Kurumların kendi politikaları dışında gençlik sektöründe yer alan politikaların yeniden gözden geçirilmesi ve iflas eden bu politikaların yerini alabilecek çağdaş politikalar geliştirilmelidir. Bu politikalarda gençlerin bağımsız örgütlenmelerine izin verilmeli ve gençleri daha aktif kılıcı çalışmalar yapılmalıdır.

Tablo 67-Lidere Göre Hizmet Politikası

Kurum Hizmet Politikası	O.D.T.Ü.		H.Ü.		G.M.		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Katılımcılığı destekleyen biçimde	10	50.0	9	43.37	10	47.62	29	48.33
Diğer serbest zaman, klüp topluluk ve gençlik merkezlerinin kendi aralarında genç yöneticilere koordinasyon içinde çalışmaları ve gerektiğinde işbirliği yapmalı.	4	20.0	7	36.84	8	38.10	19	31.66
Bağımsız olarak gençlerce oluşturulacak bir kurallar bütününe dayalı olarak.	6	30.0	3	15.79	3	14.29	12	20.0
TOPLAM	20	100.0	19	100.0	21	100.0	60	100.0

Araştırmanın genel oransal eğilimi açısından 60 liderin % 48.33'ü katılımcılığı destekleyen biçimde, % 31.66' sı diğer serbest zaman klüp, topluluk ve gençlik merkezlerinin kendi aralarında genç yöneticilere koordinasyon içinde çalışmaları ve gerektiğinde işbirliği yapmaları şeklinde ve son olarak % 20 ile bağımsız olarak gençlerce oluşturulacak bir kurallar bütününe dayalı olarak hizmet politikalarının oluşmasını istemektedirler.

O.D.T.Ü.' deki liderlerin % 50' si politikaların katılımcılığı destekleyen biçimde % 30'u bağımsız olarak gençlerce oluşturulacak bir kurallar bütününe dayalı olması fikrindedir.

H.Ü. serbest zaman klüplerinde ise katılımcılığı destekleyen biçimde olmasını savunanlar % 47.37. Bu durum Gençlik Merkezlerinde % 48.33' lük bir oranı oluşturmaktadır. Bağımsız olarak gençlerce oluşturulacak bir kurallar bütününe dayalı olma politikaları H.Ü. 'de % 15.79, Gençlik Merkezlerinde % 14.29 olarak gerçekleşmektedir.

Diğer serbest zaman klüp topluluk ve gençlik merkezlerinin kendi aralarında genç yöneticilerce koordinasyon içinde çalışmalar ve gerektiğinde işbirliği yapmaları politikasını savunanların oranı ise sırası ile % 38.10 ile Gençlik Merkezlerinde, % 36.84 ile H.Ü. serbest zaman klüplerinde ve ise % 20 ile O.D.T.Ü. öğrenci topluluklarında son sırada görülmektedir.

Katılımcılığın her üç kurumda da yoğunlukla yer alması öncelikle daha önceki tablolarda de belirtildiği gibi gençlerin etkinliklere yeterince katılmadıklarından üye sayısının düşük olmasından, etkinliklerde aktif roller üstlenmemelerinden dolayı oluşmaktadır. Bu nedenle her üç kurumda yer alan liderler öncelikle gençlerin katılımcılığını artırıcı politikalara ilk sırada yer vermişlerdir.

Bağımsız olarak gençlerce oluşturulacak bir kurallar bütününe dayalı olması da liderlerin etkinlik kurallarını tek başlarına değil, tüm üyelerin katılımı ve onayıyla almalarını göstermektedir. Demokrasinin etkinliklerde iyi işlemesi etkileyen bu düşünce bu

açından ayrı bir önem taşımaktadır. Özellikle O.D.T.Ü.' de bunun daha çok önemsenmesinin sebebi ise gene burada yer alan liderlerin hem genç hem öğrenci hem de demokratik düşünceye büyük değer vermelerinden kaynaklanabilir. Gençlik merkezlerinde düşük olma nedeni olarak burada herşeyin daha önceden gençlerin katılımı olmadan yönetmelikler gibi hazırlatılıp uygulanmasından olabilir.

Diğer serbest zaman klüpleri, öğrenci toplulukları, gençlik merkezlerinin, hem kendi içinde, hem de diğer merkezlerle aralarında genç yöneticilerce koordinasyon ve gerektiğinde işbirliği yapmalı fikrinin özellikle Gençlik Merkezleri ve H.Ü. serbest zaman klüplerinde yüksek oranlarda çıkması bu iki kurumda bir gereksinim olarak görülmesinden kaynaklanabilir. O.D.T.Ü. de ise düşük olması burada yer alan toplulukların birbirleri ile diğer iki kuruma göre daha fazla ilişki içinde bulunmalarından meydana gelebilir. Özellikle Gençlik Merkezleri gibi yerlerde gençler sadece bir aktiviteye değil pek çok aktiviteye yönlendirilmeli ve katılımları desteklenmelidir. Bazı etkinlikleri, bazı noktalarda birlikte hareket edebilmeleri gençleri olumlu olarak motive edebilir.

Gençlik ile ilgili uygulama ve politikaların çağdaş ülkeler düzeyinde ülkemizde oluşmamış olması, nüfusunun büyük bir çoğunluğunun gençlerden oluşan bir ülke için gerçekten çok üzücü ve düşündürücü bir durumu açığa çıkarmaktadır.

Gençlere sunulan hizmetlerin her alanda olduğu gibi serbest zaman hizmetlerinde de yetersiz olması doğaldır. Devletin kendi eliyle yürüttüğü hizmetlerin gereksinimleri karşılayamadığı ve yetersiz kaldığı bir gerçektir.

Gelişmiş ülkelerde gençlere her alanda özgürce örgütlenmeleri müsaade edilmektedir. Ancak ülkemizde devletin içinde bulunmadığı örgütlenmelere müsaade edilmemektedir. Gençlerin bu örgütlenmeleri ideolojik ve rejim aleyhtarı olacağı düşünüldüğü için izin verilmemektedir.

Ancak mevcut olan devlet örgütlenmelerindeki hizmetlerin hem gençlerce hem de liderlerce devletten bağımsız olarak gençlik inisiyatiflerine dayanarak örgütlenme istemleri, devletin sunmuş olduğu hizmetlerin yeterince başarılı olmadığını ve geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Bu nedenle yeni gençlik örgütlenmelerine ve çağdaş anlamda bu örgütlenmeler de yeni anlayışlara, gençten-gence düşüncesinde olduğu gibi gereksinim duyulmaktadır. Devlet kendi yürüttüğü hizmetlerde öncelikle geri çekilerek yürütücü konumdan çıkıp destekleyici konuma geçmelidir. Devlet bu kurumları finans ve personel yönünden destekleyebilir. Ayrıca kendisinin içinde bulunmadığı tümüyle gençlerden oluşan bağımsız gençlik örgütlenmelerinde oluşturulmasına müsaade etmelidir. Bu bağımsız örgütlenmeleri kuruluş amaçları ve işleyişlerine uygun çalıştıkları müddetçe finans ve personel yönünden destekleyebilir. Aynı zamanda bağımsız gençlik örgütlenmelerini, Türkiye bağımsız gençlik birlikleri altında da toplayarak kendi iç denetimlerini sağlayabilir.

Bağımsız örgütlenmelerin müdahale etmedikleri alanlarda, devlet teşvik edici olarak gereksinim doğrultusunda bu örgütlenmeleri açıp daha sonra destekleyici konuma geçebilir. Diğer yandan tümüyle

devlet eli ile desteklenen kurumlar, hangi yönetim birimine bağlı olursa olsun neticede hepsi bir çatı altında toplanarak bir konfederasyona dönüştürülebilir. Bu konfederasyon ile bağımsız gençlik birlikleri birlikte hareket ederek gençlik ile ilgili gereksinimlerde ve politikaların oluşturulmasında birlikte eşgüdüm içerisinde çalışabilirler.

Bu yapılarda serbest zaman hizmeti sunan kurumlarda yer alacak gençlik liderlerinin, bir üniversite bünyesinde etkinlik türü ne olursa olsun orta nokta olan gençlik psikolojisi, pedagojisi ve grup psikolojisi ile liderliğe ilişkin belli sınıflandırmalar dahilinde yılda bir veya iki kez yaz tatillerine denk gelecek şekilde düzenlenebilir. Kurs bitiminde kursların aşamalarına göre liderlere çeşitli derecelenmeleri içeren liderlik sertifikaları verilebilir. Bu kurslarda öğretici olacak öğretim görevleri birbirinde farklı mesleki disiplinlerden oluşmalıdır. Bu kurslardan sertifika alan kişilerin sadece gençlerle çalışma yapabilecekleri yasal bir düzenleme ile oluşturulabilir. Liderlerin kurslara katılımında yaş faktörleri dikkate alınmalıdır. Liderlik sertifikalarına sahip gençlik liderlerinin çalıştıkları kurumlarda etkinlik içinde liderlik özellikleri olan gençleri ön plana çıkararak gençten-gence düşüncesine dayalı olarak hizmet vermeleri mümkündür. Bunu yaparken lidere insanlarla çalışma becerisine sahip meslek gruplarının,278 ekip çalışması içinde yardımcı olması gerekir. Ayrıca burada sözü edildiği insanlarla çalışma becerisi olan (sosyal hizmet uzmanı, psikolog, pedagok) meslek gruplarının hem tümüyle devlete bağlı örgütlenmeler hem de devletten bağımsız örgütlenmelerde personel yardımı ve desteği biçiminde verilmesi, çalıştırılması gerekmektedir.

3.3. Serbest Zaman Etkinliklerinin Gençlerin Psiko-Sosyal Gelişmeleri Üzerindeki Etkileri

Bölüm 1.1.3.2'de serbest zaman etkinliklerinin insanlar üzerinde olan olumlu etkilerinin çok yönlü analizi ele alınmıştır. Bu etkilerin özellikle gençlik çağında olan kendini bulmaya çalışan kendini tanımaya, ne istediğini öğrenmeye çalışan gençler üzerinde daha da etkili olduğu vurgulanmıştır.

Gelişim döneminde gencin kendini gerçekleştirirken sağlıklı bir sosyal ortamda bunu başarması ve sosyalleşmesi çok önemlidir. Çağdaş ülkeler gençlerini koruyabilmek ve öncelikle sağlıklı bir şekilde kimliklerini bulup geliştirmeleri için gönüllü ve resmi örgütlenmelere gitmişlerdir. Aynı zamanda toplumda ki yabancılaşıma sonucunda yalnızlığa itilen bu gençler için böyle sosyal ortamlar pek çok eksikliği gidermeye çalışarak dayanışma, paylaşma gibi duyguları ön plana çıkarmaktadır. Ülkemizde ise yabancılaşıma kavramını en çok taşradan büyük kentlere göç eden ailelere ve gençler için kullanmak mümkün olabilir. Kent yaşamına uyum sürecinde bu tür sosyal kurumlar katalizör görevi yapabilir ve bu gençlerin kent yaşamında uyumlarını gerçekleştirebilir.

Ancak elde edilen bulgular ışığında kırdan kente göçte bu az sayıda ki kurumlardan gençler yararlanmamaktadır. Bundan dolayı kent yaşamında yer alan gençlerin bu kurumlarda yararlanma durumu daha yüksektir. Gençlerin, özellikle de kırdan-kente göç eden ailelerin gençleri ile üniversite yaşamını sürdürmek için kentte gelen gençlerin bu tür kurumların hizmetlerinde yararlanarak kendilerini gerçekleştirmeleri ve sosyalleşmeleri sağlıklı bir toplumun

oluşmasında Atatürk ilke ve inkılaplarını koruma ve benimseme de önemli bir yere sahiptir. Aksi takdirde özellikle kırdan-kente göç eden ailelerin gençleri toplumda kendilerini ispatlamak ve gösterebilmek amacı ile illegal örgütlerin içine çekilmekte, burarlarda bir piyon gibi kullanılarak, onların bir düşünceyi savundukları ve onun uğruna mücadele ettikleri fikri verilerek gencin kendini gerçekleştirdiği imajı verilmeye çalışılmaktadır. Bu da toplumda terör ve rejime karşı hareketlenmelerin doğmasına sebebiyet vermektedir. Oysa kendini yetenekleri ve ilgileri doğrultusunda serbest zaman hizmeti sunan tipteki kurumlarda gerçekleştiren ve sosyalleşen gençlerin illegal örgütlerin içerisine çekilmesi çok zordur.

Bundan dolayı ülkemiz gerçeği içinde devlet politikalarında ülke nüfusunun büyük bir çoğunluğunu oluşturan gençlik için yeni politika üretimleri ve yasal düzenlemelerin yerine getirilmesi artık zorunlu bir hale gelmiştir.

Serbest zaman etkinliklerine katılmadan önce gençlerin psiko-sosyal gelişimleri ile etkinliklere katıldıktan sonraki psiko-sosyal gelişimlerinde farklılık meydana gelmektedir. Gençlerin etkinlikler neticesinde kişilik gelişimlerinin daha kendini gerçekleştirmeye ve sosyalleşmeye yönelik olduğu ortaya çıkmaktadır. Etkinlikler öncesinde pasif kendine güvenemeyen bir kişilik özelliği ile tanınan gençler etkinlikler sonucunda aktif kendine güven duyan ve daha sosyal kişilik gelişimi gerçekleştirmektedir. Özellikle 15-18 yaş gruplarında gençlerin etkinlikler sonucunda diğer yaş gruplarına göre daha fazla psiko-sosyal kişilik gelişimi geçirdikleri söylenebilir.

Bu bölümde yukarıda sözü geçen durumlar ve serbest zaman etkinliklerinin ne denli önemli olduğu araştırılıp ortaya çıkan sonuçlar değerlendirilecektir.

3.3.1. Serbest zaman etkinliklerine katılmadan önce gencin psiko-sosyal kişilik özellikleri

Serbest zaman etkinliklerinin insanlar üzerindeki olumlu etkileri artık bilinen bir gerçeği oluşturmaktadır. Ancak özellikle gençler üzerindeki yararları çok daha büyüktür. Bu yarar ise gençlerin kimlik savaşı verdikleri ve sosyalleşmelerinde daha da üst seviyelerdedir. Bu gerçeği kabul eden çağdaş ülkeler sağlıklı kişilikli ve kendini tanıyan, sosyal gençleri yetiştirebilmek amacı ile serbest zaman etkinlikleri düzenleyen çeşitli gönüllü ve resmi kurumlar açmışlardır. Bu kurumlarda da liderlik eğitimi almış kişilerce arzu edilen amaçlara profesyonelce ulaşma yolunu benimsemişlerdir. Ülkemizde henüz gelişmekte olan bu hizmetlerin yeterince bilincine varılamamıştır. Bu nedenle mevcut alan bu hizmetlerin gençler üzerindeki etkilerini anlayabilmek için öncelikle bu etkinliklerden yararlanmadan önceki durumlarını bilmek gerekmektedir. Böylece bu tür hizmetlerin gelişmesi ve daha iyi anlaşılması herkesçe sağlanmış olacaktır.

Bunları anlayabilmek için gençlerin etkinliklere katılmadan önce en çok hangi özellikleri ile tanıldığı, tanımadığı bir ortama girdiğinde nasıl davrandığı, etkinliklere katılmadan önce kendisi ile ilgili kararların kimin aldığı incelenerek daha sonra etkinliklere katıldıktan sonra ne gibi değişikliklere uğradıkları bir sonraki bölümde işlenerek farklılık ortaya konulacaktır.

3.3.1.1. Kurumlara göre etkinliğe katılmadan önce gencin kişilik özellikleri

Serbest zaman etkinliklerinin insanların psiko-sosyal gelişimlerinde olumlu etkileri olduğu bilinmektedir. Özellikle gençlik döneminde etkinlenme düzeyi daha yüksektir. Etkinliklere katılmadan önce pek çok olumsuz psiko-sosyal özelliklerin etkinliğe katıldıktan sonra değişebilmesi olağandır. Serbest zaman etkinlikleri gençlerin olumlu psiko-sosyal özelliklerini daha olumlu olarak etkilemektedir. İstenilen düzeyde olmayan psiko-sosyal özelliklerin ise zaman içerisinde iyileştirmede ve olumlu düzeylere çıkartmaktadır. Konu ile ilgili bulgular tablo 68'de yer almaktadır.

Tablo 68 : Etkinliklere Katılmadan Önce Gencin Kişilik Özellikleri

Kurum Gencin Kişilik Özellikleri	O.D.T.Ü		H.Ü		G.M		TOP.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Yanıtsız	1	0.63	2	1.32	0	0.0	3	0.77
Sessiz kendi halinde	30	18.87	35	23.18	20	25.37	85	21.85
Canlı neşeli ve girişken	83	52.20	80	52.98	40	50.63	203	52.18
Pasif ve güvensiz	11	6.92	8	5.30	4	5.06	23	5.91
Huzursuz ve endişeli olarak	9	5.66	2	1.32	4	5.06	15	3.85
Sorumlu olmaktan çekinen biri olarak	3	1.89	10	6.62	6	7.59	19	4.38
Güçlüklerle mücadele etmeyen biri olarak	5	3.14	3	1.99	0	0.0	8	2.05
Çoğu zaman hüzünlü biri olarak	5	3.14	5	3.31	3	3.80	13	3.34
Kendisi ile barışık olmayan biri olarak	7	4.40	3	1.99	2	2.53	12	3.08
Çalışkan ve başarılı	2	1.26	1	0.66	0	0.0	3	0.77
Değişken	2	1.26	1	0.66	0	0.0	3	0.77
Kendisi ile barışık olarak	1	0.63	1	0.66	0	0.0	2	0.51
Toplam	159	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0

Tablo 68'de görüldüğü gibi araştırma uygulaması içerisinde yer alan 389 gencin % 52.18'si etkinliklere katılmadan önce canlı, neşeli ve girişken olduklarını belirtmektedir. % 21.85'i ise sessiz kendi halinde % 5.91 pasif ve güvensiz, % 4.88 sorumluluk almaktan çekinen biri olarak, % 3.08 kendisi ile barışık olmayan biri olarak, % 3.85 huzursuz ve endişeli olarak, % 2.05'i güçlüklerle mücadele edemeyen biri olarak, % 0.77'si çalışkan ve başarılı olduklarını vurgulamaktadırlar.

Üç ayrı kurum dikkate alındığında canlı neşeli ve girişken olan gençlerin her üç kurumda da ilk sırada yer aldıkları görülmektedir. Sessiz ve kendi halinde olanlar ise üç kurumda da ikinci sırada yer almaktadır. Bu oran O.D.T.Ü'de % 18.87, H.Ü'de 23.18 ve Gençlik Merkezlerinde ise % 25.37 oranlarında giderek artmıştır.

Sorumluluk almaktan çekinenler O.D.T.Ü'de, %1.89, H.Ü'de %6.62 ve Gençlik Merkezlerinde ise % 7.99 ile artış göstermiştir.

Güçlüklerle mücadele edemeyenlerin oranı O.D.T.Ü'de % 3.14, H.Ü'de % 1.99 ve Gençlik Merkezlerine ise hiç yoktur.

Bu bulguların ışığında serbest zaman etkinliklerine her çeşit psiko-sosyal özelliğe sahip olan gençlerin geldiği, ancak bunların yarısından biraz çoğunun genelde canlı ve neşeli kişilik özelliklerine sahip gençlerin daha fazla ilgi gösterdikleri söylenebilir. Sessiz ve kendi halinde olan gençler ise her üç kurumda ikinci sırada yer almışlardır. Ancak Gençlik Merkezlerinde devam edenlerin oranı biraz daha yüksek gerçekleşmiştir. Netice

itibari ile özellikle olumsuz psiko-sosyal özelliklere sahip gençlerin her üç kurumda da etkinliklere daha az oranda katıldıkları söylenebilir. Oysa iyi düzeyde psiko-sosyal özelliklere sahip gençlerin yanısıra olumsuz psiko-sosyal özelliklere sahip ve buna diğerlerine göre daha fazla gereksinim duyan bu gençlerin katılımlarını artırıcı politikalar oluşturulmalıdır

Cinsiyet değişkenine göre incelenen bu durumda aşağıdaki önemli bulgular bulunmuştur. Kızların % 56.42'si, erkeklerin ise % 48.57'si etkinliklere katılmadan önce canlı, en çok neşeli ve girişkenlik özellikleri ile tanınmaktadır. Sessiz, kendi halinde olanların ise % 21.43'ü erkek, % 22.35'i ise kızlardan oluşmaktadır. Kendisi ise barışık olmayan biri olarak tanınan gençlerin % 5.24'ü erkek, ve % 0.56'sı kız cinsiyetine sahiptir Sorumluluk almaktan çekinen biri olarak tanınanların ise % 5.71'i erkek ve % 3.91'i ise kızlardan meydana gelmektedir.

Bu bulgular ışığında serbest zaman etkinliklerine katılan gençlerden kızların daha olumlu psiko-sosyal özellikler taşıdığı, erkeklerin ise biraz daha içe dönük özellikler taşıdıkları söylenebilir. Diğer yandan güçsüz psiko-sosyal özelliklere sahip kızların da bu tür etkinliklere çeken çalışmalar yapılmalıdır.

Bu etkinlikler neticesinde olumlu kişilik özelliklerine sahip gençler, diğerlerini etkileyerek onları geliştirebileceklerdir. Bundan dolayı her iki durumda bulunan gençlerin birarada bulunması yararlı olacaktır.

Genel olarak etkinliklere katılmadan önce gençlerin büyük bir çoğunluğunun güçlü olmayan psiko-sosyal kişilik özellikleri taşıdığı söylenebilir.

3.3.1.2. Yaşa göre etkinliğe katılmadan önce gencin en çok tanındığı kişilik özelliği

Serbest zaman etkinliklerine katılmak şüphesiz gençleri olumlu olarak etkilemektedir. Ancak önemli olan serbest zaman etkinliklerine güçlü psiko-sosyal gençlerinde katılmasıdır. Özellikle serbest zaman etkinliklerinde 15-18 yaş dilimi ve 19-21 yaş dilimlerinde yer alan gençlerin katılımları arttırılmalıdır. Çünkü bu yaş dilimlerinde yer alan gençler kişiliklerini oturtma çabaları içindedir. Böyle bir dönemde bir serbest zaman etkinliğinin bu gençlerin kendilerini gerçekleştirmelerinde ve sosyalleşmelerinde olumlu etki yaratacaktır. 22-24 yaş dilimindeki gençlerinde olumlu olarak etkilenecekleri serbest zaman etkinliklerinde, hem güçlü psiko-sosyal kişilik özelliklerine hem de güçsüz psiko-sosyal kişilik özelliklerine sahip gençlerin katılımlarının sağlanması da ayrı bir önem taşımaktadır.

Araştırma uygulaması içerisinde üç yaş dilimine göre ise bazı farklılıklar bulunmuştur.

15-18 yaş diliminde yer alan gençlerin % 17.28'i, 19-21 yaş diliminde yer alan gençlerin % 22.17'si ve 22-24 yaş diliminde yer alanların ise % 24, 76'sı sessiz ve kendi halinde olarak tanınmaktadır. Canlı ve neşeli olarak tanınan gençlerin oranları ise yaş dilimlerine paralel olarak düşmüştür. Bu oranlar 15-18 yaş diliminde % 58.02, 19-21 yaş diliminde % 51.72 ve 22-24 yaş grubunda ise % 48.57'i olarak gerçekleşmiştir. Sorumluluk almaktan çekinenlerin oranları ise 15-18 yaş grubunda % 8.64, 19-21 yaş grubunda % 3.94 ve 22-24 yaş grubunda ise % 3.81 oranındadır.

Tablo 69 : Yaşa Göre Etkinliğe Katılmadan Önce Gencin Özellikleri

Gencin Özellikleri \ Yaş	15-18		19-21		22-24		TOP.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Yanıtsız	0	0.00	1	0.49	2	1.90	3	0.77
Sessiz kendi halinde	14	17.28	45	22.17	26	24.76	85	21.85
Canlı neşeli ve girişken	47	58.02	105	51.72	51	48.57	203	21.85
Pasif ve güvensiz	5	6.17	10	4.93	8	7.62	23	52.18
Huzursuz ve endişeli olarak	4	4.94	9	4.43	2	1.90	15	5.91
Sorumluluk almaktan çekinen biri olarak	7	8.64	8	3.94	4	3.81	19	3.85
Güçlüklerle mücadele etmeyen biri olarak	0	0.00	6	2.96	2	1.90	8	4.88
Çoğu zaman hüzünlü	2	2.47	8	3.94	3	2.86	13	2.05
Kendisi ile barışık olmayan biri olarak	1	1.23	7	3.45	4	3.81	12	3.34
Çalışkan ve başarılı	0	0.00	2	0.99	1	0.95	3	3.08
Değişken	1	1.23	0	0.00	2	1.90	3	0.77
Kendisi ile barışık olarak	0	0.00	2	0.99	0	0.00	2	0.51
Toplam	81	100	203	100	105	100	389	100

Huzursuz ve endişeli olarak tanınan gençlerin ise % 4.94'ü 15-18 yaş diliminde, % 4.43'ü 19-21 ve % 7.62'si 22-24 yaş gruplarında yer almaktadır.

Bu bulgular ışığında serbest zaman etkinliklerine katılan gençlerden yaşça daha büyük dilimlerde yer alanların küçük yaş dilimlerine göre etkinliklere katılmadan önce daha olumsuz psiko-sosyal kişilik özelliklerine sahip oldukları söylenebilir. Başka bir deyişle bu tür etkinliklere yüksek yaş dilimlerinde yer alan

gençlerin güçlü psiko sosyal kişisel özelliklere sahip olanlarca tercih edilmediği ortaya konabilir.

Özellikle 15-18 yaş diliminde yer alan gençlerin ise olumlu psiko-sosyal kişilik özelliklerine sahip olanları serbest zaman etkinliklerine daha fazla katıldıkları söylenebilir. Ancak bu yaş diliminde yer alan gençlerin özellikle psiko-sosyal gelişimlerinde bu tür serbest zaman etkinliklerinden daha fazla yararlanabilecekleri düşünülürse, olumsuz psiko-sosyal kişilik özelliklerine sahip gençleri etkinliklere çeken politikalar izlenmelidir.

3.3.1.3. Kurumlara göre etkinliğe katılmadan önce yeni girilen bir ortamdaki davranışlar

Etkinliklerin gençler üzerindeki gerçek etkilerini anlamak için onların etkinliklere katılmadan önce ve sonra ne gibi değişikliklere uğradıklarını, kendilerini ve çevrelerinin onları nasıl algıladıklarını bilmekte yarar vardır. Bunları belirleyebilmede önemli olanlardan biri de gencin yeni girdiği bir ortamdaki davranışlarıdır. Bu durum gencin girişkenliğini, kendine güvenmesi ve sosyal durumunu açığa çıkarmaktadır. Çok girişken ve sosyal olan bir kimse girdiği bir ortamda hemen harekete geçerek kendini tanıtabilir. Normal ölçülerde girişken ve sosyal olan kimseler ise uygun fırsatın geldiğine inandıktan sonra harekete geçebilir. Orta düzeyde girişken ve sosyal olan kimseler ise hareketin karşıdan gelmesinden sonra harekete geçebilir ve bir kenara çekilip sessizce oturan kimseler ise kolay kolay harekete geçemezler.

Tablo 70 : Etkinliğe Katılmadan Önce Yeni Girilen Bir Ortamdaki Davranışlar

Kurum Yeni girilen bir ortamdaki davranışlar	O.D.T.Ü		H.Ü.		G.M.		TOP.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Bir kenara çekilip sessizce otururdum	26	16.35	13	8.61	9	11.39	48	12.33
Hemen harekete geçer kendimi tanıttım	15	9.43	18	11.92	20	25.32	53	13.62
Benimle temas kurulmadıkça sessiz kalırdım	37	23.27	32	21.19	21	26.58	90	23.13
Uygun fırsatın geldiğine inandıktan sonra harekete geçerdim	78	49.06	79	52.32	29	36.71	186	47.81
Psikolojik durumuma göre	3	1.89	9	5.96	0	0.0	12	3.08
Toplam	159	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0

Gençlerin etkinliğe katılmadan önce yeni girilen bir ortamdaki davranışlarını tespit edebilmek için araştırma uygulamasında yer alan 389 gencin görüşleri alınmıştır. Buna göre gençlerin % 47.81 uygun fırsatın geldiğine inandıktan sonra harekete geçerdim. % 23.13 benimle temas kurulmadıkça sessiz kalırdım. % 13.62'si hemen harekete geçer kendimi tanıttım. % 12.33'ü ise bir kenara çekilip sessizce otururdum biçiminde fikirlerini açıklamaktadır. Psikolojik durumuma göre hareket ederdim görüşünü paylaşan gençler ise ancak % 3.08'de kalmışlardır.

O.D.T.Ü. öğrenci topluluklarında yer alan gençlerin %49.06'sı uygun fırsatın geldiğine inandıktan sonra harekete geçtiklerini, % 23.27'si kendileri ile temas kurulmadıkça sessiz kaldıklarını % 16.35'i bir kenara çekilip sessizce

oturduklarını % 9.43'ü hemen harekete geçip kendilerini tanıttıklarını ve % 1.89'u ise psikolojik durumlarına göre hareket edeceklerini belirtmektedirler.

H.Ü serbest zaman klüplerinde merkezlerinde yer alan gençlerin % 52.32'si uygun fırsatın geldiğine inandıktan sonra harekete geçtiklerini, % 21.19'u kendisi ile bir temas kurulmadıkça sessiz kaldıklarını, % 11.92'i oranında bir genç grup ise hemen harekete geçip kendilerini tanıtacaklarını % 8.61'i bir kenara çekilip sessizce oturduklarını ve 5.96'sı ise psikolojik durumuna göre hareket edeceklerini açıklamaktadır.

Gençlik Merkezlerindeki oranlar ise diğer iki kuruma göre farklılık göstermektedir. İlk sıra gene % 36.71 ile uygun fırsatın geldiğine inandıktan sonra harekete geçen gençler, ikinci sırada % 26.58 ile kendileri ile temas kurulmadıkça sessiz kalanlar, üçüncü sırada % 25.32 ile diğer iki kuruma göre daha yüksek oranda gerçekleşen hemen harekete geçerek kendimi tanıttım seçeneği yer almaktadır. Bunu % 11.39 ile bir kenara çekilip sessizce otururdum düşüncesi izlemektedir. Diğer iki kuruma göre farklı olarak psikolojik durumuma göre hareket ederdim düşüncesine ise hiç rastlanılmamıştır.

Bu bulgular ışığında kendileri ile temas kurulmadıkça sessiz kalan gençlerin oranları O.D.T.Ü ile H.Ü.'de hemen hemen yakın oranlarda olması ve gençlik merkezlerinin bu iki kuruma göre daha yüksek oranlarda olması ilginç bir bulguyu oluşturmaktadır. Bu durum bu gençlerin yeterince sosyal ve girişken olmadığını düşündürülebilir.

Hemen harekete geçer ve kendimi tanıttırdım diyen gençler özellikle O.D.T.Ü ve H.Ü'ye göre Gençlik Merkezlerinde daha yüksek oranda gerçekleşmiştir. Bu durum ise Gençlik Merkezlerinde tümüyle girişken ve sosyal olan gençlerin daha fazla olmasını gösterebilir.

Uygun fırsatın geldiğine inandıktan sonra harekete geçen gençler ise başta H.Ü ve O.D.T.Ü olmak üzere Gençlik Merkezlerinden daha yüksek oranda gerçekleşmiştir. Bu fikri benimseyen gençlerin normal ölçülerde girişken aktif ve sosyal oldukları önce çevrelerini inceleyip araştırdıktan sonra harekete geçtikleri söylenebilir.

Tamamiyle pasif, içe dönük ve az sosyal olan gençler ise bir kenara çekilip sessizce otururdum düşüncesini onaylamaktadır. Bu oranın ise O.D.T.Ü'lü gençlerde diğer iki kuruma göre fazla olması ilginç bir bulguyu oluşturmaktadır.

Bu bulgular ışığında H.Ü ve Gençlik Merkezlerine devam eden gençleri O.D.T.Ü'lü gençlere göre genel bulgular ışığında biraz daha sosyal ve girişken oldukları söylenebilir. Buna karşın her üç kurumda yeterli düzeyde girişken ve sosyal olan gençlerin oranları ise % 40'lara genel durumda yaklaşmaktadır. Bu nedenle yeterli düzeyde girişken ve sosyal olamayan gençlerin yükerlendirilerek bu tür etkinliklere katılımları sağlanmaları ve burada daha girişken ve sosyal olup kendilerini gerçekleştirmeleri yolunda çalışmalar yapılmalıdır.

3.3.1.4. Yaşa göre etkinliğe katılmadan önce gencin tanımadığı bir ortamdaki davranışlar

Yaş değişkeni gençlerin sosyal ve girişken olmalarında etkili bir unsur olmaktadır. Yaş yükseldikçe doğal olarak olgunluk ve tecrübe ile insanlar kendilerine eskiye nazaran daha fazla güven duymaktadır. Diğer yandan yaş yükseldikçe gençler daha olgun hareket ederek bilinçli olarak davranışlarını ayarlamaktadır. Yaş düştükçe heyecanlı davranışlar daha fazla görülmektedir. Ancak etkinliklere uzun süre devam eden gençler şu anki devamlarını değil, etkinliklere katılmadan önceki yaşça küçük oldukları dönemlerdeki durumlarını ortaya koymaktadırlar.

Tablo 71: Yaşa Göre Etkinliğe Katılmadan Önce Gencin Tanımadığı Bir Ortamdaki Davranışlar

Yaş Gencin tanımadığı bir ortamdaki davranışları	15-18		19-21		22-24		TOP.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Bir kenara çekilip sessizce otururdum	8	9.88	27	13.30	13	12.38	48	12.33
Hemen harekete geçer kendimi tanıttırdım	15	18.52	28	13.79	10	9.52	53	13.62
Benimle temas kurulmadıkça sessiz kalırdım	18	22.22	50	24.63	22	20.95	90	23.13
Uygun fırsatın geldiğine inandıktan sonra harekete geçerdim	40	49.38	91	44.83	55	52.38	186	47.81
Psikolojik durumuma göre	0	0.00	7	3.45	5	4.76	12	3.08
Toplam	81		203		105		389	

Araştırmanın yaş dilimlerine göre oransal eğiliminde 15-18 yaş diliminde yer alan gençlerin % 49.38'i uygun fırsatın geldiğine inandıktan sonra harekete geçtiklerini, % 22.22'si kendileri ile temas kurulmadıkça harekete geçmediklerini, % 18.52'si hemen harekete geçerek kendilerini tanıttıklarını ve % 9.88'i ise bir kenara çekilip sessizce oturduklarını açıklamaktadır.

19-21 yaş grubunda yer alan gençlerin ise % 44.83'ü uygun fırsatın geldiğine inandıktan sonra harekete geçmekte, % 24.63'ü kendileri ile bir temas kurulmadıkça sessiz kalmakta, % 13.79'u ise hemen harekete geçerek kendini tanıtmakta, % 13.30'u ise bir kenara çekilip sessizce oturduklarını ve % 3.45'lik bir başka genç grup ise psikolojik durumuna göre hareket etmektedir.

22-24 yaş diliminde ise ilk sırayı % 52.38 ile uygun fırsatın geldiğine inandıktan sonra harekete geçen gençler, ikinci sırayı % 20.95 ile kendileri ile temas kurulmadıkça sessiz kalan gençler, üçüncü sırayı % 12.38 ile bir kenara çekilip sessizce oturan gençler ve % 9.52 ile dördüncü sırayı hemen harekete geçerek kendilerini tanıtan gençler almaktadır. Son sırayı ise % 4.76 ile psikolojik durumuna göre hareket eden gençler almaktadır.

Bu bulgular ışığında 15-18 yaş diliminde yer alan gençlerin hemen harekete geçerek kendimi tanıttım fikri diğer iki yaş dilimine göre oldukça yüksek bir oran taşımaktadır.

Uygun fırsatın geldiğine inandıktan sonra harekete geçerdim düşüncesi ise 22-24 yaş diliminde diğer iki yaş dilimine göre yüksek çıkmıştır. Bunun daha yüksek çıkması bu yaş diliminde

yer alan gençlerin daha olgun düşünerek ve az heyecan içinde zamanı geldiğinde hareket ettiklerini gösterebilir.

Uygun fırsatın geldiğine inandıktan sonra harekete geçme ile hemen harekete geçerek kendilerini tanıtan gençlerin toplam- lar 15-18 yaş diliminde % 67.9 ile en yüksek, 19-21 yaş diliminde % 58.62 ve 22-24 yaş diliminde ise % 61.9 olarak gerçekleşmiştir.

Bu bulgular ışığında şunlar söylenebilir 15-18 yaş diliminde yer alan gençlerin daha sosyal ve girişken gözükme- leri daha önceki gençlerin etkinliklere katılmadan önce en çok tanılan özelliklerini ortaya koyan tablodan da anlaşılacağı üzere bu tür etkinlikler 15-18 yaş dilimlerinde az sosyal ve girişken olanlarca tercih edilmediği, ancak bunun tersine yüksek yaş dilimlerinde yer alan genelde daha az sosyal ve girişken olan gençlerce tercih edildiğinden kaynakla- nabilir.

Başka bir açıdan büyük yaş dilimlerinde yer alan gençlerin 15-18 yaş dilimi gençlerine göre daha uzun süre bu etkinliklere katılmalarından dolayı belirttikleri düşüncelerinin şu anki yaşlarına göre olmadığı aksine etkinliklere katılmadan daha önceki küçük yaş gruplarında oldukları zaman ki durumu ortaya koyan düşüncelerinden kaynaklanabilir.

Cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde ise şu bulgular bu- lunmuştur; Uygun fırsatın geldiğine inandıktan sonra harekete geçen kızların oranı % 46.67 erkeklerin ise % 49.16'dır. Hemen harekete geçen erkeklerin oranı % 11.73, kızların ki ise % 15.24 olarak gerçekleşmiştir. Bir kenara çekilerek sessizce oturanların

% 13.81'i erkek, % 10.61'i ise kızdır. Kendisiyle temas kurulmadıkça harekete geçmeyen erkeklerin oranı % 21.43, kızların ise % 25.14 olarak oluşmuştur.

Bu bulgular ışığında kızlar ile erkeklerin birbirlerine hemen hemen yakın oranlarda sosyal ve girişken oldukları aralarında önemli bir farklılığın gözlenmediği söylenebilir.

3.3.1.5 Kurumlara göre etkinliklere katılmadan önce gençle ilgili bir konuda karar alınma durumu

Gençlerin kendileri ile ilgili kararların alınmasında belli bir olgunluğa geldikten sonra tek başlarına almaları en uygun karar alma biçimidir. Ancak belli bir yaşa kadar özellikle genç reşit oluncaya kadar yasalara göre genç ile ilgili kararları ailesi alabilmektedir. Bundan dolayı gençlik merkezlerine devam eden gençlerin çoğunun 18 yaşın altında olması kendileri ile ilgili kararlarda ailenin etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak üniversiteye devam eden gençlerin ise büyük bir çoğunluğu hem 18 yaşın üstünde olduklarından hem de yeterli bir olgunluk düzeyine gelmelerinden dolayı ailenin de gence güvenmesi ile kendileri ile ilgili kararları almada daha bağımsız hareket etmektedirler veya kendilerinin içinde bulundukları ailece alınan kararları kabul etmektedirler. Gençlerin kişiliklerinin olumlu olarak gelişmesinde kendileri ile ilgili kararları öncelikle tek başlarına ve daha sonra aile içi demokrasi ile almaları daha yararlıdır.

Tablo 72 : Genç İle İlgili Bir Konuda Karar Alma Durumu

Genç ile ilgili karar alma	Kurum		O.D.T.Ü		H.Ü.		G.M.		TOP.	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Annem veya babam tek tek	8	5.03	2	1.32	10	12.66	20	5.14		
Anne ve babam birlikte	8	5.03	6	3.97	14	17.72	28	7.19		
Kendim	107	67.30	103	68.21	27	34.18	237	60.92		
Annem, babam ve ben birlikte	35	22.01	39	25.83	28	35.44	102	26.22		
Aile içindeki büyüklerden herhangi biri	1	0.63	1	0.66	0	0.00	2	0.51		
Toplam	159	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0		

Genel oransal eğilimde 389 gencin % 60.92'si aile içinde kendisi ile ilgili konularda kararları kendisinin aldığını belirtmektedir. % 26.22'si bu kararları anne, baba ve kendisinin aldığını, % 7.19 .bu kararları anne babasının birlikte aldığını % 5.14 anne veya babasının tek tek böyle bir kararı aldıklarını ve % 0.51'i ise aile içindeki büyüklerden herhangi birinin kendisi ile ilgili kararları aldıklarını açıklamaktadır.

Kendim, kendimle ilgili kararları alıyorum diyen gençlerin % 67.30'u O.D.T.Ü'de, % 68.21'i H.Ü'nde ve % 34.18'i ise Gençlik Merkezlerinde yer almaktadır.

Annem, babam ve ben birlikte benimle ilgili kararları alıyor diyen gençlerin oranı ise sırası ile Gençlik Merkezlerinde % 35.44, H.Ü serbest zaman klüplerinde % 25.83 ve O.D.T.Ü ise % 22.01 olarak sıralanmıştır.

Anne ve babam birlikte benimle ilgili kararları alıyor demek-

te olan gençlerin oranı ise sırası ile Gençlik Merkezlerinde % 35.44, H.Ü. serbest zaman klüplerinde % 25.83 ve O.D.T.Ü'de ise % 22.01 olarak sıralanmıştır.

Anne ve babam birlikte benimle ilgili kararları alıyor demek-
te olan gençlerin % 17.72'si Gençlik Merkezlerinde, % 5.03,
O.D.T.Ü'de ve % 3.97'si ise H.Ü. serbest zaman klüplerinde yer al-
maktadır.

Annem veya babam tek tek benimle ilgili kararları alıyor
görüşünde olan gençler % 12.66 ile Gençlik Merkezlerinde farklı
olarak diğer iki kuruma göre oldukça yüksek orandadır.

Bu bulgular ışığında görülen en önemli nokta Gençlik Mer-
kezlerine üye gençlerin kendileri ile ilgili kararları O.D.T.Ü ve
H.Ü'ye göre daha az oranda kendi başlarına aldıklarını buna mukabil
bu gibi kararlarda gene diğer iki kuruma göre anne veya baba birlik-
te veyahutta tek tek almaları daha yüksek oranlarda
gerçekleşmiştir.

Aile içindeki büyüklerden birinin genç ile ilgili kararları al-
maları ise yok denecek kadar azdır.

Bu bulgular ışığında gençlik merkezlerine devam eden
gençlerin yaşça 15-18 yaş diliminde daha çok yer almalarından
dolayı yeterince bağımsız hareket edemediklerinden ve henüz
gelişim çağında olmalarından ötürü öncelikle ailece hep birlikte
demokratik olarak daha sonra ise anne ve babasının birlikte veya
tek tek genç ile ilgili karar aldıkları görülmektedir.

Üniversite serbest zaman klüpleri ve öğrenci topluluklarında yer alan gençlerin ise daha bağımsız olarak kendi başlarına veya tüm aile birlikte demokratik bir biçimde kendileri ile kararları aldıkları görülmektedir.

Babanın eğitim durumuna göre incelenen bu durumda şu önemli bulgular bulunmuştur; kararları kendim alıyorum diyen gençlerin babalarının % 68.48'i ilkokul mezunu, % 58.33'ü ortaokul mezunu, % 52.27'si lise mezunu ve % 61.85'i ise üniversite mezunudur.

Annem, babam ve ben birlikte benimle ilgili kararları alıyoruz diyen gençlerin % 18.48'i ilkokul, % 25.0 ortaokul ve lise, %31.21'i ise üniversite mezunu babalardan oluşmaktadır,

Annem ve babam birlikte diyen gençlerin babalarının %6.52'si ilkokul, % 11.11'i ortaokul, % 10.23 lise ve % 5.20'si ise üniversite mezunudur.

Tek tek annem veya babam diyen gençlerin babalarının %6.52'si ilkokul, % 5.56'sı ortaokul, % 10.23 lise ve % 1.73'ü ise üniversite mezunudur.

Bu bulgular ışığında ilkokul mezunu babalara sahip gençlerin en yüksek oranda kendileri ile ilgili kararları tek başlarına almaları bu gençlerin eğitilmiş olarak ailede önemli bir statü kazanmalarından ve bu açıdan ailenin gencin görüş ve düşüncelerine saygı göstermesinden kaynaklanabilir. Ancak üniversite mezunu babalara sahip gençlerin % 61.85'nin kararları tek başlarına alması bu ailelerin daha eğitilmiş olarak gençlerin kendi kendilerine kararlarını almalarına bilinçli olarak mücadele etmelerini gösterebilir.

Annem, babam ve ben birlikte alıyoruz diyen gençlerde en yüksek oranı % 31.21 ile üniversite mezunu babalar almıştır. Bunun böyle olması bu ailelerin aile içinde demokratik davranmalarından ve kararlara gençleri katmaları söylenebilir.

Annem ve babam birlikte tek tek alıyor diyen gençlerde ise Üniversite mezunu babalara sahip gençler % 1.73 ile son sırada yer alması yine aile içi demokrasi ile ailenin gencin görüş ve düşüncelerine değer vermesinden dolayı bu nedenli düşük bir oranda gerçekleşmiştir.

Etkinliklerden önce genç ile ilgili kararlarının alınmasında gençlerin yoğun katılımının ailede sağlanmadığı özellikle gençlerin toplum yaşamında katılımcı olabilmeleri için onların aile içindeki kararlar ve kendileri ile ilgili kararlarının alınmasında demokrasi gereği düşünceleri alınmalıdır.

3.3.2. Serbest zaman etkinliklerine katıldıktan sonra gençlerde oluşan psiko- sosyal kişilik gelişimi

Serbest zaman etkinliklerinin gençler üzerindeki psiko-sosyal kişilik gelişimlerine girmeden önce bir önceki bölümde yer alan etkinliklere katılmadan önce sahip olunan psiko-sosyal kişilik özelliklerine bakmakta yarar vardır. Etkinliklerine katılmadan önce gençlerin çoğunun çok olumlu olmayan güçsüz psiko-sosyal kişilik özelliklerine sahip oldukları görülmektedir. Bunun yanı sıra etkinliklere katılmadan önce gençleri, büyük bir kısmının daha az girişken oldukları, ailede kendileri ile ilgili kararların alınmasında da özgür davranmalarının ve katılımcı olarak aile ile birlikte almalarının yeterince yüksek olmadığı da ortaya

çıkmaktadır. Özellikle Gençlik Merkezlerine devam eden gençlerin 15-18 yaş diliminde yer almasından dolayı kendileri ile ilgili kararlarda daha az söz sahibi oldukları ve katılımcılığının az olduğu belirlenmiştir.

Bu bulgular ışığında değeriendirilmiş olan bu durumların etkinliklere katılma sonucunda gençlerin psiko-sosyal kişilik özelliklerinde nasıl gelişim gösterdikleri tek tek incelenerek değeriendirilecektir.

Ülkemizde gençlere serbest zaman hizmeti sunan kurumların azlığı çağdaş batılı ülkelere göre nüfusunun büyük bir bölümünün gençlerden meydana gelmesinden ötürü büyük bir handikap olarak görölmektedir. Çağdaş ülkelerin büyük bir önem verdiği bu konu ile ilgili ülkemizde yapılan çalışmalar hem yetersiz hem de yok denilecek kadar azdır. Ayrıca bu tür hizmetlere aktarılan personel ve finans kaynakları da yetersizdir.

Sağlıklı, kendine güvenen kendi ile barışık sosyal ve bilinçli bir gençlik yetiştirmede okulların tek başına yeterli alabileceği görüşünün kalkması ve serbest zaman hizmeti sunan resmi ve gönüllü kuruluşlarının çalışmaları teşvik edilmelidir.

Mevcut bugünkü yapıdaki olumsuzluklara ve büyük aksaklıklara rağmen gençler bu tür sosyal etkinliklerden olumlu olarak etkinlenmektedirler. Bu etkinlikler gençlerde başta kendine güven, aktif, girişken, kendi ile barışık, sorumluluk alan, paylaşma ve dayanışmayı bilen, güçlüklerle mücadele etme yeteneği kazanan hoşgörölü olmayı öğrenme gibi sayılabilecek bir sürü özellikler kazandırmaktadır.

Gençlerin kendilerini gerçekleştirimleri için illegal

örgütler ve ideolojik akımların içine çekilmeden bunu başarabilmelerinde devlete büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir. Toplumda kendini gerçekleştirmeye ve ispatlamaya çalışan özellik küçük yerleşim birimlerinde gelen gençler bu tür marjinal örgütler tarafından bazı cazip göz boyayıcı etkilerle çekilmektedir. Daha sonra bu gençler bir piyon olarak kullanılmaktadır.

Bu yüzden gençlerin öncelikle kendilerini gerçekleştirip, sosyalleştikten sonra ideolojik yönelişleri daha sağlıklı olacaktır. Bunu sağlamada başka devlet ve çağdaş gönüllü örgütlere düşmektedir. Serbest zaman etkinlikleri ise bunu gerçekleştirecek tek başarılı yol olarak büyük bir öneme sahiptir.

3.3.2.1. Kurumlara göre etkinliğe katıldıktan sonra gencin en çok tanınan kişilik özelliği

Serbest zaman etkinliklerine katılan gençlerin bundan genellikle olumlu olarak etkilenecek olumlu ve güçlü psiko-sosyal kişilik özellikleri geliştirdikleri kabul edilen bir gerçek olarak daha önce belirtilmişti. Bunu daha iyi anlayabilmek için gençlerin etkinliklere katılmadan önce ve katıldıktan sonraki özellikleri kıyaslanması sonucu bu etkinin ortaya çıkacağı vurgulanmıştı. Özellikle 15-18 yaş diliminde yer alan gençler psiko-sosyal gelişme süreci ve çok yönlü kişilik gelişimi yaşadıklarından bu tür sosyal etkinlikler onların kendilerini daha kolay gösterebilecekleri yetenekleri doğrultusunda kendilerini ispatlayabilecekleri ve güven duygularını geliştirebilecekleri ortamları oluşturmaktadır. Üniversite klüp ve öğrenci toplulukları, gençlik merkezlerinde olduğu gibi böyle ortamlar sağlamaktadır.

Tablo 73: Etkinliklere Katıldıktan Sonra Gencin En Çok

Tanınan Kişilik Özelliği

Tanınan kişilik özelliği	Kurum		O.D.T.Ü		H.Ü.		G.M.		TOP.	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Yanıtsız	2	1.26	1	0.66	0	0.0	3	0.77		
Daha, aktif, neşeli ve girişken olarak	43	27.04	43	28.48	39	49.37	125	32.13		
Sorunlarla daha mücadeleci biri olarak	14	8.81	14	9.27	5	6.33	33	8.48		
Kendine güvenen ve kendine yeterli biri olarak	27	16.98	17	11.26	12	15.19	56	14.39		
Daha kolay ilişki kuran ve beğenilen biri olarak	9	5.66	12	7.95	11	13.92	32	8.22		
Kendisini daha huzurlu hisseden ve kendiyle barışık biri olarak	15	9.43	12	7.95	4	5.06	31	7.96		
Fark etmedi, eskisi gibi tanınmaktayım	45	28.30	40	26.49	2	2.53	87	22.36		
Sorumluluk almaktan çekinmeyen biri olarak	4	2.52	12	7.95	6	7.59	22	5.65		
Toplam	159	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0		

Araştırma uygulamasında yer alan 389 gencin % 32.13'ü daha aktif, neşeli ve girişken olarak tanındıklarını, % 14.39'u kendine güvenen ve kendine yeterli biri olarak tanınmakta % 8.22'si daha kolay ilişki kuran ve beğenilen biri olarak, % 8.48'i sorunlarla daha mücadeleci biri olarak, % 7.96'sı kendisini daha huzurlu hisseden ve kendiyle barışık biri olarak, % 5.65'i sorumluluk almaktan çekinmeyen biri olarak tanınmaktadır. "Fark etmedi, eskisi gibi tanınmaktayım" diyen gençlerin oranı ise % 22.36 olarak gerçekleşmiştir.

O.D.T.Ü'deki gençlerin ise % 27.04'ü daha aktif, neşeli ve girişken olarak % 16.58'i kendine güvenen biri olarak, % 9.43'ü kendisini daha huzurlu ve hisseden ve kendiyle barışık biri olarak, % 8.81'i sorunlarla daha mücadeleci biri olarak, % 5.66'sı daha

kolay ilişki kurabilen biri olarak, % 2.52'si ise sorumluluk almaktan çekinmeyen biri olarak tanınmaktadır. Fark etmedi eskisi gibi tanınmaktayım demekte olan gençler ise % 28.30 olarak diğer iki kurama göre daha yüksek olarak gerçekleşmiştir.

H.Ü. serbest zaman klüplerine devam eden gençlerin %28.48 daha aktif, neşeli ve girişken olarak, % 11.26 oranında bir grup genç kendine güvenen ve kendine yeterli biri olarak, %9.27'si sorunlarla daha mücadeleci biri olarak ve diğer özellikler ise %7.95 oranlarında yer almaktadır. Fark etmedi eskisi gibi tanınmaktayım diyen H.Ü'lü gençler ise % 26.49 oranında oluşmaktadır.

Gençlik merkezlerinde ise ilk sıra diğer iki kurumda da olduğu gibi % 49.37 ile daha aktif, neşeli ve girişken özelliğinde gerçekleşmiştir. Bunu % 15.19 ile kendine güvenen ve kendine yeterli biri olarak, % 13.92 ile daha kolay ilişki kuran ve beğenilen biri olarak % 7.59 ile sorumluluk almaktan çekinmeyen biri olarak ve % 6.33'lük bir başka oranla sorunlarla daha mücadeleci biri olma özelliğini taşıyan gençler izlemektedir. Kendisini daha huzurlu ve kendiyle barışık olarak tanımlayanlar % 5.06 ve % 2.53 ile de diğer iki kuruma göre oldukça düşük olan fark etmedi eskisi gibi tanınmaktayım düşüncesi izlemektedir.

Serbest zaman etkinliklerine katılan gençlerin çok büyük bir bölümü bu etkinliklerden yararlanmış gözükmektedirler. Özellikle gençlik merkezlerine devam eden gençlerin sadece %2.53'ü eskisi gibi kişilik özellikleriyle tanınmaktadır. Bu durum Gençlik Merkezlerine devam eden gençler için bu etkinliklerin son derece yararlı olduğunu göstermektedir. Bu oranın gençlik

merkezlerinde bu denli yüksek olmasının sebebi ise buraya devam eden gençlerin çoğunlukla 15-18 yaş diliminde yer almaları ve bu açıdan kendilerini gerçekleştirmeleri ve sosyalleşmelerinde daha büyük bir etki oluşturmamasından kaynaklanabilir.

Görülen diğer bulgular ışığında bu etkinliklere katılan gençlerin çoğunlukla kişinin kendini gerçekleştirmesinde ve sosyalleşmesinde birer yapıtaşı olan özelliklere kavuşmuştur.

Etkinliklere katılmadan önce yeterince güçlü olmayan psiko-sosyal kişilik özellikleri, etkinliklere katıldıktan sonra önemli ölçüde değişmiş ve güçlü psiko-sosyal özelliklere dönüşmüştür.

3.3.2.2. Yaşa göre etkinliklere katıldıktan sonra gencin en çok tanındığı kişilik özelliği

Daha önce gençlerin gelişimlerinde yaş faktörünün önemli bir değişken olduğu ve bu tür etkinliklerde etkilenme düzeyinde belirleyici bir unsur taşıdığı belirtilmiştir. Özellikle 15-18 yaş dilimleri ve daha sonra 19-21 yaş dilimlerinde yer alan gençler kişiliklerini bulmaya ve oturmaya çalışmaktadır. Bu dönemde bu tür sosyal etkinlikler gençlerin kendi yetenek ve ilgileri doğrultusunda bir grup önünde, önce arkadaşlarına ve daha sonra ise ailelerine kendilerine ispatlamalarını sağlamaktadır. Bu etkinlikler dolayısıyla, gençler kendilerine olan güven duygularını geliştirmekte kendileri ile barışık olmakta, sorumluluk almaktan çekinmemeye özelliklerine ve benzeri bir çok özelliğe sahip olma şansını yakalamaktadırlar.

Tablo 74: Yaşa Göre Etkinliklere Katıldıktan Sonra Gencin
Tanındığı Kişilik Özelliği

Tanındığı kişilik özelliği	Yaş		15-18		19-21		22-24		TOP.	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Yanıtsız	0	0.00	1	0.49	2	1.90	3	0.77		
Daha aktif, neşeli ve girişken olarak	36	44.44	61	30.05	28	26.67	125	32.13		
Sorunlarla daha mücadeleci başeden biri olarak	4	4.94	20	9.85	9	8.57	33	8.48		
Kendine güvenen ve kendine yeterli biri olarak	14	17.28	24	11.82	18	17.14	56	14.39		
Daha kolayılışkı kuran ve beğenilen biri olarak	10	12.35	15	7.39	7	6.67	32	8.22		
Kendisini, daha huzurlu hisseden ve kendiyle barışık biri olarak	1	1.23	20	9.85	10	9.52	31	7.96		
Fark etmedi, eskisi gibi tanınmaktayım	9	11.11	53	26.11	25	23.81	87	22.36		
Sorumluluk almaktan çekinmeyen biri olarak	7	8.64	9	4.43	6	5.71	22	5.65		
Toplam	81	100	203	100	105	100	389	100		

15-18 yaş diliminde yer alan gençlerin % 44.44'ü daha aktif neşeli ve girişken olarak, % 17.28 kendine güvenen ve kendine yeterli biri olarak, % 12.35'i daha kolay ilişki kuran ve beğenilen biri olarak % 8.64'ü sorumluluk almaktan çekinmeyen biri olarak, % 4.94'ü sorunlarla daha mücadeleci başeden biri olarak tanınmaktadır. Fark etmedi eskisi gibi tanınmaktayım diyen gençlerin % 11.11 olarak diğer iki yaş dilimine göre en düşük orandadır.

19-21 yaş diliminde gene ilk sırayı % 30.05 ile daha aktif, neşeli ve girişken olarak tanılınan özellik olmaktadır. Bunu %11.82'i ile kendine güvenen ve kendine yeterli biri olarak, %9.85'er oranlarla sorunlarla daha mücadeleci başeden biri olarak ve kendisini daha huzurlu hisseden ve kendiyle barışık biri olarak tanılınan özellikler izlemektedir. Fark etmedi eskisi gibi tanınmaktayım görüşünü ileri süren gençlerin oranı ise % 26.11 olarak gerçekleşmiştir.

22-24 yaş diliminde de ilk sırayı diğerlerinde olduğu gibi daha aktif, neşeli ve girişken seçeneği almıştır. Bunu % 17.14 ile kendine güvenen ve kendine yeterli biri olarak tanılınan özellik ikinci sırada izlemektedir. Daha sonra ise sırası ile % 9.52 kendisini daha huzurlu hisseden ve kendisi ile barışık olan, % 8.57 ile sorunlarla daha mücadeleci biri olarak tanılınan özellikler izlemektedir. Daha kolay ilişki kuran ve beğenilen biri olarak tanınma özelliği % 6.67 ve sorumluluk almaktan çekinmeyen biri olarak tanınma özelliği ise % 5.71 oranında gerçekleşmiştir. Fark etmedi eskisi gibi tanınmaktayım fikrinde olanlar ise % 23.81 olarak 19-21 yaş grubuna göre daha düşük olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu bulgular ışığında daha kolay ilişki kurabilen ve beğenilen biri olarak tanınma özelliği en yüksek % 12.35 ile 15-18 yaş grubunda diğer iki yaşı dilimine göre farklılık kazanmıştır. Bunun böyle olması bu yaş diliminde yer alan gençlerin özellikle kendilerini kabul ettirmede ve ispatlamalarında büyük çabalar sarfettiklerinden kaynaklandığı söylenebilir. 15-18 yaş diliminde kendine güvenen

ve kendine yeterli biri olma özelliğini etkinliğe katılmadan önceki durumlara göre oldukça yükselmesi dikkat çekicidir. İlginç olan 15-18 yaş diliminde yer alan gençlerin etkinliklerden önce sahip oldukları güçlü olmayan psiko-sosyal kişilik özellikleri etkinliğe katıldıktan sonra aynı paralellikte olumlu güçlü psiko-sosyal özelliklere dönüşmüştür. Örneğin etkinliğe katılmadan önce sorumluluk almaktan çekinen biri olarak tanınan gençler, etkinliğe katıldıktan sonra aynı oranda sorumluluk almaktan çekinmeyen biri olarak tanınmaya başlamışlardır. Fark etmedi eskisi gibi tanınmaktayım görüşünü savunanlar ise en az oranla 15-18 yaş diliminde yer almaktadır. Bu durum etkinliklerden en çok yararlanmanın bu yaş diliminde olduğunun açık bir işaretidir.

Kendisi ile barışık ve huzurlu olma özelliğini taşıyan gençler ise 19-21 ve 22-24 yaş dilimlerinde daha yüksek orandadır.

19-21 yaş diliminde yer alanlar biraz daha fazla bir oranla etkinliklerin kendilerini etkilemediğini ve eskisi tanınmakta olduklarını belirtmişlerdir. Bunun böyle olması bu dönemin orta derecede yer alması ilk gençlik ile son gençlik arasındaki geçiş dönemi olması dolayısıyla çalkantılı geçmesinden kaynaklanabilir.

Cinsiyet değişkenine göre de incelenen bu durumda şu önemli bulgular bulunmuştur. Fark etmedi eskisi gibi tanınmaktayım görüşünü paylaşan erkeklerin oranı % 19.05, kızların oranı ise % 26.26 ile erkeklere göre daha yüksek oranda gerçekleşmiştir. Kendisini daha huzurlu ve kendisi ile barışık olan kızların oranı % 5.03, erkeklerde ise % 10.48 ile daha yüksektir.

Kendine güvenen ve kendine yeterli olabilen özelliğe sahip erkeklerin oranı % 15.24 le % 13.41'lik orana sahip kızlara göre daha yüksek olarak görülmektedir. Özellikle etkinlikler katılmadan önce kendisi ile barışık olmayan kız ve erkeklerin etkinliğe katıldıktan sonra kendilerini daha huzurlu hissettikleri ve barışık oldukları ortaya çıkmaktadır. Bu bulgular ışığında erkeklerin etkinliklerde kızlara göre biraz daha fazla yararlandıkları söylenebilir.

Diğer yandan fark etmedi eskisi gibi tanınmaktayım görüşünü tümüyle olumsuz olarak görülmeside düşünülmez, çünkü daha önce olumlu, güçlü psiko-sosyal kişilik özelliklere sahip gençler bunları etkinliklere katıldıktan sonra da sürdürebilmektedir. Kızların da erkeklere göre daha az yararlanıyor görülmesi de diğer değişkenlerde olduğu gibi bununla yakın ilişkidir.

Babanın eğitime göre ailenin sosyo-kültürel düzeyinde bir fikir sahibi olunacağı düşünüldüğünden ve bu değişkene bağlı olarak gençlerin serbest zaman etkinliklerine katıldıktan sonra ki tanındıkları özelliklerini daha iyi anlayabilmek, bu değişken incelenmiştir.

Burada yer alan bulgulara göre en çarpıcı olanını kendine güvenen ve kendine yeterli biri olarak tanınan gençlerin babalarının % 53.37'si üniversite mezunu, % 9.09'u lise, % 19.44'ü ortaokul ve % 11.96'sı ise ilkokul mezunu babalardan oluşmaktadır.

Bu ilginç bulgu yüksek öğrenim mezunu babaların sosyo-kültürel düzeylerinin de yüksek olmasından dolayı aile olarak

gençlerin kendilerine güven duymalarında destekleyici olmaları ve katıldıkları etkinliklerde onları özgür bıraktıklarını düşündürebilir.

3.3.2.3. Kurumlara göre etkinliğe katıldıktan sonra ailede genç ile ilgili bir karar verme durumu

Etkinliklere katılmadan önce ailede genç ile ilgili bir konuda karar alınmasında bahsedildiği üzere gençlerin kendileri ile ilgili kararları tek başlarına veya genç henüz kendisi için uygun kararı vermeyecek yaş ve olgunluktaysa ailesi ile birlikte vermeleri en uygun karar verme biçimini oluşturmaktadır. Genç özellikle kendine olan güven duygusu ve kendini ailesi ve çevresine ispatladıktan sonra kendi ile ilgili kararları bağımsız olarak tek başına vermeyi istemektedir. Etkinliklere katıldıktan sonra bu olumlu özellikleri kazanan genç bu kararı daha fazla olarak etkinliklere katılmayan gençlere göre verme arzusundadır. Üniversite serbest zaman kulüpleri, öğrenci toplulukları ve özellikle de 15-18 yaşlarında ki gençlere daha çok hizmet veren gençlik merkezleri büyük bir önem taşımaktadır.

Tablo 75: Etkinliklere Katıldıktan Sonra Ailede Genç İle İlgili Bir Konuda Karar Alma Durumu

Genç ile ilgili ailede karar alma	Kurum		O.D.T.Ü		H.Ü.		G.M.		TOP.	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Annem veya babam tek tek	6	3.77	5	3.31	9	11.39	20	5.14		
Anne ve babam birlikte	3	1.89	5	3.31	6	7.59	14	3.59		
Kendim	122	76.73	101	66.89	37	46.84	260	66.83		
Annem, babam ve ben birlikte	27	16.98	40	26.49	26	32.91	93	23.90		
Aile içindeki büyüklerden herhangi biri	1	0.63	0	0.0	1	1.27	2	0.51		
Toplam	159	100.0	151	100.0	79	100.0	389	100.0		

Araştırmanın genel oransal eğilimi açısından 389 gencin %66.83'ü kendileri ile ilgili kararları ailede kendi başlarına aldıklarını, % 23.90'ı bu tür kararlar anne, baba ve kendisinin birlikte aldığını, % 5.14'ü bu kararları anne veya babasının tek tek aldıklarını, % 3.59'u böyle kararları anne ve babasının birlikte aldıklarını belirtmişlerdir. Aile içindeki büyüklerden herhangi biri diyenlerin oranı ise % 0.51 olarak gerçekleşmiştir.

Kararlarımı kendim alıyorum diyen gençlerin %76.73'ü O.D.T.Ü'de % 66.89'u H.Ü'de ve % 46.84'ü ise Gençlik Merkezlerine devam eden gençlerden oluşmaktadır.

Annem veya babam tek tek diyen gençlerin %11.39'u gençlik merkezlerine, %3.77'si O.D.T.Ü. öğrenci topluluklarına ve %3.31'i ise H.Ü serbest zaman klüplerine devam eden gençlerden meydana gelmektedir.

Annem, babam ve ben birlikte diyen gençlerin sırası ile %32.91'i Gençlik Merkezlerine devam edenlerden, % 26.49'u Hacettepe Üniversitesi serbest zaman klüplerine devam eden gençlerden oluşmaktadır.

Annem ve babam birlikte karar veriyoruz diyen gençlerin %7.59'u gençlik merkezlerine üye olan gençlerden, % 3.31 H.Ü serbest zaman klüplerine üye olan gençlerden ve % 1.89'u ise O.D.T.Ü öğrenci topluluklarına devam eden gençlerden oluşmaktadır.

Aile içindeki büyüklerden herhangi biri benimle ilgili kararları oluyor görüşünde olan gençlere, H.Ü serbest zaman klüplerine giden gençlerde hiç rastlanılmamıştır. Bu durum O.D.T.Ü'de %0.63, Gençlik Merkezlerinde ise % 1.27 oranlarındadır.

Bu bulgular ışığında genel oransal eğilimde annem veya babam tek tek ve aile içindeki büyüklerden herhangi birinin kendisi ile ilgili kararları aldıklarını söyleyenlerin oranları etkinliklere katılmadan önce ve katıldıktan sonra aynı oranları taşıyarak bir değişiklik göstermiştir. Kendim ile ilgili kararları kendim alıyorum diyenlerin oranları ise etkinliklere katıldıktan sonra artış göstermiştir. Annem ve babam birlikte diyenlerin oranı ise etkinliklere katıldıktan sonra düşmüştür.

Bu genel oransal bulgular ışığında anne ve babam birlikte diyenlerle annem, babam ve ben birlikte diyen gençlerin oranlarından kendim ile ilgili kararları kendim alıyorum diyen gençlere doğru bir oransal yöneliş görülmektedir.

Kurumlara göre etkinliklere katılmadan önceki durum ile ilgili yapılan kıyaslamada kendim alıyorum görüşünde olanların artışı O.D.T.Ü ve Gençlik Merkezlerinde görülmektedir. Bu durum H.Ü serbest zaman klüplerinde ise % 1.32'lik bir azalma göstermiştir.

Annem, babam ve ben birlikte alıyoruz diyenlerin ise etkinliklere katıldıktan sonra Gençlik Merkezi ve O.D.T.Ü'de azaldığı, H.Ü'de ise % 0.66'lık küçük bir oranla arttığı belirlenmiştir.

Anne ve babam birlikte benimle ilgili kararları alıyor diyen gençlerin oranları her üç kurumda da düşmüştür. Bu düşüş özellikle gençlik merkezlerinde %10.13 oranında gerçekleşmiştir.

Bu bulgular ışığında özellikle H.Ü serbest zaman klüplerine devam etmekte olan gençlerde kendileri ile ilgili kararların alınmasında fazla bir değişiklik olmadığı görülmektedir. Özellikle gençlik merkezlerine devam eden gençler bu etkinlikler sonucunda kendileri ile ilgili kararları almaya başlamışlardır. Benzer durum O.D.T.Ü içinde geçerlidir. Bu durum O.D.T.Ü öğrenci toplulukları ve Gençlik Merkezlerinin bu konuda gençlerde H.Ü serbest zaman klüplerine göre daha etkili olduklarını gözler önüne sermektedir.

Babanın eğimine göre de incelenen bu durum ile ailenin sosyo-kültürel düzeyine göre bir farklılaşmanın olup olmadığı araştırılmak istenmiştir.

Buna göre etkinliklere katıldıktan sonra kendileri ile ilgili kararları alan gençlerin, % 79.35'i ilkokul mezunu babalara, % 77.78'i ortaokul mezunu babalara, % 63.01 üniversite mezunu babalara ve % 56.82'si ise lise mezunu babalara sahiptirler. Aynı durum

etkinliklere katılmadan önceki duruma göre büyük bir artış göstermiştir. Bu artış özellikle ortaokul mezunu babalara sahip gençlerde % 19.45'lik bir oran, ilkokul mezunu babalara sahip gençlerde ise % 10.87 olarak gerçekleşmiştir.

Annem babam ve ben birlikte diyen gençlerin oranları ise ilkokul mezunu babalara sahip olanlarda % 10.87, ortaokul mezunu babalara sahip gençlerde %13.89, lise mezunu babalara sahip gençlerde %26.14 ve üniversite mezunu babalara sahip gençlerde ise % 31.79 olarak ortaya çıkmaktadır. Etkinliklere katılmadan önceki durumla kıyaslandığında en büyük düşüşün sırası ile ilkokul, ortaokul mezunu babalara sahip olanlarda görülmektedir. Lise ve Üniversite mezunu babalarda ise bu oranlar daha az düşmüştür.

Bu bulgular ışığında sosyo-kültürel düzeyi yükseldikçe ailelerde genç ile ilgili kararları tüm ailenin birlikte alması artmakta ve etkinliğe katılmadan önce ve sonra fazla bir değişikliğin olmadığı söylenebilir. Aynı durum gencin kendi ile ilgili kararları tek başına almasında da geçerlidir. Sosyo-kültürel düzey düştükçe etkinliklere katıldıktan sonra gencin tek başına karar alması da gittikçe yükselmiştir. Bunun nedeni bu tip ailelerde okuyan gençlerin değerinin yüksek tutulması ve yol göstermede, aileyi yönetmede etkili olmalarından kaynaklanabilir.

Sosyo kültürel düzeyin yüksek olduğu ailelerde fazla değişmemesinin sebebi, bu ailelerin gençlere daha demokratik davranmaları ve gençlerin daha katılımcı olarak hem kendileri ile ilgili konularda hem de aile ile ilgili konularda söz sahibi olmalarından kaynaklanabilir.

Genelde aile içindeki bu durumlar gençlerin etkinliklerdeki katılımcılığını da ortaya koymaktadır. Kararları anne ve babasının aldığı belirten gençlerin etkinlikte de kararların alınmasını başkalarından beklmeleri oluşabilir. Bunun gibi diğer benzer aile tiplerindeki karar alma durumları gencin hem etkinlik hem de etkinlik dışındaki yaşamına da yansımaktadır. Oysa ki demokratik ailelerde gelen gençler aynı katılımcılığı etkinliklerde de gösterebilmektedir.

3.3.2.4 Kurumlara göre etkinliğe katılmanın gencin yaşamı ile ilgili konuları farketmesine yardımcı olma durumu

Serbest zaman etkinliklerine katılma ile günlük yaşamın dışında genç farklı bir ortam içerisine girmektedir. Bu farklı ortam gençlerin yeteneklerini keşfetme ve geliştirmenin yanı sıra grup içinde gencin sosyal bir ortamda başkalarının gözleri ile görmeyi ve kendi ile ilgili özelliklerin de ortaya çıkmasında rol oynamaktadır. Yaşça küçük olan gençler diğerlerine göre kendi yaşamları ile ilgili konuları bu etkinlikler vasıtasıyla biraz daha fazla farketmektedirler. Çünkü yaşam deneyimleri az olması bunda etkili olmaktadır. Gençlik Merkezlerine devam eden gençlerinde büyük çoğunluğun 15-18 yaşları arasında yer alması bu kurumun bu açıdan daha etkili göstermektedir.

Tablo 76: Etkinliğe Katılmanın Gencin Yaşamı İle İlgili Konuları Farketmesine Yardımcı Olma Durumu

Kurum Yaşam ile ilgili konular	O.D.T.Ü		H.Ü.		G.M.		TOP.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Evet	135	84.90	122	80.79	69	87.34	326	83.80
Hayır	24	15.09	29	19.21	10	12.66	63	16.19
Toplam	159	100	151	100	79	100	389	1000

Uygulama kapsamında yer alan 389 gencin % 83.80'i etkinliğe katılmanın kendi yaşamı ile ilgili konuları farketmesine yardımcı olduğunu belirtmektedir. % 16.19'u ise yardımcı olmadığı görüşünü taşımaktadır.

Kurumlara göre en yüksek oranda yardımcı olduğu görüşünde olanlar sırası ile Gençlik Merkezlerinde % 84.90, O.D.T.Ü öğrenci topluluklarında % 80.79 ve H.Ü. serbest zaman klüplerinde ise % 80.79'luk bir oranı oluşturmaktadır.

Yardımcı olmadı görüşünde olanları ise H.Ü'de % 19.21, O.D.T.Ü'de % 15.09 ve Gençlik Merkezlerinde ise % 12.66 olarak gerçekleşmiştir.

Bu bulgular ışığında bu üç kuruma devam eden gençlerin bu kurumların etkinliklerinde olumlu olarak yararlandıkları ve kendileri ile ilgili konuları bu etkinlikler dolayısıyla daha iyi farkettikleri söylenebilir. Üç kurumda Gençlik Merkezlerinin ilk sırada yer alması buraya devam eden gençlerin yaşça küçük olmalarından dolayı diğer iki kurumun gençlerine göre daha fazla etkilenmelerinden kaynaklanabilir.

Bu tür etkinliklerin gençlerin kendileri ile ilgili konuları daha fazla farketmeleri için bu kurumlarda lider dışında insanlarla çalışma becerisine sahip meslek gruplarının çalıştırılması gereklidir.

Cinsiyet değişkenine göre incelenen bu durumda ise kızların % 85.47 ile % 82.38'lik erkeklerin kendileri ile ilgili konuları farketmelerinden dolayı yüksek olduğu görülmüştür.

Yaş değişkenine göre de incelenen bu durumda 15-18 yaş grubunda yer alanların farketme oranları % 85.19, 19-21 yaş diliminde % 83.74 ve 22-24 yaş diliminde ise % 82.86 olarak gerçekleşmiştir. Bunun böyle olması yaşın yukarıdan aşağı doğru düşmesi ile gençlerin kendileri ile ilgili özellikleri yaşlarının genç olması ile daha yeni farketmelerinden kaynaklanabilir. Oysa yaş yükseldikçe artan yaşam deneyimi ile kişi kendi ile ilgili konuları küçük yaştaki gençlere göre çok daha önceden fark edebilmektedir.

Serbest zaman etkinliklerine katılma ile gençlerin görüş kazandıklarını ve daha bilinçli olarak kendileri ile ilgili olaylar farkettikleri belirtilebilir. Diğer yandan bu tür etkinliklerin gençlerin görüşlerinin gelişmesine katkı düzeyinin genel olarak yüksek olması, bu gençlerin etkinlikler ve etkinliklerde yaşanan etkileşimlerden çok yönlü etkilendiklerini ortaya koymaktadır. Genç kendine olan güven duygusunu, başarıma duygusunu, kendisinin kabul edildiği, sevildiği duygularını yaşadıkça her geçen gün kendisine ilişkin yeni ve değişik durumları farkedebilmektedir.

3.3.2.5 Kurumlara göre etkinliğe katılma sonucu yaşam biçimindeki değişiklik

Serbest zaman etkinliklerine katılan pek çok gençte yaşam biçiminde değişiklik görülmektedir. Bunun nedeni grup içinde yetenekleri doğrultusunda kendini gösteren ve ispatlayan genç daha önce sahip olduğu özellikleri daha yeni güçlü özelliklerle değiştirdiklerinden kaynaklanabilir. Yaşanan değişiklikler ise genelde olumlu yönde olan değişikliklerdir. Bunlar, kendine güven,

sosyal girişken olma, dayanışmayı paylaşmayı öğrenme hoşgörülü olma ve daha sayılabilecek pek çok özelliştir. Üç ayrı kuruma devam eden gençler bu özelliklerin bir çoğunu etkinlikler dolayısıyla kazanmaktadır. Etkinliklerin ve kaliteli liderlerin olması bu özelliklerin daha olumlu bir duruma gelmesini sağlayacaktır.

Tablo 77: Etkinliğe Katılma Sonucu Yaşam Biçimindeki Değişiklik

Yaşam biçimindeki değişiklik	Kurum		O.D.T.Ü		H.Ü.		G.M.		TOP.	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Yanıtsız	21	13.21	14	9.27	12	15.19	47	12.08		
Hayatımda genellikle olumlu sayabileceğim değişiklikler oldu	51	32.08	35	23.18	28	35.44	114	29.30		
Kendimi ve çevremi daha iyi tanımamı sağlayarak arkadaş çevremi genişlemesine yardımcı oldu	14	8.81	14	9.27	8	10.13	36	9.25		
Daha aktif, sosyal, girişken kendine güven duyan birisi oldum	24	15.09	19	12.58	14	17.72	57	14.65		
Kendine güven duyan toplumsal sorunlara daha duyarlı bakmamı sağladı	4	2.52	4	2.65	2	2.53	10	2.57		
Dayanışma, paylaşma duygularımı öğrendim	5	3.14	6	3.97	2	2.53	13	3.34		
Düzenli, planlı, programlı ve disiplinli olmamı sağladı	13	8.18	30	19.87	4	5.06	47	12.08		
Geleceğe ilişkin düşünce ve planlarımı değiştirerek, yaşamıma renk getirdi	6	3.77	9	5.96	0	0.0	15	3.85		
Daha tutarlı, hoşgörülü ve çok yönlü biri olmamı sağladı	7	4.40	9	5.96	4	5.06	20	5.14		
Pek bir değişiklik olmadı	14	8.81	11	7.28	5	6.33	30	7.71		
Toplam	159	100	151	100	79	100	389	100		

Araştırmanın genel oransal eğilimi açısından 389 gencin %29.30'u hayatımda genellikle olumlu sayabileceğim değişiklikler oldu görüşü ile ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada % 14.65 ile daha aktif, sosyal, girişken kendine güven duyarak değişiklik olduğunu belirtten gençler almaktadır. Üçüncü sırada ise düzenli planlı-programlı ve disiplinli olarak değiştiklerini açıklayan gençler gelmektedir. Bu yaşam biçimindeki değişiklikler sırası ile % 9.25 ile kendimi ve çevremi daha iyi tanımamı sağlayarak arkadaş çevremi genişlemesine yardımcı oldu diyenler, % 5.14'la daha tutarlı, hoşgörülü ve çok yönlü biri olmamı sağladı görüşünde olanlar, % 3.85 ile geleceğe ilişkin düşünce ve planlarımı değiştirerek, yaşamıma renk getirdi diyenler ile son sırada % 3.34 ile dayanışma, paylaşma duygularını öğrendim diyenler izlemektedir.

Etkinlikler neticesinde yaşam biçimlerinde pek bir değişiklik olmadığını belirten gençlerin oranı ise % 7.71 olarak gerçekleşmiştir.

Kurumlara göre ise önemli farklılıklar şunlardır; hayatımda genellikle olumlu sayabileceğim değişiklikler oldu diyen gençlerin % 35.44'ü Gençlik Merkezlerinde, % 32.08 O.D.T.Ü öğrenci topluluklarında ve % 23.08 ile de en az olarak H.Ü serbest zaman klüplerine devam eden gençlerden oluşmaktadır.

Düzenli, planlı-programlı ve disiplinli olmamı sağladı görüşünde olan gençlerin % 8.18'i O.D.T.Ü'de, % 5.06'sı Gençlik Merkezlerinde ve % 19.87'lik yüksek bir oranda genç ise H.Ü serbest zaman klüplerinde yer almaktadır.

Bir başka farklılaşma ise daha aktif, sosyal, girişken kendine güven duyan birisi oldum diyerek etkinlikler neticesinde yaşam biçimlerinde meydana gelen değişikliği belirten gençlerde oluşmaktadır. Buradaki oranlara bakıldığında % 17.72 ile Gençlik Merkezleri ilk sırada, % 15.09 ile O.D.T.Ü öğrenci toplulukları ikinci sırada ve % 12.58 ile H.Ü serbest zaman klüpleri son sıradadır.

Bu bulgular ışığında genel oransal eğilim ile kurumlardaki oransal eğilim açısından ilk sıra aynı olmaktadır. Kurumlara göre ise ikinci sırayı Gençlik Merkezleri ve O.D.T.Ü öğrenci topluluklarında daha aktif, sosyal, girişken, kendine güven duyan gençler, H.Ü serbest zaman klüplerinde ise düzenli, planlı-programlı ve disiplinli olarak değişen gençler almaktadır.

Yanıt vermeyerek bir fikir ileri sürmeyen gençlerin oranları ise Gençlik Merkezlerinde % 15.19, O.D.T.Ü'de, % 13.21 ve H.Ü % 9.27 olarak gerçekleşmiştir.

Tüm bu bulgular ışığında serbest zaman etkinliklerine katılan gençlerin büyük bir bölümünün çok olumlu olarak yaşam biçimlerinde değişiklik geçirdikleri söylenebilir. Ancak O.D.T.Ü ve Gençlik Merkezlerinde yaşanan değişiklikler daha çok kendini gerçekleştirme ve sosyalleşme yönünde oluşmuştur. Netice itibari ile bu tür etkinliklerin gençlerde yarattığı değişiklikler bu etkinliklerin ve hizmetleri ne denli gençler üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Sağlıklı gençlerin yetişmesinde bu tür etkinliklerin ve hizmet birimlerinin önemi bir kez daha gözler önüne serilmiştir.

Yaş değişkenine göre de incelenen bu durumda şu önemli bulgular bulunmuştur. Hayatımda genellikle olumlu sayabileceğim değişiklikler oldu görüşünde olan gençlerin, % 35.80'i 15-18 yaş diliminde, % 29.06'sı 19-21 yaş diliminde ve % 24.76'sı ise 22-24 yaş diliminde yer almaktadır. Bu oran yaş arttıkça düşme eğilimi içine girmiştir. Aynı durum daha aktif, sosyal girişken ve kendine güven duymayı öğrenen gençlerde de görülmektedir. Buradaki oranlama ise yine sırası ile 15-18 yaş diliminde % 16.05, 19-21 yaş diliminde % 14.78 ve 22-24 yaş diliminde ise % 13.33 olarak düşme eğilimine girmiştir.

Diğer yandan daha tutarlı, hoşgörülü ve çok yönlü biri olmamı sağladı görüşünde olan gençlerde ise yaşa paralel bir artış görülmektedir. Buna göre 15-18 yaş diliminde % 1.23 olan bu oran 19-21 yaş diliminde % 4.93 ve 22-24 yaş diliminde ise % 8.57 olarak artmaktadır.

Geleceğe ilişkin düşünce ve planları değiştirerek yaşamlarına renk getirdiğini söyleyen gençlerin % 4.93'ü 19-21 ve % 5.71'i ise 22-24 yaş dilimlerinde yer almaktadır. 15-18 yaş diliminde ise herhangi bir orana rastlanılmamıştır.

Bu bulgular ışığında yaş küçüldükçe sosyalleşme, girişkenlik, aktif olma ve kendine güven duyma değişikliğinin arttığını, yaş yükseldikçe doğal olarak geleceğe ilişkin düşünce ve planların değişmesi ile bu etkinliklerin gençlerin yaşamında bir renk oluşturduğu artmaktadır. Daha tutarlı, hoşgörülü ve çok yönlü olma da yaş yükseldikçe artmaktadır. Diğer yandan kendimi ve çevremi daha iyi tanımamı sağlayarak arkadaş çevremi genişlemesine

yardımcı oldu görüşü 15-18 yaş diliminde diğer iki yaş grubuna %12.35 olarak daha yüksek olması, böyle etkinliklerde bu yaşlarda yer alan gençlerin öncelikle kendileri ile çevreleri ve arkadaşlarına kendilerini ispatlama yolunda yaşam biçiminde değişikliğe uğradığını göstermektedir. Genel olarak küçük yaştaki gençlerin serbest zaman etkinlikleri neticesinde daha fazla etkilenecek yaşam biçimlerinde değişikliğe uğradıkları söylenebilir.

3.3.2.6. Kurumlara göre etkinliğin gencin kendini tanımasına yardımcı olma durumu

Yaşam ilerledikçe her geçen gün insanlar kendileri ile ilgili yeni özellikleri keşfetmektedir. Bu bazen kendiliğinden bazen de olaylar içerisinde ortaya çıkıyor. Çünkü insanlar değiştikçe sürekli yeni özellikler kazanabilmektedir. Özellikle bazı ortamlar insanların kendilerini daha fazla farketme ve tanımalarına sebep olabilmektedir. Sosyal etkinlikler ve bunları sunan kurumların insanların yeteneklerini ve güçlü yanlarını ortaya çıkardığı için kendilerini daha iyi tanıyabilmelerinde uygun ortamları sağlamaktadır. Yaş da kişinin kendini tanımasında önemli bir değişkeni oluşturmaktadır. Çünkü yaş küçüldükçe gençlerin kendilerini tanımaya ve kimliklerini bulmaya daha fazla gereksinim duydukları bilinmektedir. Bu açıdan Gençlik Merkezlerinde yer alan gençlerin yaşça küçük olmalarından dolayı bu tür etkinliklerin daha fazla etkilenecekleri söylenebilir.

Tablo 78: Etkinliklerin Gencin Kendini Tanımasına Yardımcı Olma Durumu.

Kurum Kendini tanıma- sına yardımcı olma	O.D.T.Ü		H.Ü.		G.M.		TOPLAM	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Evet	145	91.19	131	86.75	73	92.41	349	89.71
Hayır	14	8.81	20	13.25	6	7.59	40	10.82
Toplam	159	100	151	100	79	100	389	100

Araştırma örnekleminde yer alan 389 gencin % 89.71'i etkinliklerin kendilerini tanımalarında yardımcı olduğunu, %10.82'si ise kendilerini tanımalarında yardımcı olmadığı görüşündedir.

Üç ayrı kurum içerisinde Gençlik merkezleri %92'41 ile etkinliklerin kendilerini tanımalarında yardımcı olduğu görüşü ilk sırada yer almaktadır. Bunu %91.19 ile O.D.T.Ü öğrenci topluluklarına ve % 86.75'i ise H.Ü. serbest zaman klüplerine devam eden gençlerden oluşmaktadır.

Yardımcı olmadı diyenlerin başında ise doğal olarak %13.25 ile H.Ü.'lü, % 8.81 ile O.D.T.Ü'lü ve % 7.59 ile Gençlik Merkezlerine devam eden gençler gelmektedir.

Cinsiyet değişkenine göre de incelenmiş olan bu durumda erkeklerin % 86.67'si, kızların ise % 93.30'ü serbest zaman etkinliklerinin kendilerini tanımalarında yardımcı olduğunu belirtmektedir.

Yardımcı olmadı diyen gençlerin % 13.30'unu erkekler, %6.70'ini ise kızlar oluşturmaktadır.

Yaş değişkenine göre de incelenen bu durumda 15-18 yaş diliminde yer alanların % 93.83'ü, 19-21 yaş diliminde olanların %90.64'ü ve 22-24 yaş diliminde yer alanların % 84.76'ısı bu etkinliklerin kendilerini tanımalarına yardımcı olduğu belirtmişlerdir.

Bunun aksine kendilerini tanımalarına yardımcı olmalı diyen gençlerin % 15.24'ü 22-24 yaş diliminde, % 9.36'sı 19-21 yaş diliminde ve % 6.17 ise 15-18 yaş diliminde yer almıştır.

Bu üç önemli değişkenin bulguları ışığında bakıldığında Gençlik Merkezlerine devam eden gençlerin daha büyük bir çoğunlukla etkinliklerin kendilerini tanımlarında yardımcı olduğu kurum değişkeninde görülmektedir. Bunun böyle olması aynı zamanda yaşla da çok yakın ilişkilidir. Çünkü Gençlik Merkezlerine devam eden gençlerin yaşlarının 15-18 arasında Tablo: 1'de belirtildiği gibi % 67.09 olarak tespit edilmiştir. Yaşça da küçük olan gençlerin bundan dolayı bu tür etkinliklerden daha çok yararlandığını yaş değişkenine bağlı etkinliklere katılmanın kendini tanımasına yardımcı olduğunu açıklayan bulgularda bulmak mümkündür. Burada en çok yardımcı oldu görüşünü savunan gençlerin 15-18 yaşlarında % 93.83 olarak ortaya çıkmıştır. Bunu takiben yaş arttıkça kendilerini tanımalarına yardımcı olma durumunun azaldığı da görülmektedir. Bu aynı zamanda küçük yaşlarda ki gençlerin zaten gelişim dönemlerinden dolayı sürekli kendilerini tanıma uğraşında olmalarından kaynaklanabilir.

Cinsiyet değişkeninde ise kızların erkeklere göre bu tür etkinlikler dolayısıyla kendilerini daha fazla tanımaları etkinlikleri daha ciddiye almalarından ve ailelerinden Tablo: 8'de görüldüğü gibi erkeklere göre daha fazla bu tür etkinliklere katılmalarını desteklemelerinden kaynaklanabilir.

3.3.2.7. Kurumlara göre eleştiri karşısında gencin düşüncelerini söyleme durumu

Gençlerin kendilerine güven sağlamalarında ve sosyalleşmelerinde herhangi bir şekilde eleştirileceklerini bildikleri bir ortamda rahatlıkla kendilerini ifade edebilme becerisi ve cesareti de önemli yer tutar. Çünkü kendine güvenemeyen ve yeterince sosyal olmayan bir insan yüzde yüz haklı olduğu bir konuda karşı tarafa eleştireye uğrayacağından korktuğu için susmayı çözüm yolu olarak görmektedir. Oysa ki etkinliklere katılarak kendilerine güvenen, sosyal, aktif ve girişken olan gençlerin genellikle eleştirileceklerini bildikleri halde hiç çekinmeden kendi görüşlerini rahatlıkla söyleyebilmeleri bilinmektedir. Özellikle yaşça küçük gençler etkinlikler dolayısıyla kazandıkları bu özelliklere dayanarak eleştiri karşısında daha rahat bir şekilde düşüncelerini söylebilmektedir. İleriki yaşlarda ise olgunlaşma ile beraber bırakılan bu genç yaşlardaki heyecanın yerini daha bilinçli bir hal almakta ve gençler ortamın durumuna göre davranmaktadır.

Tablo 79: Eleştiri Karşısında Gencin Düşüncelerini Söyleme Durumu

Kurum	O.D.T.Ü		H.Ü		G.M		TOP.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Evet	124	77.99	117	77.48	67	84.81	308	79.17
Hayır	35	22.01	34	22.52	12	15.19	81	20.82
Toplam	159	100	151	1000	79	100	389	100

Genel oransal eğilim açısından 389 gencin % 79.17 bir eleştiri ortamında kendi düşüncelerini söyleyebilmektedir. %20.82'lik bir oranda genç ise böyle bir durumda kendi düşüncelerini söylemediklerini belirtmektedir.

Üç ayrı kurum dikkate alındığında eleştiri karşısında düşüncelerini en rahat söyleyebilen gençlerin başında Gençlik Merkezleri % 84.81 olmak üzere, sırası ile % 77.99 ile O.D.T.Ü öğrenci topluluklarına devam eden gençler ve % 77.68 ile de H.Ü serbest zaman klüplerine üye olan gençler gelmektedir.

Eleştiri karşısında fikrini söylemeyenlerin oranları ise bu oranları tamamlayacak biçimde tersidir.

Yaşa göre incelenen bu durumda ise 15-18 yaş grubunda %81.48 olan eleştiri karşısında düşüncesini söyleyebilen gençleri, 19-21 yaş grubunda yer alan gençler % 75.37 ile geride izlemektedir. 22-24 yaş dilimindeki gençler ise diğer iki dilime göre %84.76 ile daha yüksek bir oranda eleştiri karşısında çekinmeden düşüncelerini söyleyebilmektedir.

Eleştiri karşısında fikrini söylemeyenlerin oranları ise 15-18 yaş diliminde % 18.52, 19-21 yaş diliminde % 24.63 ve 22-24 yaş grubunda ise % 15.24 ile en az oranda gerçekleşmiştir.

Bu bulgular ışığında gençlik merkezlerinde yer alan gençlerin eleştirilebileceklerini bildikleri bir ortam karşısında düşüncelerini rahatlıkla söyleyebilmeleri yaş değişkeninin verilerinde de görüldüğü gibi % 81.48 olarak 15-18 yaşlarında, 22-24 yaş grubuna göre biraz az görülmekle beraber yoğun olmasından kay-

naklanabilir. Çünkü 15-18 yaşlarında bu gibi durumlar karşısında gençlerin böyle davranması, ergenlik döneminin ortaları olması sebebi ile bu gençlerin her türlü fiziki ve psikolojik değişme ile beraber fırtınalı bir dönem yaşamalarından kaynaklanabilir. Bu dönemde gençler isyankar tutumlar izleyebilmekte ve eleştireye karşı haksız olsa da tahamül edemeyebilir.

19-21 yaş arası ise gencin kendini bulma ve kişiliğini oturma dönemlerine rastgelmesi bu gençlerin daha içe dönük olmaları dolayısıyla bu yaş dönemindeki gençler diğer iki yaş dilimine göre eleştirileceklerini bildikleri bir ortamda kendi düşüncelerini söyleyebilmekte her zaman aynı tutumu izleyememektedir.

22-24 yaş dilimleri ise genellikle kişiliğin oturduğu ve olgun bir gençlik dönemini oluşturduğundan, bu dönemde daha bilinçli hareket eden gençler rahatlıkla kendilerinden emin oldukları için eleştirebilecekleri bir ortamda düşüncelerini söyleyebilmektedirler. Bu yaş diliminde bu oranın tekrar yükselmesi ve %84.76 çıkması bu durumu böylece açıklayabilir.

Kurumlara göre de Gençlik Merkezlerinde bu yüksek oran 15-18 yaş dilimindeki açıklamalara uygun düşmektedir.

Bu bulgular ışığında genel olarak etkinliklere katılan gençler eleştiri karşısında kendilerini ifade edebilme özelliğine sahiptirler. Gençlik Merkezlerinde gençlerin kendilerini daha fazla ifade edebilmelerinin gençlik çağından 15-18 yaş döneminde meydana gelen heyecansal davranışlar ve eleştiriye karşı daha az açık olmandan kaynaklanabilir. 19-21 yaş dönemi ise gencin daha içe dönük

olduğu ve kişiliğini oturtmaya çalıştığı bir dönem olduğu için zaman zaman 15-18'e doğru bazen 22-24 yaş dönemine doğru gel-git olduğu bir dönemi oluşturduğu için gençler eleştiri karşısında kendilerini diğer iki yaş grubuna göre biraz daha az ifade etmektedir. 22-24 yaş dönemi ise yapılan şeylerin daha bilinçli olarak yapılmasından dolayı gencin kendisine daha fazla güvenmesi ile kendini ifade edebilmenin de yüksek olmasını sağlamaktadır.

3.3.2.8. Kurumlara göre zorlukla karşılaşma durumunda mücadele etme durumu

Bir zorlukla karşılaşıldığı zaman hiç yılmadan mücadele etme gücü ve becerisine sahip insanlar genellikle kendilerini gerçekleştirmeyi başarabilmiş, kendine güvenen insanlardır. Kendini gerçekleştirmede ve sosyalleşmede büyük bir rol oynayan serbest zaman hizmeti sunan kurumlar gençler üzerinde etkili olabilmektedir. Gençler bu kurumlardaki etkinlikler ile kendilerini ortaya koyabilme ve kendini tanıma şansına sahip olmaktadır. Kendini gerçekleştirmeyi ve güven duygularını güçlendiren gençler ise kendilerini iyi tanıdıkları için neyi başarabileceklerini bilmektedirler ve bir işte de sonuna kadar mücadele etmeyi öğrenmektedirler.

Tablo 80: Zorlukla Karşılaşma Durumunda Mücadele Etme Durumu

Kurum Mücadele etme durumu	O.D.T.Ü		H.Ü		G.M		TOP.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Evet	152	95.60	145	96.03	73	92.41	370	95.11
Hayır	7	4.40	6	3.97	6	7.59	19	4.88
Toplam	159	100	151	100	79	100	389	100

Araştırma örnekleminde yer alan gençlerin % 95.11 zorlukla karşılaştıklarında mücadele ettiklerini % 4.88'i ise mücadele edemediklerini belirtmektedir.

H.Ü serbest zaman klüplerine devam eden gençler %96.03'lük yüksek bir oranla zorlukla karşılaştıklarında mücadele ettiklerini açıklamaktadır. Bu durum O.D.T.Ü öğrenci topluluklarında % 95.60 ve Gençlik Merkezlerinde ise % 92.41 olarak gerçekleşmiştir.

Zorluklarla karşılaştıklarında mücadele edemediklerini söyleyen gençlerin % 7.59'u Gençlik Merkezlerinde, % 4.40'ı O.D.T.Ü öğrenci topluluklarında ve % 3.97'si H.Ü serbest zaman klüplerinde yer alan gençlerden oluşmaktadır.

Yaş değişkeninin de dikkate alındığı bu durumla ilgili olarak 15-18 yaş diliminde zorlukla mücadele edene gençlerin oranı %95.06, 19-21 yaş diliminde % 95.57 ve 22-24 yaş diliminde ise % 94.29 olarak ortaya çıkmıştır.

Mücadele edemeyenlerin oranları ise bunun tersine 15-18 yaş diliminde % 4.94, 19-21 yaş diliminde % 4.43 ve 22-24 yaş diliminde ise % 5.71 ile diğerlerine göre daha yüksek oranda oluşmuştur.

Zorlukla karşılaşma durumunda mücadele etme durumu en yüksek H.Ü serbest zaman klüplerine devam eden gençler ilk sırada daha sonra ise O.D.T.Ü öğrenci topluluklarına devam edenler ikinci sırada ve son sırada ise Gençlik Merkezlerine devam eden gençler gelmektedir. Gençlik Merkezlerine devam eden gençlerin

son sırada yer alması burada yer alan gençlerin yaş itibari ile daha küçük olmaları ve daha az yaşam deneyimine sahip olmalarından kaynaklanabilir. Diğer bir etkende bu kuruma devam eden gençlerden bir kısmının üniversiteye hazırlandıklarından dolayı sürekli stres ve kendilerini baskı altında hissetmelerinden dolayı olumsuz cevap verebilmeleri düşünülebilir.

Yaş değişkenine göre ise bakıldığında elde edilen bulgular ışığında çok ayırtedici bir duruma rastlanılmamıştır.

Gencin kendini gerçekleştirebilmesinde mücadele etme yeteneği önemli bir unsur oluşturmaktadır. Bu durumun her üç kurumda yüksek olması bu etkinliklerin gençlere bu anlamda önemli katkıları verdiğini göstermektedir. Hem yaş değişkeni hem de kurum değişkeninde rastlanılan bulguların oldukça yüksek olması ve önemli bir farklılık içermemesi gençlerin bu bakımdan her üç kurumdan da psiko-sosyal gelişimlerinde olumlu olarak etkilendiklerini ortaya koymaktadır. Bu durum gençlerin kendilerine olan güven duygularını inandıklarını başarabilme duygularını geliştirdiklerini de açığa çıkarmaktadır.

3.3.2.9 Kurumlara göre etkinliğe katılma sonucunda toplumsal sorunlara duyarlı olma durumu

Toplumsal sorunlara insanların duyarlı davranması yaşadıkları toplumun kurallarına ve yaşam biçimine saygılı ve uyumlu davrandıklarının bir işareti olarak gösterilebilir. Bu aynı zamanda toplumsallaşmanın da bir ölçütü sayılabilir. Bu tür serbest zaman etkinlikleri gençlerin kendileri dışında çevrelerini de tanımalarına

yol açmaktadır. Çevreyi tanınması neticesinde toplumdaki olaylar ile genç daha ilgili olabilmektedir. Aileden itibaren oluşan toplumsallaşma okul ve özgürce yararlanılan bu tür etkinlikler ile daha da gelişmektedir. Etkinliklerde kendini gerçekleştirme şansı bulan genç bundan dolayı kendine duyduğu güven ile beraber daha sosyal ve girişken olabilme özelliğini de kazanmaktadır.

Tablo 81: Etkinliğe Katılma Sonucunda Toplumsal Sorunlara Duyarlı Olma Durumu

Kurum Sorunlara duyarlı olma	O.D.T.Ü		H.Ü		G.M		TOP.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Evet, duyarlı davranıyorum	106	66.67	90	59.60	65	82.28	261	67.09
Hayır, bir şey değişmedi	53	33.33	61	40.40	14	17.72	128	32.90
Toplam	159	100	151	100	79	100	389	100

Etkinliğe katıldıktan sonra toplumsal sorunlara daha duyarlı davranıyorum diyen gençlerin oranı genel oransal eğilim açısından % 67.09, hayır bir şey değişmedi diyenlerin oranı ise % 32.90 olarak gerçekleşmiştir.

Üç ayrı kuruma göre bakıldığında ise en çok olarak, daha duyarlı davranıyorum görüşünde olanların başında % 82.28 ile Gençlik Merkezlerine devam eden gençler gelmektedir. Bunu sırası ile O.D.T.Ü'lü gençler % 66.67 ve H.Ü serbest zaman klüplerine üye olanlar ise % 59.60 ile son sırada izlemektedir.

Hayır, bir şey değişmedi görüşünü savunan Hacettepe Üniversitesi serbest zaman klüplerine devam eden gençlerin oranı

% 40.40, O.D.T.Ü öğrenci topluluklarına üye olanların oranı %33.33 ve Gençlik Merkezlerine devam edenlerin oranları ise % 17.72 olarak gerçekleşmiştir.

Babanın eğitimi değişkenine bakıldığında ilkokul mezunu babalara sahip olan gençlerin % 68.48'i ortaokul mezun babalara sahip olan gençlerin % 67.05'i, lise mezunu babaları olanların % 67.05 ve üniversiteli babalara sahip gençlerin % 63.58'i etkinliklere katıldıktan sonra toplumsal sorunlara daha duyarlı davrandıklarını belirtmektedirler.

Bütün bu bulgular ışığında Gençlik Merkezlerine devam eden gençlerin etkinliklere katıldıktan sonra yaşça diğer iki kuruma göre küçük olmalarından dolayı bu gençlerin psikolojik gelişmenin yanı sıra sosyal olarakta gelişim atağında bulunarak toplumsallaştıklarını gösterebilir. Diğer yandan ise bu tür etkinliklerle ilk kez karşılaşmaları ve kendilerini gerçekleştirmeleri onların toplumsal sorunlara daha fazla ilgi duymalarını sağlamaktadır.

O.D.T.Ü ve H.Ü'de bu oranın daha az seviyelerde gerçekleşmesi ve buna bağlı olarakta hiç bir şeyin değişmediğini belirten gençlerin tamamının toplumsal sorunlara duyarlı davranmamakla eleştirmek mümkün değil. Çünkü yaş ve öğrenim düzeyinin yanı sıra yaşam tecrübesi ile de bu gençler toplumsal sorunları Gençlik Merkezlerine devam eden gençlere göre etkinliklere katılmadan da önce yaşayıp ilgili davranışları yüksek bir olasıdır. Diğer yandan da zaten duyarlı olmayan bazı gençlerin de aynı duyarsızlığı sürdürmeleri ve serbest zaman etkinliklerinden bu yönden etkilenemedikleri de düşünülebilir.

Babanın eğitim durumu ile oluşan sosyo-kültürel düzeyde yukarıda bahsedilen biçimde yorumlanabilir.

Bu bulgular ışığında tekrar bakılacak olunursa Gençlik Merkezlerine devam eden gençlerin bu etkinlikler neticesinde daha fazla toplumsallaştıkları söylenebilir. O.D.T.Ü ve H.Ü'lerinde bu oranın gene yüksek olmakla beraber Gençlik Merkezlerine göre düşük olması, yaşları ve içinde yaşadıkları konum gereği zaten bir toplumsallaşma sürecine çok önceden girmelerinden kaynaklanabilir. Bu gençlerin bu nedenle geriye kalan kısmının hiçbir şey değişmedi vurgulamaları az önceki açıklamayı tamamlamaktadır.

3.3.2.10. Kurumlara göre etkinliklere katılma ile sorumluluk alma durumu

Serbest zaman etkinliklerinin gençler üzerinde pek çok olumlu etkiler yarattığı ve güçlü psiko-sosyal özellikler kazandırdığından daha önce de söz edilmişti. Bu olumlu etki ve özelliklerinden biri de sorumluluk almadır. Bilindiği gibi sorumluluk alabilme kendine güven duyma ile birşeyleri başarabileceğine inanma ile yakından ilişkilidir. Serbest zaman etkinliklerini sunan kurumlarda ise gencin yetenekleri doğrultusunda bir etkinliğe yönelişi ve başarılı olabilmesi ona başka konularda da başarılı olabileceği inancını yerleştirebilmektedir. Bundan dolayı genç bir işte sorumluluk alma ve sonlandırmayı etkinliklere katıldıktan sonra daha rahat bir şekilde yerine getirebilmektedir.

Tablo 82: Etkinliklere Katılma İle Bir İşte Sorumluluk Alma ve Sonlandırmada Yardımcı Olma Durumu

Kurum \ Sorumluluk alma	O.D.T.Ü		H.Ü		G.M		TOP.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Evet	132	83.02	118	78.05	70	88.61	320	82.26
Hayır	27	16.98	33	21.85	9	11.39	69	17.73
Toplam	159	100	151	1000	79	100	389	100

Araştırma uygulaması içerisinde yer alan 389 gencin %82.26'sı etkinliklere katılma ile bir işi yürütmeye sorumluluk alma ve sonlandırmada yardımcı olduğunu % 17.73'ü ise yardımcı olmadığını belirtmektedir.

Üç ayrı kurum göre bakıldığında yardımcı oldu diyenlerin oranı Gençlik Merkezlerinde % 88.61, O.D.T.Ü öğrenci topluluklarında % 83.02 ve H.Ü serbest zaman klüplerinde ise % 16.98 olduğu görülmektedir.

Yardımcı olmadı görüşünde olan gençlerin oranları O.D.T.Ü öğrenci topluluklarında % 16.98, Gençlik Merkezlerinde % 11.39 ve H.Ü serbest zaman klüplerinde ise % 21.85 olarak gerçekleşmiştir.

Yaş değişkeninde ise bir işte sorumluluk almamda ve sonlandırmamda yardımcı oldu görüşünde olanların oranları 15-18 yaş grubunda % 85.19, 19-21 yaş diliminde % 81.28 ve 22-24 yaş diliminde ise % 81.90 olarak gerçekleşmiştir.

Bu iki ayrı değişkenlerin bulguları ışığında öncelikle Gençlik Merkezlerine devam eden gençlerin daha fazla etkinliklerinden etkilenerek bir işte sorumluluk alabilme ve sonlandırmada başarılı ol-

dukları görülmektedir. Yaş değişkeninde de 15-18 yaş diliminin en yüksek oranla diğer iki kuruma göre farklı olduğu ortadadır. Birbirini tamamlayan bu iki ayrı değişkene bakıldığında 15-18 yaş diliminde yer alan gençlerin büyük çoğunluğunun Gençlik Merkezlerine devam ettikleri Tablo: 1'de de belirtilmişti. Bundan dolayı etkinliklerin sorumluluk almada yardımcı olma durumu hem 15-18 yaş diliminde hem de Gençlik Merkezlerinde ilk sırada yer alması, bu gelişim dönemindeki gençlerin bu tür etkinliklerden daha çok yararlanmasından kaynaklanabilir. Çünkü bu dönemdeki genç, kendini öncelikle kendisine ve çevresine ispatlamaya çalışmaktadır. Bunu yerine getirirken de sorumluluk almaya daha hevesli olmakta, neticede bu sorumluluk ile beraber başarı ve daha sonra da çevresinin takdiri gelecektir.

Serbest zaman etkinliklerine katılmadan önce gençlerde mevcut bulunan psiko-sosyal kişilik özelliklerini çok olumlu ve yeterince güçlü olmadıkları ortaya çıkmıştır. Etkinliklerden önceki durum ışığında etkinliklerden sonra oluşan psiko-sosyal kişilik gelişimi bu bölümde incelenmiştir.

Serbest zaman etkinliklerin sağladığı psiko-sosyal kişilik özelliklerinin etkinliklere katılmadan önceki durumu göre oldukça olumlu bir yönde gelişme sağladığı ortaya çıkmıştır. Bu gelişimler, daha önce pasif ve kendine güvensiz birinin, etkinliklere katıldıktan sonra aktif, girişken ve kendine güven duyma gibi kişilik özellikleri ile yer değiştirmiştir. Kurumlara göre ise Gençlik Merkezlerindeki gençlerin daha fazla psiko-sosyal kişilik gelişimi

sağladıkları söylenebilir. 15-18 yaş grubu gençlerden oluşmaktadır. Bu etkilenmelerde ve bunun sonucunda oluşan psiko-sosyal kişilik özelliklerinin gelişiminde en az pay alan kurum ise H.Ü serbest zaman klüpleridir. Burada yer alan gençler genelde daha disiplinli, planlı ve programlı olma özelliği ile diğer iki kuruma göre farklı etkilenmişlerdi. Diğer yandan sağlam bir yapıya oturtulmayan bu etkinlikler ile resmi bir yönetmeliğin olmaması da doğal olarak bu klüpleri ve gençleri yalnız bırakmamaktadır.

Serbest zaman etkinliklerine katıldıktan sonra ailede genç ile ilgili kararların alınmasında gençlerin daha fazla söz sahibi olmaları ile beraber etkinliklere katılmadan önceki durum ile ilgili olarak çok büyük bir farklılık görülmemektedir. Sosyal kültür düzeyi yüksek ailelerde bu durum pek değişmemiştir. Çünkü bu ailelerin gençlere daha demokratik davranmaları ve gençlerin daha katılımcı olarak hem kendileri ile ilgili konularda hem de aile ile ilgili konularda hem de aile ile ilgili konularda söz hakkına sahip olmalarından kaynaklanabilir. Sosyal kültür düzeyi düşük ailelerde ise gençlerin kararları tek başlarına vermeleri artmıştır, çünkü bu gençler ailede okudukları için farklı görülmekte ve büyük bir değer verildiğinden dolayı aile ile ilgili konularda tek başlarına söz sahibi olabilmektedir.

Etkinliklere katılma sonucunda gençler daha bilinçli olarak görüş kazanarak kendileri ile ilgili konulara çok daha fazla farketmektedir.

Gençler etkinliklere katılma sonucunda yaşam biçimlerinde olumlu değişiklikler yaşamaktadırlar. Bu oluşan değişiklikler çok

olumlu görülen kişilik özelliklerini oluşturmaktadır. O.D.T.Ü öğrenci toplulukları ve Gençlik Merkezlerinde yaşanan değişiklikler daha çok kendini gerçekleştirme ve sosyalleşme yönünde oluşmuştur. Yaş küçüldükçe bu yaşanan değişiklikler daha fazla sosyalleşme ve kendini gerçekleştirme şeklinde gelişmiştir.

Bu etkinlikler sonucunda gençler kendilerini daha iyi tanıdıklarını belirtmişlerdir. Özellikle Gençlik Merkezlerine devam eden gençler daha fazla etkinlikler neticesinde kendilerini tanımaktadır. Bu durum etkinliklerin gençlerin kendilerini tanımlarında büyük ölçüde yardımcı olduğunu göstermektedir. Gençlerin eleştiri karşısında kendilerini ifade etme durumları çok yüksek oranlarda gerçekleşmiştir. Özellikle yaşça küçük gençler etkinlikler dolayısıyla kazandıkları, olumlu psiko-sosyal kişilik özellikleri ile eleştiri karşısında daha rahat bir şekilde düşüncelerini söyleyebilmektedirler.

Serbest zaman etkinliklerine katılan gençlerin büyük bir çoğunluğu bu etkinlikler sonucunda kazandıkları güçlü psiko-sosyal kişilik özelliklerinden biri olan zorluklar karşısında mücadele etme yeteneğini geliştirmişlerdir. Diğer yandan bu gençler toplumsal sorunlara daha duyarlı davranmayı bu etkinlikler katılma sonucunda artırarak toplumsallaşma yönünde de büyük bir gelişim göstermişlerdir.

3.3.3. Etkinlikler yoluyla arkadaşlık ilişkileri ile okul durumunda oluşan gelişme ve geleceğe yönelik beklentiler

Etkinliklere katılma yolu ile sağlanan gelişme sonucunda gençler kendilerini gerçekleştirme ile sosyalleşme unsurlarının

arttığı ortaya çıkmaktadır. Bu kısımda ise etkinliklere katılma neticesinde gençlerin arkadaşlık ilişkileri, okul durumları ve gelecek ile ilgili beklentilerinin düzeyi, yönü ve niteliği değerlendirilecektir.

Gençlik dönemindeki arkadaşlık ilişkilerinin gençler üzerinde ne denli etkili olduğu, bilinmektedir. Bu dönemde gençler birbirlerinin yaptığı şeylerden, davranışlarından, düşüncelerinden oldukça fazla etkilenmeleri de zaten gençten gence düşüncesinin doğmasında da bir etkiye sahiptir. Gençler arkadaş ilişkilerinde beğenilmek kabullenilmek, statü kazanmak ve geniş bir arkadaş çevresine sahip olmakta büyük bir mutluluk duymaktadır. Etkinliklerde ki sıcak iletişim ve etkileşim gencin yeteneği doğrultusunda başarıya ulaşması, kendine güven duyması, kendini tanıması, ne istediğinin iyi bilmesi gibi unsurların gelişmesi gencin hem arkadaş ilişkilerinde hem de okulda başarıya ulaşmasında çok önemli yer tutmaktadır.

Aileler genellikle bu tür etkinliklerin gençlerin okul başarısını olumsuz olarak etkileyeceği gibi yanlış bir kanıya sahiptirler. Ancak durum sanıldığı gibi değil, gençler etkinlikler yolu ile sağlanan olumlu psiko-sosyal kişilik gelişimlerini okuldaki arkadaş ilişkilerinin yanısıra okul başarısına da yansıtabilmektedirler. Çünkü kendini tanıyan, ne istediğini bilen kendine güven duygusunu geliştiren birinin pek çok konuda başarılı olabileceği gibi okulda da başarısız olması ailelerin sandığı gibi değildir. Meydana çıkan başarısızlıklar ise etkinliğin gençlerde olumsuz etki yaratmasından daha çok, hem lise hem de üniversite eğitim programlarının gençlere yeterince zaman ayıramamasının yanısıra başka etmenlerden de kaynaklanabilir.

Gençlerin etkinliklere katılma ile geleceğe ilişkin beklentileri de etkilenebilmektedir. Etkinlikler dolayısıyla sağlanan olumlu psiko-sosyal kişilik gelişimleri gençlerin gelecek ile ilgili düşünce ve planlarında daha iyimser ve daha nitelikli bir yaşama yönelttiği söylenebilir.

3.3.3.1. Kurumlara göre etkinliklere katılma sonucu arkadaşlık ilişkilerinden bir değişme olma durumu

Gençlik döneminde arkadaşlık ilişkileri her açıdan önemli bir yer tutmaktadır. Sosyalleşmede de ayrı bir yer tutmaktadır. Çünkü gençler en çok birbirlerinden etkilenmektedir. Serbest zaman etkinliklerine katılma neticesinde genç etkinlik grubunda bir arkadaş ortamına girmektedir. Diğer yandan bu etkinlikler dışında oluşmuş olan arkadaşlık gruplarında bazı hareketlenmeler yaşanabilmektedir. Etkinlikler ile oluşan arkadaşlık ilişkilerinde gençlerde, paylaşma, dayanışma, hoşgörü gibi duygular gelişmektedir. Bu etkinlikler neticesinde genç farklı arkadaşlık ortamlarını da tercih edebilmekte ve daha seçici davranabilmektedir. Özellikle küçük yaşlardaki gençler üzerinde bu etkinliklere katılma neticesinde daha fazla değişme yaşanabiliyor. Gençlik Merkezleri bu açıdan önem taşımaktadır.

Tablo 83: Etkinliğe Katılma Sonucu Arkadaşlık İlişkilerinde
Bir Değişme Olma Durumu

Kurum Arkadaşlık ilişkileri	O.D.T.Ü		H.Ü		G.M		TOP.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Evet oldu	111	69.81	97	64.23	63	79.75	271	69.66
Hayır olmadı	4	30.18	54	35.76	16	20.25	118	30.33
Toplam	159	100	151	1000	79	100	389	100

Araştırmanın örnekleminde yer alan 389 gencin % 69.66'sı etkinliklere katıldıktan sonra arkadaşlık ilişkilerinde değişme olduğunu, %30.33'ü ise bir değişme olmadığı görüşünü taşımaktadır.

Üç ayrı kurum dikkate alındığında ise en çok değişmenin %79.75 ile Gençlik Merkezleri, daha sonra ise % 69.81 ile O.D.T.Ü öğrenci toplulukları ve en az olarakta %64.23 ile Hacettepe Üniversitesi serbest zaman klüpleri gelmektedir.

Yaş değişkenine göre bakıldığında ise 15-18 yaş diliminde yer alan gençlerin % 76.54'ü, 19-21 yaş diliminde olan gençlerin % 69.95'i ve 22-24 yaş diliminde ise yer alan gençlerin % 63.80'i etkinliklerin arkadaşlık ilişkilerinde bir değişme olduğu görüşünü taşımaktadır.

Bu bulgular ışığında genel duruma bakıldığında bu kurumlara devam eden gençlerin büyük bir çoğunluğunun arkadaşlık ilişkilerinde bir değişme olmuştur. En büyük değişmenin olduğu kurum ise Gençlik Merkezleridir. Bunun böyle olması yaş değişkeninde de belirtildiği gibi 15-18 yaş grubunun % 76.54 ile bu değişmeyi diğer yaş gruplarına göre daha fazla yaşaması ve

Gençlik Merkezlerine devam eden gençlerinde çoğunluğunu bu yaş diliminde yer almasından kaynaklanabilir.

O.D.T.Ü ve H.Ü'de bu oranların biraz daha az olması bu kurumlarda yer alan gençlerin daha özgür arkadaşlık ilişkileri yaşayabilmelerinden olabilir.

Yaş değişkeninde de 15-18 yaş grubundan yukarıya doğru çıkıldıkça, arkadaşlık ilişkilerindeki değişme oranının aşağıya doğru indiği görülmektedir. Bunun böyle olması küçük yaşlarda gelişim döneminde gençlerin birbirlerinden daha fazla etkilenmelerinden kaynaklanabilir. Yaş yükseldikçe ise daha kalıcı ve sağlam arkadaşlık grupları oluşmaktadır.

Bu bulgular ışığında etkinliklere katılma sonucunda gençlerin arkadaş ilişkilerinde genel olarak değişme olduğu söylenebilir. Bu değişimin en çok 15-18 yaş grubu ile Gençlik Merkezlerinde görülmesi, birbirini tamamlayan bu iki değişken sonucunda bu yaş döneminde yer alan gençlerin arkadaşlık ilişkilerinde kendilerine statü kazandırması, kendilerini farklı hissetmelerin yol açtığı söylenebilir. Bunun yanısıra arkadaşlık ilişkilerinde olan değişme genelde olumlu yöndeki gelişmeleri işaret etmektedir. Hoşgörü, paylaşma dayanışma birlikte hareket etme duyguları gibi gelişmeye yönelik özellikler olması daha usaldır.

3.3.3.2. Kurumlara göre etkinliklere katılma ile arkadaşlık ilişkilerinde kararların alınmasında gencin davranışı

Gençlerin arkadaşlık ilişkilerindeki konumlarını iyi belirleyebilmek için arkadaşlık gruplarında kararların alınmasındaki katılımları önemli yer tutmaktadır. Kararların alınmasında yönlendirici

olabilme veya hep beraber birlikte olabilme gençlerin arkadaşlık ilişkilerinde olumlu bir işarettir. Çünkü bu gencin pasif davranmayıp katılımcılığını gösteren bir unsuru oluşturmaktadır. Bu nedenle kararların alınmasında gencin yönlendirici eğilimi onun kendine güven duyması ve katılımcılığı konusunda aydınlatıcı bilgiler verebilmektedir.

Tablo 84: Etkinliklere Katılma İle Arkadaş İlişkilerinde Kararların Alınmasında Gencin Davranışı

Kurum	O.D.T.Ü		H.Ü		G.M		TOP.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Arkadaş ilişkilerinde kararların alınması								
Daima yönlendirici olurum	7	6.31	5	5.15	5	7.99	17	6.27
Genellikle yönlendirici olurum	13	11.71	21	21.65	16	25.40	50	18.45
Benim payım olduğu kadar arkadaşlarımda payı olur	88	79.28	67	69.07	40	63.49	195	71.95
Kararların alınmasında katılımlım çok azdır	3	2.70	4	4.12	2	3.17	9	3.32
Toplam	111	100	97	100	63	100	271	100

Araştırma uygulamasında yer alan 389 gençten 271 bir önceki tabloda arkadaşlık ilişkilerinde değişme olduğu belirtmişlerdir. Değişme olduğunu belirten 271 gençten, bunun yönünü sormak amacı ile iki farklı soruya da cevap vermeleri istenmiş, geriye kalan 118 genç bunun dışında tutulmuştur.

Araştırmada arkadaşlık ilişkilerinde değişme olduğunu söyleyen 271 gencin % 71.95'i kararların alınmasında kendi payı

olduğu kadar arkadaşlarının payı olduğunu %18.45'i genellikle yönlendirici olduğunu, %6.27 daima yönlendirici olduğunu ve %3.32'i oranında bir başka genç grupta kararların alınmasında katılımlarının çok az olduğunu söylemektedir.

Üç ayrı kurum dikkate alındığında O.D.T.Ü'lü gençlerin %79.28'nin en yüksek oran ile kararların alınmasında kendi payının olduğu kadar arkadaşlarının payı olduğunu düşüncesi göze çarpmaktadır. Bu durum H.Ü'de % 69.07 ve Gençlik Merkezlerinde de % 63.49 ile üç kurum arasında son sırada gelmektedir.

Genellikle yönlendirici olurum düşüncesi %25.40 ile Gençlik Merkezlerinde %21.65'lik Hacettepe Üniversitesi serbest zamanı klüpleri ile %11.71'lik O.D.T.Ü öğrenci topluluklarına göre daha önde gelmektedir.

Kararların alınmasında daima yönlendirici olurum görüşünde olan gençlerin %7.99'u Gençlik Merkezlerinde, %6.31 O.D.T.Ü öğrenci topluluklarında ve %5.15'i de H.Ü serbest zaman klüplerinde yer almaktadır.

Kararların alınmasında katılımın çok azdır fikrinde olan üç ayrı kurumda yer alan gençlerin %4.12'si H.Ü serbest zaman klüplerinde %3.17 Gençlik Merkezlerinde ve %2.70'i de O.D.T.Ü öğrenci topluluklarındadır.

Yaş değişkenine göre incelenen bu durumda şu önemli bulgular bulunmuştur; kararların alınmasında benim payım olduğu kadar arkadaşlarımda payı olur diyen gençlerin 15-18 yaşlar

arasında %64.52, 19-21'de %76.06 ve 22-24 yaş diliminde ise %70.15 olarak açığa çıktığı görülmektedir.

Genellikle yönlendirici olurum görüşünde olanlar en çok %29.03 ile 15-18 yaş diliminde daha sonra % 25.37 ile 22-24 yaş diliminde ve en son % 10.56 ile de 19-21 yaş dilimleri arasında yer almışlardır.

Kararlara katılımım az diyen gençlerin % 1.61'i 15-18 yaş diliminde, % 2.99'u 22-24 yaş diliminde ve % 4.23'ü de 19-21 yaş dilimleri arasında görülmektedir.

Daima yönlendirici olurum diyenlerin ise % 9.15'i 19-21 yaş grubunda, % 4.84'ü 15-18 yaş diliminde ve % 1.49'u ise 22-24 yaş grubundaki gençlerden oluşmaktadır.

Bu bulgular ışığında kararların ortak alınışı her üç kurumda da en yüksek orandadır. Kararların alınmasında aktif olarak "yönlendirici" olma eğilim Gençlik Merkezlerinde daha yüksektir. Bu durum H.Ü serbest zaman klüplerinde ise Gençlik Merkezlerinden sonra O.D.T.Ü öğrenci topluluklarına göre biraz daha yüksek bir oranda seyretmektedir.

O.D.T.Ü'nün diğer iki kuruma göre kararların alınmasında "yönlendirici" eğiliminden çok "ortak" karar alma eğiliminin fazla oluşu, bu kurumda yer alan etkinliklerde demokrasinin ön planda tutulmasından kaynaklanmaktadır.

Yaş değişkeninin bulguları ışığında 15-18 yaş grubunun kararların alınmasında daha fazla yönlendirici olduğunu bunu 22-24 yaş grubunun ikinci sırada izlediğini, 19-21 yaş grubunun ise

yönlendirici eğiliminin daha az olup kararların alınmasında arkadaş gruplarında "ortak" davranmayı diğerlerine göre daha fazla benimsediği söylenebilir.

3.3.3.3 Kurumlara göre gencin eleştiri karşısındaki tutumu

Gençlerin arkadaşlık ilişkilerinde eleştiri karşısındaki tutumları, onların arkadaşlık ilişkilerindeki verimli etkileşim ve karşılıklı olarak hoşgörü içerisinde birbirlerinin düşünce ile davranışlarına olan saygıyı ortaya koymaktadır. Bu nedenle gençlerin eleştiri karşısındaki tutumları arkadaşlık ilişkilerinde ki niteliği belirleyebilme de bir etmendir. Gençlerin psiko-sosyal gelişimlerinde önemli olan bu durumun eleştiriye karşı gençlerde tutum değişimini meydana getirmektedir. Özellikle toplumsallaşma da başkalarının düşünce ve davranışlarına kendi düşünce ve davranışlarında olduğu gibi saygı gösterme ile gösterilmesi bekleme bu tutumun ne denli önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 85: Gencin Eleştiri Karşısındaki Tutumu

Eleştiri karşısındaki tutum	Kurum		O.D.T.Ü		H.Ü		G.M		TOP.	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Taviz vermem, kendi, düşünce ve davranışlarımı sonuna kadar savunurum	4	3.60	3	3.09	4	6.35	11	4.05		
Genellikle düşünce ve davranışlarımı sonuna kadar savunurum	37	33.33	20	20.62	16	25.40	73	26.93		
Kendi düşünce ve davranışlarımı savunduğum kadar arkadaşlarımın da düşünce ve davranışlarının doğruluğuna inanırım	68	62.26	72	74.23	41	65.08	181	66.78		
Genellikle arkadaşlarımın düşünce ve davranışlarına göre hareket ettiğim için eleştirilmem söz konusu olmaz	2	1.80	2	2.06	2	3.17	6	2.21		
Eleştirilmemek için kendi düşünce ve davranışlarımı açıklamaktan çekinirim	0	0	0	0	0	0	0	0		
Toplam	111	100	97	100	63	100	271	100		

Araştırma örnekleminde yer alan 389 gencin 271'i arkadaşlık ilişkilerinde bir değişme olduğunu Tablo 84'de belirtmişti. Bu bakımdan bu gençlerin görüşlerine başvurularak arkadaşlık ilişkilerinde eleştiri karşısındaki tutumları incelenmiştir.

Kendi düşünce ve davranışlarını savunduğu kadar arkadaşlarının da düşünce ve davranışlarının doğruluğuna inanan gençler genel toplam içerisinde % 66.77'lik bir oran teşkil etmişlerdir. İkinci sırada % 26.93 ile genellikle düşünce ve dav-

ranışlarını sonuna kadar savunduklarının belirten gençler almaktadır. Üçüncü sırada % 4.05 ile eleştiri karşısında taviz vermeyen, kendi düşünce ve davranışlarını sonuna kadar savunan gençler, dördüncü sırada da % 2.21 ile genellikle arkadaşlarının düşünce ve davranışlarına göre hareket ettikleri için eleştirilmesi söz konusu olmayan gençler gelmektedir.

Üç ayrı kuruma göre bakıldığında kendi düşünce ve davranışlarını savunduğum kadar arkadaşlarının da düşünce ve davranışlarının doğruluğuna inanırım diyen gençlerin başta % 74.23 ile H.Ü serbest zaman klüpleri olmak üzere sırası ile Gençlik Merkezleri % 65.08 ile ve O.D.T.Ü öğrenci toplulukları da % 62.26 ile son sırada yer almaktadır.

Genellikle düşünce ve davranışlarını sonuna kadar savunurum diyenlerde ilk sırayı % 33.33 ile O.D.T.Ü'lü gençler, ikinci sırayı % 25.40 ile Gençlik Merkezlerine devam eden gençler ve son sırayı da % 20.62 ile H.Ü'lü gençler almaktadır.

Taviz vermeyen ve kendi düşünce ve davranışlarını sonuna kadar savunan gençler de ise Gençlik Merkezleri % 6.35 ile diğer iki kurama göre daha yüksek bir orandadır.

Genellikle, arkadaşlarının düşünce ve davranışlarına göre hareket ettiği için eleştirilmesi söz konusu olmayan gençlerin oranı ise Gençlik Merkezleri'nde % 3.17, H.Ü'de % 2.06 ve O.D.T.Ü'de %1.80 olarak gerçekleşmiştir.

Yaş değişkenine göre de incelenen bu duruma ilişkin şu önemli bulgular bulunmuştur; kendi düşünce ve davranışlarını sa-

vunduğum kadar arkadaşlarımın da düşünce ve davranışlarının doğruluğuna inanırım diyenlerin 22-24 yaş diliminde % 74.63, 15-18 yaş diliminde % 64.52 ve 19-21 yaş grubunda ise % 64.08 olduğu görülmüştür.

Genellikle kendi düşünce ve davranışlarımı sonuna kadar savunurum diyenlerin % 31.69'u 19-21 yaş diliminde, % 24.19'u 15-18 yaş diliminde ve % 19.40'ı ise 22-24 yaş diliminde yer almaktadır.

Taviz vermem kendi düşünce ve davranışlarımı sonuna kadar savunurum görüşünde olan gençlerin ise % 6.45'i 15-18 yaş diliminde, % 3.52'si 19-21 yaş grubunda ve % 2.99'u ise 22-24 yaş diliminde bulunmaktadır.

Genellikle arkadaşlarımın düşünce ve davranışlarına göre hareket ettikleri için eleştirilmesi söz konusu olmayan gençler 15-18 yaş diliminde diğer iki yaş dilimine göre daha yüksek olarak %4.84 ile görülmektedir. Bu durum 19-21 yaş diliminde % 0.70 ve 22-24 yaş grubunda ise % 2.99 olarak gerçekleşmiştir.

Bu bulgular ışığında hoşgörülü olup kendi düşünce ve davranışlarına verdikleri değer kadar arkadaşlarınıninkinde hoşgörülü ve saygılı davranan gençlerin, H.Ü serbest zaman klüplerinde biraz daha fazla olmakla beraber diğer iki kurumda da ilk sırada büyük bir çoğunlukla yer alması, olumlu ve verimli arkadaşlık ilişkilerini ve gençlerin eleştireye karşı hoşgörülü olup birbirlerine karşı da daima açık olduklarını gösterebilir.

Taviz vermek kendi düşünce ve davranışlarımı sonuna kadar savunurum tutumu ile genellikle düşünce ve davranışlarımı sonuna

kadar savurunum tutumları Gençlik Merkezleri ve O.D.T.Ü öğrenci topluluklarında H.Ü serbest zaman klüplerinde göre daha yüksek orandadır. Bu tutumlar etkin konumda olan bu gençlerin başka davranış ve düşüncelere karşı kapalı olduklarını, eleştiriyi kabul etme düzeylerinin çok düşük olduğunu ve arkadaşlık ilişkilerinde ise yeterli verimliliğin olmadığını gösterebilir.

Genellikle arkadaşlarının düşünce ve davranışlarına göre hareket ettikleri için eleştirilmesi söz konusu olmayan gençler çok az oranlarda olmakla beraber Gençlik Merkezlerinde diğer iki kuruma göre biraz daha yüksektir. Bu edilgin tutum izleyen gençler arkadaşlarınca eleştirilmemek için onlara uyum sağlama ve onların görüş ve davranışlarını her zaman kabullenme eğilimine yöneldiklerini ortaya koymaktadır.

Yaş değişkeninin bulguları ışığında 15-18 ve 19-21 yaş gruplarının daha etkin eğilim içinde olduklarından dolayı eleştireye kapalı kaldıklarını arkadaşlarının düşünce ve davranışlarına yeterince hoşgörülü bakmadıkları söylenebilir. Bu durum 22-24 yaşlarında daha düşük oranlardadır, çünkü bu yaşlar arasındaki gençler büyük bir bölümü kişiliklerini oturtup olgunlaşmış ve daha demokratik düşünebilmektedirler.

Her üç yaş grubunda da kendi düşünce ve davranışlar kadar arkadaşlarının da düşünce ve davranışlarına değer verenlerin oranın yüksek olması, özellikle de 22-24 yaş grubunda daha yüksek seyretmesi az önce yapılan açıklamayı doğrulamaktadır.

3.3.3.4 Kurumlara göre etkinliklere katılma ile arkadaş ilişkilerinde gelişme

Bundan önceki tablolarda arkadaşlık ilişkilerindeki gencin konumu ve tutumları incelenmişti. Bu tablo da ise arkadaşlık ilişkilerinde etkinliğin yarattığı diğer ilişkiler incelenecektir. Bilindiği gibi gençler bu tür etkinlikler ile daha geniş arkadaş çevresine sahip olabilmekte. Buradan sağladıkları kendine güven ve kendini gerçekleştirme ile arkadaşları önünde model alınan, beğenilen biri olabilmektedirler. Daha seçici davranarak kendilerine uygun arkadaş bulmada eskiye göre ince eleyip sık dokuyabilmektedirler. Bu etkinliklerden dolayı aynı grup içerisinde etkileşimde bulunarak karşı cins ile de kolay ilişki kurabilmede başarılı olabilmektedirler. Genelde gençlerin arkadaşlık ilişkilerinin gelişiminde bu etkinliklerin sağladığı yararlar inkâr edilemez boyutlardadır.

Tablo 86: Etkinliklere katılma ile arkadaş ilişkilerinde gelişme durumu

	O.D.T.Ü		H.Ü		G.M		TOP.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Daha geniş bir arkadaş çevrem oldu	98	61.64	95	62.91	39	49.37	232	59.64
Arkadaşlarımın içerisinde önder olmamı sağladı	6	3.77	2	1.32	6	7.59	14	3.59
Karşı cins ile kolay ilişki kurmamda etkili oldu	7	4.40	3	1.99	4	5.06	14	3.59
Arkadaş seçiminde daha seçici olmamın sağladı	34	21.38	26	17.22	21	26.58	81	20.82
Hiçbir etki olmadı	14	8.81	25	15.56	9	11.39	48	12.33
Toplam	159	100	151	100	79	100	389	100

Araştırmanın genel oransal eğilimi açısından 389 gencin %59.64'ü etkinliklere katılma ile daha geniş bir arkadaş çevresine sahip olduklarını, % 20.82'si arkadaş seçiminde daha seçici olmalarını sağladığını, % 3.59'ar oranlarla arkadaşlarının içinde önder olmalarını sağladığını ve karşı cins ile kolay ilişki kurmada etkili olduğunu belirten gençler gelmektedir.

Üç ayrı kuruma göre bakıldığında daha geniş arkadaş çevrem oldu diyen O.D.T.Ü'lü gençler % 61.64, H.Ü'lü gençler % 62.91 ve Gençlik Merkezlerine giden gençlerde % 49.37'lik oranlarla kendi kurumlarında ilk sırayı almaktadırlar.

İkinci sırayı her üç kurumda da arkadaş seçiminde daha seçici olmamı sağladı görüşünde olan gençler almaktadır. Kurumlara göre oranlamada % 26.58 ile Gençlik Merkezleri birinci, O.D.T.Ü öğrenci toplulukları % 21.38 ile ikinci ve H.Ü serbest zaman klüpleri ise üçüncü sırada yer almaktadır.

Arkadaşlarının içerisinde önder olmamı sağladı diyen gençlerde ilk sırayı % 7.59 ile Gençlik Merkezleri almaktadır. Bunu % 3.77 ile O.D.T.Ü öğrenci toplulukları ve % 1.32 ile de H.Ü serbest zaman klüplerine devam edenler ise son sırada gelmektedir. Karşı cins ile kolay ilişki kurmamda.

Karşı cins ile kolay ilişki kurmamda etkili oldu diyen gençlerde ise ilk sırada Gençlik Merkezlerine devam eden gençler % 5.06 ile gelmektedir. O.D.T.Ü'lü gençler % 4.40 ile ikinci sırada ve % 1.99 ile de H.Ü'lü gençler son sırada yer almaktadır.

Hiçbir etki olmadı fikrinde olan gençlerin oranı H.Ü'de

%15.56 Gençlik Merkezleri'nde % 11.39 ve O.D.T.Ü'de % 8.81 olarak gerçekleşmiştir. Genel oranda ise bu durum % 12.33'dür.

Yaş değişkenine göre de incelenen bu durumda 15-18 yaşlarında yer alan gençlerin % 60.49'u, 19-21 yaş grubunda %58.62' sinin ve 22-24 yaş diliminde yer alanlarında % 60.95'inin daha geniş bir arkadaş çevrem oldu görüşü ilk sıralarda yer almaktadır.

İkinci sırada ise % 24.69 ile 15-18 yaş dilimi, % 22.17 ile 19-21 yaş grubu ve % 15.24 ile de 22-24 yaş diliminde yer alan gençlerin etkinliklerin arkadaş seçiminde daha seçici olmalarını sağladığı gelmektedir.

Karşı cins ile ilişki kuramada etkili oldu diyenlerde 15-18 yaş grubu % 3.70, 19-21 yaş grubu % 3.45 ve 22-24 yaş grubu ise % 4.76 ile en yüksek oranı almıştır.

Arkadaşları içerisinde önrder olmalarını sağladığı görüşünde olan gençlerin % 3.70'i 15-18 yaş diliminde , % 3.45'i 19-21 yaş diliminde ve % 3.81'i de 22-24 yaş diliminde yer almaktadır.

Hiç bir etki olmadı görüşü ise yaşa paralel olarak yükselmektedir. Buna göre 15-18 yaş diliminde % 7.41'lik oran 19-21 yaş diliminde % 12.81'e ve 22-24 yaş diliminde de %15.24'e tırmanmıştır.

Cinsiyet değişkenine göre bakıldığında farklı olan bulgulardan, arkadaş seçiminde daha seçici olmamı sağladığı görüşünde ki gençlerin % 18.10'nun kız % 24.02'sininde erkek olduğu belirlenmiştir.

Karşı cins ile ilişki kurmamda etkili oldu diyenlerin % 5.71'i erkek % 4.12'si ise kızlardan oluşmaktadır.

Daha geniş arkadaş çevrem oldu görüşünde olanların da %60.89'u kız, % 58.57'si ise kızlardan meydana gelmektedir.

Hiç bir etki olmadı diyenlerin ise % 13.81 'i erkek, %10.61'i de kızlardan meydana gelmektedir.

Bu bulgular ışığında O.D.T.Ü ve H.Ü'de yer alan gençlerin büyük bir çoğunluğunun etkinlikler ile daha geniş bir arkadaş çevresine sahip oldukları gözlenmektedir.

Arkadaşlarımızın içerisinde önder olmamı sağladı görüşünde olan gençlerin en fazla olarak Gençlik Merkezlerinde yer alması bu kurumda yer alan gençlerin etkinlikleri dolayısıyla liderlik özelliklerinin daha fazla ortaya çıktığını göstermektedir.

Karşı cins ile kolay ilişki kurmasında etkili olduğunu belirten gençlerde de Gençlik Merkezleri diğer iki kuruma göre biraz daha yüksek oranda çıkmıştır. Bu durumun böyle olması, üniversitelerdeki özgür ortama göre bu kurumlara gelen gençlerin lise ve üniversiteye hazırlık aşamasında olan gençlerden daha fazla oluşmasında kaynaklanabilir. Çünkü özellikle lise gibi ortamlarda kurallar gençlerin arkadaşlık ilişkilerinde de sınırlamalar getirebilmektedir.

Arkadaş seçiminde daha seçici olma durumu da en çok Gençlik Merkezlerinde görülmektedir. Bu kurumlarda yer alan gençlerin daha seçici davranışları etkinlikler dolayısıyla

çevrelerinde statü kazanmaları sonucunda kendilerini eskiye göre daha güvenli ve farklı hissetmelerinden kaynaklanabilir.

H.Ü serbest zaman klüplerinin arkadaşlık ilişkilerinde herhangi bir etki etmemesi diğer iki kuruma göre daha yüksek oranlarda gerçekleşmiştir.

Yaş değişkeninde 15-18 yaş diliminde yer alan gençler arkadaş seçiminde Gençlik Merkezlerindeki oranla paralellik göstermektedir. Çünkü Gençlik Merkezlerine devam eden gençlerin büyük bir çoğunluğu 15-18 yaşları arasındadır.

Daha geniş arkadaş çevresinin oluşması her üç yaş diliminde de hemen hemen birbirine yakındır.

Hiç bir etki olmadı görüşü yaşa paralel olarak artmıştır. Bunun böyle olması ileriki yaşlarda daha bilinçli ve sağlam arkadaşlık ilişkilerinin oluşmasından doğabilir.

Cinsiyet değişkeninde ise arkadaş seçiminde daha seçici olan gençlerden, kızlar erkeklere göre daha yüksek orandadır. Etkinliklerin etkisinin yanı sıra toplumda ailelerin geleneksel kültür içerisinde sürekli olarak arkadaş seçiminde kızları uyarması etkili olabilmektedir.

Karşı cins ile kolay ilişki kurmada ise erkekler kızlara göre daha yüksek oranda görüş belirtmişlerdir. Erkek gençler için kızlara göre daha zor olarak görülen bu durum bu gibi ortamlarda giderilebilmektedir.

3.3.3.5. Kurumlara göre etkinliğin okulda kazandırdıkları

Serbest zaman etkinliklerinin daha önce psiko-sosyal olarak gençler üzerindeki etkileri tek tek incelenerek olumlu etkilerin

yüksek oranlarda yer aldığı görülmüştür. Bu etkinliklerin okul ortamında da gençlerde ne gibi etkiler yarattığı önemlidir. Gençlere genelde statü kazandırması, geniş bir arkadaş çevresi yaratması, okulla bütünleşmesine yardımcı olma gibi pek çok özellikleri kazandırabileceği düşünülebilir. Ayrıca üç ayrı kurumun yapısına göre etkinliklerin okulda kazandırdıkları da farklılaşabilir. Çünkü Gençlik Merkezleri okullardan bağımsız olarak kurulmuş gençlere serbest zaman etkinlikleri sunan kurumlardır. Oysa Üniversite serbest zaman klüpleri ile öğrenci toplulukları farklı olarak aynı ortamdadır. Arkadaşlık ilişkilerinde meydana gelen olumlu gelişmeler, okul içinde de kendini göstermektedir. Etkinliklerin okulda kazandırdıkları, okulu kabullenme, statü kazanma liderlik özelliklerinin farkına varma gibi unsurların okul başarısını da olumlu olarak etkileyeceği söylenebilir.

Tablo: 87 Etkinliğin Gence Okulda Kazandırdıkları

Kurum Okulda kazandırdıkları	O.D.T.Ü		H.Ü		G.M		TOP.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Yanıtsız	5	3.14	7	4.64	8	10.13	20	5.14
Statü kazandırdı	20	12.58	19	12.58	15.1	9	51	13.11
Arkadaş çevrem genişledi	80	50.31	70	46.36	20	25.32	170	43.70
Okulla bütünleşmeye yardımcı oldu	33	29.75	22	14.57	18	22.78	73	18.76
Aile dışında ilişkii ve etkileşim ortamına sağladı	19	11.95	27	17.88	14	17.72	60	15.42
Liderlik özelliklerimin farkına varmamı sağladı	2	1.26	6	3.97	7	8.86	15	3.85
Toplam	159	100	151	100	79	100	389	100

Araştırmanın örnekleminde yer alan 389 gencin % 43.70'i etkinliğin aynı zamanda arkadaş çevresini genişlettiğini % 18.76'sı okulda bütünleşmesine yardımcı olduğunu, % 15.42'si aile dışında ilişki ve etkileşim ortamı sağladığını, % 13.11 statü kazandığını ve % 3.85'i de liderlik özelliklerinin farkına varmasını sağladığını belirtmektedir. % 5.14 oranında genç ise hiçbir yanıt vermemektedir.

Üç ayrı kuruma göre incelendiğinde arkadaş çevresinin genişlediğini belirten gençlerin % 50.31'i O.D.T.Ü'de, % 46.36'sı H.Ü'nde ve % 25.32'lik diğer iki kuruma göre daha düşük bir oranda Gençlik Merkezlerinde yer almaktadır.

Okula bütünleşmeme yardımcı oldu görüşünde olanlarda ise % 22.78 ile Gençlik Merkezi ilk sırada, % 20.75 ile O.D.T.Ü öğrenci toplulukları ikinci sırada ve % 14.57 ile Hacettepe Üniversitesi öğrenci toplulukları bu görüş içerisinde son sırada görülmektedir.

Statü kazandırdı fikrinde olan O.D.T.Ü ve H.Ü'lü gençlerin oranları eşit olarak % 12.58, Gençlik Merkezlerine devam eden gençlerin ise daha fazla olarak % 15.19 olarak gerçekleşmiştir.

Liderlik özelliklerinin farkına varmasını sağlattığını vurgulamaya gençlerin % 8.86'lık diğer iki kuruma göre yüksek bir oranı Gençlik Merkezlerinde yer almaktadır. Bu oran H.Ü'de % 3.97, O.D.T.Ü'de ise 1.26 düzeyindedir.

Aile dışında ilişki ve etkileşim ortamı sağladığı görüşünde olanların % 17.88'i H.Ü'de, % 17.72'si Gençlik Merkezlerinde ve

diğer iki kuruma göre daha düşük olan % 11.95'i de O.D.T.Ü öğrenci topluluklarında yer almaktadır.

Yanıtsızların ise en çok Gençlik Merkezlerinde % 10.13 ile diğer iki kuruma göre fazla olması dikkat çekicidir.

Yaş değişkenine göre bakıldığında 15-18 yaş diliminde %16.05'lik statü kazandırdı görüşü, % 12.81'lik 19-21 yaş dilimi ve % 11.43'lük 22-24 yaş grubuna göre daha yüksektir.

Liderlik özelliklerimin farkına varmamı sağladı görüşünde de 15-18 yaş, % 6.17 ile en çok, 19-21 yaş dilimi % 3.45 ile ikinci ve 22-24 yaş dilimi ise % 2.86 ile üçüncü sırada yer almışlardır.

Okulla bütünleşmeme yardımcı olduğu görüşünde olanlarda da 15-18 yaş grubu gene % 25.93 ile birinci, 19-21 yaş grubu %17.24 ile ikinci ve 22-24 yaş grubunda % 16.19 ile üçüncü sırada yer almaktadır.

Arkadaş çevresini genişletti fikrinde olanlar da ise ilk sırayı 22-24 yaş grubu % 48.57, ikinci sırayı 19-21 yaş grubu % 45.32 ile, üçüncü sırayı ise 15-18 yaş grubu % 33.33 ile almaktadır.

Yanıtsızlar ise 22-24'de % 8.57, 19-21'de % 3.45 ve 15-18'de ise % 4.94 gerçekleşmiştir.

Aile dışında ilişki ve etkileşim ortamı sağladı diyenlerde ise 19-21 yaş dilimi % 17.73 ile birinci, 15-18 yaş grubu % 13.53 ile ikinci ve 22-24 yaş grubu ise % 12.38 ile üçüncü sırada sıralanmaktadır.

Kurum değişkeni dikkate alındığında okulda arkadaş çevresinin genişlemesi en çok O.D.T.Ü daha sonra ise H.Ü'de görölmektedir. Bu iki kurum Gençlik Merkezlerinden farklı olarak kendi okullarında öğrenci olan gençlere hizmet vermektedir. Gençlik Merkezlerine ise 22-24 yaşlarında herkes üye olabilmekte ve okul şartı aranmamaktadır. Bundan dolayı okuldaki arkadaşlıkların genişlemesi gençlik merkezlerinde biraz daha düşük oranda görölmektedir. Özellikle O.D.T.Ü'de bu durumun daha yüksek olması her fakültenin kendine ait topluluğunun olması ve gençlerin kendi okullarının bu topluluğunda kaynaşması ile arkadaş çevresinin artması da önemlidir. Diğer yandan ise Gençlik Merkezleri ile H.Ü serbest zaman klüplerinin de okula bütünleşmesine yardımcı olan etkinlikler, gençlerin okullarını daha fazla benimsemeleri ve kendilerine güven duyduklarından dolayı aynı başarıyı okulda da göstermek istemelerinden kaynaklanabilir.

Statü kazandırması ise her üç kurumda gencin bu tür etkinliklere katılmasından dolayı meydana gelen değişikliklerden dolayı okuldaki çevrenin bu gençleri beğenip daha fazla değer vermelerinden oluşabilmektedir.

Aile dışında ilişki ve etkileşim ortamı sağladı diyen gençler H.Ü ve Gençlik Merkezlerinde O.D.T.Ü'ye göre daha yoğunluktadır. Bu durum gençlerin etkinlikler dolayısıyla daha aktif olarak okulda arkadaşları ile etkileşim içine girdiklerini gösterebilir.

Okulda liderlik özelliklerinin farkına varan gençler ise Gençlik Merkezlerinde en yüksek oranda gerçekleşmiştir. Bunun böyle olması etkinlikte ortaya çıkan bu durumun okuldaki arkadaşlık ilişkilerine de yansımından kaynaklanabilir.

Yaş değişkenine göre arkadaş çevresinin genişlemesi yaş arttıkça artmaktadır. Çünkü 15-18 yaş diliminin üstündeki gençlerin büyük çoğunluğunun üniversitelerde yer alıp okul çevresinde arkadaş edinebilmelerinde kaynaklanabilir.

Okulla bütünleşmenin yaşa göre yaş küçüldükçe artması küçük yaşlardaki gençlerin serbest zaman etkinliklerinden çok daha olumlu yararlanmaları ve bunu yaşamlarına aksettirebilmelerinden meydana gelebilir.

Liderlik özellikleri için de aynı şeyler tekrar bir önceki açıklamalarla yapılabilir. Statü kazandırdı görüşü de yaşın artmasına paralel olarak düşmektedir. Yaşa bağlı olarak bu etkilenmeden dolayı 15-18 yaş grubu en çok etkilenen grup olarak yüksek bir oranla diğer yaş dilimlerine göre farklılık kazanmıştır.

Sonuç itibari ile etkinliklerin okulda olumlu özellikler kazandırdıkları, Gençlik Merkezleri başta olmak üzere, klüp, topluluk ile gençlerin okullar arasında sıcak bir etkileşimin de yaşandığı söylenebilir.

3.3.3.6. Kurumlara göre etkinliğin okul başarısını etkileme durumu

Bir önceki tabloda gençlerin bu etkinliklerden olumlu olarak etkilenmelerinin okula da yansıdığı görülmektedir. Bu olumlu yansımanın gençlerin başarısını etkileyip etkilemediği ise ayrı bir öneme sahiptir. Çünkü genelde aileler gençlerin serbest zaman etkinlikleri ile zaman kaybedip çok meşgul olacaklarını düşündüklerinden bu tür etkinliklere gençlerin katılımını yasak-

layabiliyorlar. Oysa bu etkinliklerin olumlu etkileri gençlerin okulda da kendilerine güven duymalarından, kendilerini daha iyi tanıyabilmelerinden dolayı başarıya dönüşme ihtimali, başarısızlığa göre daha yüksek olacağı görüşünü vermektedir. Gencin başarısını herhangi bir şekilde etkilememesi durumuna olağan olarak raslanılmaktadır. Özellikle etkinliklerden en çok etkilenen Gençlik Merkezlerine devam eden gençlerin okul başarılarının daha fazla artacağı düşünülebilir. Okulda meydana gelen başarı tek yönlü bir başarı değildir. Etkinliklerin sağladığı psiko-sosyal gelişim ile gençlerde çok yönlü başarılar görülebilmektedir. Okuldaki başarı ise bunlardan sadece biridir.

Tablo 88: Etkinliğin Okul Başarısını Etkileme Durumu

Kurum Okul başarısını etkileme	O.D.T.Ü		H.Ü		G.M		TOP.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Evet olumlu olarak	47	29.56	56	37.09	38	48.10	141	36.24
Hyırlı olmuszu olarak	31	19.50	11	7.28	3	3.80	45	11.56
Hiç etkilemiyor	81	50.94	84	55.63	38	48.10	203	52.18
Toplam	159	100	151	100	79	100	389	100

Genel oransal eğilim açısından bakıldığında 389 gencin %52.18'i etkinliğin okul başarısını hiç etkilemediği, % 36.24'ü olumlu olarak etkilediğini ve % 11.56'sı ise olumsuz olarak etkilediğini görüşünü taşımaktadır.

Gençlik Merkezlerine devam eden gençlerin % 48.10'u etkinliklerin okul başarısını olumlu etkilediğini, diğer % 48.10'u ise hiç etkilemediğini belirtmektedir.

H.Ü serbest zaman klüplerine devam eden gençlerin %37.09'u okul başarısını olumlu etkilediğini % 7.28'i olumsuz ola-

arak etkilediğini ve % 55.63'ü ise hiç etkilemediğini açıklamaktadır.

O.D.T.Ü öğrenci topluluklarına devam eden gençlerin %29.56'sı etkinliklerin okul başarısını olumlu etkilediği, %19.50'si olumsuz, %50.94'ü ise hiç etkilemediği görüşündedir.

Yaş değişkenine göre bakıldığında en çok olumlu olarak etkilediği görüşünü taşıyan gençlerin 15-18 yaşlarında % 37.04 olarak, % 19-21 yaşlarında % 36.45 ve 22-24 yaşlarında ise % 35.24 olarak eğilimin gittikçe düştüğü görülmektedir.

Hayır olumsuz etkiliyor diyen gençlerde ise bunun tersine yaşa paralel bu görüşün arttığı gözlenmektedir. Buna göre 15-18 yaş grubunda % 6.17 olan bu oran, 19-21 yaş grubunda % 10.84'e ve 22-24 yaş gruplarında ise % 17.14'e tırmanmıştır.

Hiç etkilemiyor görüşü ise 15-18 yaşlarında % 56.79', 19-21 yaşlarında % 52.70 ve 22-24 yaşlarında da % 47.62 olarak gerçekleşmiştir.

Etkinliklerin okul başarısını olumlu olarak etkilemesi en çok Gençlik Merkezlerinde beklenen gibi çıkmıştır. Çünkü bu merkezlere giden gençler yaşlar itibari ile bu tür etkinliklerden daha çok etkilenebilme özellikleri taşımaktadır. Etkinliğin gençlere kazandırdıkları tablosunda da görüldüğü gibi okulla en çok bütünleşen gençler gene bu kuruma devam eden gençlerden meydana gelmiştir. Yetenekleri doğrultusunda etkinliklerde kendilerini gerçekleştirme, sosyalleşme ve başarıma duygularını da yaşayan gençler, bu güvenle okulda da başarıya ulaşabilmektedir. Başarıyı olumsuz etkiledi görüşü ise oldukça düşük bir oranda, etkilemediği

görüşü ise etkiledi görüşü ile aynı oranda görülmektedir. Yaş değişkeninde de 15-18 yaş grubu en çok başarıyı olumlu olarak etkileyen yaş dilimidir. Bunun böyle olması Gençlik Merkezleri ile bağlantılıdır.

H.Ü ise başarıyı olumlu etkilemede O.D.T.Ü'den yüksek, olumsuz etkilemede ise daha düşüktür. O.D.T.Ü'de durumun böyle olması toplulukların H.Ü serbest zaman klüplerine göre genelde daha uzun süre ile açık ve işlevsel olmasından öte derslerin çok ağır olmasından kaynaklanabilir.

Her üç kurumda da başarıyı hiç bir şekilde etkilemiyor görüşünün yüksek olması ailelerin gençlerin etkinliklere katılarak zaman kaybedip başarısız olabileceği kaygılarının yeterince geçerli olmadığını ortaya koyabilmektedir.

Yaş yükseldikçe etkinliğin okul başarısını da olumsuz olarak aynı paralellikte düşürdüğü görülmektedir. Bu bulgu yaşı artması ile beraber okula ayrılan zamanın yeterli olmadığı ve gençlerin okullarını bitirebilme telaşından dolayı ayırdıkları zamanın yeterli olmama durumunun yanısıra etkinliklerden de yaşa paralel olan artıştan daha az etkilenmeleri gösterilebilir. Diğer yandan ise 15-18 diliminin üstünde olan gençlerin çoğunluğunun Üniversitelere devam etmeleri ve Üniversite eğitim sistemlerinin günümüzde gençlere ders dışında diğer özgür yönelişlere zaman bırakmaması başarıyı olumsuz olarak etkileyebilmektedir.

Göz ardı edilmemesi gereken bir unsur olarak etkinliklerin gençler üzerindeki sağladığı olumlu psiko-sosyal gelişim sonucunda

ulaşılan okul başarısı sadece bu yönde değildir. Bu etkinlikler sonucunda sağlanan psiko-sosyal gelişim ile meydana gelen başarılar çok yönlü başarılardır.

3.3.3.7. Kurumlara göre etkinliğin gelecek ile ilgili planları etkileme durumu

İnsanların geleceğe ilişkin düşünce ve planların daima içinde bulundukları o anki konumdan çok daha nitelikli bir konuma ulaşma yönündedir. Gençlerin arzuladıkları yaşam düzeylerine ulaşmada serbest zaman etkinliklerinin ne ölçüde etkili olduğu yeterince araştırılmamış bir soruyu oluşturmamaktadır. Serbest zaman etkinliklerinin gençlerin kendilerini gerçekleştirmede ve sosyalleşmelerinde ki etkilerinin ne denli yüksek olduğu bu bölümde ortaya konulmuştur. Bu nedenle bunun gençlerin geleceğe ilişkin planlarını etkileyebileceği düşünülebilir. Bilindiği gibi yeterince kendini gerçekleştirememiş ve sosyalleşmemiş bir gencin gelecek ile ilgili planları bazen kendisine ütopya olarak görülebilir, bazen de bu planlar ^{r2} azı edilenin altında olabilir. Oysa etkinliklere katılarak kendini gerçekleştiren ve sosyalleşen bir gencin gelecek ile ilgili düşünceleri ve planları daha gerçekçi ve önceki durumdan daha nitelikli bir duruma doğru yönelebilir.

Tablo 89: Etkinliğin Gelecek İle İlgili Planları Etkileme Durumu

Kurum Gelecek ile ilgili planları etkileme	O.D.T.Ü		H.Ü		G.M		TOP.	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Çok etkiledi	21	13.21	9	5.96	10	12.66	40	10.28
Etkiledi	43	27.04	43	28.48	30	37.97	116	29.82
Orta dereceli etkiledi	44	27.67	42	27.81	24	30.38	110	28.27
Etkilemedi	43	27.04	42	27.81	10	12.66	95	24.42
Hiç etkilemedi	8	5.03	15	9.33	5	6.33	28	7.19
Toplam	159	100	151	100	79	100	389	100

Araştırma uygulanmasında yer alan 389 gencin % 10.28'i etkinliğin gelecek ile ilgili planlarını "çok etkilendiğini", %29.82'si "etkilediğini", % 28.27'si "orta derecede etkilendiğini", % 24.42'si "etkilemediğini", % 7.19'u ise "hiç etkilemediğini" belirtmektedir

O.D.T.Ü öğrenci toplulukların devam eden gençlerin %13.21 "çok etkilendiğini" % 27.04 "etkilediğini", % 27.67'si "orta derecede etkilendiğini", % 27.04 "etkilemediği" ve % 5.03'ü ise hiç etkilemediği görüşündedir.

H.Ü serbest zaman klüplerine devam eden gençlerin %5.96'sı "çok etkilendiğini", % 28.48'i "etkilediğini", % 27.81'i "orta derecede etkilendiğini", yine % 27.81'i "etkilemediğini", % 9.93'ü "hiç etkilemediğini" belirtmektedir.

Gençlik Merkezlerine üye olan gençlerin ise % 12.66'sı "çok etkilendiğini", % 37.97'si "etkilediğini", % 30.38'i "orta derecede etkilendiğini" % 12.66'sı "etkilemediğini" ve % 6.33'ü ise "hiç etkilemediği" görüşünü taşımaktadır.

Yaş değişkenine göre incelenen bu durum ile ilgili olarak ayırtedici önemli bulgulara rastlanılmamıştır.

Bu bulgular ışığında Gençlik Merkezlerine devam eden gençlerin serbest zaman etkinliklerini kendi gelecekleri ile ilgili planları genel olarak etkileme eğilimi, diğer iki kuruma göre daha yüksektir.

O.D.T.Ü öğrenci toplulukları ve H.Ü serbest zaman klüplerine bakıldığında ise O.D.T.Ü'lü gençlerin genel olarak geleceklerinin etkilenme eğilimi daha yüksektir.

Yaş değişkeninde ise gene 15-18 yaş diliminden yukarı doğru çıkıldığında etkinliklerinin gelecek ile ilgili planları etkileme eğiliminin düştüğü görülmektedir. Bu bulgu Gençlik Merkezlerinde ki etkilenme eğiliminde neden daha fazla olduğunu genelde, 15-18 yaş dilimindeki gençlere hizmet vermesinden dolayı açıklamaktadır.

Bu bulgular ışığında hem gelecek ile ilgili planları etkinliğin etkilemesi hem de diğer bütün tablolarda görüldüğü üzere H.Ü serbest zaman klüplerine devam eden gençler serbest zaman etkinliklerinden en az etkilenen gençleri oluşturmaktadır.

Bu bölümde serbest zaman etkinlikleri yoluyla gençlerin arkadaşlık ilişkilerinde oluşan gelişmeler ve gençlerin geleceğe yönelik beklentileri değerlendirilerek önemli bulgulara ulaşılmıştır.

Gençlik döneminde yaşanan arkadaşlık ilişkilerinin gençleri değiştirmede ve geliştirmede oldukça etkilidir. Serbest zaman et-

kinlikleri yolu ile sağlanan psiko-sosyal gelişim sonucunda gençlerin arkadaşlık ilişkilerinde büyük değişiklikler yaşanmaktadır. Bu değişiklikler ve gelişmeler en çok 15-18 yaş grubundaki gençlerde yoğunluk kazanmaktadır. Gençlik Merkezlerinde yer alan gençlerin de büyük bir bölümünün 15-18 yaşları arasında yer alması bu gelişmelerin en çok bu kurumda oluşmasını sağlamıştır. O.D.T.Ü ve H.Ü'de ise bu etkinlikler sonucunda ki arkadaşlık ilişkilerindeki gelişmede O.D.T.Ü daha öne çıkmaktadır. Diğer bölümlerde de olduğu gibi Hacettepe Üniversitesi serbest zaman klüplerine devam eden gençleri etkinliklerden sonra yaşanan psiko-sosyal gelişimde diğer iki kuruma göre kıyaslandığında biraz daha az olduğu görülmektedir.

Gene bu etkinliklerce sağlanan psiko-sosyal gelişmelerin sonucunda gençlerin toplumsallaşma etmenini de bu kurumlarda yaşadıkları ortaya çıkmaktadır. Gençler genelde eleştiri karşısında kendilerini ifade etme yeteneğini kazanmaktadırlar. Demokratik görüş eğilimlerinin O.D.T.Ü'de daha yüksek olduğu ve kararların alınmasında bu kurumun gençleri diğerlerine göre daha katılımcı bir yol izlemektedirler. 15-18 yaşlarındaki gençler ise kararların alınmasında genelde yönlendirici olma eğilimi taşımaktadırlar.

Gençler arkadaşlık ilişkilerinde bu etkinliklerin sağladığı gelişim sonucunda geniş bir arkadaş çevresine sahip olma, statü, okulla bütünleşme, liderlik özelliklerinin farkına varma gibi, özellikleri kazanmıştır. Bunun sonucunda ise okul başarısı kendiliğinden gelmiştir. Etkinlikler neticesinde okul başarısı kendiliğinden gelmiştir ve gençler çok yönlü başarılarla doğru

yönelmişlerdir. Okul başarısı ise bunlardan sadece birini oluşturmaktadır. Ailelerin bu tür etkinliklerin gencin okul başarısını olumsuz etkileyeceği görüşü böylece geçerlilik kazanmaktadır. Ayrıca bu etkinliklerle sağlanan psiko-sosyal kişilik gelişimi sonucunda gençlerin geleceğe ilişkin plan ve düşüncelerinde değişiklikler oluşmuştur. Bu değişiklikler genelde geleceğe yönelik daha umut verici değişikliklerden meydana gelmektedir. Geleceğe ilişkin etkinliklerin yarattığı planları ve düşünceleri etkileme durumu ise en çok Gençlik Merkezlerinde oluşmuştur.

4. BÖLÜM

GENEL DEĞERLENDİRME SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Genel Değerlendirme

Bu araştırmanın genel amacı Türkiye'de gençlere sunulan serbest zaman etkinlikleri ve psiko-sosyal gelişimlerine yardımcı olan hizmetleri; bu hizmetlerden yararlanan gençlerin özelliklerini, hizmetlerden yararlanan gençlerin beklentilerini etkileyen etmenler ve gençlik hizmetleri konusunda yeni öneriler ile hizmetlerin düzenlenip geliştirilmesidir. Ayrıca bu kurumlarda yer alan liderlerin nitelikleri, kurumların sorunları ve işleyişi gibi durumları da ortaya koymayı amaçlanmıştır.

Araştırma evreni Ankara'daki 15-24 yaş grubundaki gençlerden oluşmaktadır. Çalışma evreni ise bu yaş grubunda serbest zaman etkinliklerinin gerçekleştiği klüp, topluluk ve gençlik merkezlerine aktif olarak katılan gençlerdir. Örneklem olarak kurumlarda etkinliklere aktif olarak katılım gösteren gençlerin %25'i hedef alınmıştır. Ayrıca araştırmanın diğer önemli boyutunu oluşturan gençlik liderleri ile tam sayıma ulaşılmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın değerlendirilmesi üç ayrı bölüm içerisinde aşağıda ayrıntılı bir şekilde yapılmaya çalışılacaktır.

4.1.1. Serbest zaman hizmetlerinden yararlanan genç ve liderlerin özellikleri

Serbest zaman etkinliklerine katılan gençler ve liderlerin demografik özelliklerine bakıldığında öncelikle bu tür etkinlikler-

den yararlanan gençlerin 19-21 yaş arasında yoğunluk kazandığı belirlenmiştir. Üniversite yıllarına düşen yaş dilimi olduğu için doğal olduğu düşünülmektedir. Erkekler kızlara göre bu tür etkinliklere daha fazla katılım göstermektedir. Serbest zaman etkinlikleri orta ekonomik düzeyden gelen gençler tarafından daha fazla tercih edilmektedir. Üst ekonomik düzeyde olan ailelerin gençlerinin bu tür etkinlikleri tercih etmemeleri onların daha fazla parasal hizmetlere yönelmelerinden kaynaklanabilir. Sosyo-kültürel özelliklerine bakıldığında genelde sosyo-kültürel düzeyi yüksek olan ailelerin gençlerinin serbest zaman etkinliklerine daha fazla katılım gösterdikleri belirlenmiştir. Bu ailelerin daha bilinçli olarak davranıp gençleri desteklemelerinden kaynaklanabilir. Ayrıca demokratik aile yapısına sahip olan gençlerin bu tür etkinliklere daha fazla katılım göstermeleri kız-erkek ayrımı yapılmaması bu ailelerin bilinçli olduklarını desteklemektedir.

Otoriter ve ilgisiz davranan ailelere sahip olan gençler serbest zaman etkinliklerine daha az katılım gösterdikleri ve genç ile ilgili bütün kararları ailelerin aldığını düşündürebilir. Araştırma amaçlarında gençlerle ilgili ele alınan soruların yanıtlarına bu yolla ulaşıldığı görülmüştür.

Tanıtıcı bulgular içinde araştırmanın diğer önemli boyutunu oluşturan "Gençlik Lider"lerinin özellikleri ile ilgili bilgilere ulaşılmıştır. Liderlerin yaşları, cinsiyetleri, eğitim durumları, liderlik eğitiminden yararlanma durumları, etkinliklere ilişkin eğitim alma durumlarına ilişkin bulgularla ilgili sorular yanıtlanmıştır. Etkinliklerde lider olarak bulunan kişilerin % 48.3'ü 22-27 yaş gru-

bunda yer almaktadır. Ulaşılan liderlerin % 85'inin erkek olduğu saptanmıştır. Liderlerin % 56.7'si ise yüksek öğrenime devam eden gençlerden oluşmaktadır. Yüksek öğrenimi bitiren liderlerin oranı ise ancak % 21.7 olarak düşük düzeyde çıkmıştır. Bu durum liderlerin geriye kalan kısmının eğitim düzeyi açısından özellikle üniversite gençliğine göre düşük düzeyde olduklarını göstermek için bir eğitim olmuşlardır. Gençlere liderlik eden kişilerin %60'nın gençlerle çalışabilmede herhangi bir şekilde kendilerini eğitmedikleri böylelikle ortaya çıkmaktadır. Türkiye'de liderlik eğitiminin olmaması ve profesyonelce yapılmaması, mevcut liderlerin kendilerini yetiştirmeye çalışarak bir eğitim almaya gayret gösterdikleri söylenebilir. Ayrıca herhangi bir eğitim aldıklarını söyleyen gençlik liderlerinin etkinlik türüne ilişkin bir liderlik (izcilik gibi) eğitimi aldıkları görülmüştür. Liderler liderlik yaptıkları etkinlik türüne ilişkin bir eğitimi % 43.3 ile ilk sırada yer alan bir kurs sonucu öğrendiklerini belirtmektedirler. % 26.7 oranında bir lider grup ise bu etkinlikleri kendi kendilerine öğrendiklerini, klüp, topluluk ve gençlik merkezlerinde öğrenenlerin oranı % 10 olarak gerçekleşmiştir. Etkinliklere katılan liderlerin yaş dilimi yükseldikçe psiko-sosyal yayınları okudukları belirlenmiştir. Liderlerin en çok önem verdikleri liderlik özelliği ise % 45 ile "demokratik ve kendine güven duyma" özelliğidir". Bunun dışında kalan özellikler ile liderlerin genelde kendilerini bir öğretici olarak gördükleri ve pedagojik formasyona sahip olmamaları dikkat çekicidir.

Araştırma uygulamasında yer almış liderler temelde ikiye ayrılarak incelenebilir. 1. "Etkinlik liderliği", bu lider tipi, topluluk

ve klüplerde sıkça rastlanmaktadır. Düşünce olarakta gençten-gence düşüncesi ile yakından ilişkilidir. 2. etkinliğe dışarıdan gelecek profesyonel olarak o etkinliği bilen gönüllü veya ücret karşılığı etkinliği öğreten "gençlik lideri"dir. Etkinlik liderleri daha çok öğrencilerden oluşan liderlerdir ve yaşça da gençlik liderlerine göre daha küçüktürler.

Amaçlar doğrultusunda ulaşılan sonuçlara göre genel olarak gençleri ailelerini ve etkinliklerde onlara liderlik eden kişileri tanıtan bulgulara ulaşılarak, onların etkinliklerde bulundukları kurumların işleyişi, sorunları, hizmetlerin düzenlenmesi ve geliştirilmesine yönelik kurumsal boyutun değerlendirilmesi yapılacaktır.

4.1.2. Gençlerin ve liderlerin içinde bulundukları kurumların durumları, sorunları ve genç ile lider ilişkileri

Etkinliklerde lider konumunda olan kişilerin büyük bir çoğunluğu yaptıkları işten dolayı sadece bir öğretici olmanın doyumunu yaşamaktadır. Bunun yanı sıra gençlerin psiko-sosyal gelişimlerine katkı vermekten dolayı doyum yaşayan liderlerin az olduğu sonucuna varılmıştır. Liderlerin büyük bir bölümü etkinlikleri gençlerin psiko-sosyal gelişimlerinde bir araç olarak değil bir amaç olarak görmektedirler. Etkinlikleri öğretirken düşündükleri şey ise etkinliği sadece en iyi şekilde öğretmektedir. Gençlerden beklentileri ise iyi bir katılımcı olarak etkinlikleri en iyi şekilde öğrenmeye açık olmaları sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum öğrenci olan etkinlik liderleri ile öğretici olarak dışarıdan gelen liderlerin herhangi bir liderlik eğitimi olmamalarından kaynaklanabilir. Li-

derlerin genel olarak gençlerin psiko-sosyal gelişimlerine yeterince katkı vermedikleri söylenebilir. Çağdaş ülkelerde araç olarak görülen serbest zaman etkinliklerinin hem kurum bünyesinde hem de liderce ülkemizde bir amaç niteliği taşıdığını söylemek mümkündür. Kurumlarda görülen aksaklıklarda ise liderlerin en çok yönetimden aradıkları desteği görememeleri ilk sırada gelmektedir. Ayrıca gençlerle oluşan iletişimdeki aksaklık ikinci sırada gelerek, bu liderlerin pedagojik formasyona gereksinim duyduklarını bir kez daha ortaya koymaktadır. Etkinliklerin saat ve sürelerinin uygun görülmemesi de liderlece görülen aksaklıklar arasında yer almaktadır. Fiziki olanaklar liderlerin % 66.66'sına göre yeterli değildir. Bu durum kurumlara göre de farklılık göstermektedir. Liderlerin kurumlarda gördükleri en önemli sorun ise olanakların yetersiz olması, ile gençlerin katılımlarının yetersiz olmasıdır. Doğal olarak olanaklarının yetersizliği, bu çalışmaları gençlerde cazip kılmayarak katılımlarını da düşürmektedir. Liderler uyulması gereken en önemli kural açısından her üç kurumda da "demokratik davranmalı ve gençlerin katılımların sağlamayı" ilk sırada önemsemişlerdir. Liderlerin büyük bir çoğunluğu etkinlik ile ilgili kararların alınmasında gençlerin görüş ve düşüncelerinin alınmasına çok olumlu bakmaktadır. Gençlerin demokrasiyi özümseyip kabullenmelerinde kararlarda katılımcılıklarını sağlamak önemlidir. Liderlerin % 43.33 etkinliğin gençlerin kendini tanımasında, sosyalleşmesinde ve güven sağlamasında etkili olduğunu düşünmektedir. Özellikle bu durum en yüksek oran ile H.Ü. serbest zaman klüplerinde gerçekleşmiştir. Gencin kendisine ve çevresine daha duyarlı olmasını öğrenmesi etkinlikler ile liderlerin genç için gördükleri hedeflerin başında gelmektedir.

Genel olarak her üç ayrı tipteki kurumda karşılaşılan sorun ve aksaklıkların benzer olduğu fiziki olanakların yetersiz olduğu gençlerin katılımlarının az olduğu, etkinliklerde yeterince verimli olamamalarına neden olmaktadır. Ayrıca etkinliklerdeki liderlerin demokratik yapılarda olması ve kendilerinin de gençlerin katılımlarını desteklemelerine önem verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ancak göze çarpan en önemli sonuçlardan biri liderlerin yeterince gençlere ulaşamadıklarıdır, bu da pedagojik formasyonun eksikliğinden kaynaklanabilir.

Liderler hizmetlerin geliştirilmesinde gençten-gence düşüncesini olumlu bulmaktadır. Gençlerin demokratik anlayışı benimsemelerine ve örgütlenmelerinde gençten-gence düşüncesi önem kazanmaktadır. Gençlerin kendilerini daha iyi ifade edebilmeleri ve daha bağımsız kişilik geliştirmelerinde, mücadeleci olmalarında, her şeyi devletten bekleme eğilimi yerine kendilerinin çabaları ile ulaşabilmeleri için gençten-gence düşüncesinin liderlerce de destek bulması önemlidir. Liderler, etkinliklerin liderlerinin gençlerden birinin olması görüşünü olumlu bularak büyük bir çoğunlukla desteklemektedirler. Hizmetlerin başarılı bir şekilde düzenlenmesi için liderler öncelikle gençlerin inisiyatiflerine ve gençlerin yoğun katılımlarına önem vermektedirler. Politikaların ise katılımcılığı destekleyen biçimde oluşturulması kurumların en önemli gereksinimlerinden birini ortaya koymaktadır. Bu durum serbest zaman etkinliklerinden aktif olarak sınırlı sayıda gencin katılım gösterdiği sonucunu ortaya koymaktadır.

Etkinliklere katılım gösteren gençler de liderler gibi ku-

rumlarda görülen aksaklıklar, sorunlar ve işleyiş hakkında benzer görüşleri taşımaktadır.

Gençler etkinlikler ile ilgili olarak en çok hizmet anlayışındaki mantık ve daha sonra etkinliğin sunulduğu mekânı değiştirmek istemektedir. Hizmetlerin başarılı bir şekilde düzenlenmesinde gençlerde liderler aynı benzerlik içinde gençlerin yoğun katılımını benimsemektedirler. Ayrıca gençlik inisiyatifi ve devlet desteğinin de önemsemektedirler. Gençlerin yaşı düştükçe hizmetlerin tümüyle devlet eli ile desteklenme eğilimi yükselmiştir. Kurumların politikalarının geliştirilip, oluşturulmasında her üç ayrı tipteki kurumlarda gençler, katılımcılığı destekleyen biçimde liderlerle aynı düşüncede görülmektedir. Diğer serbest zaman etkinlikleri ile koordinasyon içinde çalışmaları yürütme ise ikinci derecede önemsenmiştir.

Bu durum ışığında hem gençlerin hem de liderlerin kurum politikaları, hizmet mantığının değiştirilmesi konusunda aynı fikirde oldukları sonucuna varılabilir.

Gençler liderlerle olan ilişkilerinde genelde liderlerin beklentilerine uygun davrandıklarını, özellikle etkinliklerden çok memnun ve memnun olan gençlerde bu düzeyin daha yüksek olduğu söylenebilir.

Etkinlikler gençlerin beklentilerini büyük düzeyde karşılamaktadır. Bunun böyle olması özellikle gençlerin başka alternatiflerinin ve karşılaştırma şanslarının olmadığından kaynaklanabilir. Yaş diliminin küçülmesi ile beklentilerin karşılanması art-

maktadır. 15-18 yaş grubu gençlerin etkinliklerde daha fazla beklentilerini karşılamaktadır. Gençlik Merkezlerinde bu yaş diliminde olan gençlerin yoğunluk kazanmasından dolayı beklentilerin karşılanması konusu bu kurumlarda daha fazladır. Ekonomik durumu çok iyi olan gençlerin beklentilerinin karşılanma düzeyi düşük görülmektedir.

Etkinliklere devam eden gençlerin büyük bir oranı etkinliklere 1 yıldan az bir süredir devam etmektedir. Gençler etkinliklere ayırdıkları sürenin genelde ders ve okul durumundan dolayı yetmediğini düşünmektedirler. Y.Ö.K ile değişen ders programları ve ağır müfredatlarla gençlerin serbest zamanlara ayırdıkları zaman dilimi oldukça düşmüştür. Gençlik merkezlerine devam eden gençlerin ayırdıkları süre, üniversite, klüp ve topluluklarına devam eden gençlere göre daha yeterli olarak ortaya çıkmıştır. Gençlerin etkinliklerde kararlara katılımlarının genelde demokratik olduğu söylenebilir. Gençlerin gördükleri en önemli aksaklıklar etkinliklerin saat ve günlerinin uygun olmaması, liderlerinde belirttiği gibi iletişimdeki aksaklıklar ile aranılan desteği görememeleri olarak sıralanabilir. Fiziki olanakları gençler de liderler gibi yeterli bulmamaktadır. Özellikle Üniversitelerde bu durum daha fazla göze çarpmaktadır. Kurumlarda gençler herhangi bir zorlukla karşılaştıklarında liderler ve arkadaşlarına eşit oranda başvurumaktadırlar. Sosyal hizmet uzmanları bulundukları gençlik merkezlerinde liderden sonra ikinci derece de başvuru alan kişileri oluşturmaktadır.

Gençlerin % 30.33'ünün liderin eğitimine ilişkin bir bilgi sahibi olmadıkları, bunun gençlik merkezlerinde daha yüksek bir

oranla diğer iki kuruma göre farklılaştığı belirtilebilir. O.D.T.Ü ve H.Ü'de yönetim ve yürütme kurulunda yer alan gençlerin lider konumlarında olması nedeni ile öğrenci olan bu liderlerin eğitim durumları gençlerce daha fazla bilinmektedir.

Gençler genelde liderlerin kendilerine karşı olan tutumlarını ilgili bulmaktadırlar. Liderlerle etkinlik dışında bireysel sorunlarını görüşmeyen gençlerin oranı % 42.67 ile oldukça yüksektir. Her konuda görüşen gençler ise % 28.02 oranındadır. Kurumlara göre gençlik merkezlerine devam eden gençler daha fazla bir oranda her konuda liderlerle görüşmektedir. Kızlar erkeklerle göre daha az bir oranda lider ile sorunlarını görüşmektedir. Bunun böyle olması liderlerin büyük bir bölümünün erkek olmasına bağlanabilir. Gençlerin liderde aradıkları en önemli üç özelliğe, kendini geliştirme ve bilgili olma özelliği ile demokratik, hoşgörülü ve genci anlayabilme özelliğine sahip lider tipini benimsemektedir. Bu aranan özellikler, gençlerin liderlerle olan ilişkilerinde gördükleri eksiklerden dolayı önemsenmiş olabilir. Liderlerin gençlerin beklentilerini karşılama eğiliminde Gençlik Merkezleri ilk sırada, H.Ü serbest zaman klüpleri, ikinci ve O.D.T.Ü öğrenci toplulukları ise son sırada yer almıştır.

Genel olarak gençler ve liderlerin kurumlara ilişkin düşüncelerinin aynı olduğunu söylemek mümkündür. Liderlerin gençlerle olan ilişkilerinin iyi olmasının yanında yeterli olduğu söylenemez. Ayrıca liderlerin liderlik eğitimi dışında etkinliklere ilişkin eğitimlerinin de yeterli düzeyde gençlerce bulunmadığı sonucuna varılabilir. Çünkü gençlerin liderde aradıkları en önemli

özelliklerden biri bilgili ve kendini geliştirmeye açık olma özelliğidir. Kurumların işleyişinin yetersiz olması sonucu hem gençlerin hem de liderlerin görüşleri doğrultusunda sağlıklı olduğu söylenemez. Gençlerin ağır ders programları ve zamanlarının azlığından bu kurumlardan yeterince yararlanamadıkları bundan dolayı aktif olarak katılım gösteren üyelerin azlığı dikkat çekici bir sonuç olarak ortaya çıkmıştır.

Üniversitelere devam eden gençlerin daha fazla bağımsız gençlik organizasyonlarından yana oldukları gençlik merkezlerine devam eden gençlerin ise daha fazla hizmetleri devletten bekleme eğilimi içinde oldukları belirlenmiştir. Gençlik Merkezlerine devam eden gençlerin yaşça küçük olması bu şekilde düşünmelerine neden olabilir. Sosyal hizmet uzmanlarının bulunduğu Gençlik Merkezlerinde gençler herhangi zor bir durumda karşılaştıklarında liderden sonra sosyal hizmet uzmanına başvurmaktadır.

4.1.3. Serbest zaman etkinliklerinin gençler üzerinden psiko-sosyal etkileri ve gençlerin yararlanma durumları

Araştırmanın en önemli noktalarından biri olarak serbest zaman etkinliklerinin gençlerin psiko-sosyal gelişimlerdeki yeri ve önemini ortaya koyma olarak amaçlanmıştır. Böylelikle gençlerin psiko-sosyal yönden olumlu bir gelişim göstermeleri bu kurumların önemini ortaya koyma açısından değer kazandıracaktır.

Öncelikle gençlerin tüm sorun ve aksaklıklara rağmen bu etkinliklerde genelde memnun oldukları sonucuna varılabilir.

Çünkü gençler etkinliklerin kendi psiko-sosyal gelişimlerinde yararlı olduğu bilincini taşımaktadır. Etkinliklere katılmadan önce genelde olumsuz psiko-sosyal kişilik özelliklerine sahip olan gençler olumlu, olumlu olanlar ise daha da olumlu psiko-sosyal kişilik gelişimi gösterdikleri sonucuna ulaşılabilir. Bunu anlayabilmek için etkinliklere katılmadan önce ve katıldıktan sonraki durumlarını ortaya koyan sorular sorulmuştur. Etkinliklere katılmadan önce pasif ve kendine güvensiz olarak tanınan gençler, etkinliklere katılma sonucunda olumlu yönde gelişim göstererek kendine güvenen, kendi ile barışık girişken vb. gibi kişilik özellikleri ile tanınmaya başlanmışlardır. Etkinliklerin gençler üzerindeki bu olumlu psiko-sosyal gelişimi ise en çok 15-18 yaş grubu gençler üzerinde etkili olmuştur. Kendini tanıma uğraşısı ve çevresindekilere kendini ispatlamaya çalışma birşeyler yapabildiğini gösterme girişimleri açısından bu yaş dönemi için bu etkinlikler gençlerde psiko-sosyal gelişim sağlamada oldukça etkilidir.

Yaş küçüldükçe gençlerin sosyalleşme, girişkenlik, aktif olma ve kendine güven duyma gibi konularda değişikliğin arttığı, yaş yükseldikçe ise gelişimlerini büyük ölçüde tamamladıkları için ve planların değişmesi ile bu etkinliklerin gençlerin yaşamına bir katkı verdikleri söylenebilir. Etkinliklere katılmadan önce kendileri ile ilgili konularda aile içinde alınan kararlarda daha az katılım gösteren gençler, etkinliklere katılma sonucunda daha fazla kendi başlarına kendileri ile ilgili kararları almaya yönelmişlerdir. Etkinliklerin kendi yaşamları ile ilgili konuları farketmelerine ve kendilerini tanımalarına yardımcı olduğunu düşünen gençlerin oranı

oldukça yüksektir. Bunun böyle olması serbest zaman etkinliklerine katılma sonucu gençlerin görüş kazanmaları ve daha bilinçli olarak kendileri ile ilgili olayları farketmelerini etkinliklerden çok yönlü olarak yararlandıklarını ortaya koymaktadır. Gencin kendine olan güven duygusu, başarıma duygusu kendisinin kabul edildiği ve beğenilme gibi duygular yaşadıkça hem kendi ile ilgili konuları hem de kendisini tanımasına olanak vermektedir.

Serbest zaman etkinliklerine katılan gençlerin oldukça büyük bir bölümü eleştirileceğini bildiği bir ortamda rahatlıkla kendi düşüncesini söyleyebilmektedir. Bu durum gençlerin etkinliklerde kendini ifade edebilme yeteneği kazandığı sonucunu ortaya koyabilir. Gençlik merkezlerinde gençlerin kendilerini daha fazla ifade edebilmelerinin, gençlik çağında 15-18 yaş döneminde meydana gelen heyecansal davranışlar ve eleştiriye daha az açıktan kaynaklanabilir. 19-21 yaş döneminde ise gencin daha içe dönük olduğu ve kişiliğini oturtmaya çalıştığı bir dönem olduğu için zaman zaman 15-18'e doğru bazen 22-24 yaş dönemine doğru gelitlerin yaşandığı bir dönem olması nedeni ile gençler eleştiri karşısında kendilerini iki yaş grubuna göre biraz daha az ifade edebilmektedir. 22-24 yaş dönemi ise yapılan şeylerin daha bilinçli olarak yapılmasından dolayı gencin kendisine daha fazla güvenmesi ile kendini daha rahat ifade edebilmesinin neden yüksek çıktığını gösterebilir. Bu durum gençlerin aynı zamanda sosyalleşmelerinde de etkili olmaktadır.

Toplumsal sorunlara gençlerin etkinliklere katılma sonucu daha duyarlı davranmaları da başka bir sosyalleşme etmenlerinden

birini oluşturmaktadır. Etkinliklere katılma sonucu zorluklarla mücadele etme yeteneğinin arttığı, sorumluluk alarak bir şeyi sonuçlandırma becerilerinin geliştiği sonucuna bu oranların çok yüksek çıkması nedeni ile varılabilir. Gençler etkinlikler aracılığıyla kendilerine olan güven, başarıma, vb. duyguları kazandıkları için bu duygularını yaşamlarının pek çok yönünde de kullanabilmektedirler.

Etkinliklere katılma sonucunda gençlerin arkadaşlık ilişkilerinde de olumlu değişiklikler yaşanmıştır. Gençler daha geniş bir arkadaş çevresinin yanısıra arkadaş seçiminde daha seçici davranmaya başlamışlardır. Bunun yanısıra arkadaşları arasında statü kazanmışlardır. Gençlerin etkinliklerde sağladıkları kendine güven ve kendini gerçekleştirme ile arkadaşları önünde model alınan ve beğenilen biri olarak önder olma eğilimleri artmıştır. Ayrıca etkinliklere katılan gençlerin çoğunluğu kendi görüş ve düşüncelerine gösterdikleri hoşgörü ve saygıyı arkadaşlarında göstermektedirler.

Serbest zaman etkinlikleri sonucunda genç okulda, öncelikle geniş arkadaş çevresi, statü, okula bütünleşme, liderlik özelliklerinin farkına varma gibi özellikler kazanmıştır. Bunun sonucunda ise okul başarısı kendiliğinden gelmiştir. Sağlanan başarılar çok yönlü başarılar olarak oluşmaktadır. Gencin güçlü psiko-sosyal özellikler kazanması başarıları çok yönlü olmasını sağlamaktadır. Çünkü genç etkinliklerde gösterdiği başarı ve kendine güvenle, bu başarıyı yaşamın diğer yönlerinede zamanla yansıtabilmektedir. Ailelerin bu tür etkinliklerin gencin okul

başarısını olumsuz etkileyeceği görüşü ise böylece geçerlilik kazanmamaktadır. Bu etkinlikler gençlerin gelecek ile ilgili plan ve düşüncelerinde değişiklikler oluşmasını sağlamıştır. Bu değişikliklerin gencin başarı ve kendine güven duyma gibi olumlu psiko-sosyal özellikler kazanmasından dolayı olumlu ve umut verici olduğu düşünülebilir.

Kurumlara göre farklılaşmada en çok serbest zaman etkinliklerinden yararlanan ve psiko-sosyal gelişim gösteren gençlerin Gençlik Merkezlerine devam eden gençler olduğu sonucuna varılmıştır. Üç ayrı tipteki kurumda ise en az etkilenme durumu H.Ü serbest zaman klüplerinde görülmüştür. Burada hizmetlerin, klüplerin etkinliklerinin bir yönetmeliğe bağlı olmadan informal olarak yürütülmesinden dolayı işleyişte gelen aksaklıklarından dolayı olabileceği düşünülebilir.

4.2. Sonuç

Araştırmanın amaçlarında ulaşılmak istenen hedefler doğrultusunda;

Serbest zaman etkinliklerine katılım gösteren gençler orta ekonomik ve genelde yüksek kültür düzeyinden ailelerden gelmektedirler. Ailelerin demokratik yapıya sahip olmaları ve gençleri etkinliklerde desteklemeleri, gençlerin etkinliklerde de kararlara katılımlarında olumlu bir rol oynamaktadır. 19-21 yaş dilimi gençlerin daha yoğun olarak katıldıkları etkinliklerde en çok yararlanma ve psiko-sosyal gelişim gösteren gençler 15-18 yaş grubundaki gençlerden oluşmaktadır. Bu durum Gençlik Merkezlerinin

önemini ve geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Çünkü bu yaş grubundaki gençlerin büyük bir bölümü bu kurumlardan yararlanmaktadır. Kendini tanıma bir şeyleri başarma ve kendini gösterme ile bu dönemdeki gençler daha fazla kendilerini ispatlamaya çalışmaktadır. Psiko-sosyal gelişme yaşı paralel olarak artmaktadır. Yaşın serbest zaman etkinliklerinde önemli bir değişken olduğu sonucuna varılabilir.

Kurumların hizmet anlayışında gençlerce beğenilmeyen mantık ve aksaklıklara rağmen gençlerin bu kurumların etkinliklerinden yararlanmaları ve psiko- sosyal gelişim göstererek sosyalleşmeleri ve kendilerini gerçekleştirmeleri oldukça önemli bir sonuç olarak dikkat çekmektedir. Kurumlarda yer alan liderlerin genelde nitelikli olmadıkları, ortaya çıkan diğer önemli sonuçlardan biridir. Bu olumsuzluklar, olanakların yetersizliğine rağmen gençlerin serbest zaman etkinliklerinden yararlanma düzeylerinin yüksek olması ülkemizde yetersiz olan gençlik hizmetlerinin geliştirilmesi ve yeni hizmet politikalarının oluşturulmasını gün ışığına çıkarmasından dolayı önem kazanmaktadır.

Ayrıca gençten-gence düşüncesi ile oluşan bağımsız gençlik örgütlenmelerine duyulan gereksinimde önemli bir sonuç olarak ortaya çıkmaktadır. Gençlik çalışmalarında sosyal hizmet uzmanlarının serbest zaman hizmeti sunan kurumlarda görevlendirilmemesi ve sadece bazı gençlik merkezlerinde kısmen görevlendirilmiş olması önemli bir gereksinmeyi açığa çıkarmaktadır.

Gençlerin kendilerini ilgi ve yetenekleri doğrultusunda, gerçekleştirecek, sosyalleşmeleri açısından büyük bir öneme sahip olan bu kurumlar, gençlerin ideolojik, illegal örgütlere, kendilerini tanımadan katılıp piyon olarak kullanılmamaları bakımından ayrıca bir öneme sahiptir. Özellikle kırdan-kente olan göç içinde, şu anki mevcut kurumların yeterli olmadığı sonucuna da varılabilir.

Artan sanayileşme ile beraber birincil ilişkilerin yerini, ikincil ilişkilerin almaya başladığı ülkemizde, bu ve benzeri kurumlara artık bir gereksinim duyulmaya başlandığı söylenebilir.

Türkiye'de gençlere götürülen serbest zaman hizmetlerinin yeterli olmadığı söylenebilir. Özellikle Üniversitelerde okumayan gençlerin gidebilecekleri en bilinen serbest zaman hizmeti sunan Gençlik Merkezleri hem sayı olarak hem de nitelik olarak gençleri kendine çekip yeterince hizmet verememektedir. Yerel yönetimlerin vermiş olduğu gençlik hizmetleri ise daimi olmamakla beraber, her seçim ile farklı amaçlara çekilmektedir.

4.3. Öneriler

Araştırma sonucunda elde edilen bilgiler ışığında öneriler çok yönlü olarak aşağıda sunulmuştur.

- Türkiye'de serbest zamanları değerlendirmeye yönelik olarak, gençler bilinçlendirilmelidir. Bunun için okullarda gençlerin serbest zamanlarını kullanımları konusunda rehberlik çalışmaları yapılabilir.

- Gençlerin serbest zaman etkinliklerine katılımlarını destekleyen ve etkinlikleri cazip kılan çalışmalar yapılabilir.

- Gençlerin gençten-gence düşüncesine dayanarak kendi örgütlenmelerine yasal olarak izin verilmelidir. Gençlik insiyatifleri desteklenmelidir.

- Serbest zaman etkinliklerine katılan gençlerin sadece toplumun bir kesiminden değil, bütün sosyo-ekonomik düzeylerinden gençleri kendi içine çekebilecek şekilde yeniden yapılandırılması gerekmektedir.

- Serbest zaman etkinlikleri sadece kent kökenli gençleri değil özellikle kırsal kökenli gençleri içine alacak şekilde yeniden yapılandırılmalıdır.

- Mevcut yapılarda gençlere daha fazla rol ve sorumluluklar verilmelidir. Gençlerin daha özgür çalışmalarına yaratıcılıklarına kullanmalarına izin verilmelidir.

- Türkiye'de gençlik politikaları baştan gözden geçirilmeli, gençlere yönelik serbest zaman hizmetleri çok yönlü olarak yerel yönetimle, gönüllü kuruluşlar ve bağımsız gençlik örgütlenmeleri ile mahallelere kadar yaygınlaşmalıdır.

- Devlet hizmetleri yürütücü olma konumunda geri çekilerek, bağımsız gençlik örgütlenmeleri ve gönüllü gençlik hizmetlerinin çalışmalarını inceleyip, bunlara personel ve finans desteği sağlamalıdır. Bu kurumların amaçları doğrultusunda çalışmalar sürdürüldükçe devlet de desteğini sürdürmelidir.

- Devlet bağımsız gençlik örgütlenmelerinin müdahale etmedikleri alanlarda hizmetleri yürütebilir.

- Devlet eliyle yürütülen mevcut gençlik hizmetleri hangi yönetim birimine bağlı olursa olsun neticede bir çatı altında toplanarak çalışmalar koordinasyon ve eşgüdüm altında yürütülmelidir. Devlet eli oluşan gençlik konfederasyonu ile bağımsız gençlik örgütlenmelerinin bağımsız gençlik örgütlenmelerinin birleşmesi sonucunda oluşacak bağımsız gençlik birlikleri gençliğe yönelik gereksinimlerde ve politikaların gelişmesinde birlikte eşgüdüm içinde çalışmalar yürütebilirler.

- Üniversite müfredat ve programlamalarında yeni düzenlemeler yaparak, gençlerin serbest zamanlarını arttırıcı çalışmalar yapılabilir.

- Gençlik merkezleri başta olmak üzere, üniversite serbest zaman klüp ve öğrenci topluluklarında gençlerle çalışma becerisine sahip meslek grupları görevlendirilmelidir. Özellikle çağdaş batı toplumlarında olduğu gibi sosyal hizmet uzmanlarının serbest zaman hizmeti sunan kurumlarda etkin olarak çalıştırılması için yeni düzenlemeler yapılmalıdır.

- Uzman kadro ile gençlik liderleri ve diğer personel ekip çalışması içinde çalışmaları yürütmelidir.

- Gençlerle çalışma yapan gençlik liderlerinin eğitimden geçirilmesi gerekmektedir. Liderler bir üniversite bünyesinde etkinlik türü ne olursa olsun, gençlik psikolojisi, pedagojisi, grup psikolojisi ve liderliğe ilişkin belli sınıflandırmalar dahilinde yılda bir veya iki defa yaz tatillerine denk gelecek şekilde liderlik eğitim programlarından geçtikten sonra alacakları profesyonel gençlik

sertifikası ile gençlerle çalışma yapabilirler. Bunun dışında liderlik eğitimi almamış kişilerin profesyonel anlamda gençlerle çalışmalarına mücade edilmemelidir.

- Şu anda mevcut olan serbest zaman kurumlarında serbest zaman etkinliklerinin sunuluşuna ilişkin hizmet mantığı gözden geçirilmelidir.

- Yerel yönetimlere bu alanda yasal olarak görev verilmesi ve yasal çerçevede gençlik hizmetlerini yürütmeleri mevcut durumlara göre daha etkin kılınmalıdır.

KAYNAKÇA

ABADAN, Nermin

- 1961 Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri. Ankara : Ajans Türk Matbaası (Ankara, Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, No:135-117).

AKKAYAN, T. ve N. SARAN

- 1988 Çalışan Gençliğin İşbaşında Eğitimi Çıracılık, Kalıfalık, Mesleğe Yönelme Sorunları. Ankara : M.E.B. Yayınları.

AKTAŞ, Mavili Aliye

- 1995 Gençlere Yönelik Hizmetlerde Grup Dayanışması ve Grup Liderliğiyle İlgili Bazı Prensipler ve Ahlaki İlkeler. Ankara : (Kara Harp Okulu Bilgi, Toplama ve Yayın Merkezi Yayınları No:97).

BAYMUR, Feriha

- 1985 Genel Psikoloji. İstanbul : Anka ofset, A.Ş.

BULUT, Işıl

- 1993 "Gençlerle Grup Çalışması" (Yayınlanmamış Ders Notları).

CILGA, İbrahim

- 1986 "Toplumla Çalışma İlkeleri Açısından Gençlik Merkezi Faaliyetlerinin Geliştirilmesi" Gençlik Merkezi Yöneticileri Semineri. Ankara : MEB Basımevi.

CILGA, İbrahim

- 1988 "Gençlerin Yetişmesinde Serbest Zaman Faaliyetlerinin Yeri ve Önemi." (Yayınlanmamış Seminer Notları).

CILGA, İbrahim

- 1993 "Yerel Yönetimlerde Gençlere Götürülecek Hizmetlere Yaklaşım." H.Ü. Sosyal Hizmetler Y.O. Dergisi, 11, 1.2.3:103-115.

CILGA, İbrahim

- 1994 Gençlik ve Yaşam Niteliği. Ankara : Damla Matbaacılık.

DPT

- 1983 Gençlik ve Spor : V.Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu Raporu. Ankara : DPT.

DPT

- 1994 "VII. B.Y.K.P. Kadın, Çocuk ve Gençlik Özel İhtisas Komisyonu Gençlik Alt Raporu." Ankara :

EKŞİ, Aysel

- 1990 Çocuk, Genç Ana Babalar. Ankara : Bilgi Yayınevi.

EMİROĞLU, Vedia

- 1985 "Kırsal Kesim Gençliğinin Gelenek ve Göreneklerden Kaynaklanan Sorunları." H.Ü. Sosyal Hizmetler Yüksek Okulu Dergisi. 3, 1-2 Ocak-Mayıs.

GÖKÇE, Birsen

- 1971 Gecekondu Gençliği Ankara : Hacettepe Üniversitesi Yayınları No:15.

GÖKÇE, Birsen

- 1984 Orta Öğretim Gençliğin Beklenti ve Sorunları. Ankara : MEB. Yayınları).

GÖKMEN ve diğerleri

- 1985 Yükseköğrenim Öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinlikleri Kendilerini Gerçekleştirme Düzeyleri.
Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

KARASAR, Niyazi

- 1986 Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara : Bilim Kitap Kirtasiye Ltd. Şti.

KARASAR, Niyazi

- 1991 Araştırmalarda Rapor Hazırlama. Ankara : Sanem-Matbaacılık

KARTAL, S. Kemal

- 1983 Ekonomik ve Sosyal Yönleriyle Türkiye'de Kentleşme. Ankara : Yurt Yayınevi.

KILBAŞ, Şükran

- 1994 Gençlik ve Boş Zamanları Değerlendirme. Adana : Çukurova Üniversitesi Basımevi.

KOÇYILDIRIM, Şener

1992 Toplumsal Hizmetlerde Halk Katılımı. Ankara.

KÖKNEL, Özcan

1979 Cumhuriyet Gençliği ve Sorunları. İstanbul : Cem Yayınları.

KUT, Sema

1988 Sosyal Hizmet Mesleği, Nitelikleri Temel Unsurları, Müdahale Yöntemleri. Ankara.

KUT, Sema

1993 "Sosyal Hizmet İdaresi, Politikası ve Programları."
(Yayınlanmamış Ders Notları).

MARCUSE, Herbert

1985 Eros ve Uygarlık. İstanbul : İdea Yayınları.

MÜLLER, Scholl. Paul Fülbiel

1989 Jugendsozialarbeit und Neue Technologien. Frankfurt : Moritz Diester We Verlag.

ÖZTÜRK, Orhan

1990 Ruh Sağlığı ve Bozuklukları. Ankara : Hekimler Yayın Birliği.

SENCER, Yakut

1979 Türkiye'de Kentleşme. Ankara : Kültür Bakanlığı Yayınları.

TEZCAN, Mahmut

1991 Gençlik Sosyoloji Yazıları. Ankara : Gündoğan Yayınları.

TEZCAN, Mahmut

- 1993 Boş Zamanlar Sosyolojisi. Ankara : A.Ü. Eğitim Fak.
Yayınları No:174.

TOLAN, Barlas

- 1980 Çağdaş Toplumun Bunalımı Anomi ve Yabancılaşma. Ankara : Kalite Matbaası (Toplumbilimleri Araştırma Ens.Yayınları No:1).

TOLAN, Barlas

- 1993 Sosyoloji. Ankara : Adım Yayıncılık.

TURAN, Nihal

- 1992 Sosyal Kişisel Çalışma. Ankara : M.N. Ofset

TÜRKER, N. ve D. ERGİL

- 1980 Siyaset Psikolojisi. Ankara : Turhan Kitabevi.

TÜTENGİL, C.O.

- 1974 "Gençlik Sorunları". Olay Dergisi. 12 : 6-7.

UNESCO

- 1977 "Türkiye Milli Komisyonu Raporu." Ankara:

ÜNVER ve diğerleri

- 1986 12-24 Yaş Gençlerin Sosyo-Ekonomik Sorunları.
N. Nirun (Ed.) Ankara : Milli Eğitim ve Gençlik
Spor Bakanlığı Yayınları.

YASA, İbrahim

1966 Ankara Gecekondu Ailesi.

Ankara : S.S.Y.B. Sosyal Hizmetler Gen. Müd. Yayınları.

YASA, İbrahim

1973 "Gecekondu Ailesi Mozaïği" Amme İdaresi Dergisi.
6.2:40-50.

YÖRÜKOĞLU, Atalay

1984 Çocuk Ruh Sağlığı. Ankara : Türk Tarih Kurumu Basımevi (Türkiye İş Bankası Kültür Yayınlar).

YÖRÜKOĞLU, Atalay

1986 Gençlik Çağı Ruh Sağlığı ve Ruhsal Sorunları. Ankara : Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

KANUN VE YÖNETMELİKLER

ODTÜ

Ders Dışı Öğrenci Faaliyetlerinin Düzenlenmesine İlişkin Çalışma Esasları. 1994.

T.C.

"Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik Merkezleri Kuruluş, Görev ve Yönetim Talimatı, 1993.

Y.Ö.K.

"Sağlık Kültür ve Spor İşleri Dairesi Uygulama Yönetmeliği," Resmî Gazete, 18301; (3.2.1984)

E K L E R

GENÇLERE YÖNELİK SORU KAĞIDI

2- Doğduğunuz yer:

1. () İl :
2. () İlçe:
3. () Köy :
4. () Yurtdışı:

3- Doğum tarihiniz

....../....../19....

4- Cinsiyetiniz 1 () Erkek 2 () Kadın

5- Öğrenim süreniz boyunca yaşamınız en çok hangi çevrede geçti. lütfen bu yerin adını yazınız.

1. () Köy ve Bucak:
2. () İlçe :
3. () İl :
4. () Yurtdışı:

6- Devam ettiğiniz lise, üniversite, fakülte ve sınıfınızı lütfen yazınız.

1. () Lise	2. () Üniversite- Fakülte-Yüksekokul	3. () Başka (belirtiniz)

7- Anne ve babanızın öğrenim durumu nedir ?

	Anne	Baba
1. Okur yazar değil	()	()
2. İlkokulu bitirmiş	()	()
3. Ortaokulu bitirmiş	()	()
4. Liseyi bitirmiş	()	()
5. Yükseköğrenimi bitirmiş	()	()

8- Annenizin mesleği

.....

9- Babanızın mesleği

.....

10- Türkiye ölçeğinde ailenizin ekonomik durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz ?

1. () Çok iyi
2. () İyi
3. () Orta
4. () Kötü
5. () Çok kötü

- 11- Kendi (kişisel) maddi durumunuzu nasıl değerlendiriyorsunuz?
1. ☐ Çok iyi (İhtiyacımdan çok fazla param var)
 2. ☐ İyi (Harcamada güclüğüm yok)
 3. ☐ Orta (Param ihtiyacımı ancak karşılıyor)
 4. ☐ Kötü (Param ihtiyacımı tam karşılamıyor)
 5. ☐ Çok kötü (Param ihtiyacımı hiç karşılamıyor)
- 12- Ailenizin tümünü ilgilendiren konularda aile içinde, önemli kararları kim alır ?
1. ☐ Babam (tek başına)
 2. ☐ Annem (tek başına)
 3. ☐ Ağabeyim (tek başına)
 4. ☐ Diğer aile büyükleri (dede, büyükanne)
 5. ☐ Annem ve babam birlikte
 6. ☐ Diğer aile büyükleri ile annem ve babam birlikte
 7. ☐ Tüm aile üyeleri birlikte
 8. ☐ Başka (belirtiniz:.....)
- 13- Ailenizin genellikle size karşı tutumu nasıldır ?
1. ☐ Demokratik davranırlar
 2. ☐ Otoriter daranırlar (katı ve sert)
 3. ☐ Koruyucu davranırlar
 4. ☐ İlgisiz davranırlar
 5. ☐ Başka (belirtiniz:.....)
- 14- Serbest zaman etkinliklerine katılmadan önce sizinle ilgili bir konuda bir karar alınması gerektiğinde kararları kim verir ?
1. ☐ Babam (tek başına)
 2. ☐ Annem (tek başına)
 3. ☐ Annem ve babam birlikte
 4. ☐ Kendim
 5. ☐ Annem, babam ve ben birlikte
 6. ☐ Ağabeyim
 7. ☐ Ablam
 8. ☐ Ailenin diğer büyükleri
 9. ☐ Başka (belirtiniz:.....)
- 15- Serbest zaman etkinliklerine katıldıktan sonra sizin ile ilgili bir karar alınması gerektiğinde kararları kim verir?
1. ☐ Babam (tek başına)
 2. ☐ Annem (tek başına)
 3. ☐ Annem ve babam birlikte
 4. ☐ Kendim
 5. ☐ Annem, babam ve ben birlikte
 6. ☐ Ağabeyim
 7. ☐ Ablam
 8. ☐ Ailenin diğer büyükleri
 9. ☐ Başka (belirtiniz:.....)
- 16- Sizce aileniz sizin serbest zaman etkinliklerine katılmanız konusunda nasıl davranıyor ?
1. ☐ Çok olumlu buluyorlar ve beni destekliyorlar
 2. ☐ Olumlu buluyorlar ve beni destekliyorlar
 3. ☐ Ailem bu konuda bana karışmaz
 4. ☐ Çok olumsuz buluyorlar ve beni engelliyorlar
 5. ☐ Olumsuz buluyorlar ve beni desteklemiyorlar

17- İlişkide olduğunuz Gençlik Merkezi veya Üniversitenizin sunduğu serbest zaman etkinliklerinde hangi veya hangilerine aktif olarak katılıyorsunuz ?

1. () Fotoğrafçılık
2. () Spor (belirtiniz:)
3. () Halk oyunları
4. () Dağcılık ve kış sporları
5. () El işleri
6. () Heykel, Seramik, oymacılık, ağaç işleri
7. () Müzik (belirtiniz:)
8. () Satranç
9. () Gezi
10. () Resim
11. () Başka (belirtiniz:)

18- Serbest zaman etkinliklerine katılma nedenlerinizden en çok 3 tanesini önem sırasına göre seçerek numaralandırınız.

1. () Ailemden izin almama kolaylaştırıyor
2. () Eğlenceli ve zevkli buluyorum
3. () Eğitici ve yararlı buluyorum
4. () Para harcamayı gerektirmiyor
5. () Rahatlatıyor, sıkıntılarımdan kurtuluyorum
6. () Arkadaşlarla birlikte olabiliyorum
7. () Statü sağlıyor
8. () Çevremi genişletiyor
9. () Bilgilerimi ilerletiyor, uyguluyorum
10. () Yeteneklerime uygun
11. () Ailem katılmama istiyor
12. () Farklı yaşantılar gösteriyor
13. () Başka (belirtiniz:)

19- Serbest zaman etkinliğine katılmış olduğunuz Gençlik Merkezi veya Üniversite dışında kültür, sanat v.b. etkinlikler gösteren bir derneğe veya kuruluşa üye misiniz ?

1. () Evet üyeyim
2. () Hayır, bu tür dernek ya da kuruluşlara hiç üye olmadım
3. () Şu anda üye değilim

20- Katılmış olduğunuz serbest zaman etkinliklerine ne kadar zamanda bir gidiyorsunuz ?

1. () Her gün
2. () 2-3 günde bir
3. () Haftada bir
4. () İki haftada bir
5. () Ayda bir
6. () Başka (belirtiniz:)

21- Katılmış olduğunuz serbest zaman etkinliğine kaç yıldır katılıyorsunuz ?

1. () 1 yıldan az
2. () 1-2 yıl
3. () 2-3 yıl
4. () 3-4 yıl
5. () Dörtten fazla

22- Katılmış olduğunuz serbest zaman etkinliğine düzenli olarak katılıyor musunuz ?

1. () Oldukça düzenli olarak katılıyorum
2. () Düzenli katılıyorum
3. () Ara-sıra katılıyorum
4. () Zorunlu oldukça katılıyorum
5. () Çok düzensiz olarak katılıyorum

23- İsteddiğiniz serbest zaman etkinliklerine ayırdığınız ^{zaman} yeterli oluyor mu ?

1. () Evet
2. () Hayır

24- İsteddiğiniz serbest zaman etkinliklerine yeterli zamanı ayıramamanızın sizce en önemli nedeni nedir ?

.....

25- Katıldığınız serbest zaman etkinliği serbest zaman etkinliğinin sunulduğu kulüp veya merkezde size ne sağladı ?

1. () Statü kazandırdı
2. () Arkadaş çevremin genişlemesine neden oldu
3. () Kulüp veya merkezle bütünleşmeme yardımcı oldu
4. () Aile dışında ilişki ve etkileşim ortamı sağladı
5. () Liderlik özelliklerimin farkına varmamı sağladı

26- Katılmış olduğunuz serbest zaman etkinliği veya etkinlikleri okul başarınızı etkiliyor mu ?

1. () Evet, olumlu olarak etkiliyor
2. () Hayır, olumsuz olarak etkiliyor
3. () Hiç etkilemiyor

27- Katıldığınız serbest zaman etkinliği okulda size ne sağladı?

1. () Statü kazandırdı
2. () Arkadaş çevremin genişlemesine neden oldu
3. () Okulda bütünleşmeme yardımcı oldu
4. () Aile dışında ilişki ve etkileşim ortamı sağladı
5. () Liderlik özelliklerimin farkına varmamı sağladı

28- Katılmış olduğunuz serbest zaman etkinlikleri sonucunda arkadaşlarınızla olan ilişkilerinizde bir değişme oldu mu ?

1. () Evet
2. () Hayır

NOT: (28'nci soruya evet diyorsanız lütfen 29 ve 30'ncu sorulara geçiniz)

29- Arkadaşlarınızla olan ilişkileriniz içinde, belirli konularda karar alınmasında;

1. () Daima yönlendirici olurum
2. () Genellikle yönlendirici olurum
3. () Benim payım olduğu kadar, arkadaşlarımda da payı olur
4. () Kararların alınmasında katılımım çok azdır
5. () Daima kararlara katılırım, katılımım olmaz

- 30- Arkadaşlarınızca, düşünce ve davranışlarınız eleştirildiğinde nasıl bir tutum izlersiniz ?
1. ☐ Taviz vermem, kendi düşünce ve davranışlarımı sonuna kadar savunurum
 2. ☐ Genellikle düşünce ve davranışlarımı sonuna kadar savunurum
 3. ☐ Kendi düşünce ve davranışlarımı savunduğum kadar arkadaşlarımda düşünce ve davranışlarının doğruluğuna inanırım
 4. ☐ Genellikle arkadaşlarımda düşünce ve davranışlarını göre hareket ettiğim için eleştirilmem söz konusu olamaz
 5. ☐ Eleştirilmemek için kendi düşünce ve davranışlarımı açıklamaktan çekinirim
- 31- Sizce serbest zaman etkinliklerine katılmak arkadaşlık ilişkilerinizde nasıl bir rol oynadı ?
1. ☐ Daha geniş bir arkadaş çevrem oldu
 2. ☐ Arkadaşlarımda içerisinde önder olmamı sağladı
 3. ☐ Karşı cins ile kolay ilişki kurmamda etkili oldu
 4. ☐ Arkadaş seçiminde daha seçici olmamı sağladı
 5. ☐ Hiçbir etki olmadı
- 32- Katıldığınız etkinlik türüne bireysel olarak mı yoksa grupla mı katılmayı tercih edersiniz ?
1. ☐ Bireysel olarak
 2. ☐ Grup olarak
 3. ☐ Her iki biçimde de katıla bilirim
 4. ☐ Her iki biçimde de katılma konusunda isteksizim
- 33- Katılmış olduğunuz serbest zaman etkinliğinin çalışmalarından memnun musunuz ?
1. ☐ Çok memnunum
 2. ☐ Memnunum
 3. ☐ Kararsızım
 4. ☐ Memnun değilim
 5. ☐ Hiç memnun değilim
- 34- Etkinliklerinden yararlandığınız Gençlik Merkezi veya Üniversite serbest zaman kulüpleri beklentilerinizi karşılıyor mu ?
1. ☐ Evet, çok iyi düzeyde karşılıyor
 2. ☐ İyi düzeyde karşılıyor
 3. ☐ Beklentilerimi orta düzeyde karşılıyor
 4. ☐ Beklentilerimin altında buluyorum
 5. ☐ Beklentilerimi hiç karşılamıyor
- 35- Katılmış olduğunuz serbest zaman etkinliklerini gerçekleştirilmesi sırasında kararların alınmasında sizin düşünce ve görüşlerinize ilişkin nasıl bir tutum izleniyor ?
1. ☐ Her konuda çok yönlü demokratik katılım olanağı sağlıyor (düşünce ve görüşlerimiz kararların alınmasında rol oynuyor)
 2. ☐ Bazı konularda katılma olanağı sağlanıyor
 3. ☐ Zaman zaman
 4. ☐ Seyrek olarak
 5. ☐ Hiçbir konuda katılım olanağı sağlanmıyor

- 36- Sizce gençlerin serbest zaman etkinliklerinin gerçekleşmesinde katılımları nasıl olmalı ?
.....
.....
- 37- Katılmış olduğunuz serbest zaman etkinliğini gerçekleştiren liderin sizlere karşı genel tutumu nasıl ?
1. () Çok ilgili
2. () İlgili
3. () Biraz ilgili
4. () Genellikle ilgisiz
5. () Tamamen ilgisiz
6. () Başka (belirtiniz:)
- 38- Liderin eğitimi konusunda bir bilginiz var mı ?
1. () Evet
2. () Hayır
- 39- Lider beklentilerinizi uygun davranıyor mu ?
1. () Beklentilerime çok uygun davranıyor
2. () Beklentilerime uygun davranıyor
3. () Beklentilerime ortalama düzeyde uygun davranıyor
4. () Beklentilerime uygun davranmıyor
5. () Beklentilerime hiç uygun davranmıyor
- 40- Katılmış olduğunuz serbest zaman etkinlik türünün lideri ile etkinlik dışında sorunlarınıza ilişkin olarak görüşüyor musunuz?
1. () Hiç görüşmüyorum
2. () Aile sorunlarıyla ilgili
3. () Cinsel sorunlarla ilgili
4. () Toplum ve dünya sorunlarıyla ilgili
5. () Para kazanma ve iş bulma konularıyla ilgili
6. () Arta kalan serbest zamanları değerlendirme ile ilgili
7. () Her konuda görüşüyorum
8. () Başka (belirtiniz:)
- 41- Sizce katılmış olduğunuz etkinliğin lideri kendi aranızda o etkinlik türüne ilişkin eğitilmiş genç birisi olması başarınızı (kendinizin o etkinlik ile ilgili gelmek istediğiniz yer) nasıl etkiler ?
1. () Çok olumlu
2. () Olumlu
3. () Etkilemez
4. () Olumsuz
5. () Çok olumsuz
- 42- Gençlerin kendi organizasyonlarını kendilerinin gerçekleştirmelerini (gençten-gence) düşüncesine nasıl bakıyorsunuz?
1. () Olumlu
2. () Olumsuz
- 43- Sizce gençten-gence, düşüncesine göre organize etme koşullarının Gençlik Merkezinin ya da kulübün mevcut yapısına göre nasıl değerlendirirsiniz ?
1. () Koşullar hiç uygun değil
2. () Koşullar uygun değil
3. () Koşulların uygunluğu konusunda bir fikrim yok
4. () Koşulları uygun buluyorum
5. () Koşulları çok uygun buluyorum

- 44- Sizce serbest zaman etkinliklerinin başarılı bir biçimde gerçekleştirilmesi için hizmetlerin düzenlenmesi nasıl olmalıdır ?
1. () Tümüyle devletten bağımsız olarak
 2. () Gençlerin yoğun katılımı ile
 3. () Devlet eli ile desteklenir ise
 4. () Tümüyle devlete bağımlı olarak
 5. () Gençlik insiyatifi olarak (örgütlenmeden gönüllü olarak ilgi ve isteklere göre gelişen hareket)
- 45- Sizce katılmış olduğunuz etkinlik konusunda liderde aradığınız en önemli üç özelliği önem sırasına göre numaralandırınız !
1. () Beni anlayabilmeli ve hoşgörü olmalı
 2. () Daha fazla pedagojik formasyonu olmalı
 3. () Etkinlik dışında da görüşebilmeliyim
 4. () Sadece etkinlik konusunda öğretici olmalı
 5. () Desteklemeli ve bağımsız hareket etmemize izin vermeli
 6. () Kendini daha fazla geliştirmeli ve bilgili olmalı
 7. () Demokratik davranmalı
 8. () Genç olmalı
 9. () Başka (belirtiniz:)
- 46- Serbest zaman etkinliklerine katılmak sizin kendinizi tanımanıza yardımcı oldu mu ?
1. () Evet
 2. () Hayır
- 47- Serbest zaman etkinliklerine katılmak kendi yaşamınız ile ilgili konuları farketmenize yardımcı oldu mu ?
1. () Evet
 2. () Hayır
- 48- Bu etkinliklere katılmak, tek başınıza bir işi yürütmede sorumluluk alma ve sonlandırmada size yardımcı oldu mu ?
1. () Evet
 2. () Hayır
- 49- Herkes arkadaşları arasında bazı özellikleri ile tanınır. (girişken, çekingen gibi) Siz serbest zaman etkinliklerine katılmadan önce en önemli hangi özelliğiniz ile tanınırdınız ?
1. () Sessiz kendi halinde
 2. () Canlı, neşeli ve girişken
 3. () Pasif ve güvensiz
 4. () Huzursuz ve endişeli olarak
 5. () Sorumluluk almaktan çekinen biri olarak
 6. () Güçlüklerle mücadele edemeyen biri olarak
 7. () Çoğu zaman hüzünlü biri olarak
 8. () Kendisi ile barışık olmayan biri olarak
 9. () Başka (belirtiniz:)

50- Serbest zaman etkinliklerine aktif olarak katıldıktan sonra arkadaşlarınız tarafından şu an en çok hangi özelliğiniz ile tanınıyorsunuz ?

1. () Daha aktif, neşeli ve girişken olarak
2. () Sorunlarla daha mücadeleci başeden birisi olarak
3. () Kendine güvenen ve kendine yeterli biri olarak
4. () Daha kolay ilişki kurabilen ve beğenilen biri olarak
5. () Kendisini daha huzurlu hisseden ve kendiyle barışık biri olarak
6. () Fark etmedi, eskisi gibi tanınmaktayım
7. () Sorumluluk almaktan çekinmeyen biri olarak
8. () Başka (belirtiniz:)

51- Katılmış olduğunuz serbest zaman etkinliği soncunda toplumsal sorunlara duyarlılığınız arttı mı ?

1. () Evet, daha duyarlı davranıyorum
2. () Hayır, bir şey değişmedi

52- Katıldığınız serbest zaman etkinlikleri neticesinde dünyaya bakışınızda bir değişme oldu mu ?

1. () Evet, eskiye göre bence görüşlerimde olumlu değişmeler oldu
2. () Görüşlerim tümüyle değişti
3. () Görüşlerimi daha bilinçli olarak düşünüp savunuyorum
4. () Görüşlerime daha güvenle bakıp tartışa biliyorum
5. () Görüşlerimi savunurken başkalarının görüşlerine daha saygılı davranıyorum
6. () Eski görüşlerimi tümüyle bıraktım
7. () Görüşlerimde hiç bir değişme olmadı
8. () Başka (belirtiniz:)

53- Serbest zaman etkinliklerine aktif olarak katılmadan önce hiç tanımadığınız bir ortama girdiğinizde nasıl davranırdınız ?

1. () Bir kenara çekilip sessizce otururdum
2. () Hemen harekete geçer kendimi tanıtırırdım
3. () Benimle temas kurulmadıkça sessiz kalırdım
4. () Uygun fırsatın geldiğine inandıktan sonra harekete geçerdim
5. () Başka (belirtiniz:)

54- Eleştirileceğinizi bildiğiniz bir ortamda çekinmeden düşünceleriniz anlatır mısınız ?

1. () Evet
2. () Hayır

55- Bir zorlukla karşılaştığınız zaman çözmek için mücadele eder misiniz ?

1. () Evet
2. () Hayır

- 56- **Gençlik Merkezi veya kulüp ortamında bir zorlukla karşılaştığınız zaman kime başvurursunuz ?**
1. () Lidere
 2. () Sosyal Hizmet Uzmanına
 3. () Psikoloğa
 4. () Yöneticilere
 5. () Memurlara
 6. () Arkadaşlarıma
 7. () Hiçkimseye
- 57- **Serbest zaman etkinliklerine katılmak size en çok neleri kazandırdı ? Aşağıdakilerden en çok üç tanesini işaretleyiniz.**
1. () Kendimi tanımama yardımcı oldu
 2. () Başkalarına tanımama yardımcı oldu
 3. () Toplumu tanımama yardımcı oldu
 4. () İnsan ilişkilerine tanımama yardımcı oldu
 5. () Topluma katılma biçimlerini tanımama yardımcı oldu
 6. () Toplumdaki rolleri tanımama yardımcı oldu
 7. () Kişisel farklılıkları tanımama yardımcı oldu
 8. () Kendime ve başkalarına karşı hoşgörülü olmama yardımcı oldu
 9. () Planlı, programlı ve sistemli çalışmamı sağladı
 10. () Başkalarıyla birlikte olmayı dayanışmayı ve paylaşmayı öğrendim
- 58- **Serbest zaman etkinliklerine katılmak yaşam biçiminizde ne yönde bir değişiklik sağladı ?**
-
-
- 59- **Etkinliklerinden yaralandığınız kurumda birşeyleri değiştirecek olabilseydiniz en çok neyi değiştirmek isterdiniz ?**
1. () Yöneticileri
 2. () Liderleri
 3. () Yönetici ve liderleri
 4. () Hizmet anlayışındaki mantığı
 5. () Hizmetteki kaliteyi
 6. () Etkinliğin sunulduğu mekanı
 7. () Başka (belirtiniz:)
- 60- **Serbest zaman etkinliklerinden yararlandığınız kulüp veya gençlik merkezinin hizmet politikası nasıl olmalıdır ?**
1. () Katılımcılığı destekleyen biçimde
 2. () Diğer serbest zaman kulüplerinin ve gençlik merkezlerinin kendi aralarında genç yöneticilerce koordinasyon içinde çalışmaları ve gerektiğinde işbirliği yapmalı
 3. () Bağımsız olarak gençlerce oluşturulacak bir kurallar bütününe dayalı olarak
 4. () Başka (belirtiniz:)

61- Serbest zaman etkinliklerinden yararlandığınız kulüp veya gençlik merkezinin hangi mesleklerden kişilerin çalışmasını uygun görüyorsunuz ?

1. () Sosyal Hizmet Uzmanı, Psikolog ve Pedagog gibi insanlarla çalışma becerisi olan meslek elemanlarından oluşmalı
2. () Sadece etkinliklere yönelik lider kişilerden oluşmalı
3. () Tamamen gençlerden oluşmalı
4. () Hepsi
5. () Başka (belirtiniz:)

62- Serbest zaman etkinliklerinden yararlandığınız kulüp veya gençlik merkezinin fiziki olanakları sizce yeterli mi ?

1. () Evet
2. () Hayır

63- Sizce fiziki olanaklar açısından Gençlik Merkezi veya Üniversite serbest zaman kulübünün en önemli ihtiyacı nedir ?

.....

.....

64- Serbest zaman etkinliklerinden yararlandığınız kurumun işleyişinde sizce en önemli aksaklık nedir ?

1. () Yeterince söz hakkı verilip, görüşlerimiz sorulmuyor
2. () Etkinlik saatleri ve süreleri uygun değil
3. () Personel bize iyi davranmıyor
4. () İsteddiğimiz desteği göremiyoruz
5. () İletişimimizde aksamalar çokça oluyor
6. () Serbest zaman etkinlikleri dışında kurumda kalmamıza izin verilmiyor
7. () İstedğimiz zaman ilgi gösterdiğimiz serbest zaman etkinliğinden faydalanamıyoruz
8. () Başka (belirtiniz:)

65- Katılmış olduğumuz serbest zaman etkinliği gelecek ile ilgili planlarınızı etkiledi mi ?

1. () Çok etkiledi
2. () Etkiledi
3. () Orta derecede etkiledi
4. () Etkilemedi
5. () Hiç etkilemedi

66- Geleceğinizi düşündüğünüzde kendiniz ile ilgili ne düşünüyorsunuz ?

1. () Çok ümitliyim
2. () Ümitliyim
3. () İlgisizim
4. () Ümitsizim
5. () Çok ümitsizim

67- Serbest zaman etkinliğinden yararlandığınız Gençlik Merkezi veya serbest zaman kulübünün ne yönde geliştirilmesini istersiniz ?

.....

.....

68- Gençlik merkezi veya kulüp ortamında, gençlik çağı açısından karşılaştığınız kişisel ve sosyal gelişmenizle ilgili konularda bilgi almak güçlüklerinizi gidermek ve sorunlarınızı çözmek için nasıl bir yardım verilmesini istersiniz ?

.....
.....

69- Size göre gençliğin devletten beklediği hizmetler nelerdir (Önem sırasına göre iki cevabı numaralandırarak cevaplandırınız)

1. () Gençlere sorumluluk vererek kendileriyle ilgili kararların alınmasında söz sahibi yapmak
2. () Gençlere hizmet verebilecek yeni serbest zaman hizmeti sunan kurumların oluşmasında gençlerin atılımlarını teşvik edip desteklemek
3. () Gençlik hizmetlerini yurt dışında kapsayacak şekilde geliştirmek ve yaymak
4. () Bütün gençlik hizmetlerini bir elde toplayarak planlı ve koordineli bir şekilde yürütmek
5. () Gençlerin sorunlarına cevap verecek ve danışabileceği profesyonel meslek gruplarınca (Psikolog, Sosyal Hizmet Uzmanı, Psikiyatrist) çalıştırılacak yeni kurumları oluşturup geliştirmek
6. () Gençlerin toplum toplum hayatında daha aktif ve katılımcı yapacak yasal düzenlemeleri oluşturmak
7. () Başka (belirtiniz:)

Teşekkürler

LİDERLERE YÖNELİK SORU KAĞIDI

- 1- Adınız, Soyadınız
.....
- 2- Doğduğunuz yer:
1. () İl :
2. () İlçe:
3. () Köy :
4. () Yurtdışı:
5. () Başka:.....
- 3- Doğum tarahınız
...../...../19....
- 4- Cinsiyetiniz 1 () Erkek 2 () Kadın
- 5- Öğrenim durumunuzu lütfen yazınız:
1. () Liseyi yarıda bırakmış
2. () Liseyi bitirmiş
3. () Yükseköğrenimi yarıda bırakmış
4. () Yükseköğrenimi bitirmiş
- 6- Lideri olduğunuz etkinlik türü nedir ?
- 7- Gerçekleşmesinde rol aldığınız serbest zaman etkinliği ile ilgili bir eğitim aldınız mı ?
1. () Evet
2. () Hayır
- 8- Gerçekleşmesinde rol aldığınız serbest zaman etkinliği ile ilgili nasıl bir eğitim aldınız ?
1. () Tümüyle kendim öğrendim
2. () Lise yıllarında öğrendim
3. () Bir kursa giderek öğrendim
4. () Yükseköğrenim görerek öğrendim
5. () Başka (belirtiniz:)
- 9- Gerçekleşmesinde rol aldığınız serbest zaman etkinliğini kaç yıldır yapıyorsunuz ?
1. () 1 Yıldan az
2. () 1-2 Yıl
3. () 3-4 Yıl
4. () 5 Yıldan çok
- 0- Gerçekleşmesinde rol aldığınız serbest zaman etkinliğinin dışında gençleri daha iyi tanımak için bir eğitim aldınız mı ?
1. () Evet
2. () Hayır

- 1- Gerçekleşmesinde rol aldığınız serbest zaman etkinliğinde gençler etkinlik dışında sorunlarına ilişkin olarak sizinle görüşüyorlar mı ?
1. ☐ Hiç görüşmüyorlar
 2. ☐ Aile sorunlarıyla ilgili
 3. ☐ Cinsel sorunlarla ilgili
 4. ☐ Toplum ve dünya sorunlarıyla ilgili
 5. ☐ Para kazanma ve iş bulma konularıyla ilgili
 6. ☐ Arta kalan serbest zamanları değerlendirme ile ilgili
 7. ☐ Her konuda görüşüyorlar
 8. ☐ Başka (belirtiniz:)
- 2- Gerçekleştirdiğiniz serbest zaman etkinliğinin yanısıra gençleri daha iyi anlayabilmek için gençlerin psikososyal dünyalarını anlatan yayınlar okuyor musunuz ?
1. ☐ Evet
 2. ☐ Hayır
- 3- Sizce bir liderde aranılması gereken en önemli üç özelliği önem sırasına göre numaralandırınız !
1. ☐ İnsanları anlayabilmeli ve hoşgörü olmalı
 2. ☐ Daha fazla pedagojik formasyonu olmalı
 3. ☐ Etkinlik dışında da görüşebilmeliyim
 4. ☐ Sadece etkinlik konusunda öğretici olmalı
 5. ☐ Desteklemeli ve bağımsız hareket edilmesine izin vermeli
 6. ☐ Kendini daha fazla geliştirmeli ve bilgili olmalı
 7. ☐ Demokratik davranmalı
 8. ☐ Genç olmalı
 9. ☐ Başka (belirtiniz:)
- 4- Şu anda devamlı olarak çalıştığınız iş nedir ?
-
- 5- Etkinliğini gerçekleştirdiğiniz serbest zaman faaliyetini gerçekleştirirken en çok neyi düşünüyorsunuz ?
1. ☐ Maddi açıdan doyum sağlamayı
 2. ☐ Bildiğim etkinliği gençlere en iyi şekilde öğretmek
 3. ☐ Etkinlik ile beraber gençlere dayanışmayı ve yardımlaşmayı kazandırmak
 4. ☐ Gençlerin katılımını sağlamak
 5. ☐ Başka (belirtiniz:)
- 6- Sizce bir liderin uyması gereken en önemli 3 kural nedir ?
1. ☐ Kendisini etkinlik grubuna kabul ettirmelidir
 2. ☐ Etkinliğinin yapıldığı grupta grubun normlarına uymalıdır
 3. ☐ Bir grupta kararların alınmasında etkileşimi başlatan insiyatifi ele alan kişidir
 4. ☐ Lider uyulmayacak emirler vermemelidir
 5. ☐ Lider özellikle resmi olarak örgütlenmiş gruplarda iletişimi sağlarken kademe atlamamalıdır
 6. ☐ Lider, grubun öteki üyelerinin önünde, bir üyeyi ne suçlamalı ne de övmelidir.
 7. ☐ Lider öncelikle kendini tanımalı, kuvvetli ve zayıf yönlerini bilmeli
 8. ☐ Lider gençlere demokratik davranmalı ve onların tam katılımını sağlamalı

- 17- Sizce bir genç katıldığı serbest zaman grup etkinlikleri vasıtasıyla en çok neye ulaşmalı ?
1. () Yapılan serbest zaman etkinliğini en iyi şekilde yapmaya
 2. () Serbest zaman etkinliği ile sosyal ve duygusal ihtiyaçlarını karşılamalı
 3. () Kendini tanımayı öğrenmeli
 4. () Daha araştırmacı ve disiplinli olmayı öğrenmeli
 5. () Zamanını en iyi şekilde kullanmayı öğrenmeli
 6. () Kendisine ve çevresine daha duyarlı olmayı öğrenmeli
 7. () Başka (belirtiniz:)
- 18- Sizce gençlerin gelişiminde Gençlik Merkezi ya da kulüp etkili oluyor mu ?
1. () Evet, oluyor (19 numaralı soruya geçiniz)
 2. () Hayır, olmuyor (20 numaralı soruya geçiniz)
- 19- Evet ise, hangi yönde gençlerin gelişmesine yardımcı oluyor, açıklayınız.
-
- 20- Hayır ise, nedenini açıklayınız
-
- 21- Sizce iyi bir lider hangi özelliklere sahip olmalıdır ?
-
- 22- Sizce gerçekleşmesinde rol aldığınız serbest zaman etkinliğinin en önemli problem nedir.
1. () Gençlerin ilgisizliği
 2. () Gençlerin etkinlikteki katılımının yetersizliliği
 3. () Serbest zaman kulübünün veya gençlik merkezinin olanaklarının yetersiz oluşu
 4. () Kulübün veya gençlik merkezinin işleyişindeki aksaklıkların etkinliklere yansımaları
 5. () Ayrılan sürenin az olması
 6. () Başka (belirtiniz:)
- 23- Serbest zaman etkinlik liderlerinin, gençlerden o etkinlik türüne ilişkin eğitilmiş birinin olmasının başarılı olacağını düşünüyor musunuz ?
1. () Çok başarılı
 2. () Başarılı
 3. () Orta düzeyde
 4. () Başarısız
 5. () Çok başarısız
- 24- Etkinlik ile ilgili kararların alınmasında gençlerin de görüş ve düşüncelerinin alınmasını nasıl buluyorsunuz ?
1. () Çok olumlu
 2. () Olumlu
 3. () Etkilemez
 4. () Olumsuz
 5. () Çok olumsuz

5- Bir lider olarak etkinliğinize katılan gençten en önemli beklentiniz nedir ?

1. () Etkinliğe düzenli olarak katılması
2. () Etkinliğe en iyi şekilde yapması, öğrenmeye açık olması
3. () Etkinlik ile ilgili kararlarda katılımcı olması
4. () Etkinlik kadar merkezin ya da kulüpten çok yönlü yararlanması
5. () Başka (belirtiniz:)

6- Serbest zaman etkinliklerinden yararlandığınız kurumun işleyişinde sizce en önemli aksaklık nedir ?

1. () Yeterince gençlere söz hakkı verilip, görüşleri sorulmuyor
2. () Etkinlik saatleri ve süreleri uygun değil
3. () Personel gençlere iyi davranmıyor
4. () Yönetimden istediğimiz desteği göremiyoruz
5. () İletişimimizde aksamalar çokca oluyor
6. () Serbest zaman etkinlikleri dışında gençlerin kurumda kalmalarına izin verilmiyor
7. () Gençler ilgi gösterdikleri serbest zaman etkinliğinden istedikleri zaman faydalanamıyorlar
8. () Başka (belirtiniz:)

7- Serbest zaman etkinliklerinden yararlandığınız kulüp veya gençlik merkezinin hizmet politikası nasıl olmalıdır ?

1. () Katılımcılığı destekleyen biçimde
2. () Diğer serbest zaman kulüplerinin ve gençlik merkezlerinin kendi aralarında genç yöneticilerce koordinasyon içinde çalışmaları ve gerektiğinde işbirliği yapmalı
3. () Bağımsız olarak gençlerce oluşturulacak bir kurallar bütününe dayalı olarak
4. () Başka (belirtiniz:)

8- Serbest zaman etkinliklerinden yararlandığınız kulüp veya gençlik merkezinin fiziki olanakları sizce yeterli mi ?

1. () Evet
2. () Hayır

9- Sizce fiziki olanaklar açısından Gençlik Merkezi veya Üniversite serbest zaman kulübünün en önemli ihtiyacı nedir ?

.....
.....

10- Serbest zaman etkinliklerinin gerçekleştirildiği kurumunuzda sizin dışınızda hangi mesleklerden kişilerin çalışmasını uygun görüyorsunuz ?

1. () Sosyal Hizmet Uzmanı, Psikolog ve Pedagog
2. () Öğretmen
3. () Başka (belirtiniz:)

31- Sizce serbest zaman etkinliklerinin başarılı bir biçimde gerçekleştirilmesi için hizmetlerin düzenlenmesi nasıl olmalıdır ?

1. () Tümüyle devletten bağımsız olarak
2. () Gençlerin yoğun katılımı ile
3. () Devlet eli ile desteklenirse
4. () Tümüyle devlete bağımlı olarak
5. () Gençlik insiyatifi olarak (örgütlenmeden gönüllü olarak ilgi ve isteklere göre gelişen hareket)

32- Gençlerin kendi organizasyonlarını kendilerinin gerçekleştirmelerini (gençten-gence) düşüncesine nasıl bakıyorsunuz ?

1. () Olumlu
2. () Olumsuz

33- Sizce gençten-gence, düşüncesine göre organize etme koşullarının Gençlik Merkezinin ya da kulübün mevcut yapısına göre nasıl değerlendirirsiniz ?

1. () Koşullar hiç uygun değil
2. () Koşullar uygun değil
3. () Koşulların uygunluğu konusunda bir fikrim yok
4. () Koşulları uygun buluyorum
5. () Koşulları çok uygun buluyorum

34- Gençlik Merkezi veya Üniversite serbest zaman kulübünde liderlik size doyum sağlıyor mu ?

1. () Evet
2. () Hayır

(Evet ise bir sonraki soruya geçiniz)

35- Hangi konuda doyum sağladığınızı belirtiniz ?

.....

Teşekkürler